Manga Kanuri Translation

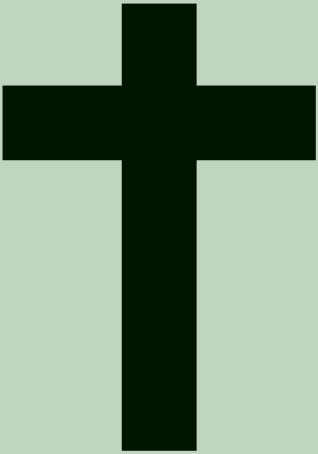

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

Manga Kanuri Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e

Contents

Matiyu 1
Markus 43
Luka 69
Yahaya 112

MATIYU
Kawuɾi kəji Isa Almasiwuye
Matiyu ruwujənadə

Linjila Matiyuyedə

Kitawu Matiyu ruwujənadə, tima Linjila kəntilomiyedə wo. Ti Matiyudə tiro Lewi ye cani sanianju akki mowo duwon Isaa ga badiyeno. Ti ye am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja nangaro, awo ajabba ajabba Isa cədənadəa cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-a tagənasso amanju yaudiyaro ruwuyeyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye
(Luk 3.23-38)

1 Akko kitawu* kaariya Isa Almasiwu tada† Mai Daudaye, ti ye tada Nawi
Ibrahimbedəyedə:
2 Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a awaanawanju-
aa kembo,
3 Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna kembo, Hesron
ye Aramba kembo,
4 Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye Nashonna kembo, Nashon ye Salmonna
kembo,
5 Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa kembo, ya Abidaye
Rut, Abida ye Yisaia kembo,
6 Yisai ye Mai Daudaa kembo.
Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə kamu Uriyaye,
7 Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abijaa kembo, Abija ye Asaa
kembo,
8 Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye Wojiyassa kembo,
9 Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye Hejekiyassa kembo,
10 Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye Josiyassa kembo,
11 Josiyas ye jaman yaudiyaa dunon cadane cidi Babilayero caadənadən Yekoniyas-a
awaanawanju-aa kembo.
12 Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel
ye Jorobabella kembo,
13 Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba kembo, Aliyakim ye Ajorra
kembo,
14 Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda kembo,
15 Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye Yakubaa kembo,
16 Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe, Meram ye Isa tia Almasiwulan
bowojaidəa kembo.
17 Adəgaima Nawi Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja tiloa
gadegade mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman yaudiyaa cidi Babilayero
caadənaro yadero mewu deri dasaa, koro jaman adən tai har tambo Almasiwuyero
yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye
(Luk 2.1-7)

18 Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təmaji Isuwuye, amma kawu
larusa cade rokko dasayiro, Ruhu Alaye cakke curoaro walyeno.
19 Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakko cəraannidəro,
asərlan tia kolduro nia ngoyeno.
20 Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan tiro fəlediye: «Isuwu
kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhu Alayeman
curoaro walyeno.

---

* **1:1** 1.1 kitawu - Bam. † **1:1** 1.1 tada - Kaduwu.

21 Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa‡ yakke, dalilnjudə jamanjua biwunjalan
cəkkayi nangaro,» yeno.
22 Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno.
23 Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa cambe tia
Imanuwellan bowojai,»† cənna, maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.
24 Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro wuljəgənadəa cəde
Meramba kamuro ngoyeno.
25 Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

2

Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu

1 Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənadən, Hirudus ti mai duwon,
ilmuwu laa cidi adinnambe cijane Jerujalembo isane:
2 «Nda ti mai yaudiyaye tambənadə? Sillowunju adinnamlan culuwuna ruiye tiro
ambəttuwuro kadiye,» cane keworo.
3 Mai Hirudus adəa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalembe samma ye ngai.
4 Daji wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a sammaa bowoje ndaran Almasiwu
tambiro kiworənniya,
5 tiro: «Bəla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi kuren ruwujənadə:

6 “Ni Baitalami cidi Yahudayedə,
curo bəlawa Yahudayedən darajanəm gana gəni,
dalilnjudə curonəmlaman mai culuwi,
mai duwon jamani Israyilawua cunodidə.”»†

7 Daji Mai Hirudus asərlan ilmuwudəa bowoje sa sillowudə tayiro fəledəgənadəa
cuwore tabbatkeyeranniya,
8 tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangallayen tadadəa manowo! Tia
fanduwiya, lawar sukkudowo, wu ye lekko tiro ambətkəgəkko!» yeno.
9 Mana Maiyedəa fangeranniya, ilmuwudə jawal ngojane leyera. Ledu cadi duwon,
akko sillowu adinnamlan culuwe carunadə fuwunjaro koje leje, har na tadadə
dəganadəa nayeyenniya, tak dayeno.
10 Sillowudəa kerunniya, karwunja tai daje kəjiyeno!
11 Daji fadodəro ngasaye tadadə-a yanju Meram-aa carune tungurumjane tadadəro
ambətkeyera. Ajanja kajane tiro dinar so, kaaji so, kawudi so kedo.
12 Daji Kəmande kənnasimlan tayia galaje bare na Mai Hirudussero waldanni yenniya,
jawal gade ngojane lardunjaro walladara.

Masarro kasəme ledu

13 Ngawo ilmuwudə saptanayen, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro
fəlediye: «Cine tadadə-a yanju-aa ngone Masarro kasowo lenowo, nadən har kawu
mana njadəkkiro nammowo, dalilnjudə Mai Hirudus tadadəa njejoro maji nangaro,»
yeno.
14 Daji Isuwu cije buneman tadadə-a yanju-aa ngoje Masarro lejane,
15 nadən har karmo Mai Hirudussero napkera. Adəgaima awo Kəmande kuren ci
nawiyen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Tadania Masarnin culuworo bowokkəna,»†
cənna.
16 Mai Hirudus ilmuwudə tia jambajanaro asuyenniya, fum gərgəje wada ce kəla sa
ilmuwudə tiro tabbaccaanayen tadawa kongwa kərwu yindia-a yindi cadənni-a bəla
Baitalamiye-a bəladeyanju-alan dasaana sammaa roro keyeso.
17 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

18 «Bərni Ramayelan so lagaranne jauro fandi,
Rahila diye yallanjuro cikkiri.
Kanadi ta wajəna,
bawo bawojana nangaro,»† cənna.

Lardu Israyilawuyero waldu

19 Ngawo Mai Hirudus bawojənayen, Masarnin malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan
Isuwuro fəlediye:

‡ **1:21** 1.21 Isa - Maananjudə Kəmande cəkkayi. † **1:23** 1.23 Ish 7.14 † **2:6** 2.6 Mik 5.2 † **2:15** 2.15 Hos 11.1
† **2:18** 2.18 Iri 31.15

20 «Cine tadadə-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero waldənowo, am duwon
tadadəa roro njejoro majaidə sanuna nangaro,» yeno.
21 Daji Isuwu cije tadadə-a yanju-aa ngoje lardu Israyilawuyero walladara.
22 Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyayea cunodidəro
fangenniya, Isuwu nadəro ngaworo riyeno. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayenniya,
cidi Galileyero leje
23 bəla laa Najarat canidən napkeno. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyayen
wuljənadə wakkayeno. Tayiye: «Tia* kam Najarattelan bowojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

1 Jaman adən Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi Yahudiyayen jamaro kawuɨri
cədde:
2 «Təmmowo, *nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!» cəni kərga.
3 Tima kam duwon Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlanjun mana cədənadə wo.
Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

4 Yahayaye kajəmunjudə kanduɨri kaɨimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna.
Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a.
5 Daji am bərni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaye-a cidi bərəm Jordaniye
ngaye-a nanjuro isane
6 biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.
7 Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isairo
kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiyayeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo
galanja?
8 Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo!
9 Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki,
Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji.
10 Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla
cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.
11 «Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua
kənduwon kosəna sunonju tuluwoma tikkəni ngawonin isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-
alan nayiro kasala* njaddi.
12 Mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalaɨri-a firji.
Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalaɨridəa kannu təmmaro nuiwawolan
warji,» yeno.

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemaye
Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yaye, am duniaye samma gəni kasaccane tiro daraja cadi. Sa Ala Ruhunjua cakke Bargaande Isaro jəpciye tia Almasiwunjuro galajənadən, Isa jiɨri bəɨrinnin nodo bargaa Mai Samemaye duniaro tarduwu badiyeno. Isaye am samma kasacca tuwa cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngoje daunju koljiya, Ala ye tia ardije biwunju cinje jamanjuro kəljiye barga dəpciyi. Ngaiman nodonju bargaa duniaro dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro isiya duwon, Alaye nodonju bargaa təgəmbo napci. Daji Isa Almasiwudə adamgəna sammaro shara cəddi. Adəgaima am duwon mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen sawisoro dasayi.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

---

* **2:23** 2.23 tia - Almasiwua. † **3:3** 3.3 Ish 40.3 * **3:11** 3.11 kasala kannuye - Ajawu gənaduwu-a bone nja-a tayirro kalaktu-a.

13 Daji Isa cidi Galileyen cije bərəm Jordaniyero Nawi Yahaya tiro kasala cəddoro
kadio.
14 Yahaya tiro daptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə? Ngəlanjudə, nima
diye wuro kasala səddəmi,» yeno.
15 Amma Isaye tiro: «Kərmadə kasadde, dalilnjudə awo jire sammaa diodə andiro
jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.
16 Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmde Ruhu Alaye
alama bullam gai tiro jəpciyi kiro.
17 Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia raakkəna. Tiramnin jauro
karwuni kəjijəna!» yeno.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu
(Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

1 Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye karaa dəriro kiluwo.
2 Kawu fidewuro bune-a kausu-aro asem kidanniya, kəna tia kida.
3 Daji Jaraptumadə nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye aniro wulgəne
kəmboro walja!» yeno.
4 Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Kam kəmbo baslan gəni, mana Ala wuljəna
samman dəgai,"»† yeno.
5 Koro Yiwulis tia bərni tayirro* cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya,
6 tiro: «Ni Tada Alayea, səktəne cidiro yukkure! Awoa kitawulan ruwuwada:
"Ala kəlanəmnin malaiyawanjuro wada ce mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro
gəmdəgənniro,"»† yeno.
7 Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"»† yeno.
8 Koro yaye Yiwulis tia kəla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa duniaye samma-
a darajanja-aa fəleyeyenniya,
9 tiro: «Ngunəme wuro sujada səddəmia, ani sammaa niro njikki!» yeno.
10 Daji Isaye tiro kalakciye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruwuwada: "Ala
Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!"»† yeno.
11 Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

12 Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənaro fangenniya, cidi Galileyero wallada.
13 Bəla Najarattea kolje leje bərni laa Kafarnaam canilan napkeno, bərni duwon ci
bərəmben cidi Jabulonne-a Naptaliye-alan† dəganadə.
14 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:
15 «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bərəmbe na duwon fəde bərəm
Jordaniyen tiro Galile cidi kərdiyaye canidəlan,
16 am curo duwuyen dasaanadə nur kura laa caruna, koro tayi curo kaudi karmoyen
dasaanadə yea nur wassəna!»†
17 Sa adən Isa jamaro kawuri kəji wulduwu badiyeno. Tiye: «Təmmowo, nodo bargaa
Mai Samemaye del karenjəna!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyea bowodu
(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

18 Yim laa Isa ci bərəm Galileyea jəgai duwon, yaana yindi Siman tiro Biturus cani-a
yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu.
19 Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro‡ njadəkki!» yeno.
20 Sadəman buni taramnja koljane tia geya.
21 Koro nadən fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna
Yahaya-a bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnja caassai kiro. Tayia
bowoyenniyama,
22 cijane maaradə-a bawanja-aa koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga
(Mar 3.7-12; Luk 6.17-19)

---

† **4:4** 4.4 SK 8.3 * **4:5** 4.5 bərni tayir - Jerujalem. † **4:6** 4.6 Jaw 91.11-12 † **4:7** 4.7 SK 6.16 † **4:10** 4.10 SK 6.13 † **4:13** 4.13 Jabulon-a Naptali-a - Jiri yindi Israyilawuye. † **4:16** 4.15-16 Ish 9.1-2 ‡ **4:19** 4.19 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

23 Daji Isa bəla bəlaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuɨri kəji nodo bargaa Alaye
wuljiyi, am dondia kasuwanja jiɨri fi yayen isangajiyi ngai duwon, cidi Galileye sammaa
diriyeno.
24 Adəgainin lawarnju cidi Siriyaye ngaro tatargaada. Koro am larduyedə amnja
kasuwaa-a kəndondi jiɨri jiɨria-a karuwaa-a sedan koroyea-a tiyi canaa-a sammaa Isaro
cakkude isangayeyeno.
25 Jama kada tia geya, laanja cidi Galileye, laa cidi Bəlamewuye, laa bərni Jerujalembe,
laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bərəm Jordaniye.

5

Jawawi Isaye
kəla kau kuruwu laayen
(Luk 6.17-49)

1 Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau kuruwu laayero juwane napkeno.
Fuwurawanju ye nanjuro kadira.
2 Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaasodə
(Luk 6.20-26)

3 «Barganja am karwulan talaawadə,*
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.
4 Barganja am kərma cesiridə,
fuwun simalonja bawodəro.
5 Barganja am rokura bawoadə,
fuwun dunia warasajaidəro.
6 Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə,†
fuwun kuljaidəro.
7 Barganja am kanjimaɨrimasodə,
tayi ye fuwun kanjimaɨri cawandidəro.
8 Barganja am karwu bulladə,
fuwun Alaa caruidəro.
9 Barganja am kərma nanlewa cawudidə,
fuwun tayia tadawa Alayelan‡ bowodaidəro.
10 Barganja am kəla jire dionjayen tayia basarjaidə,
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

11 «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo jiɨri jiɨri wuljaiya, bargando!
12 Kəji dama baworo fanowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro.
Nonowo, adəgaiman nawiya kureye burwonjanadəa basaryera.

Manda-a nur-a

13 «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadə kəlambo walyenoa, jiɨri fin gəle
cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai.
14 Nayima nur duniaye wo. Bərni kəla kau kuruwuyen dəganadə gəradiwawo.
15 Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, kəla
gənaduramnjuyen gənaje fadodən wundusoro nur ci.
16 Adəgaima nayi ye kollowo nurndo fuwu amben wasso, awo ngəla diwidəa caro
Bawando Mai Samemaro daraja cadoro!

Kəla Attaurayen

17 «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiyaye-alan ruwuwadadəa baworo dioro
kadikkoro təmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gəni, tayi samma wakkajaro kadikko.
18 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi
səkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon.
19 Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidə, curo
am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jauro ganaalan bowojai. Amma wundu
duwon wadawa ania jəgane am gade yea jaaro alamjidə, curo am nodo bargaa Mai
Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai.

---

* **5:3** 5.3 am karwulan talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə. † **5:6** 5.6 am kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə - Am duwon kowoɨri cade awo Ala cəraanaa dioro majaidə. ‡ **5:9** 5.9 tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti cəraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngəlaa Alaye gairo waljai.

20 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, maləmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan
konuwwawoa, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwwawo.

Kəla gərgaduyen

21 «Amwurawande jaman kureyero: “Bare kam yejəmmi, wundu duwon kamba
cejənadəa shararo caadi,”† cane wuljaanadəa fanuwwa.
22 Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gərgajəgənadəa shararo caadi.
Koro kam kamanjuro “Kam bowuye!” cəne rajənadəa majilis adinwuyero caadi. Koro
kam duwon kamanjua waje tiro: “Batti!” cənnadəa kannu jaanamayero koljagai.
23 «Adə nangaro na laya duwaduramben sadaa njəddoro isəmma duwon, awo kuttu
laa kamanəmbo yiddəmmaa tangəmia,
24 fuwu laya duwaduramdəyen sadaanəmdəa kolle lene ni-a kamanəm-a solodənowo
duwon, daji walde are sadaanəm yidde.
25 «Shararambo lawalamanəm-a rokko ledu diwi duwon, kəla jawallen doiro kowoɾi
de tawaktəne, bare nia alkaliro sərənjəgənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero
njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi.
26 Jiremaro niro wulnjəgəkki, nadən wuɾi njəgaidəa cotto rəmbəmmia, təmmaro
luwumbawo!

Kəla kənjənayen

27 «Koro tayiro: “Bare kənjəna dimmi,”† cane wuljaanadəa fanuwwa.
28 Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua cure mangarjənadə, karwun-
jun kənjəna cədəna.
29 Simməm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kulaine gəmme. Tiyinəm samma
kannuro fidiyidəroa, sim fal fuddəmmadəma niro ngalwo.
30 Koro mukkonəm kəmboramdə njakke biwu dimia, tia kamme gəmme. Tiyinəm
samma kannuro fidiyidəroa, mukko fal fuddəmmadəma niro ngalwo.

Kəla kamu dəptayen

31 «Koro waldane tayiro: “Kam kamunjua dəpcidə tiro kakkadu kamu dəptaye co,”†
cane wuljana.
32 Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni
dəpcənadə tia kənjənamaro cədəna. Koro wundu duwon kamu dəpkadaa niyajənadə,
ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansi boyen

33 «Koro amwurawande jaman kureyero: “Bare bowuro kansi bummi, kansi
Kəmandero yibbummadəa de!”† cane wuljaanadəa fanuwwa.
34 Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansi buwwi! Bare sameyen kansi
buwwi, Alaye kurisnju kərmaiye nangaro,
35 bi cidiyen, sinju gənaduram nangaro, bi Jerujalemben, bərni Mai Kuraye nangaro.
36 Koro bare kəlandoyen kansi buwwi, ranguwe kanduɾi kəlandoye falmaa bul bi
cələmbo diwwawo nangaro.
37 Ngəlanjudə “Aaa,” bi “A’a,” wullowo. Awi yaye adəa kojənadə na ti Kəladoyen§
kadio.

Kəla rəmboyen

38 «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal
ye cattuluwo!”† cane wuljaanadəa fanuwwa.
39 Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kəlado wanuwwi. Kam laa feɾinəm
kəmboram maɾin bakcia, wailadə yea tiro kalakkəgəne.
40 Koro kam laa gəmajenəm moworo nia shararo njadi cənia, kolle garinəmdə yea
ngojo.
41 Kam laa dunodunon njakke na kilometər fallaro lenəmia, na kilometər yindiaro ti-a
rokko lenowo.
42 Kam njuworənamadəro ye, koro kam nanəmnin tagari cəraanadəro bare
dapkəgəmmi.

Kəla kəlado rawoyen
(Luk 6.27-36)

43 «Koro tayiro: “Kəmaskinəmba raye,† kəladonəmba wane,” cane wuljaanadəa
fanuwwa.

---

† **5:21** 5.21 NL 20.13; SK 5.17 † **5:27** 5.27 NL 20.14; SK 5.18 † **5:31** 5.31 SK 24.1-4 † **5:33** 5.33 Lew 19.12; KI 30.2; SK 23.21 § **5:37** 5.37 Kəlado - Yiwulis. † **5:38** 5.38 NL 21.24; Lew 24.20; SK 19.21 † **5:43** 5.43 Lew 19.18

44 Amma wu nayiro wulnjagakki, kəladowandoa rawowo, koro am nayia basarn-
janadə yero Alaa yukkorowo,
45 tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalilnjudə Ala cakke kəngal am
ngəla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwu-aro cuduriyi nangaro.
46 Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gəna
cadi?
47 Koro kəramiyando runjaa lewanuwia, awi gəle am gadesoyea kojəna diw? Kərdiya
ye ngai gəna cadi?
48 Adə nangaro Bawando Mai Samemadə kalkallo diomadə gai, nayi ye kalkallo
diowuro wallowo!

6

Kəla sadaayen

1 «Hangal gənanowo, bare kəndondo jireye federo jama nayia njaroro diwwi. Adə
gənia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwwawo.
2 Adə nangaro sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mənafəkkaso gai am gadero awo
dimmadəa wulgəmmi. Tayidə dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro
sadaa cadi. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna.
3 Amma nidə sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mukkonəm waila awo mukkonəm
kəmboram cədidəa nojənni,
4 sadaanəmdə asərlan napco. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla moduwayen
(Luk 11.1-4)

5 «Moduwa dimiya, bare mənafəkkaso cadidə gai dimmi. Tayidə dandal so, farsam
solan daada am tayia caroro moduwa cadiya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki,
nuwanja cawandəna.
6 Amma nidə moduwa dimiya, ngimməmbo ngaye cinnadəa jange Bawanəm turuiwa-
wodəa kore. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.
7 Koro moduwa diwiya, bare kərdiyadə gai awo falla ngəwuro wuwulluwwi. Mananja
ngəwu nangaro Ala tayia fanjiro təmajai.
8 Bare tayi gairo walluwwi, dalilnjudə kawu tia koruwidəmaro Bawando
məradundosodəa nojəna nangaro.
9 Akko ngailan moduwa dewo:

"Bawande Mai Samema,
cunəmbo daraja tio!
10 Nodonəm bargaa iso!
Awo raamma dunian tədo,
jiɨri same yen tədidə gai!
11 Kəmbondə kuye sade.
12 Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa
gawurniyenadə gairo.
13 Bare kolsame jaraptiyende,
Kəladodəro kasane.
Nodo-a kənduwo-a daraja-a
har abadaro kaanəmdəma. Amin."

14 «Nonowo, am biwu njaddənadəa gawurnuwia, Bawando Mai Samema nayi yea
gawurnjai.
15 Amma tayia gawurnuwwawoa, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Kəla asemben

16 «Asem diwiya, bare mənafəkka cadidə gai fəkkando dinuwwi! Tayidə am asemnja
caroro fəkkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna.
17 Amma nidə asem dimiya, kəlanəm ye kəndawulan samme, fəkkanəm ye lamme,
18 Bawanəm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojənniro. Daji
Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla arsiyi captayen

19 «Bare kəlandoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a diwuram-a
bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidə.

20 Kəlandoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai-
wawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodə.
21 Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.
22 «Simdə, tima fatəla tiyiyedə wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji.
23 Amma simməm jaujia, tiyinəm samma ye duwuaro walji. To, nur nilan dəganadə
duwua, duwu adə jaumaro kura, diye!
24 «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal
bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuɾi-ayero walluwwawo.

Kəla karwungai dioyen
(Luk 12.22-34)

25 «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwi-a yawi-ayen bi
kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə
ye kajəmua kojəna, gəna?
26 Ngudowa sameyea ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro nema ye
jawulan capcaiwawo yaye, Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidə jauro ngudowaa
darajan konuwwa, gəna?
27 Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa fal kawunjuro cərgaidə?
28 «Koro awiro kəla kajəmuyen karwungai diwi? Fəɾeso karaaye jiɾi ɾijaidəa ruiwo,
ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo.
29 Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəɾe
aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni.
30 Ala fəɾeso ku karaan ɾijai baɾi kannuro fijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea
jannjai, nayi kambərse ganaadə!
31 «Adə nangaro bare kəla awo aniyen karwungai diwwi, bare kəlandoro: "Awi gəle
buiye?" bi "Awi gəle yaiye?" bi "Awilan gəle tiyinde jangiye?" wulluwwi.
32 Kərdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo ani samman
məradundoaro nojəna.
33 Attəroa, nodo bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon, awo ani samma yea nayiro
njadi.
34 Adə nangaro bare karwungai baɾiye diwwi, karwungai baɾiyedə kuye gəni. Ku
nguson suwol kaanjua.

7

Kəla ambo shara njəddoyen
(Luk 6.37-45)

1 «Bare wundumaro shara yidduwwi,* nayi yero shara njaddiwawo.
2 Jiɾi ambo shara yidduwidə gai, nayi yero shara njaddi. Koro jiɾi ambo ngalgəwidə
gai, nayi yero ngalnjagai.
3 «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmbea
asunəmbawodə?
4 Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbo: "Kolle kaləm
simməmbedəa tuluwukke," nəmi?
5 Mənafək! Karjəm simməmbedəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim
kamanəmbedəa tuluwumi.
6 «Bare awo tayirdəa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu aladeyayen
kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccai, kəriya ye suwordane nayia njanjannjai.

Kəla koro-a madu-a cinna bakta-ayen
(Luk 11.9-13)

7 «Korowo njadi, manowo fanduwi, cinna bangowo kanjagai.
8 Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna
bakcimadə yero kajagai.
9 «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidə?
10 Bi buniro cuworiya, kadi cidə?
11 Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawando Mai Samema
awowa ngəla am tia caworiro cidə!
12 Adə nangaro awo duwon amso nayiro njaddiya raawwadəa nayi ye tayiro yiddowo!
Adəma maana Attaura-a kitawuwa nawiyaye-ayedə wo.

Kəla ngaworam jəkkadəyen

* **7:1** 7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

13 «Ngaworam jəkkadəyen ngawowo, dalilnjudə ngaworam farak, jawalnju ye
kəskedə, tima ngaworam kannuyedə wo, am tiyen ngasayidə kada.
14 Amma ngaworam jəkka, jawalnju ye jaudə, tima ngaworam ro sawisoyero
cadimadə wo, am tia cawandidə ganama.

Kəla kəska-a tadanju-ayen
(Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

15 «Nawiya kattuwuyero hangal gənanowo! Tayidə nandoro isaiya, alamanja dimi
gai, amma karwunja jauro diwi bulduye gai.†
16 Tada casakkidəlan tayia asunuwi. Inab coccoɾilan njakcai wa? Koro tarmu kolollan
cadori wa?
17 Kəska ngəla nguson tada ngəla cakki, koro kəska diwi ye tada diwi cakki.
18 Kəska ngəladə rakce tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwidə ye rakce tada ngəla
cakkiwawo.
19 Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.
20 Adə nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Kəla fuwura jireyen

21 «Am wuro: "Kəma! Kəma!" cani samma gəni nodo bargaa Mai Samemayero
ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə.
22 Yim adən‡ am ngəwu wuro: "Kəma, Kəma, cunəmlan gəna nawinawi kidiye,
sedanso duyeiye, koro awo ajabba ajabba kada ye kidiye?" cani.
23 Daji wuye tayiro: "Ngaltema nayia nonjakkəni. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi
diomasodə!" nəkki.

Misal fado tandowu yindiye
(Luk 6.46-49)

24 «Adə nangaro wundu duwon manani ania fanje jəganamadə, ti alama kam hangalla
soronju kəla kauyen cədandənadə gai.
25 Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, sorodə
wurdənni, dalilnjudə fərdunju kəla kauyen tədandəna nangaro.
26 Amma wundu duwon manani ania fanjəna jəgannimadə, ti alama kam hangal
bawoa soronju kəla cidi kesayen cədandənadə gai.
27 Ingi sameye cudure bərəm fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, wurde
təgəmbo fiyada,» yeno Isaye.
28 Isa mana ania cəde kerənniya, jama captanadə alamdunjudəa ajapkera,
29 dalilnjudə maləmbanja Attauraye gai gəni, kənduwoaro tayia alamji nangaro.

8

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

1 Isa kəla kaudəyen jəpkenniya, am kada kadami tia geya.
2 Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, raammaa, rangəme wua
isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno.
3 Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə
tia kolje tayirro walyeno.
4 Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene ɾimandəro
fələdəgəne, koro sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!»

Isaye soji kura Rombeye kaɾea isangaduwu
(Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)

5 Isa bərni Kafarnaambero kərgaanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje:
6 «Kəma, kaɾeani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jauro basardi,» yeno.
7 Isaye tiro: «Lekke tia isangagəkki,» yeno.
8 Amma soji kuradəye tiro: «Kəma, nia fannin sawo tikkəni. Biya wada ye, kaɾeani
ngaji.
9 Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna. Falnjaro:
"Lene!" nəkkiya, leji. Fal laaro: "Are!" nəkkiya, isi. Koro kaɾeaniro: "Adəa de!"
nəkkiya, cədi.»
10 Isa adəa fangenniya, ajapce jama tia jagaidəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo
jama Israyilawuyen kambərse kura adə gai fandəkkəni!

† **7:15** 7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dəla, ngawo kani. ‡ **7:22** 7.22 yim adən - Kiyama.

11 Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fəde-alan* isane Nawi Ibrahim-a Nawi
Isaku-a Nawi Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai Samemayen masəna dioro napcai.
12 Amma tadawa nodo bargaayedəa† deyan curo duwu cələm pəttero gəpcagai, nadən
so ye tədi, sheɨri ye naldi,» yeno.
13 Daji Isaye soji kuradəro: «Lene, kambərsenəm nangaro awo suworəmmadə
wakkajo!» yeno. Kaɨreanjudə sa adəman ngayeno.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)

14 Isa fado Biturussero kadinniya, ya kəsai Biturusse kangea bowada kiro.
15 Isa mukkonju leyenniya, kangedə tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu badiyeno.
16 Yim adəa kəngal kikkurunniya, bərniwudə karuwamaso kada na Isayero kewudo.
Mananjulaman sedannadəa duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno.
17 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:
«Kəndondinde kəlanjuro ngoje kasuwanden isangaseyera,»† cənna.

Isaa ga kəske gəni
(Luk 9.57-62)

18 Yim laa Isa jama kada tia dirijane kəljanadəa kirunniya, fuwurawanjuro wada
bərəmdəa faldaye kaino.
19 Daji maləm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenəmi yaye nia
njəgakki,» yeno.
20 Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada
Kambedə‡ nanju tustuyema bawo,» yeno.
21 Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya
duwon,» yeno.
22 Amma Isaye tiro: «Wua səgai, kolle am sanuna amanja sanunadəa sittəraja!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Isa curo maarayero kərgaanniya, fuwurawanju ye tia jaane kasargawo.
24 Sadəman karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje, har ingi maaradəro fiduwu
badiyeno. Sadən Isa kənəm cədi.
25 Fuwurawanjudə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Kəma, andia samoye,
nuiye!» yera.
26 Isaye tayiro: «Awiro yaayew, nayi kambərse ganaadə?» yeno. Daji cije karuwadə-a
bərəmdə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno.
27 Fuwurawanjudə ajapcane: «A! Kam jiɨri fi attə? Karuwa-a bərəm-ama mananju
jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

28 Isa bərəmdəa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama yindi kaurilalan
caluwe tia kapkeyera. Tayidə jauro jau, har wunduma rakce jawaldəyen kojiwawo.
29 Daji yiljane: «Awi lambonəm andiro, Tada Alaye? Sanju cədənnin andiro ajawu
gənaduwuro wa kadim?» yera.
30 Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji.
31 Daji sedannadə Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadəro dusagane curonjaro
ngayiyo!» yera.
32 Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadə caluwe curo aladeyadəyero
kasargawo. Daji aladeyadə samma ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane
ingiye ngoje kasuno.
33 Səniya aladeyayedə cagase bəlaro lejane awo kəla karuwamaso aniyen
wakkajənadəa ambo wulyeyera.
34 Daji am bəlaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja koljoro tia
lowoyera.

9

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

---

* **8:11** 8.11 am adinnam-a fəde-alan - Kərdiya. † **8:12** 8.12 tadawa nodo bargaayedə - Israyilawu. † **8:17** 8.17 Ish 53.4 ‡ **8:20** 8.20 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

1 Daji Isa maaradəro ngaye bərəmdəa falje koje bərninjaro* wallada.
2 Am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane nanjuro kewudo. Isa
kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, bare təma kolləmmi,
biwunəm gawurdəna,» yeno.
3 Daji maləmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attə Alaa gaskajəna, diye!» yera.
4 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon niadiwi dəganadə?
5 Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma?
6 Nonowo, Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!»
yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno.
7 Kamdə cije fannjuro leyeno.
8 Jama captanadə adəa kerunniya, rijane Ala kənduwo adə gai ambo cinadəa kengoro.

Isaye Matiyua bowodu
(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

9 Isa nadəa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kidaramnju akki mowoyen napkadaa
kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.
10 Isa fado Matiyuyelan masənaro napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-
a kada ye isane ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera.
11 Farisawa adəa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro maləmndo akki mowomaso-a
biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera.
12 Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo.
13 Lenowo, mana adəye maananju asunowo: “Bu fida gəni, kanjimaɾima raakko.”†
Awoa jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

14 Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awiro andi-a Farisawa-a
asem‡ taiye, amma fuwurawanəm asem cadaiwawodə?» cane keworo.
15 Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A’a,
amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.
16 «Wunduma guntu batta bəɾinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro
cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bəɾində capte kardudə cayemaro kuraro walji.
17 Koro wunduma diben bəɾin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, satkidə
falde,§ diben ye cidiro fidiyi, satki ye bannadi. A’a, amso diben bəɾindəa satki bəɾinno
fijagai, adəgainin tayi yindi samma kəlewa dasayi,» yeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

18 Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro:
«Kərmama feroni bawoyeno. Are mukkonəm tiro gənagəne, roaro walji,» yeno.
19 Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdəa geya.
20 Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Daji
kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno,
21 awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni.
22 Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma kolləmmi! Kambərsenəm
nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman kamudə ngayeno.
23 Isa fado kam kura dandalledəyero ise algaidawu lagaranneso-a jama captana kalala
fijai-aa kirunniya,
24 tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. Amma tia rujane
tiro kaasu keddo.
25 Jamadəa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodəa mukkoyen cədane ciyeno.
26 Lawar adə cididə ngaro tatargaada.

Isaye kambu yindia isangaduwu

27 Isa nadəa kolje ledu cədi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa *Tada
Mai Daudaye,† andia njunosane!» cani.
28 Fado laaro kərgaanniya, kambuwadə nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangəkke
adəa njaddəkkiro mərsasuwwa wa?» cəne kiworo. Kambuwadəye: «Aaa, Kəma!» yera.
29 Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambərsendo nangaro, nayiro wakkanjaa!» yenniya,

---

* **9:1** 9.1 bərninjaro - Bərni Kafarnaambe. † **9:13** 9.13 Hos 6.6 † **9:13** 9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro.
‡ **9:14** 9.14 asem - Asem faral gəni, nafila. § **9:17** 9.17 satkidə falde - Diben bəɾin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadə faldi. * **9:20** 9.20 bu fidanju - Salanambu. † **9:27** 9.27 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

30 sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fanowo, bare wunduma adəa nojənni!» yeno.
31 Amma lejane lawar Isayedəa cididə ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye
Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Samailaa cunode kəla Daudayero kəndawu jaitunne fijiye samjiye mai Israyilayero galayeno. Tən yimdən Ruhu Alaye karwu Daudayero kərgawo. Nawi Mai Dauda kəladowa jama Alaye sammaa lardu Israyilawuyen duje kərmainju ye cidi kərdiyaye ngəwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo.
Ci nawiyayen Kəmandeye kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia daraja-a kənduwo-alan kojəna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoaro tarjiyi yeno. Mai kura adə tima Almasiwu Alayedə wo. Adəgaima Bargaande Isa Almasiwudə warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowojai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwu
32 Tayi sim cawandənadə sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero kewudo.
33 Isa sedandəa duyenniya, kamdə manadu badiyeno. Daji jamadə ajapcane: «Ngaltema awo adə gai lardu Israyilayelan turunni!» yera.
34 Amma Farisawadəye: «Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

Kala ngəwu, kidawu gana
35 Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuɨri kəji nodo bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiyi ngai duwon, bəla-a bəladeya-a sammaa giya.
36 Jama kada captanadəa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudə jəktane hangalnja caa cijəna alama dimiya səni bawoa gai nangaro.
37 Daji fuwurawanjuro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana.
38 Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo!» yeno.

10

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)
1 Isa fuwurawanju mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kəndondi so jiɨri fi yayea isangaduwuye-a kaino.
2 Cuwa kəngayambanju mewun yindindəyedə, tayima Siman kam tiro Biturus canidə, yanjugəna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya,
3 Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyu akki mowoma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus,
4 Siman kam Kan'anaye,* Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

Jawawi Isaye
kəla kida-a bone nja-ayen

Kida tayi mewun yindindəye
(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)
5 Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na kərdiyayero lenuwwi bi bəlawa Samariyawuyero ngawuwwi,
6 biya na jama Israyilawu tayi dimiya faccaanadə gaiyero lenowo!
7 Lenuwilan, ambo: "Nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!" wulgənowo.
8 Am dondia isangagənowo, am sanunaa roaro kalangowo, am barasuaa isangagənowo tayirro walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye dero yowo.
9 «Bare kunguna dinarre, bi ɨriwullaye, bi kulloye ngonuwwi,
10 koro bare ngərwu, bi gəmaje yindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro.
11 «Bəla-a bəladeya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngəlama manowo fannjun jəmmowo nammowo, har kawu nadəa kolluwiro.
12 Fannjuro ngawuwiya, barga dəpkəgənowo.
13 Am fadodəye ngəlaro njamoyia, bargandodə tayilan dəga. Amma nayia mowo wajaia, bargandodə nandoro waldo.

---

* **10:4** 10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

14 Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojənnia, fadodəa bi bəladəa kolluwiya,
katti sindoye kagangowo.†
15 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bərni
Sodombe-a Gomorre-adəyea‡ nanjaunin koji.

Bone nja mbeji
(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki. Adə nangaro
kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu bawoaro dəgaiwo.
17 Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane fuwu majilissero njasade
dandalnjasolan kowonjai,
18 koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyero njasadi, tayi-a kərdiya-aro shedaro
walloworo.
19 Shararo njasadiya, bare kəla jiɾi mananuwi bi awo wulluwiyen karwungai diwwi.
Ruhu Bawandoyedə sadən awo wulluwidəa nayiro njadi,
20 dalilnjudə nayi gəni mananuwi, tima nayiyen manaji nangaro.
21 Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye
bawanja-a yanja-aro tuɾu cadde casakke tayia roro ceyesi.
22 Cuni nangaro§ am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero
dəganamadə njəkkawo cuwandi.
23 Bəla laan nayia basarnjaiya, bəla gadero kasowo lenowo. Jiremaro nayiro
wulnjagakki, kawu Tada Kambedə walde isidəro, bəlawa Israyilawuye sammaa ga
yeruwwawo.
24 «Fuwura maləmnjua kojiwawo, koro wolodi kəmanjua kojiwawo.
25 Fuwura maləmnju gairo waljiya, jussəna. Wolodi ye kəmanju gairo waljiya, jussəna.
Kəma fadoyedəa Beljabullan* bowoyera, balle am fannjuye?

Bare rinuwwi!
(Luk 12.1-12)

26 «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwiwawodə bawo,
koro awima asərre nodiwawodə bawo.
27 Awo curo buneyen nayiro wulnjagakkənadəa kausulan wullowo, koro awo curo
səmondoyen tatapcane fanuwwadə yea farsamlan kurungowo.
28 Am tiyi ceyesi ro rakcane cattuluwiwawodəa bare rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a
sammaa rakce kannu jahannamayen sijiyidəa rinowo!
29 Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye Bawandoye nodunjun gənia,
falnjama cidiro cukkuriwawo.
30 Nayidə, kanduɾi kəlandoyema samma komgada.
31 Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.
32 Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai
Samemayen tia kasaddəkki.
33 Amma wundu duwon fuwu amben wua angərsənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai
Samemayen tia angərnəkki.

Firda mbeji
(Luk 12.49-59)

34 «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro təmanuwwi. A'a, nanlewa gəni,
kashagar† kudoro kadikko.
35 Awoa amba firduro kadikko, tada kəlado bawanjuyero walji, fero ye kəlado
yanjuyero walji, kamu tadaye ye kəlado kəsainjuyero walji.
36 Adəgaima kambe waduwunjudə am fannjuyero waljai.
37 Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojənaro cəraanamadə, kakkero waldu
tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojənaro cəraanamadə, kakkero
waldu tinni.
38 Koro wundu duwon kəskanju karmoye‡ ngoje wua səgannimadə, kakkero waldu
tinni.
39 Kam duwon ronju fando cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu
nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi.

---

† **10:14** 10.14 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai. ‡ **10:15** 10.15 bərni Sodombe-a Gomorre-a - Bərniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. § **10:22** 10.22 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. * **10:25** 10.25 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. † **10:34** 10.34 kashagar - Firda. ‡ **10:38** 10.38 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Mukowa fando

40 «Kam nayia njamowonamadə wumaa səmowo. Koro kam wua səmowonamadə ye
ti wua sunodənadəmaa cəmowo.
41 Kam duwon nawia ti nawi nangaro cəmowonamadə mukowa nawiye cuwandi.
Koro kam jiremaa ti jirema nangaro cəmowonamadə mukowa kam jiremaye cuwandi.
42 Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani nangaro ingi kənjaye samsu
cinamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo,» yeno Isaye.

11

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Luk 7.18-35)

1 Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerənniya, nadəa kolje bəla bəlaro leje
jamaa alamje tayiro kawuɾi kəji wulduwu badiyeno.
2 Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cədidəa fangenniya, fuwurawanju laa nanjuro
cunode
3 tiro: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra gade gureniye?» cane tia keworo.
4 Isaye tayiro: «Waldənowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro wulgənowo:
5 Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai,
muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuɾi kəjidəa fanjai.
6 Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.
7 Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo
badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlai laa kanji kanjiro karuwaye
cakke moji cədi wa?
8 A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənaa wa? A'a, am kajəmu
shawa casakkənadə mairilan kasarga.
9 To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna.
10 Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: "Nin fuwunno
kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai."†
11 Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma
Yahaya Kasalamaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen təngəɾidə
tia kojəna.
12 Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai Samemaye
kiaddin fuwu juwui, am tiro fuwu bo dapcaanadə kənduwodəa dunodunon mowo majai.
13 Dalilnjudə kitawuwa nawiyaye-a Attaura Nawi Musaye-a nawinawi cadəna ngai
duwon, har Yahaya kadio.
14 Manadəa ngodu kasadduwwaa, tima Nawi Iliya fuwun isimadə wo.
15 Kam səmonjuamadə fanjo!
16 «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Tayi alama yalla ci kasuwuyen
napkada kowo sapcane amanjaro:
17 "Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena
duwon, yiruwwi," cani gai.
18 To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, "Ti karuwama!" yera.
19 Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, "Akko kəmboma, kənjama, sawa akki
mowomaso-a biwumaso-aye!" yera. Amma nanrashidudə kəndonjulan asudi.»

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Luk 10.13-16)

20 Daji Isa am bərniya curonjan awo ajabba ajabba ngəwuso cədənadəyea kəla
təmjanniyen wusadu badiyeno. Tiye:
21 «Kuttundo am bərni Korajinne! Kuttundo am bərni Baitsaidaye! Ca awo ajabba
ajabba nandon tədənasodə bərni Tirre-a Sidonne-alan‡ tədənaa, tən kuren amnja ajaja-
a buwu-alan‡ napcane tuwa cadəna.
22 Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo am bərni Tirre-a
Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji.
23 Nayi ye am bərni Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A'a, kannuro
kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba nandon tadənadə bərni Sodomben tadənaa, kua gairo
dəgai.

---

* **11:3** 11.3 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye. † **11:10** 11.10 Mal 3.1 ‡ **11:21** 11.21 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya kərdiyaye. ‡ **11:21** 11.21 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **11:22** 11.22 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

24 Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo bərni Sodombedəa*
nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando
25 Sa adən Isaye: «Bawani Kəma same-a dunia-aye, nia njungorəkki, dalilnjudə awo
ania ilmuwu so, rashiduwa soro gəraame yallaro isanogəmma nangaro.
26 Aaa, Bawa, adəma awo jauro raammadə wo.
27 «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni.
Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiyiya cəraana-a.
28 «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yimbaruwwa samma, tustu njadəkki.
29 Wudə rokuraa gəni, karwu ngəlaa nangaro, duini† daundoro ngogənowo,
kolsənowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwi.
30 Awoa duini ye kəske, kareni ye kamboi,» yeno.

12

Isa kəma yim tustuye
(Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)
1 Sa adən yim tustuyea Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon,
fuwurawadə kəna fanjaidə, kəla algamaye ficcane ngəro badiyera.
2 Farisawa laa adəa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwurawanəm awo yim tustuyea
kəndoro haramdəa cadi,» yera.
3 Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənadəa kitawulan
kəranuwwi wa?
4 Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje giwo. Ɍimannaro kajia, ti-a amnju-
aro burodi sadaaye ngərodə haram!†
5 Ra, ɍimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyea kəndoro haram cadison,* biwunja
bawodəa Attauralan kəranuwwi wa?
6 Nayiro wulnjagakki, awo laa† Fado Alayea kojəna nadən mbeji.
7 Alaye: "Bu fida gəni, kanjimaɍima raakko,"† cənna. Ca mana adəye maananju
nonuwwaa, am ayaunja baworo ayau gənaawwi.
8 Awoa Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)
9 Isa kəla fuwunna leyenniya, dandalnjaro kərgawo.
10 Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro ayau gənaduwu caraana
nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwudə halal wa?» cane tia keworo.
11 Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea bəlaaro cukkuriya, gərje cuttuluwi-
wawodə?
12 Adəgaia, kam dimia darajan kojəna nangaro, yim tustuyea ngəla kəndo halal,»
yeno.
13 Daji kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kəlewa salai faldə gairo
walyeno.
14 Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kəmaye
15 Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi sammaa isangajiye
16 bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno.
17 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

18 «Akko wakkilni kərenəkkənadə, tia raakkəna,
tima karwuni jauro kəjijəgəna wo.
Ruhuni tiro yakkəkke
jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.
19 Kambiwu cədiwawo, yiljiwawo,
kowonju farsamlan fandiwawo.
20 Caccau ɍimjənaa namjiwawo,
fatəla no cədi yea cejiwawo,
har jiredəa kənnasarro cuwudiro.

---

* **11:24** 11.24 bərni Sodombe - Bərni duwon amnju jauro diwi nangaro Ala samelan tayiro kannu fijiye siyeyeno.
† **11:29** 11.29 duini - Alamdu Isaye. † **12:4** 12.4 1Sam 21.1-6 * **12:5** 12.5 awo yim tustuyea kəndoro haram - Kida. † **12:6** 12.6 awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a. † **12:7** 12.7 Hos 6.6

21 Koro jama duniaye samma
cunjulan təmanjaaro walji,»† cənna.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

22 Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudənniya, Isa tia isangajiye caye gai
curui ye manaji yero walyeno.
23 Jama samma ajapcane: «Kam adə, tima gəni Tada Mai Daudayedə wo?» yera.
24 Farisawadə adəa fangeranniya, tayiye: «Kənduwo Beljabul‡ mai sedannaye baslan
sedannaa duji,» yera.
25 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə
dəgaiwawo, koro bəla bi fado fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə ye dəgaiwawo.
26 To, Yiwulis sedannanjua dujia, kəlanjuro yaktəgəna. Ndayilan gəle kərmainjudə
dəgai?
27 Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo
wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai.
28 Amma kənduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro
isəna, diye!
29 «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam
dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.
30 Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko
cammiyewawodə tarduma.
31 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi.
Amma Ruhu Alayea bastudə gawurdiwawo.
32 Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma
wundu duwon kəla Ruhu Alayen manakuttu wuljidə, dunia yen kal, leira yen kal har
abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a
(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

33 «Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia, tadanju ye diwi. Kəskadə
tadanjulan asudi.
34 Nayi kaduwu fusiyayeso! Nayi jauro diwidə, awiawin gəle ranguwe awo ngəla
mananuwi? Dalilnjudə awo karwulan dəganadəmaa cidə manaji nangaro.
35 Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəganadəyen ngəla cədi, koro kam diwidə
ye awo diwi karwunjulan dəganadəyen diwi cədi.
36 Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kəla mana faida bawoa kam manajəna
sammayen tia cuwori.
37 Awoa mananəmlan jiremaro walləmi bi mananəmlan jirenambumaro walləmi,»
yeno.

Alama Nawi Yunusse
(Luk 11.29-32)

38 Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a laaye Isaro: «Sayinna, alama laa sameye
fəlesagame ruiyeya, rayiyena,» cane tia keworo.
39 Isaye tayiro: «Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi
Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo.
40 Jiɍi Nawi Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro
dəganadə gai, Tada Kambedə ye curo cidiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəgai.
41 Kiyama wakkajiya, am bərni Niniweye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwuro
shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo
laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.
42 Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbedə ye cije am jaman adəyedəa jire-
nambuwuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju
fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne
(Luk 11.24-28)

43 «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəɍiyen na naptuye maji, amma
cuwandiwawo.
44 Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənadəro waldəkke,” cəni. Waldiya, fadodəa
bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana ye najiyi.

† **12:21** 12.18-21 Ish 42.1-4 ‡ **12:24** 12.24 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

45 Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə
nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji. Am jaman diwi adəye yero
adəgai wakkajiyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

46 Isa jamadəro mana cəddi duwon, yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane
tiro mana caddo cane keworo.
47 [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada niro mana njəddoro
majai,» yenniya,]
48 Isaye kamdəro: «Wundu yanidə wo?§ Koro wunduso yanigənasodə wo?» yeno.
49 Daji fuwurawanjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a yanigənaso-adə!
50 Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə, tima yani-a
yanigəna-adə wo!» yeno.

13

Jawawi Isaye
kəla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

1 Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben napkenniya,
2 am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye
ci bərəmben dajana ngai duwon,
3 awo kada misalnin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro algama
jəjərduro kiluwo.
4 Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo.
5 Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro,
sadəman ɾiyeno.
6 Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro ɾimje ngamgeno.
7 Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ɾije algamadəa kimitkeyeno.
8 Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, ɾije nema kekko, laa tada mia
mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku.
9 Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

10 Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadəro misalnin
managəmidə?» cane tia keworo.
11 Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardəgəna, amma tayiro
amardəgənni.
12 Kam nanjun awoamadə,* tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun
bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi.
13 Akko dalil misalnin tayiro managəkkiyedə: Caruima, asujaiwawo. Fanjaima,
caɾiwawo, kəlanja yero ngayiwawo.
14 Ngaima kəlanjan awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkaji. Tiye:

“Ngəlaro fanuwi duwon,
kəlandoro təmmaro ngayiwawo.
Koro ngəlaro ruwi duwon,
təmmaro asunuwwawo.
15 Am ani hangalkuttuaro waljana,
kiaddin səmonja fanjai,
simnja yea jakcana,
bare simnjan carunni, səmonjan fanjanni,
koro karwunjan asujanniro.
Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade
tayia isangagəkki,”† cənna.

---

§ **12:48** 12.48 Wundu yanidə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. * **13:12** 13.12 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **13:12** 13.12 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. † **13:15** 13.14-15 Ish 6.9-10

16 «Amma barganja simndo, carui nangaro, səmondo ye, fanjai nangaro.
17 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo ruwwadəa
kuroro jauro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana, amma
fanjanni.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

18 «To, maana misal kasuni jəjərdumayedəyea fanowo!
19 Wundu duwon mana kəla nodo bargaadəyen fanje kəlanjuro ngaannimadə,
Kəladodə ise mana karwunjun fidənadəa cotto cuttuluwi. Tima kasuni kəla jawallen
fidənadə wo.
20 Kasuni na kauan fidənadə ye, tima kam manadəa fanjiyama, karwu kəjiaro
cəmoyidə wo.
21 Amma tilan fərdu bawo nangaro, tussiwawo. Kəla manadəyen kuttu caiya, bi am
tia basarjaiyama, waje kolji.
22 Kasuni na ngiwian fidənadə ye, tima kam manadəa fanjəna duwon, karwungai dio
so, arsiyi mangardu so manadəa kəpcane tiro faidajiyiwawodə wo.
23 Amma kasuni na katti ngəlaan fidənadə, tima kam manadəa fanje kəlanjun rojəna
tiro faidajiyi, nema laa tadanju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidə
wo,» yeno.

Misal kasuni ngəla-a diwi-aye

24 Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam
kulonjun kasuni algamaye ngəla jəjərjənadə gai.
25 Amma am samma kənəm cadi duwon, kəladonju ise curo algamadəyero kasuni
kajimbe jəjərjiye sapkadan.
26 Algamadə ɾije kəla fitkenniya, kajimdə ye asudiro walyeno.
27 Kidawudə isane banja ngimbaro: “Barganəmmin, ni kasuni algamaye ngəla gəna
kulonəmlan jəjərnəm? To, ndayilan gəle kajimbadə?” cane tia keworo.
28 Banja ngimbaye tayiro: “Kəlado laa adəa cədo!” yeno. Daji kidawudəye tiro:
“Leniye tuluwiyeya, raamma wa?” cane keworənniya,
29 tiye: “A’a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiya, algamadə yea mənguwi.
30 Kollowo, har kalaro rokko ɾija. Biyilajiya, kalawudəro kajimdəa kamja kəla kəlaro
cekkero kannun warja duwon, daji algamadə yea capca bəranilan gənaja nəkki,”» yeno.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye
(Mar 4.30-34; Luk 13.18-21)

31 Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju
kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulan fijəna gai.
32 Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəɾi wo. Amma ɾije wurajiya,
kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandi,»
yeno.
33 Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju
yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujəna gai,» yeno.
34 Isa jama captanadəro awo ani sammaa misalnin wulyeyeno. Misalnin gənia, awima
tayiro wuljəgəna bawo.
35 Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Misalnin
mananəkki, awowa tən dunia alaktənaman gəraadadəa wulləkki,»† cənna.

Maana misal kasuni ngəla-a diwi-aye

36 Daji Isa jamadəa kolje fadodəro kasargawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro:
«Marne, andiro maana misal kajim kuloyedəa fisarsagane,» yera.
37 Isaye tayiro: «Kam kasuni ngəla jəjərjənamadə, tima Tada Kambedə wo,
38 kulodə tima dunia wo, kasuni ngəladə tayima am nodo bargaadəa kasaccanadə wo.
Kajimdə tayima am Kəladodəa jaanadə wo,
39 Kəlado kajimdəa jəjərjənamadə, tima Yiwulis wo. Biyiladə, tima cinowo duniaye
wo, kalawusodə, tayima malaiyawa wo.
40 Jiɾi kajimdəa capcane kannun warjaidə gai, dunia cijiya, adəgai wakkaji.
41 Tada Kambedə malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargaayen am am gadea
casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane
42 kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheɾi ye naldi.
43 Daji jirewudə curo nodo bargaa Bawanjayen kəngal gairo nurraro waljai. Kam
səmonjuamadə fanjo!

† **13:35** 13.35 Jaw 78.2

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

44 «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolan rəpkada gai. Kam tia cuwandiya, caye gairo rəpce karwu kəjiaro leje kəndanju sammaa cəlade kulodəa ciwi.
45 «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju sawurma laa mursam ngəla maji gai.
46 Mursam jauro tamanna laa cuwandiya, leje kəndanju sammaa cəlade mursamdəa ciwi.
47 «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju buni taram laa buni tawu tia bərəmbo gəpcagane buni jiɨri jiɨri cadai gai.
48 Cəmbərənaro waljiya, gərjane ci bərəmbero cawudəne napcane ngəla ngəladəa kərejane joworo fijagai, amma batti battidəa wajane yirjai.
49 Dunia cijiya, adəgaima wakkaji. Malaiyawa isane jirenambuwua curo jirewuyen firjane
50 kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheɨri ye naldi,» yeno.
51 Isaye fuwurawanjuro: «Awo ani samma kəlandoro ngaana wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa,» yera.
52 Daji tayiro: «Adəgaima maləm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedəro waljənadə alamanju kəma fadoye ajaramnjun ləman dina-a bəɨrin-a ngoje cuttuluwidə gai,» yeno Isaye.

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

53 Isa misal ania cəde kerənniya, nadəa kolyeno.
54 Bəla wurajənadəro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdə tia ajapcane: «Ndaran kam attə nanrashidu-a kənduwo-a ania kiwando?
55 Ti gəna tada katako karomadəyedə wo? Yanjuye cunjudə Meram, gəna? Yanjugənasodə ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gəna?
56 Koro yanjugəna ferowa samma-a rokko kərgaiye, gəna? To, ndaran gəle ti adə awo ani sammaa kiwando?» cane
57 tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno.
58 Kambərsenambunja nangaro, nadən awo ajabba ajabba ngəwu cədənni.

14

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo
(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

1 Sa adən Mai Hirudus lawar Isaye fangenniya,
2 kowonawanjusoro: «Kam adə Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.
3 Caman kəla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugəna Mai Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cədane cekkere kosoro kesakko,
4 dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənaye mowodə haram!» cənna nangaro.
5 Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadəa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.
6 Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambənaye kidənniya, fero Ya Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kirando. Karwu Maiye jauro kəjije
7 tiro awi yaye ronju cəraanaa ci cəne wadu ngoje kansi giwo.
8 Ferodə ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na adən kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen se!» yeno.
9 Maidə karwunju jauro kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro wada ce
10 amnju cunode lejane kosolan kəla Yahayaye kamgera.
11 Daji kəlanjudəa buwurulan cawudəne ferodəro kedo, ti ye ngoje yanjuro kikkado.
12 Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju ngojane caade sittərayera, koro lejane Isaro lawar adəa wulyeyera.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

13 Isa awo wakkajənadəa fangenniya, ti runju maararo ngaye nadəa kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadə adəa fangeranniya, tayi ye bəlanjasolan caluwe silan Isaa geya.

14 Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoje amnja dondia
isangayeyeno.
15 Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye
ləmjəna. Jamadəa salamme, bəladeyasoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera.
16 Amma Isaye tayiro: «A'a! Sai lejaiya gəni, nayima awo kəmboye tayiro yowo!»
yeno.
17 Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende,» yera.
18 Isaye: «Wuro tayia sukkudowo!» cəne
19 wada ce jamadə kəla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a
ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi
ye jamadəro kedo.
20 Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowo sammaa capkeranniya, jowo
mewun yindin kesəmbəro.
21 Am duwon kəmbo adəa jawunadə kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa
alama dəwu uwu gai.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

22 Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci todəro lejaro
maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno.
23 Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. Nadən ti
tilonju lok duwon, dunia ləmgeno.
24 Koro sa adəlan karuwa dunoa cije ingi bərəmbedəa cambalje maaradəa babakce,
har maaradə ci ingiyea kuruwunno leyeno.
25 Sa yakku buneyen Isa kəla ingiyen silan nanjaro kadio.
26 Fuwurawadə Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, karwunja pət kamde:
«Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko.
27 Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.
28 Daji Biturusse tiro: «Kəma, nimaa, amarsəgəne kəla ingiyen nanəmbo isəkko,»
yeno.
29 Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradəyen culuwe tia naduwuro kəla
ingidəyen silan ledu badiyeno.
30 Amma karuwa dunoadəa kirunniya, yaaje tia ləptu badiyeno. Daji kowo sapce:
«Kəma, wua səmoye!» yeno.
31 Sadəman Isa mukkonju sajiye tia cədane: «Ni kambərse ganaadə, awiro shekku
kekkəm?» yeno.
32 Daji maaradəro kasargaanniya, karuwadə gəm nəmgeno.
33 Am curo maaradəyedə Isaro ambəccagane: «Jiremaro ni Tada Alaye!» yera.
34 Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesaretten jəpkera.
35 Am nadəye Isaa asuyeranniya, lawarnju cididə ngaro tatargaada. Amnja dondiso
sammaa na Isayero cawudəne
36 ci kalwunjuyedəmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

15

Tayir-a tayir gəni-a
(Mar 7.1-23)

1 Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-a laa Jerujalemlan cijane na Isayero isane tiro:
2 «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawandeyea koljane mukkonja tuljannin* kəmbo
jawuidə?» cane tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Nayidə nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidə?
4 Awoa Alaye: "Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!"† Koro "Kam duwon bawanju bi
yanjua bassənamadə, tia roro ceyeso!"† cənna.
5 Amma nayiye: "Kam bawanju bi yanjuro: 'Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa
Alaro gənaakkəna,' cənia,
6 bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cədde daraja cinni," nuwi. Adəgaima adando
nangaro mana Alayedəa bowuro kalakkew.
7 Nayi mənafəkkaso, awo Nawi Ishayaye kəlandon wuljənadə jire. Tiye:

8 "Jama adə cilan wuro daraja sadi,

* **15:2** 15.2 mukkonja tuljannin - Kəla ada yaudiyayen kam mukko tuljənnin kəmbo juwuia, tayir gəniro walji.
† **15:4** 15.4 NL 20.12; SK 5.16 † **15:4** 15.4 NL 21.17; Lew 20.9

amma karwunjan nanin kuruwujana.
9 De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,”† cənna.»

10 Daji Isa jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo!
11 Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo cinjun
culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno.
12 Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Farisawadə mana adəa kutturo fanjanaro
nonəmma wa?» cane tia keworo.
13 Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə, fərduyen tia
məkcai.
14 Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua jejia, tayi yindi
samma bəlaaro casukkuri.»
15 Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cəne Isaa kiworənniya,
16 Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa?
17 Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwwi
wa?
18 Amma awo ci kamben culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima kamdəa tayir gəniro
cədi wo.
19 Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambarwu so,
shedakambu so, adəlamdu so samma curo karwudəyeman caluwi,
20 anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə kamdəa
tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mar 7.24-30)

21 Daji Isa nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-ayero leyeno.
22 Kamu Kan’anama† cididən dəgana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kəma, Tada
Mai Daudaye, wua njunosəne! Feroni jaumaro karuwaa,» yeno.
23 Amma Isa tiro mana falma kalakcəgənni. Daji fuwurawanju nanjuro isane tia
lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera.
24 Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gənia, Ala wua wunduyemaro sunodənni,»
yeno.
25 Amma kamudə ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, wua banasəgəne!»
26 Isaye: «Kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya,
27 kamudəye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo cidiro cukkurunadəa jawui,»
yeno.
28 Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəmdə jauro kura, diye! Awo raammadə
wakkajo!» yeno. Sadəman feronjudə ngayeno.

Isaye am kasuwa jiɍi jiɍia kada isangaduwu

29 Daji Isa nadəa kolje leje ci bərəm Galileye jəgane kəla kau kuruwuyen juwane
napkeno.
30 Am kada kadami isane ngurdiyi so, kambu so, dungu so, muwa so, am dondi gade
ngəwu soa nanjuro cawude fuwunjun gənajane tayia isangayeyeno.
31 Jamadə muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyiya ye sinjan lejai, koro
kambuwa ye sim cawandənaro kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedəa jajakkera.

Isaye am dəwu dewu ambadu
(Mar 8.1-10)

32 Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama kada adəa njunokkəna,
dalilnjudə ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro.
Kənanjaa duwon tayia salamməkkiya, raakkəni, bare jawallan dunonja baworo
waljənniro,» yeno.
33 Fuwurawanjudəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kəmbo sarai fandiye jama kada
adəa ambaniye?» yera.
34 Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro: «Tulur buni sanana
laa-a,» yera.
35 Daji Isa jamadəa cakke cidin napkeranniya,
36 burodi tulurdə-a buniyadə-a ngoje Alaro ardije fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye
jamadəro kedo.

---

† **15:9** 15.8-9 Ish 29.13 † **15:22** 15.22 Kan’anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canidə cunju Kan’ana. Kan’anawu samma kərdiya, yaudiya tayia wul wajana.

37 Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo
kalaram tulur kesəmbəɾo.
38 Am duwon kəmbo adəa jawunadə, kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa
dəwu dewu.
39 Daji Isa jamadəa salamgenniya, maararo ngaye cidi Magadannero leyeno.

16

Alama sameye mada
(Mar 8.11-13)

1 Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo tia
keworo.
2 Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: "Kasam kəji fandiye, same kimejəna nangaro,"
nuwi.
3 Koro dunia wajiya, nayiye: "Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro waljəna
nangaro," nuwi. Awo samen fəlediyidəa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adən
wakkajidəa fisardudə nayiro katkero!
4 Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gənia,
alama fima tayiro fəlediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye
(Mar 8.14-21)

5 Fuwurawadə bərəm faljane ci todəro koyeranniya, ngessane burodi ngojanniro
asuyera.
6 Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo!» yeno.
7 Tayidə kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai wulji,» cane mana badiyera.
8 Isa adəa asuje tayiro: «Nayi kambərse ganaaso, awiro kəla burodi nandon bawoyen
kattendon mananuwidə?
9 Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dəwu uwuro dagargaadadə-a jowo
ndawu cammuwwa-adəa ngessuwwa wa?
10 Ra, burodi tulur am dəwu dewuro dagargaadadə-a jowo kalaram ndawu
cammuwwa-adəa ngessuwwa wa?
11 To, awiro gəle asunuwwidə? Wu kəla burodiyen gəni mananjagakki, yis Farisawa-a
Sadusiya-ayero hangal gənanowo yekko!»
12 Daji fuwurawadə yis burodiyero gəni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal
gənaja wuljəgənaro asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

13 Isa cije cidi bərni Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwurawanjuro: «Wunduro Tada
Kambedəa amsodə ngoyera?» cəne tayia kiworo.
14 Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye Nawi Irimiya
bi nawiya kureye falnja cani,» yera.
15 Tiye: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya,
16 Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala Kəndəgaimayedə wo!» yeno.
17 Daji Isaye tiro: «Barganəm Siman tada Yunusse, dalilnjudə kam gəni, Bawani Mai
Samema adəa isanonjəgəna nangaro.
18 Niro wulnjəgəkki, nima Biturus,* kəla kau adəyeman† jama kakke tandəkki,‡ koro
kənduwo jaanamaye kəlanjan kənnasar cuwandiwawo.
19 Niro nodo bargaa Mai Samemaye cuwurambanju§ njikki. Awi duwon dunian
gerəmidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinəmidə same yen wuidəna,»
yeno.
20 Daji Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudə woro wuljaganni
yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye
Maana Almasiwuyedə kam kəndawulan samgada. Jaman kureyen Ala kam laaa kəreje mai jama Israyilawuyero cədiya, nawi bi ɾiman kuraa cakke fuwu jamayen kəla kamdəyero kəndawu jaitunne fijiye samjiyi. Adə noduwuram Kəmande kamdəa

---

* **16:18** 16.18 Biturus - Maananjudə kau. † **16:18** 16.18 kau adə - Awo Biturus wuljənadə. ‡ **16:18** 16.18 jama kakke tandəkki - Am duwon Isa tayia capce fuwurawanjuro waljane mananju ye jagaidə. § **16:19** 16.19 cuwuramba - Kənduwo.

jama Alayea cunodoro kəreje galajənaye. Kam ngailan maijənadəa Almasiwu Alayen bowojai.
Ci nawiyayen Kəmandeye kam laa maiya jaman kureyesodəa daraja-a kənduwo-an kojənaa jamanjuro juwajiyi yeno. Kam adə yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudə Kəmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajəna nangaro. Təlam nasaralan Almasiwudəa Kəristilan bowojai. Kidanju cu Kəmandeyen jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adə nangaro yaudiya jaman adəyen Isaa Almasiwu ye, Mai Israyilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai Israyilaye-a yindi samma kaala Bargaande Isa Wakkil Alayedəye.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 8.31–9.1; Luk 9.22-27)

21 Kua adən fuwun Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna Jerujalembo leje mukko amwurawa-a wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-ayen kuttu tai daje cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno.
22 Daji Biturus tia səgəriro cuttuluwe jəkkade: «A! Ala nia adəro damnjuwo, Kəma! Adə təmmaro niro wakkanjiyiwawo!» yeno.
23 Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsəgəmma. Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.
24 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cəraanaa, məradu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga.
25 Dalilnjudə wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi.
26 Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gəle kam ce ronju cuwandi?
27 Dalilnjudə Tada Kambedə curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya, daji wundu yayero kəla awo cədənasoyen kalkallo ci nangaro.
28 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, Tada Kambedəye nodonju bargaa walde isi carui,» yeno.

17

Isaye darajanjua fəledu
(Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

1 Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa.
2 Fuwunjan Isaye alamanju falde fəkkanju kəngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajəmunju ye nur gai bul fokko walyeno.
3 Sadəman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera.
4 Daji Biturusse Isaro: «Kəma, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Raammaa, ngurwo yakku na adən lamməkki: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno.
5 Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Tima karwuni jauro kəjijuwo. Mananju fanowo!» yeno.
6 Adəa fangeranniya, fuwurawadə fədəryero rəbət təmdane karwunja tai daje kamgada.
7 Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno.
8 Kəla sapkeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.
9 Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adəa wundumaro wulgəwwi, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon,» yeno.
10 Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro gəle maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo.
11 Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci.
12 Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna duwon, tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo. Adəgaima Tada Kambedə ye mukkonjan kuttu cai,» yeno.
13 Daji fuwurawadə kəla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cəddiro asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)

14 Na jama captanadəro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungurumje

* **16:24** 16.24 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.
* **17:10** 17.10 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

15 tiro: «Kəma, tadania njunone! Ti sedan koroyea jauro suwoljəna, koro ngəwuro
kannu so, ingi soro cukkurəna.
16 Fuwurawanəmbo tia kikkadəkkəniya, tia isangaduwu tayiro katkero,» yeno.
17 Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu karwu yeskadaa, har
sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro
sukkudowo!» yeno.
18 Isa sedandəro kikkadənniya, tadadəa kolje culuwe sadəman ngayeno.
19 Daji fuwurawadə na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro
katkero?» cane tia keworo.
20 Isaye tayiro: «Kambərsendo gana nangaro. Jiremaro nayiro wulnjagakki, ca
kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai† yaye, kau kuruwu adəro: "Cine na todəro
lene!" wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo!
21 [Amma sedan jiɍi adəyedə culuwiwawo, sai moduwa diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

22 Fuwurawanju cidi Galileyelan capkadaranniya, Isaye tayiro: «Tada Kambedəa
mukko ambero sərəccagane
23 tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. Daji fuwurawadə
karwunja jauro kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

24 Bərni Kafarnaambero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na Biturussero isane
tiro: «Maləmndodə akki Fado Alayedəa biyajiwawo wa?» cane tia keworo.
25 Biturusse: «A'a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro: «Siman, awi
təmanəm? Na wundusoyen maiya duniayesodə akki camoyi? Na tadawanjayen ra na
am gadesoyen?» cəne tia kiworo.
26 Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adəgaia, tadawanjasodə
dawun bawo, diye!
27 Adə yaye bare yakkiye karwunja wajənniro, lene bərəmbo mui kolgəne buni
burwon tammadəa ngone cinju kane. Kanəmiya, gursu fal fandəmi. Ngone yade akki
mowomasodəro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

18

Jawawi Isaye
kəla jama tia gawuyen

Wundunja kura wo?
(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

1 Sa adən fuwurawadə na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai Samemayen
wundu kura wo?» cane tia keworo.
2 Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiye
3 tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana gairo
walluwwia, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwwawo.
4 Adə nangaro wundu duwon tadaana adə gai kəlanjua awimaro ngojənnidə, curo
nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.
5 «Koro wundu duwon tadaana adə gaia cunilan* cəmowonamadə, wumaa səmowo.
6 Amma wundu duwon tadawa sanana wua mərsasanaso aniye falnjaa cakke talje
biwu cədidə, kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəm kuruwuro
gəpcaanama tiro ngalwo.
7 «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudə awowa tayia casakke taljane biwu cadi mbeji.
Jaraptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə!
8 Mukkonəm bi sinəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme nin kuruwunno gəmme!
Mukko yindia bi si yindia kannu təmmaro nuiwaworo ngawodəroa, maskin bi dungu
ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.
9 Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno gəmme! Sim
yindia kannu jaanamayedəro ngawodəroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niro
ngalwo.

Misal dimi faccəgənaye
(Luk 15.1-7)

---

† **17:20** 17.20 kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima təngəɍi wo.

* **18:5** 18.5 cunilan - Isa nangaro.

10 «Hangal gənanowo, bare tadawa sanana aniye falnjamaro rudu gənagəwwi!
Nayiro wulnjagakki, samelan malaiyawanja sawisoro fəkka Bawani Mai Samemaye
carui kasarga.
11 [Awoa Tada Kambedə awo faccəgənasodəa maje njəkkaworo isəna.]
12 Awi gəle təmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa
kərisolan kolje leje fal faccəgənadəa maji, mare?
13 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukəji duwon kəla faldəyen cədidə,
kəla filəgar ləgari faccagannidəyen cədidəmaa kojəna.
14 Adəgaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cəraanni.

Kəraminəmbe biwu niro njəddo

15 «Kəraminəm biwu niro njəddia, lene katte nayi yindi rundoyen tiro biwunjudəa
wulgəne. Mananəm fanjia, kəraminəmdəa mowomma.
16 Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adəgainin mana fi yaye ci sheda
yindi bi yakkuyen tabbattiyi.
17 Tayi yea fanduro wajia, jama wua gawuro wulgəne. Koro yaye jama wua
gawudəmaa fanduro wajia, kərdi bi akki mowoma gairo tia ngone.
18 Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidə same yen tikkerəna,
koro awi duwon dunian wuinuwidə same yen wuidəna.
19 Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kəla awi yayen ardijane Bawani
Mai Samemaa caworia, tayiro ci.
20 Dalilnjudə na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadə, wu ye dawunjan,»
yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

21 Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kəma, kəramini wuro biwu səddiya, ndawuro tia
gawurnəkki? Har gadegade tulurro?» cəne tia kiworo.
22 Isaye tiro: «A'a, har gadegade tulurro gəni wulnjəgəkko, fitulur gadegade tulurro
tia gawurne!
23 Adə nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kəla
kasunjayen balas dio cəraanadə gai.
24 Maidə balas dio badiyenniya, kam talanti† dəwu mewuro jəgaimaa tiro kekkudo.
25 Kamdə awonju rəmboye bawodə, Maidə wada ce ti-a kamunju-a yallanju-a
kəndanju samma-aa calado kasudə tərəmbo yeno.
26 Amma kamdə fuwu Maidəyen tungurumje tiro: "Barganəmmin, kanadi tai, sammaa
rəmbəkki, diye!" yeno.
27 Daji Maidə tia njunoje kasudəa wajiye tia kolje leyeno.
28 «Kiluwunniya, wolodi adə ye kamanju laa dinariyus‡ miaro jəgaimaa kiro. Tia
dauyen rəpciye kimiljiye: "Awo nia njəgakkidəa rəmbe!" yeno.
29 Daji kamanjudə fuwunjun tungurumje tia lowoje: "Marne, kanadi tai, rəmbəkki,
diye!" yeno.
30 Amma waje tia kosoro cakke, har kasudəa cərəmbiro yeno.
31 «Wolodiya amanjudə awo wakkajənadəa kerunniya, karwunja jauro bannade
lejane Maidəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera.
32 Daji Maidə koro walde wolodidəa bowoje tiro: "Ni wolodi kəlado! Lowosəgəmma
nangaro, kasunəm adə sammaa wangeyekko.
33 Njunonjəkkənadə gai, wolodi kamanəmba njunodudə niro wajimnjəgəna, gəna?"
cəne
34 gərgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa cərəmbiro
yeno.
35 Adəgaima wundundo yaye karwunjun kamanjua gawurjiwawoa, Bawani Mai
Samema ye tiro ngaidəmaa cəddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

19

Kambiwu kəla kamu dəptayen
(Mar 10.1-12)

1 Isa mana ania cəde kerənniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm
Jordaniyen dəganaro leyeno.
2 Jama kada kadami Isaa jaane nadən am dondia isangayeyeno.

---

† **18:24** 18.24 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai.
‡ **18:28** 18.28 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

3 Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kəla dalil fiye yayen kam kamunju dəptadə
halal wa?» cane tia keworo.
4 Isaye tayiro: «Ngaltema kitawulan adəa kəranuwwi wa? “Badiduramnin Alaktu-
madə tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”†
5 Koro tiye: “Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərdiye tayi
yindiso tiyi fallo waljai,”† cənna.
6 Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana. Adə nangaro awo Ala
kəljənadəa bare kam firjənni!» yeno.
7 Farisawadəye tiro: «To, awiro gəle Nawi Musa kam kamunjuro kakkadu dəptaye co
duwon koljoro wada kaino?»† cane tia keworo.
8 Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dəpta nayiro amarngeyera,
amma badiduramnin ngai gəni.
9 Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dəpce gade
niyajənadə kənjəna cədəna,» yeno.
10 Daji fuwurawanjuye tiro: «Adəma naptu kam kamunjuayea, niya dionambudəma
ngalwo!» yera.
11 Isaye tayiro: «Kam nguson gəni rakce mana adəa ngoji, sai am duwon tayiro
tinamasodə.
12 Dalilnjudə am laa curo yanjayeman adim tayia casambəna mbeji, am laa ye am
tayia adimbo cadəna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai Samemaye nangaro kəlanja
adimbo cadəna mbeji.* Kam mana adəa rakce ngojimadə ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

13 Daji am laa Isa mukkonju kəla yallanja sananayero gənajuwo moduwa cəddoro
tayia nanjuro kewudəranniya, fuwurawadə amdəa wusayera.
14 Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadəa kollowo naniro isa, bare tayiro
dapkəwwi! Nodo bargaa Mai Samemayedə am tayi gaiye nuwanja, diye!» yeno.
15 Daji kəlanjaro mukko gənayeyenniya, nadəa kolje leyeno.

Gaɍiwu laaye ro sawisoye mada
(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

16 Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngəla dikke ro sawisoye† fandəkki?» cəne tia
kiworo.
17 Isaye tiro: «Awiro kəla awo ngəlayen wua suworəmidə? Ti ngəladə tilo lon! Ro
sawisoye fando raammaa, wadawadəa gai!»‡ yeno.
18 Jairodəye: «Wada fiso?» cəne tia kiworənniya, Isaye: «Bare ro kambe tuluwummi,
bare kənjəna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi,
19 bawanəm-a yanəm-aro daraja ye, koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!»†
yeno.
20 Jairodəye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua mauso?» yeno.
21 Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kəndanəm lade talaawaro ye, arsiyi
samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno.
22 Jairodə mana adəa fangenniya, ti jauro gaɍiwu nangaro karwu kuttuaro sapkadan.
23 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gaɍiwuye nodo bargaa
Mai Samemayero ngawonju jauro jau, diye!
24 Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gaɍiwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro
kaɍimoye cuwuɍi ɍiwurayen kodunjuma budu wo!» yeno.
25 Fuwurawadə adəa fangeranniya, jauro ajapcane: «Assha! Adəgaia, wundu gəle
njəkkawo cuwandi?» yera.
26 Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno.
27 Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyenadə, awi gəle
fandiye?» yenniya,
28 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambedə kəla kurisnju
kərmaiye darajaayen napciya, nayi wua səgawwadə ye kuris kərmaiye mewun
yindinlan nammuwe jiɍiya Israyilaye mewun yindindəa noduwi.

---

† **19:4** 19.4 Bad 1.27; 5.2 † **19:5** 19.5 Bad 2.24 † **19:7** 19.7 SK 24.1-4 * **19:12** 19.12 am laa kəlanja adimbo cadəna - Am laa kəlanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana. † **19:16** 19.16 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. ‡ **19:17** 19.17 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **19:19** 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20

29 Koro wundu duwon cuni nangaro§ fado, bi yeiya, bi kanna, bi bawa, bi ya, bi yalla,
bi kulo koljənadə mia mia cuwandi, koro ro sawisoye ye warasaji.
30 Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,»
yeno.

20

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

1 «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam laa suwa ləp jərwunju inabbero
kidawu madaaro culuwuna gai.
2 Tayiro kidanja dabduyero dinariyus* fal fal biyaji cəne kasatkeranniya, tayia
jərwunjuro kinodo.
3 Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro.
4 Tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa njadəkki,” yenniya,
5 cijane leyera. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido.
6 Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande tayiro:
“Awiro dabdu sərambo na adən bowuro nammuwidə?” cəne tayia kiworo.
7 Tiro: “Wunduma kida sadənni nangaro,” yera. Daji tayiro: “Nayi ye jərwuniro
lenowo!” yeno.
8 «Dunia mairiwuyenniya, kəma jərwuyedəye wakkilnjuro: “Kidawudəa bowone
tayiro biyanja ye, am daryeyedən badinəmiya burwoyedəro yade,” yeno.
9 Am dunia asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus fal fal kewando.
10 Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo am daryeyedəyea kojəna
cawandiro təmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal kewando.
11 Kewandənniya, karwunja waje
12 tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye, andi-a kalkallo kidəm! Andidə
suwa ləp tawaniye dabdu sərambo kausu jau fit kəlandenna ngənəptiyena, diye!” yera.
13 Amma kəma jərwuyedəye falnjaro: “Sawa, awima diwi njəddəkkəni. Dinariyus
fallo kida dabduye dioro kasaddəmma, gəna?
14 Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənadə gairo kam daryeye yero yikkiya, raakko.
15 Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo wa? Ra, karwuni ngəladəro,
wua sim diwin surumi?” yeno.
16 Adəgaima am daryeyedə burwoyero waljai, koro burwoyedə ye daryeyero waljai,»
yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

17 Isa Jerujalembo ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwurawanju mewun yindindəa
səgəriro cuttuluwe tayiro:
18 «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedəa mukko wurawa ɾimannaye-a
maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde
19 mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane kəskaro jajagane
roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mar 10.35-45)

20 Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane fuwunjun
tungurumje awo laa cərawo cəne tia kiworo.
21 Isaye tiro: «Awi raam?» cəne tia kiworo. Kamudəye tiro: «Marne,
kərmainəm fandəmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal kəmboramməmlan, fal
ye wailanəmlan!» yeno.
22 Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram† yakkidən yawi
wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera.
23 Isaye tayiro: «Jire, kənjarammin yawi. Amma kəmborammilan so, wailanilan so
naptadə, wu gəni kambo amargəkki, Bawani am kərejənadəro tayia dabbarjəgəna,»
yeno.
24 Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, yaana yindidəro gərgayeyera.
25 Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya kərdiyaye talaawanjaa
jauro raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejagai.

---

§ **19:29** 19.29 cuni nangaro - Isaa kasaccəna nangaro. * **20:2** 20.2 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † **20:22** 20.22 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

26 Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə
wolodindoro waljo!
27 Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kaɾeandoro waljo!
28 Adəgaima Tada Kambedə tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, tidəma nanwolodi
cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwu
(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

29 Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am kada kadami tia geya.
30 Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojiro fangeranniya, kowo sapcane:
«Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera.
31 Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cayea kojənaro kowo sapcane:
«Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera.
32 Daji Isa daje tayia bowoje: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo.
33 Tayiye: «Kəma, sim fandiyeya, rayiye!» yera.
34 Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim cawande Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

21

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

1 Jerujalemba karənjane bəla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedəro kadiranniya, Isa
fuwurawanjuye yindi cunode
2 tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa kuttanjua tuwada
nagəwi. Fərangowo kudowo!
3 Kam laaye nayiro awo laa cənia, tiro: "Kəmadə tayilan məradunjua," wulgənowo!
Sadəman tayia juwajiyi,» yeno.
4 Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno.
5 Tiye: «Fero Siyonnero* wullowo: "Akko mainəm nanəmbo kənde cədi, ti rokura
bawoa kəla koroyen isi, kəla kuttayeman,"»† cənna.
6 Fuwurawadə lejane awo Isa tayiro wuljəgənadəa kedo.
7 Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane
napkeno.
8 Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye dəlam kəɾi kəskaye kamjane
kəla jawallen sərətkera.
9 Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna,† Tada Mai
Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Hosanna, Mai Samemaro
daraja tio!»† cani.
10 Isa Jerujalembo kərgaanniya, am bəlaye samma hangalnja caa cijəna: «Wundu
kam attə?» cane keworo.
11 Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi Galileyedə wo!» yera.

Isa Fado Alayen
(Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

12 Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a sammaa duje tewur
wuɾi canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-a yea təmbalyeno.
13 Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: "Fannidəa fado moduwayelan bowojai,"† amma
nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.
14 Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyiya-a na Isayero isane tayia isangayeyeno.
15 Wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a awo ajabba ajabba Isa cədidəa carune,
koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero daraja tio!»
canidəa fangeranniya, jauro gərgajane
16 tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fanəmma wa?» yera. Isaye tayiro:
«Aaa, fakkəna. Ngaltema adəa kitawulan kəranuwwi wa? "Tadawa sanana-a timalla-a
yakkəme nia jajannjai!"»† yeno.
17 Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu
(Mar 11.12-14)

---

* **21:5** 21.5 Fero Siyonne - Jama Jerujalembe. † **21:5** 21.5 Jak 9.9 † **21:9** 21.9 Hosanna - Alaa yungoriyo!
† **21:9** 21.9 Jaw 118.25-26 † **21:13** 21.13 Ish 56.7 † **21:13** 21.13 Iri 7.11 † **21:16** 21.16 Jaw 8.2

18 Wajənanjua suwa ləp Isa bərniro waldi duwon, kəna tia kida.
19 Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu gənia, awima
cuwandənni. Daji Isaye tarmudəro: «Bare gadero tada yakkəmmi!» yeno. Sadəman
tarmudə ngau ngamgeno.
20 Fuwurawadə adəa kerunniya, ajapcane: «Awiawin tarmu adə samdən ngau
ngamgeno?» cane keworo.
21 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku bawoa kambərsendoaa, ranguwe
awo tarmudəro yiddəkkənadəa diwi, koro adəa kojənaro kau kuruwu adəro: "Cine
bərəmbo fidəgəne!" wulluwiya, wakkaji.
22 Kambərsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fanduwi,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

23 Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alamji duwon, wurawa ɾimannaye-a
amwurawa jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro
kənduwo adəa njo?» cane tia keworo.
24 Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo
filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki.
25 Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia
kiworo. Daji kattenjan sawardane: «"Sameyen" wulliyea, andiro: "To, awiro gəle tia
kasadduwwidə?" cəne sawori.
26 Amma "kamben" wulliyea, jamadəa riniyena, dalilnjudə am samma Yahayaa
nawiro ngojana nangaro.»
27 Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania
dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

28 «To, awi təmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedəro leje tiro:
"Tadani, ku lene jərwuni inabben kida de!" yeno.
29 Tadadəye: "A'a, raakkəni!" yeno, amma ngawo adəyen təmje leyeno.
30 Koro bawadə na tada yindiyedəro leyenniya, ti yero caye gai wulyeyeno. Tadadəye:
"To, bawa, lekki," yeno, amma lejənni.
31 Kərma tayi yindi aniyen wundunja awo bawanju cəraanadəa cədo?» cəne tayia
kiworo. Tiro: «Burwoyedəma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki
mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargaa Alayero ngasayi.
32 Dalilnjudə Yahaya nandoro ise jawal jireye fəlengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi,
amma akki mowomaso-a jawarraso-adə tia kasatkera. Adəa ruwwa yaye, təmmuwe tia
kasadduwwi.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

33 «Akko misal gade yea fanowo! Kam laa kəma jərwuye mbeji, jərwu inabbe cəde
garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji
jərwudəa jərwuwu laaro agərijiye bəlawuroro sapkada.
34 Sa fərdoye karəngenniya, nuwanju cuwandoro kaɾeawanju laaa na
jərwuwudəyero kinodo.
35 Amma jərwuwudə kaɾeawanjudəa keda. Faldəa bakkera, faldə yea roro keyeso,
faldə yero dongur kauye gəpcagane kano.
36 Koro walde cayemaa kojənaro kaɾeawa gade kinodənniya, caye gai tayi yero keddo.
37 Darye kəma jərwudəye: "Tadaniro daraja cadi," cəne tadanju nanjaro kinodo.
38 Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: "Adəma warasamadə wo!
Arowo tia yejiyo, warasanjudəa ngoniyo!" yera.
39 Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.
40 To, kəma jərwuyedə isiya, awi jərwuwu aniro cəddi?» cəne tayia kiworənniya,
41 tiro: «Am jauro kəlado aniro ajawu jau fəlejiye roro ceyesi, koro am gade sa
fərdoyen tiro nemanju cadimadəro jərwunjudəa agərijiyi,» yera.
42 Daji Isaye tayiro: «Ngaltema awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwwi wa?

"Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.
Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jauro ajabba!"†

† **21:42** 21.42 Jaw 118.22-23

43 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkondon cəmoye mukko
jama gade awo ti cəraana cadimadəyero cakki.
44 [Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi, koro kaudə kambo
cukkuriya, kəluwuro kalakci,» yeno.]
45 Wurawa ɨimannaye-a Farisawa-a misallanju fangeranniya, kəlanjaman mana
kidoro asuyera.
46 Daji jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə amdə samma tia nawiro
ngojana nangaro.

22

Misal masəna larusaye
(Luk 14.15-24)

1 Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye:
2 «Nodo bargaa Mai Samemayedə alama mai laa tadanju nangaro masəna larusaye
dabbarjəna gai.
3 Maidə wolodiyanju laaa am masənaro dojənadəa bowoja isaro nanjaro kinodənniya,
kəndero wayera.
4 Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dokkənadəro wullowo: ‘Akko
masənanidə deyada. Dalowani so, kənnawani kaisua so duwajana, awiso kərma
dabbargada. Arowo masəna larusayero!’ ” yeno.
5 Amma am dojənadə mananjudəa awimaro ngojanni sapkadara. Laa kulonjaro, laa
saniaramnjaro leyera.
6 Am gapcənasodə ye wolodiyadəa cadane basarjane roro keyeso.
7 Maidə gərgaje sojiyanju cunode kamceji ania roro ceyese bəlanja kannun waryera.
8 Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Akko masəna larusayedə dabbargada, amma am
dokkənadə martawa tia boye cadanni.
9 Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa sammaa masəna larusayero
bowonowo isa!” yeno.
10 Daji wolodiyadə lejane lai lai jaane am cawandəna sammaa ngəlan diwin capcane
isane, har larusaramdə damgeno.
11 «Maidə am dojənadəa kuroro kərgaanniya, curonjan kam laa kalwu larusaye
lujənni kiro.
12 Maidəye tiro: “Sawa, awiawin kalwu larusaye bawoa na adəro kərgaam?” cəne tia
kiworənniya, kamdəro awo wulduye katkero.
13 Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukko-alan gerowo deyan curo duwu cələm
pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheɨi ye naldi,” yeno.
14 Nonowo, am bowojənadə ngəwu, amma tayi kərejənadə gana,» yeno.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bəlaa laduwuye
mayera.
16 Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni
kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa
rinəmmi ye, gayirnəmmi ye nangaro.
17 To, awi təmanəm? Kaisarro* akki njodə halal ra haram?» cane tia keworo.
18 Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: «Mənafəkka! Awiro wua rijamsuwi?
19 Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidəa fəlesəgənowo rukke!» cəne dinariyus tiro
kekkudo.
20 Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya,
21 tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro
yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno.
22 Adəa fangeranniya, tia jauro ajapcane koljane sapkadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

23 Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro
koro cadde:
24 «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa tada bawo bawoje kamu koljia, yanjugəna
kamunjudəa niyajo tiro kaduwu majuwo!”† cənna.

* **22:17** 22.17 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **22:24** 22.24 SK 25.5

25 Akko curonden yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin
bawoje kamunjudəa yanjugənaro kolyeyeno.
26 Yindiyedə-a yakkuyedə-a yero ngai wakkajiye, har ti tulurredə kamudəa cəmoye
bawoyeno.
27 Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno.
28 To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?»
cane tia keworo.
29 Isaye tayiro: «Nayidə fattuwuwwa, dalilnjudə kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi
nangaro.
30 Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan
dasaanadə gairo waljai.†
31 Koro karmon cidudə, awo Ala kitawulan nayiro wulnjaanadəa kəranuwwi wa?
32 Tiye: "Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,"† cənna. Ti Ala am nunaye
gəni, am roaye, diye!» yeno.
33 Jamadə adəa fangeranniya, tai dajane alamdunjudəa ajapkera.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mar 12.28-34)

34 Farisawadə Isa Sadusiyadəa manan yapcəgənaro fangeranniya, captane nanjuro
kadira.
35 Curonjan maləm Attauraye laa tia rijapturo tiro:
36 «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawi Musayedən finja kura wo?» cəne tia kiworo.
37 Isaye tiro: «"Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan
raye!"†
38 Adəma wada kura burwoye wo!
39 Koro yindiyedə ye ti gai: "Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!"†
40 Wada yindi anima fərdu Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a sammaye!»
yeno.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

41 Farisawadə nadən captana duwon, Isaye tayiro:
42 «Awi kəla Almasiwudəyen təmanuw? Ti tada wunduye?» cəne tayia kiworo. Tiro:
«Tada Mai Daudaye!»‡ yera.
43 Daji Isaye tayiro: «Adəgaimaa, ndayilan gəle Mai Dauda Ruhu Alayen tia Kəmalan
bowoyeno? Tiye:
44 "Kəmandeye Kəmaniro: 'Namme kəmborammilan duwon, kəladowanəmba cidiya
sinəmbero yakkəkko!' cənna."†
45 Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?»
yenniya,
46 wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adən fuwun wunduma gadero cinju
mudu kaje tiro koro cəddənni.

23

Hal maləmba Attauraye-a Farisawaye-a
(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)

1 Daji Isaye jamadə-a fuwurawanju-aro:
2 «Maləmba Attauraye-a Farisawa-adə napturam Nawi Musayen napkada.*
3 Adə nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare kəndonjadəa
diwwi, dalilnjudə awo wuljanadəa cadiwawo nangaro.
4 Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gənajagai, amma tayi
kəlanja ngulondonjama casange tayia banajagaiwawo.
5 Kəndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja mana Alaye ye fatatallo cadi, gəsər
kalwunjaye ye kuruwuro cadi.†
6 Masəna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwuye-a caraana,

---

† **22:30** 22.30 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **22:32** 22.32 NL 3.6 † **22:37** 22.37 SK 6.5 † **22:39** 22.39 Lew 19.18 ‡ **22:42** 22.42 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **22:44** 22.44 Jaw 110.1 * **23:2** 23.2 napturam Nawi Musaye - Kənduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye. † **23:5** 23.5 laya - Laya yaudiyaudi mana Alaye kəlan ruwuwada ngum-a ngasu-aro tudəgənadə.

7 koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro
caraana.
8 «Amma nayidə, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudə maləmndo fal, nayi samma
ye kəramiya nangaro.
9 Koro dunia adən bare wundumaa Bawalan bowonuwwi, dalilnjudə Bawando fal, ti
samelan dəganadə.‡
10 Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudə fuwumando fal, ti Almasiwudə.
11 Kam curondon kuramadə wolodindoro walji.
12 Nonowo, wundu yaye kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro wundu yaye
kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.

Kuttunja maləmba Attauraye-a Farisawa-a!
(Luk 11.37-54)

13 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Cinna nodo
bargaa Mai Samemayero ngawoyedəa ambo jakkəgəwwa. Nayi kəlando ye ngawuwwi,
koro am tiyen ngaworo majaidə yero dapkəgəwwa.
14 [Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kamu kwa
faccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndo gəraduro fuwu jamayen moduwa
kuruwuro gərnuwi ye. Adə nangaro ajawundo leiran jauro kura!]
15 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kərdi falla
adinndoro kalakturo bərəm kura kura konuwe lardu lardu gawi. Təmjiya, tia kannuma
nayimaa jauro konjanaro kalanguwi.
16 Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu duwon kəla Fado Alayelan
kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla dinar Fado Alayen dəganadəyelan kansi
juwuiya, kansinju tia cədai!” nuwi.
17 Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gəle kura wo, dinardə ra Fado Alaye
dinardəa tayirro kalakciyidə?
18 Koro nayiye: “Wundu duwon kəla laya duwadurambelan kansi juwuidə, awima
gəni. Amma kam kəla sadaa laya duwaduramdən gənaadadəyen kansi juwuiya,
kansinju tia cədai!” nuwi.
19 Nayi kambuwaso! Ndasonja gəle kura wo, sadaadə ra laya duwaduram sadaadəa
tayirro kalakciyidə?
20 Adə nangaro kam kəla laya duwaduramben kansi juwunamadə kəla laya
duwadurambe-a awo kəlanjun gənaada samma-ayen kansi giwo.
21 Koro kam kəla Fado Alayen kansi juwunamadə kəla Fado Alaye-a ti curonjun
dəganama-ayen kansi giwo.
22 Koro kam kəla sameyen kansi juwunamadə kəla kuris kərmaiye Alaye-a ti kəladən
napcənama-ayen kansi giwo.
23 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Karasu so,
bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwuwi, amma awo Attauralan adəa nankuran
kojənadəa kolluwwa: jire dio so, kanjimaɨri fəleduwu so, aman roda so.§ Adəa
kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana.
24 Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi, amma kaɨrimo yunduwi!*
25 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi ngawo
tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudə awo ndal-
lada so, ndəlambe solan cəmbərəna.
26 Farisa kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulle duwon, ngawodə
ye tayirro waljo!
27 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi alama kauri
garuda bullan cingada gai, ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-a
awo tayirnambuye jiɨri jiɨri-an cəmbərəna.
28 Ngaima nayidə, am ngawondo carune jirewuro ngonjai, amma curondodə
nanmənafək-a nandiwi-an cəmbərəna.
29 «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kauriya nawiya
kureye tanduwi, taktuwuram jirewuye ye janenuwi.
30 Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyea, tayiro kəldəgəiye bu
nawiyayedəa finiyende,” nuwi.

---

‡ **23:9** 23.9 Bawa - Bawa buye gəni, adinne.

§ **23:23** 23.23 Karasu so, bulu kaskasi so, nana so - Jire dio so, kanjimaɨri fəleduwu so, aman roda sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana.

* **23:24** 23.24 Kandana cejenuwi, amma kaɨrimo yunduwi! - Kandana-a kaɨrimo-adə yindi samma haram. Awo təngəɨrima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni.

31 Ngainin nayima kaduwu am nawiyadəa ceyesənaye nuwe shedanuwi.
32 To, kəndo diwi amwurawandoyedəa təmogənowo!
33 Nayi kadiya, kaduwu fusiyayeso! Ndayilan gəle ranguwe ajawu kannuyero kanuwi?
34 Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a maləmba Attauraye-a nayiro juwanjagakki. Laanjaa kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja yea dandallandon kirwolan kowonuwe bəla bəlan tayia basarnuwi.
35 Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyen tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakaye katte Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen ronju tuluwuwwadəyero kudero samma fidənadə.
36 Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro wakkajiyi.

Karwukutta Isaye Jerujalembo
(Luk 13.31-35)

37 «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyadəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew.
38 Akko fanndo de sul kolnjaana.†
39 Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

24

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)

1 Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwurawanju nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedəa fəleduwuro badiyera.
2 Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gəna? Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye
(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

3 Isa kəla Kau Jaitunnen napcəna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kəndenəm-a sidu duniaye-aye cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo.
4 Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni!
5 Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma Almasiwudə wo!” cane am kada cawatki.
6 Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.
7 Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Kəna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden loloji.
8 Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.
9 «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro† jama duniaye samma wanjai.
10 Daji am ngəwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai.
11 Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki.
12 Kəla jirenambu tərganayen kərawo am ngəwuye təgərdi.
13 Amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.
14 Koro kawuɨri kəji nodo bargaaye adə ye jama duniaye sammaro shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramdə isi.

Bone kura
(Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24)

15 «Adə nangaro sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma lawarnju Nawi Daniyel ruwujənadə na jauro darajaan daada ruwiya,† (Kəradumadə asujo!),
16 daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja!
17 Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni!
18 Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni!
19 Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja!

---

† **23:38** 23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwunjan culuwuna. * **24:5** 24.5 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. † **24:9** 24.9 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **24:13** 24.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə. † **24:15** 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11

20 Bare kasondo nangərilan§ bi yim tustuyen wakkajənniro Alaa korowo!
21 Dalilnjudə sadən bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa dunia alaktənadən tai kuro
kudero ngaltema jiɾinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiwawo nangaro.
22 Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandi-
wawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fuluji.
23 Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare
tia yasarawwi!
24 Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama kura so,
awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki.
25 Akko kawu wakkajidəro, adəa nayiro wulnjagakkəna.
26 Adə nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!” cania, bare lenuwwi. Bi
“Akkonju ti curo ngimben!” cania, bare tayia yasarawwi.
27 Jiɾi same adinnamlan har fədero cuwalde wassidə gai, kənde Tada Kambedə ye
ngai.
28 Na ɾiwa dəganalan kowuwaso ye captai.

Kənde Tada Kambedəye
(Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

29 «Sadəman ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju
ciwawo, sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai.
30 Daji alama Tada Kambedə samelan fəlediyi. Daji jama duniaye samma karwunja
kuttaji, koro Tada Kambe kənduwoa-a jauro darajaa-a kəla fofou sameyen isi carui.†
31 Adəgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgəmo duniaye dewu
samman tai ci dajiram sameyesoro yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye
(Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)

32 «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu ɾijiya, nangəɾi karənjənaro
nonuwwa.
33 Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənaro* nonowo!
34 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma
wakkajaiya duwon.
35 Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!
(Mar 13.32-37; Luk 21.34-38)

36 «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni. Bawadəro kajia,
malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadə ye nojənni.
37 Kənde Tada Kambedəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai.
38 Awoa jaman adən kawu ingi tufanaye isidəro, amso jawui ye, casai ye, larusa so,
niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo maaradəyero kərgawo.
39 Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. Kənde Tada
Kambedəye ye adəgairo walji.
40 Daji yim adən kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai.
41 Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.
42 «Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yim Kəmando isidəa nonuwwi nangaro.
43 Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu bune fannjuro isidəa nojənaa,
faadaro dəgane tia kolje fannjuro ngayiwawo.
44 Adəgaima nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan Tada Kambedə
isi nangaro.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Luk 12.35-48)

45 «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja tia kəreje
wolodiya amanjuro nuwanja kəmboye sa təraanan njoro galajənadə?
46 Kəjinju wolodi kəmanju waldiya, ngai cədi najiyidə!
47 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero
cakki.
48 Amma ca wolodi adə ti kam batti duwon karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,”
cəne
49 wolodiya amanjua babaktu badije mbalmaso-a kallo jawune casairo walyenoa,

§ **24:20** 24.20 nangəɾi - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye. † **24:30** 24.30 Dan 7.13-14 * **24:33** 24.33 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndenju del karənjəna.

50 daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise
51 tia kirwolan jajarje curo mənafəkkayero cakki. Nadən so ye tədi, sheɾi ye naldi.

25

Misal kəlayakku mewuye

1 «Sa adən* nodo bargaa Mai Samemaye alamanju ferowa kəlayakku mewu fatəlanja
ngojane mai larusayedəa kaptuwuro caluwunadə gai.
2 Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla.
3 Tayi hangal bawoadə fatəlanja ngoyeranniya, kəndawu ngojanni.
4 Amma tayi hangalladə fatəlanja-a kalwo curon kəndawu gadea-a ngoyera.
5 Mai larusayedə duwan isənnidə, tayi sammaa kənəm ngoyeno.
6 Dawu buneyen kowo laa nukce: “Akkonju mai larusayedə! Luwowo tia
kapkənowo!” yeno.
7 Daji kəlayakku ani samma cijane fatəlanja dabbardu badiyera.
8 Amma tayi hangal bawoadəye hangalladəro: “Andiro kəndawu gana sadowo,
fatəlawande no cadi!” yeranniya,
9 hangalladəye: “A’a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo na ladomasoyen yiwowo!”
yera.
10 Kəndawu njuworo ledu cadi duwon, mai larusayedə kadio. Tayi dabbardanadə ti-a
kallo na ngəməri larusayero ngasaane cinnadə jakkera.
11 Ngawo adəyen kəlayakku gapcanadə ye isane tiro: “Barganəmmin, barganəmmin,
andiro cinnadəa fərəmsaganeye!” yera.
12 Amma mai larusayedəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayia nonjakkəni,” yeno.
13 To, nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yimnju bi sanju nonuwwi nangaro.

Misal kəma-a wolodiyanju-aye
(Luk 19.11-27)

14 «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam laa bəlawuro cədi cəne
wolodiyanjua bowoje kəndanju mukkonjaro cakkənadə gai.
15 Wundunja yayero kəla raktunjuyen talanti† kaino. Kam fallo uwu ce, fallo yindi ce,
fal yero fal kaino. Daji bəlawuroro leyeno.
16 Sadəman kam talanti uwu cəmowonamadə leje tayilan sawur cəde riwa uwuye
kiwando.
17 Kam yindi cəmowonamadə ye adəgai cəde riwa yindiye kiwando.
18 Amma kam talanti fal cəmowonamadə leje bəlaa laje wuɾi kəmanjuye gərayeno.
19 «Ngawo kawu kadayen kəma wolodiya aniyedə bəlawuron kadinniya, tayi-a balas
kedo.
20 Kam talanti uwu cəmowonamadə ise gade uwu cuwude tiro: “Barganəmmin, talanti
uwu simmadə, akko gade uwu riwaro fandəkkəna,” yeno.
21 Kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngəlama, amanma! Awo ganan aman dimmadə,
awo ngəwu mukkonəmbo yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno.
22 Kam talanti yindi cəmowonamadə ye ise tiro: “Barganəmmin, talanti yindi
simmadə, akko gade yindi riwaro fandəkkəna,” yenniya,
23 kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngəlama, amanma! Awo ganan aman dimmadə,
awo ngəwu mukkonəmbo yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno.
24 Daji kam talanti fal cəmowonamadə ye ise tiro: “Barganəmmin, ni kam jauro
nokkəna. Na nadəmmilan kalanəmi, koro na kasuni finəmmilan mowomi nangaro,
25 rinjəkke lekke bəlaa lakke wuɾinəmdəa gərayekko. Akko awonəm,” yeno.
26 Amma kəmanjuye tiro: “Ni wolodi kəlado, kam bowuye! Na nadəkkənilan
kalanəkki, koro na kasuni finəkkənilan mowokkiro nonəmma, gəna?
27 Ca wuɾinidəa bankilan gənanəmmaa, waldunidən wuɾini riwanjua mowokkəna.
28 To, talanti faldəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!
29 Wundu duwon nanjun awoamadə,‡ tiro casargane ngəwuro walji, amma kam
nanjun bawomadə,§ awo cədanadəmaa tilan camoyi.
30 Wolodi faida bawoa adəa deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye
tədi, sheɾi ye naldi,” yeno.

---

* **25:1** 25.1 Sa adən - Sa Tada Kambedə duniaro walde isidən. † **25:15** 25.15 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai. ‡ **25:29** 25.29 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. § **25:29** 25.29 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

31 «Sa Tada Kambedə darajanjua malaiyawa samman kundenno walde isiya, kəla
kurisnju kərmaiye darajaayen napci.
32 Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiɾi səni dimiya-a kaniya-aa firjidə gai, kam
kamanju-aa firje tayia kəwu yindiro yakci.
33 Dimiyadəa kəmboramnjuro cakki, kaniyadə yea wailanjuro.
34 Daji Maidəye tayi kəmboramnjuyedəro: "Nayi Bawani barga dəmnjaanadə, arowo
nodo bargaa duwon kawu dunia alaktənayen nayiro dabbargaadadəa gandowo!
35 Awoa kənania duwon, awo kəmboye sew. Ngudunia yen, awo kənjaye sew. Wu
kusotto yen, sisawuw.
36 Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye sew. Wu dondi yen, kisseyew. Kosoro sasakkəna
yen, naniro kadiw," cəni.
37 Daji am jirewu aniye tiro: "Kəma, yimbi nia kənanəmba ngiruiye duwon, awo
kəmboye ngeiye? Ra, ngudunəmba duwon, awo kənjaye ngeiye?
38 Yimbi kusottoro walyem duwon, njuriye nia ngisayiye? Ra, kajəmunəm bawo
duwon, awo jaktuye ngeiye?
39 Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuriye nanəmbo kadiye?" cani.
40 Maidəye: "Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon kəramiyani aniye gananjaro
ser yidduwiya, wumaro sidduw," cəni.
41 Daji Maidəye tayi wailanjuyedəro: "Nayi baskuwadadə, nani kollowo kannu
təmmaro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadəro ngawowo!
42 Awoa kənania duwon, awo kəmboye siwwi. Ngudunia yen, awo kənjaye siwwi.
43 Wu kusotto yen, səsaawwi. Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye siwwi. Wu dondi yen,
kosolan yen naniro isuwwi," cəni.
44 Daji tayi ye tiro: "Kəma, yimbi kənanəmba nia ngiruiye? Bi ngudunəmba, bi
kusotto, bi kajəmunəm bawoa, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro ngistuwuro
wayeiye?" caniya,
45 Maidəye: "Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon tayi aniye gananjaro ser
njəddoro wanuwiya, wumaro njəddoro wanuw," cəni.
46 Daji tayidə ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudə ro sawisoyero ngasayi,» yeno
Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

26

Isaa roro njejoro mada
(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

1 Isa mana ani sammaa cəde kerənniya, fuwurawanjuro:
2 «Sala Laya Njəkkayirambero kawu yindi gapcoro nonuwwa, koro Tada Kambedəa
mukko ambero sərəccagane kəskaro tia jajagane roro ceyesi,» yeno.
3 Daji wurawa ɾimannaye-a amwurawa jamaye-a fado ɾiman kura tiro Kaifas caniyen
captane
4 sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera.
5 Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu
(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

6 Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dəɾimayen*
7 masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi jauro tamannaa ngoje ise
kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno.
8 Fuwurawadə adəa kerunniya, kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa
basarjidə?
9 Ca adəa wuɾi kadaro calade wuɾidəa talaawaro cadəna!» yera.
10 Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kamu adəa suwolluwi? Wuro awo jauro ngəla
səddəna.
11 Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon
dəgakki.
12 Kawudi adəa tiyiniro fiduwunjudə, sittəraniro wua dabbarseyeno.
13 Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuɾi kəji adəa
wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənadə yea wuljai,» yeno.

---

* **26:6** 26.6 Siman dəɾima - Ti calan dəɾima duwon ngajənadə.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

14 Daji mewun yindindəye falnja, kam tiro Yahusa Iskariyot canidə, na wurawa
ɨimannayero leje
15 tayiro: «Isaa mukkondoro yakkəkkia, awi wuro siwi?» cəne tayia kiworənniya,
cungo ɨiwullaye fiakku mukkonjuro kesakko.
16 Daji sa adən Yahusa dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

17 Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidənniya, fuwurawadə na Isayero isane
tiro: «Ndaran masəna layayedəa niro dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo.
18 Isaye: «Bərnidəro ngawowo, na kam laayero lenowo tiro wullowo: “Sayinnaye niro
sanju del karənjəna, fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa fannəmlan cadi,” yeno.»
19 Daji fuwurawadə jiɨri Isa tayiro wuljəgənadə gai kedo. Adəgaima masəna layayedəa
dabbaryera.
20 Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko masənaro napkera.
21 Masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko
kəladowayero sərənsiyi,» yeno.
22 Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma, wuma wa?» cəne tia koro
badiyeno.
23 Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenadə, tima wua
sərəttuwumadə wo.
24 Tada Kambedə saptidəma,† jiɨri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam
duwon Tada Kambedəa kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima
tiro ngalwo!» yeno.
25 Daji Yahusa kam tia sərəttuwumadəye: «Sayinna, wuma wa?» yenniya, Isaye tiro:
«Nimaye wulləmma,» yeno.

Masəna Kəmaye
(Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

26 Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawadəro
ce: «Ngonowo buiwo, adə tiyini,» yeno.
27 Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce: «Nayi samma yaiwo,
28 dalilnjudə adəma buni aman ndəptaye‡ duwon biwu am kadaye gawurdu nangaro
fidənadə wo.†
29 Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe§ adəa yakkiwawo, har yim
nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyelan bəɨinno yakkiro,» yeno.
30 Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

31 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi samma kəla wuyen ngaworo
walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiya bəriyedə
tatardai.”†
32 Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno.
33 Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo waldai yaye, wudə təmmaro
ngaworo waldəkkiwawo!» yeno.
34 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom kokkore
cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.
35 Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia
angərnjəkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye
(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

36 Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, tayiro: «Na adən
nammowo duwon, na todəro lekke moduwa dikke,» yeno.
37 Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedə-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju
jauro bannadu badiyeno.
38 Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro wu-a
kallo dəgaiwo!» yeno.

---

† **26:24** 26.24 Tada Kambedə sapti - Isa nui. ‡ **26:28** 26.28 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † **26:28** 26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **26:29** 26.29 ingi inabbe - Diben. † **26:31** 26.31 Jak 13.7

39 Gana laa kuruwuje fədəryero təmde moduwa cəde: «Bawani, yojia, kənjaram*
adəa wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno.
40 Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa
fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dəgawwawo wa?
41 Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə† cəraana, amma
tiyidə duno kəskea!» yeno.
42 Koro walde yindiyero leje moduwa cəde: «Bawani, kənjaram adəa wulan
ngonəmbawo sai yakkiyamaa, rawonəmdəma tədo!» yeno.
43 Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna
nangaro.
44 Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayedəlan moduwa kido.
45 Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando
tussuwi wa? Sadə cədəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero sərəccaana.
46 Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta
(Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

47 Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada
ye na wurawa ɾimannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a
rokko kadira.
48 Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye
yiddəkkidə, tima! Tia taiwo!» cənna.
49 Sadəman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo.
50 Isaye tiro: «Sawani, awo kəndoro isəmmadəa de!» yeno. Daji amdə fuwujane Isaa
mukkon dap keda.
51 Am na Isayen dajanadəye falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi ɾiman kurayea
bakce səmonju tən kamgeno.
52 Daji Isaye tiro: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Wundu duwon kashagar
ficcənamadə kashagarlaman nui.
53 Ra, nonəmmi wa rangəkke Bawania bowonəkke sadəman wuro malaiyawa kəwu
mewun yindinmaa‡ kojənaa juwasiyidə?
54 Adəgai gənia, jiɾi fin gəle awo Ala caman kadarje kitawulan wuljənadə wakkaji?»
yeno.
55 Sa adən Isaye jamadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai
taro wa isuwidə? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa alamməkki duwon, wua
sədawwi.
56 Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodə wakkajaro awo ani samma tadəna,»
yeno. Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

57 Daji am Isaa cadanadə tia na Kaifas ɾiman kuradəyero kesado, na duwon maləmba
Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadə.
58 Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado ɾiman kurayedəro tia jəgane
kərgaanniya, awo wakkajidəa kuroro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.
59 Wurawa ɾimannaye-a majiliswu samma-a Isaa roro njejoro sheda bowuye mayera,
60 shedawu kattuwuye kada isana yaye, cawandənni. Darye am yindi isane:
61 «Kam adəye rakce Fado Alayedəa wurje curo kawu yakkuyen cədandi cənna,» yera.
62 Daji ɾiman kuradə cije daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani
kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo.
63 Amma Isa cinju kajənni. Koro ɾiman kuradə walde tiro: «Ala Kəndəgaima nangaro,
jire wulsagane! Nima wa Almasiwu Tada Alayedə wo?» cəne tia kiworo.
64 Isaye tiro: «Nima wulləm, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adən fuwun Tada
Kambedə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen
kənde cədi ye ruwi,»† yeno.
65 Daji ɾiman kuradə kalwunju karje:§ «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiɾi fi gəle gade
maniye? Nayi kəlando Alaa gaskadunjudəa fanuwwa.
66 Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Ronju tuluwoma jusso!» yera.

---

* **26:39** 26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye. † **26:41** 26.41 ruhudə - Ro kambe. ‡ **26:53** 26.53 kəwu malaiyawaye - Malaiya dəwu arakku gai. † **26:64** 26.64 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 § **26:65** 26.65 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

67 Daji laanja fəkkanjuro lallari təwatəwajagane tia babakkera, laanja ye marin bakcane
68 tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

Biturusse Isaa angərdu
(Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

69 Biturus balballa fadoyedən napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye Isa kam cidi Galileye-a rokko kərgaw!» yeno.
70 Amma Biturus fuwu tayi sammayen angərje: «Awo wulləmidəa nokkəni,» yeno.
71 Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno.
72 Koro Biturus walde tia angərje kansi juwe: «Tia nokkəni,» yeno.
73 Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadə isane Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, təlamməmlan asungeiye,» yera.
74 Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam adəa nokkəni!» yeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.
75 Daji Biturus awo Isa tiro wulnjəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cənna. Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

27

Yahusaye kəlanju njejo

1 Dunia wayenniya, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kəljane Isaa roro ceyesi yera.
2 Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.
3 Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddiro kirunniya, tuwaje leje cungo riwullaye fiakkudəa wurawa rimannaye-a amwurawa-aro ce
4 tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa sərənjagakkəna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonəm nonəm,» yeranniya,
5 Yahusa wuridəa Fado Alayero gəpciye nadəa kolje leje kəlanju kəskaro rodiye kano.
6 Wurawa rimannayeso wuridəa capkeranniya, amanjaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuri buye nangaro,» yera.
7 Daji nia ngojane wuridən cidi duwurammaye casiwe kaurila kusottowayero kedo.
8 Adəma nangaro ku kundenno nadəa Cidi Buyelan bowojaidə.
9 Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Cungo riwullaye fiakku, wuri duwon jama Israyilaye taman kəlanjun kasaccanayedəa ngojane
10 cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəgənadə gai,»† cənna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

11 Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnaye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno.
12 Amma wurawa rimannaye-a amwurawa-a tia burwuyeranniya, awima tayiro kalakcəgənni.
13 Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan burwunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo.
14 Amma Isa awima tiro kalakcəgənni, har gomnadə jauro ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39–19.16a)

15 Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanju jəgane kosoma fal jama caraanadəa tayiro salamjiyi.
16 Sa adən kosoma laa jauro nowada mbeji, cunju Barabbas.
17 Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua nayiro salamnjagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəa?»
18 Awoa nandərinja nangaro Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna.
19 Ngaima Bilatus kəla kurisnju sharayen napkada duwon, kamunju kam laaa cunode tiro: «Bare kam jirema adəro awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan jauro bone yakkəna nangaro,» yeno.
20 Amma wurawa rimannaye-a amwurawa-a jamadəa casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera.

---

† **27:10** 27.9-10 Jak 11.12-13

21 Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunjaa nayiro salamnjagakkiya,
rawuw?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera.
22 Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəro yiddəkki?» cəne
tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.
23 Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane:
«Kəskaro tia jagəne no!» yera.
24 Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo ye, kalala ngəwuji yero
kirunniya, ingi ngoje fuwunjan mukkonju tulje tayiro: «Bu kam adəyen mukkoni bawo,
nayima awondo nonuw!» yeno.
25 Amma jama sammaye: «Bunju kəla andi-a kaduwunde-ayen dəga!» yera.
26 Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma sojiyanjudəa cakke Isaa
kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu
(Mar 15.16-20)

27 Daji sojiya Bilatussedə Isaa curo gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa
fuwunjun capkera.
28 Tia ɾingeranniya, kalwu kime* tiro lujagane
29 aɾiawu kaɾiyiye† kəlejane kəlanjuro gənajagane mukkonju kəmborambo ka
kesakko. Daji fuwunjun tungurumjane tia rujane: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» yera.
30 Koro lallaɾi tiro təwajagane kadəa camoye tilan kəlanju babakkera.
31 Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa ɾinjane kajəmunju cayedəa
lujagane tia kəskaro jaduwuro kesado.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

32 Caluwuna lejai duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman-a kəla kəlyera. Sojiyadə
dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje
33 na tiro Golgota canidəro leyera, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye.
34 Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma cade ki-
dambənniya, kənjaro wayeno.
35 Tia kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane walawala cade kattenjan dagaryera.
36 Daji nadən tia kuroro napkera.
37 Kəlakajinjudəro allo ayaunju kəlan ruwuwadadəa royeyera: TI ADƎMA ISA MAI
YAUDIYAYEDƎ WO.
38 Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanju-
lan.
39 Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalakcane
40 tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, nda kəlanəm
moye! Ni Tada Alayea, kəskadən jəmme!» cani.
41 Wurawa ɾimannaye ye maləmba Attauraye-a amwurawa-a rokko adəgai tiro rudu
gənajagane amanjaro:
42 «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! Tima Mai Israyilawuyedə
woa, kəskadən kərmama jəpco, tia kasaddiye.
43 Alaa mərsajəna. To, Ala tia cəraanaa, kərmama tia cəmowo, tiye: "Wu Tada Alaye,"
cənna nangaro,» cani.
44 Jiɾi adə gainin gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye
(Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

45 Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero
kiado.
46 Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno,
maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?»
47 Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Nawi Iliyaa bowoji!» yera.
48 Sadəman falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo
lassiye Isaro sayeyeno.
49 Amma am gapcanadəye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia cəkkayia, ruiyo!» yera.
50 Daji Isa walde kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

---

* **27:28** 27.28 kalwu kime - Kalwu maila. † **27:29** 27.29 aɾiawu kaɾiyiye - Jawa kərmaiye. ‡ **27:34** 27.34 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye.

51 Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samen tamiya kəla cidiyannaro kudero
farak yindiro kargadan. Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara,
52 kauriya ye fərəmdane kamin muminnaye kada karmolan ciyera.
53 Isa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bərni tayirro* ngasaane nadən am kadaro
fəleyaadara.
54 Kajalladə sojiyanju Isaa gurejaimadə-a rokko cidi loloje awo wakkajənaa kerunniya,
karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedəma!» yera.
55 Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen Isaa jaane
banajagai.
56 Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-aye yanja so, tadawa Jabadiye
yanja so mbeji.

Sittəra Isaye
(Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

57 Dunia kajiriyenniya, gaɾiwu laa kam Arimatiyaye cunju Isuwu kadio, ti ye fuwura
Isaye.
58 Na Bilatussero leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworənniya, Bilatus wada ce
kamindəa tiro kaino.
59 Daji Isuwu leje kamindəa ngoje lowowon batta linnen kəkərje
60 kaurinju bəɾin curo kauyen lajənadəro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura
təmbaljiye leyeno.
61 Meram Magdala-a Meram faldə-a ye fuwu kauriyedən napcana mbeji.

Kauri guredu

62 Yim dabbarduye† kojənaye wajənanjua wurawa ɾimannaye-a Farisawa-a na
Bilatussen captane
63 tiro: «Barganəmmin, jambama adə ronjualan: "Ngawo kawu yakkuyen roaro
walləkke cikki!" cənnadəa kəlan taiyena.
64 Adə nangaro wada ye sojiyanəm kauridəa kawu yakkuro gureja, bare fuwurawan-
juso isane kaminnjudəa ndaljane ambo: "Karmolan cijəna!" wuljanniro. Jamba
daryeyedə burwoyedəa koji,» yera.
65 Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiɾi nonuwwadə gairo kauridəa gureja!»
yeno.
66 Daji kauridəro lejane kau kura ci kauriyedəro tawaa bakcagane sojiyadəa gadiro
gənayera.

28

Karmolan cidu Isaye
(Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

1 Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyea* suwa ləp Meram Magdala-a Meram
faldə-a kauridəa kuroro leyera.
2 Sadəman cidi loloyeno, malaiya Kəmandeye laa samelan jəpce kau kuradəa təmbalje
kəladən napkeno.
3 Camunonju məlləkci gai, kajəmunju ye bul fok.
4 Sojiyadə ridunjuro jauro lolojane am sanuna gairo walyera.
5 Amma malaiyadəye kamuwadəro: «Bare rinuwwi! Isa kam kəskaro jajaanadəa
manuwiro nokkəna.
6 Wuljənadə gai, ti na adən bawo, cijəna! Arowo na tia sənajanadəa ruiwo!
7 Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: "Karmolan cijəna. Ti nayia burwonjane cidi
Galileyero leji, nadən tia ruwi," wulgənowo. Akko adəa nayiro wulnjagakkəna,» yeno.
8 Daji kamuwadə karwunja kamdəna ye, jauro kəji fanjai yero kauridən caluwe cagase
lawardəa fuwurawanjuro njadoro leyera.
9 Sadəman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro kamdagane
tiro ambətkeyera.
10 Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kəramiyaniro wulgənowo cidi Galileyero
leja, nadən wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

---

§ **27:51** 27.51 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * **27:53** 27.53 bərni tayir - Jerujalem. † **27:62** 27.62 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu. * **28:1** 28.1 mawuye yim burwoyea - Ladu.

11 Kamuwadə ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bərnidəro waldane wurawa
ɾimannayedəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera.
12 Tayi ye amwurawadə-a rokko captane nia ngoyeranniya, wuɾi ngəwu sojiyadəro
cade
13 tayiro: «Akko awo wulluwidə: “Bune kənəm diye duwon, fuwurawanjuso isane
kaminnjudəa ndalyera.”
14 Koro gomnadə awo adəa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera.
15 Daji sojiyadə wuɾidəa camoye lejane tayiro wuljaanadə gai kedo. Adəgaima ku
kundenno mana adə curo yaudiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu
(Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23)

16 Daji fuwurawa mewun tilondə cidi Galileyero lejane kau kuruwu Isa tayiro
wuljəgənadəro kadira.
17 Tia kerunniya, tiro ambətkeyera, amma laanja dakkera.
18 Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kənduwo sameye-a cidiye-a sammaa wuro sadəna.
19 Adəma nangaro lenowo jama duniaye sammaa fuwurawaniro dewo, tayiro cu
Bawadəye-a Tadadəye-a Ruhudəye-alan kasala yiddowo.
20 Koro wadawa nayiro njadəkkəna sammaa jaaro tayia alammowo. Nonowo, wu
sawisoro nayi-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

MARKUS
Kawuɾi kəji Isa Almasiwuye
Markus ruwujənadə

Linjila Markussedə

Kitawu Markus ruwujənadə, tima Linjila kənyindiyedə wo. Ti Markusdə kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Biturus-a kəngayamba gadedə-aa jauro nojəna. Tayiyen ti ye lawar Isayedəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo ania kəla kəndəgai Isayen ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DABBARDA KIDA ISAYE

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

1 Akko badiduram kawuɾi kəji Isa Almasiwu Tada Alayeyedə.
2 Kuren curo kitawu Nawi Ishayayen ruwuwadadə gai:

«Nin fuwunno kəngayammi nodəkke
niro jawalnəm cassai.†
3 Tidə kam laa karaan kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

4 Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaan jamaro kawuɾi kasala tuwaye biwuwa gawurduye cəddi kərga.
5 Adəgaima am lardu Yahudiyaye-a bərni Jerujalembe-a samma nanjuro isane biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.
6 Yahayaye kajəmunjudə kanduɾi kaɾimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a.
7 Jamaro kawuɾi cəddə: «Kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye ngunəme wuiduma tikkəni ngawonin isi.
8 Wudə ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma tidə Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddi,» yeno.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu-a Yiwulisse Isaa jaraptu-a
(Mat 3.13-17; 4.1-11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

9 Yim anin Isa bəla Najarat cidi Galileyedən cije bərəm Jordaniyero ise Nawi Yahaya tiro kasala kiddo.
10 Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fərəmde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi kiro.
11 Koro samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjijəna!» yeno.
12 Sadəman Ruhu Alayedə tia cakke karaa dəɾiro kiluwo.
13 Karaadən kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Ti bundiya karaaye-a rokko, malaiyawa ye tiro ngissagai.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)

14 Ngawo Nawi Yahayaa kosoro casakkənayen, Isa cidi Galileyero walde jamaro kawuɾi kəji Alaye wulduwu badiyeno.
15 Tiye: «Sadə cədəna, nodo bargaa Alaye del karənjəna! Təmmowo, kawuɾi kəji Alayedəa kasaddowo!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyea bowodu
(Mat 4.18-22; Luk 5.1-11)

16 Yim laa Isa ci bərəm Galileyea jəgai duwon, Siman-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu.

---

† **1:2** 1.2 Mal 3.1 † **1:3** 1.3 Ish 40.3

17 Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro njadəkki,*» yeno.
18 Sadəman buni taramnja koljane tia geya.
19 Koro gana fuwuyenniya, Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a curo maarayen buni taramnja caassai kiro.
20 Sadəman tayia bowoje cijane bawanja Jabadi-a kidawunju-aa curo maaradəyen koljane tia geya.

Isaye kam karuwaa isangaduwu
(Luk 4.31-37)

21 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərni Kafarnaambero kadira. *Yim tustuye kidənniyama, Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno.
22 Jamadə alamdunjudəa ajapkera, dalilnjudə alamdunjudə maləmba Attaurayedə gai gəni, kənduwoaro manaji nangaro.
23 Sa adən curo dandalnjadəyen karuwama laa burwu cakke:
24 «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»† yeno.
25 Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno.
26 Daji sedandə burwu dunoa cakke kamdəa jəjəkce kolje kiluwo.
27 Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə awi? Alamdu jiɨri bəɨrin, diye! Kənduwoaro sedansoro wada ciya, jagai!» cani.
28 Sadəman lawar Isaye cidi Galileye ngaro tatargaada.

Kalmaram: Yim tustuye
Ala same-a dunia-a kawu arakkulan alakkeno. Kawu tulurre kidənniya, kidanju alaktuye cerənadəro, Ala tuskeno. Kawu tulurredəro tagənasso barga dəpciye kaanjuro kido.
Ci Nawi Musayen Ala wada Israyilawuro ce curo mawuyen kawu arakkuro kida cado, amma kawu tulurredə bare kida cadənni, yim adə tussa tiro ambəccaa yeno. Jama Israyilawudə səbdua yim tustuyero kedo.
Jaman Bargaande Isa Almasiwuyen wurawa adinwu kəwu Farisawaye awo ngəwusoro kida cane jamaro yim tustuyea dio dapcaana, har bare am dondisoa yim tustuyea isangajaganni cani.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-44)

29 Dandaldən keluwunniyama, Isa-a Yakuba-a Yahaya-a rokko fado Simanne-a Andarawusse-aro leyera.
30 Ya kəsai Simannedə dondi bowada, kange tia cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya,
31 nanjuro leje mukkonju cədane tia kisango. Kangedə tia kolje, ti ye tayia sosadu badiyeno.
32 Yim adəa kəngal kikkurunniya, am dondi-a karuwamaso-a sammaa na Isayero kewudo.
33 Am bərnidəye samma ci fadodəyen captana duwon,
34 Isa am kada kasuwa jiɨri jiɨria isangayeyeno, koro sedanna kada duyeno. Amma sedannadəro manadu amarjəgənni, ti wunduro nojana nangaro.
35 Wajənanjua suwa ləp Isa tawaje culuwe na wunduma baworo leje nadən moduwa kido.
36 Siman-a amanju-a ye tia madaro keluwo.
37 Kewandənniya, tiro: «Am samma nia manjai,» yera.
38 Isaye tayiro: «Bəlawa gadero leniyo, amnja yero mana Alaye yiddəkko! Adəma nangaro kadikko,» yeno.
39 Adəgaima Isa bəla bəlaro leje dandalnjan ambo mana Alaye wuljiyi, sedanna ye duji ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno.

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

40 Kam barasua laa na Isayero ise tungurumje tia lowoje: «Raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno.

---

* **1:17** 1.17 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.
† **1:24** 1.24 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

41 Isa kamdəa njunoje mukko sajiye tia leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno.
42 Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno.
43 Daji Isa tiro marmarea cədde tia salamgeno.
44 Tiro: «Bare awima wundumaro wulgəmmi, amma lene ɾimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno.
45 Adə yaye kamdə leje ngəwuro manaje lawardəa ndarasoro tataryeyeno, har Isa bəla fimaro rakce federo ngayiwawo, sai karaa wunduma bawolan dəgai. Koro jama ndarasoyen yaye nanjuro isai.

2

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

1 Ngawo kawu ganayen Isa bərni Kafarnaambero walladanniya, jamadə ti fadonno fangera.
2 Am ngəwu isane captane, har cinnaman na baworo walyeno. Tayiro mana Alaye cəddi duwon,
3 am dewu kam tiyi nunaa laa ngojane isane nanjuro kewudo.
4 Amma jama captana nangaro rakcane Isaa karənjaiwawodə, daji sorodəro jawane kəla sorodəye na Isa dəganadən kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen sayeyera.
5 Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, biwunəm gawurdəna,» yeno.
6 Daji maləmba Attauraye laa nadən napkada karwunjan:
7 «Awiro kam attə ngai wulji? Alaa gaskajəna, diye! Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani.
8 Sadəman Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon awo ania wulluwidə?
9 Ndaso gəle kam tiyinju nunaa adəro budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine bənaramməm ngone lene!” wulduma?
10 Nonowo, Tada Kambedə* nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro:
11 «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno.
12 Sadəman kamdə fuwu am sammayen cije bənaramnju ngoje leyeno. Tayi samma jauro ajapcane Alaa congorəne: «Awo adə gai ngaltema ruiyende!» yera.

Isaye Lewia bowodu
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

13 Koro Isa walde ci bərəmbero kadio. Am kada kadami nanjuro isane tayia alamgeno.
14 Kodu cədi duwon, Lewi tada Alfawusse kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.
15 Isa fado Lewiyen masənaro napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera, tayi gai kada tia jaana nangaro.
16 Maləmba Attauraye kəwu Farisawaye laa Isa biwumaso-a akki mowomaso-a rokko masəna cadiro kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro Isa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera.
17 Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. Jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

18 Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a asem‡ cadai duwon, am laa na Isayero isane tiro: «Awiro fuwurawa Yahayaye-a Farisawaye-a asem cadai, amma fuwurawanəm cadaiwawodə?» cane keworo.
19 Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya asem cadai wa? A’a, mai larusaye dawunjan duwon, asem cadaiwawo.
20 Amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.
21 «Wunduma guntu batta bəɾinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bəɾində dinadəyen capte kardudə cayemaro kuraro walji.

---

* **2:10** 2.10 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji. † **2:17** 2.17 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ **2:18** 2.18 asem - Asem adə faral gəni, nafila.

22 Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, dibendə satkidəa falji.§ Diben ye bawo, satki ye bawo. A'a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai,» yeno.

Isa kəma yim tustuye
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

23 Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye fifirdu badiyera.
24 Farisawa laaye tiro: «Akko rui, awiro fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadidə?» yera.
25 Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənadəa ngaltema kitawulan kəranuwwi wa?
26 Jaman Abiyatar ɾiman kurayedən curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo. ɾimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»†
27 Daji Isaye tayiro: «Ala kamdəa yim tustuye nangaro alakcənni, yim tustuyedəa kam nangaro alakkeno.
28 Adə nangaro Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

3

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

1 Koro Isa walde dandallo kərgawo. Nadən kam laa mukko canaa mbeji.
2 Am laa ye Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro.
3 Daji Isa kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno.
4 Koro jamadəro: «Yim tustuyea ngəla kəndo ra diwi kəndoma halal wo? Ro njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» cəne kiworo. Amma gəm kedo.
5 Isa gərgaje kəla karwukibbanjayen karwunju jauro kuttaje tayia ninije kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno.
6 Farisawadə dandaldən keluwunniyama, lejane am Mai Hirudusse-a rokko sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Jama kadaye Isaa ga
(Mat 4.23-25; Luk 6.17-19)

7 Daji Isa-a fuwurawanju-a cijane ci bərəmbero leyera. Cidi Galileyen am kada kadami tia geya. Koro am lardu Yahudiyaye-a
8 Jerujalembe-a lardu Idumiyaye-a cidi adinnam bərəm Jordaniye-a cidi bərni Tirre-a Sidonne-ason kada kadami ye awo Isa cədisodəa fanjane nanjuro kadira.
9 Adəgaima Isaye fuwurawanjuro bare am kada captanadə tia gəgərəpcaganniro maara tiro dabbarjaa yeno.
10 Isa am kada isangajəgəna nangaro, am kasuwaasodə tia lejaro gəgərəptagai.
11 Sedanso ye tia caruiya, fuwunjun tungurumjane ngujane yiljane: «Ni Tada Alaye!» cani.
12 Amma bare tia isanojaganniro tayiro jauro kikkado.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

13 Daji Isa kəla kauyero juwane am tayilan məradunjuadəa bowoje nanjuro kadira.
14 Curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno. Nianjudə ti-a rokko napca, tayia cunodo leja kawuɾinjua jamaro wuljaa,
15 kənduwo sedan dudaye cawando.
16 Akko am mewun yindin galajənadə, tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə,
17 Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya-a, tayi yindi yero cu Bonaji cakkəna, maananjudə tadawa raduye,*
18 koro Andarawus, Filibus, Bartolomi, Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, Siman kam Kan'anaye,†
19 Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

---

§ **2:22** 2.22 dibendə satkidəa falji - Diben bərin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji. † **2:26** 2.26 1Sam 21.1-6 * **3:17** 3.17 tadawa raduye - Am ro doia. † **3:18** 3.18 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23)
20 Daji Isa fadoro wallada. Jama kada ye caye gai captane, har Isa-a fuwurawanju-aro
masəna kəmboro katkero.
21 Kəramiyanju adəa fangeranniya, tia taro leyera, hangal tia maujəna cani nangaro.
22 Koro maləmba Attauraye Jerujalemlan isanadəye: «Beljabul‡ tia cədana! Kənduwo
mai sedannayen sedannaa duji,» yera.
23 Daji Isa tayia bowoje misalnin tayiro wuljiye: «Awiawin Yiwulis rakce Yiwulissa
duji?
24 Kərmai duwon kəlanjuro yaktiyia, rakce dəgaiwawo.
25 Fado duwon kəlanjuro yaktiyia, fadodə ye rakce dəgaiwawo.
26 Yiwulis ye kəlanju lawalaje yaktiyia, rakce dəgaiwawo, dunonju cerəna.
27 Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam
dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.
28 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi.
29 Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, təmmaro tiro gawurdiyiwawo. Biwu har
abadaro gawurdiwawo cədo!» yeno.
30 Adəa wuldunjudə, ti karuwama cani nangaro.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)
31 Isaye yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane am tia bowojaro kenodo.
32 Am kada ye Isaa dirijane kəljane napcana duwon, tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a
deyan nia manjai,» yera.
33 Isaye tayiro: «Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo?»§ yenniya,
34 am nadən napcanadəa ninije: «Akko yani-a yanigənaso-adə!
35 Wundu duwon awo Ala cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

4

Misalla Isaye

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)
1 Koro Isa walde ci bərəmben jamaa alamdu badiyeno. Am kada kadami nanjun
captane, har maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye cidilan ci bərəmdəyen dajana
ngai duwon,
2 awo kadan misalnin jamaa alamgeno. Curo alamdunjuyen tayiro:
3 «Fanowo, kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo.
4 Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo.
5 Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro,
sadəman ɾiyeno.
6 Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro ɾimje ngamgeno.
7 Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ɾije algamadəa kimicciye, kəla cakkənni.
8 Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, ɾije kəla ficce nema tai daje
kekko, laa tada fiakku fiakku, laa firakku firakku, laa mia mia,» yeno.
9 Daji Isaye tayiro: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)
10 Na Isayen wunduma gade baworo walyenniya, tayi mewun yindində-a amnju gade
tia dirijane kəljanadə-a kəla misalladəyen tia keworo.
11 Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma tayi dawundon
bawomasodəro awiso misalnin wuldiyi.
12 Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, caɾiwawo. Adə gənia, Alaro waldane
biwunja gawurdəna!”»† yeno.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)
13 Koro Isa walde tayiro: «Misal adəa asunuwwi wa? Awiawin gəle misal gade
asunuwi?

‡ **3:22** 3.22 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. § **3:33** 3.33 Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. † **4:12** 4.12 Ish 6.9-10

14 Kasuni jəjərdumadə mana Alaye jəjərjo.
15 Kasuni kəla jawallen fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, sadəman
Yiwulis ise mana tayilan fidənadəa cuttuluwidə wo.
16 Tayi na kauan fidanasodə ye, tayima am manadəa fanjaiyama, karwu kəjiaro
camoyidə wo.
17 Amma tayilan fərdu bawo nangaro, tussaiwawo. Kəla manadəyen kuttu casaiya, bi
am tayia basarjaiyama, wajane koljai.
18 Am laaso ye kasuni na ngiwian fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon,
19 karwungai dio so, arsiyi mangardu so, awo gade luwaptu so karwunjaro ngasaane
manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo.
20 Amma tayi na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane
karwunjan rojana tayiro faidajiyi, nema laa tadanju fiakku, laa firakku, laa mia mia
casakkidə wo.»

Misal fatəlaye
(Luk 8.16-18)

21 Koro Isa walde: «Fatəladəa kəmon təmdaro ra cidiya dəgəllen gənaduro cawudi
wa? A'a, tia kəla gənaduramnjuyen gənaji.
22 Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə
ye bawo.
23 Kam səmonjuamadə fanjo!»
24 Koro tayiro: «Awo fanuwiro hangal gənanowo! Jiɍi ambo ngalgəwwadə gai, nayi
yero ngalnjagai, koro adəa kojəna nayiro njasargai.
25 Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo
cədanadəmaa tilan camoyi.»

Misal kasuni ɍije wurajiye

26 Koro Isa walde: «Nodo bargaa Alayedə alamanju kam laa kasuni cidiro fijiyi gai.
Fijiyiya,
27 bune yen kal, kausu yen kal bonewane cədi, kasunidə ye ɍije wuraji, amma jiɍi fin
tədi nojənni.
28 Kattidəma cakke nema culuwi. Burwon kal cədiya, kəla ficci. Kəla cuttuluwiya, sim
cədi.
29 Bafiyama, tawida ngoje cəwərdi, sa kalaye isəna nangaro.»

Misal kasuni mutarre
(Mat 13.31-35; Luk 13.18-21)

30 Koro Isa walde: «Awiro nodo bargaa Alayea rattalgəiye? Misal fin gəle tia fisarniye?
31 Alamanju kasuni mutarre gai. Kasuni mutarredə, curo kasuniya am cidilan fijai
sammayen tima təngəɍi wo.
32 Amma fijaiya, ɍije kəskawa jərwulan sammaro kura woro walje, dəlam kura kura
cədə, har ngudoso rakcane kaudinjun fannja cadandi,» yeno.
33 Kəla raktunja fanduyen Isa tayiro mana Alayea misal kada jiɍi adə gainin
wulyeyeno.
34 Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgənni. Amma sa nanjun jama baworo waljiya,
fuwurawanjuro awiso fisarjiyi.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

35 Yim adəa dunia ləmdu cədi duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Leniyo bərəmdəa
falliyo ci ingiye todəro koniyo!» yeno.
36 Daji jamadəa kolyeranniya, maaradən Isaa ngojane leyera. Maara gade ye
rokkonjun mbeji.
37 Daji karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje maaradəro fidiye, har maaradəa
ləptu mayeno.
38 Sadən Isa ngawo maaradəyen kəlanju birlan kənəm cədi. Fuwurawanjudə tia
kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Sayinna, nuiye, ni lambonəm bawo wa?» yera.
39 Isa cije karuwadəro jəkkade ingi bərəmbedəro: «Waldəne gəm bone!» yenniya,
karuwadə daje dunia gəmbo walyeno.
40 Daji Isaye tayiro: «Awiro yaayew? Kua yaye kambərsendo bawo wa?» yeno.

---

* **4:25** 4.25 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **4:25** 4.25 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

41 Fuwurawanjudə jauro rijane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a
bərəm-ama mananju jagai!» yera.

5

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

1 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuyero kadira.
2 Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa kaurilalan culuwe tia kapkeyeno.
3 Kamdə kaurilalan kərga, koro wunduma rakce tia cikkeriwawo. Sargalaman tia
geroro yojiwawo.
4 Calan ngəwuro sinju-a mukkonju-aro sarga casakkəna yaye, kullum kəjan kəjanno
kakamji. Wunduma rakce tia rojiwawo.
5 Bune-a kausu-a curo kaurila-a kauwa-ayen burwu cakke tiyinju kaunin rereji kərga.
6 Kamdə Isaa kuruwun kirunniya, cəgase ise fuwunjun tungurumje nguje
7 dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Fuwu Alayen
lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno.
8 Adəa wuldunjudə, Isaye calan tiro: «Sedan, kamdəa kolle luwe!» cənna nangaro.
9 Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Cuni Kəwu Sojiyaye,*
andi kada nangaro,» yeno.
10 Bare tayia cididəlan dujənniro Isaa ngəwuro lowoyeno.
11 Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji.
12 Koro sedannadə Isaa lowojane: «Aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera.
13 Tayiro amarjiye caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə alama dəwu
yindi gai ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.
14 Səniya aladeyayedə cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyey-
era. Amdə ye awo wakkajənadəa kuroro keluwo.
15 Na Isayero isane kam duwon tilan kəwu sedannaye caluwunadə kajəmunju ye
lujəna, hangalnju ye kalkaljəna napkada kerunniya, riyera.
16 Tayi lamar adəa carunadə awo karuwamadə-a aladeyadə-aro wakkajəgənadəa
amdəro wulyeyera.
17 Daji amdə ye Isa cidinja koljoro tia lowodu badiyera.
18 Isa maaradəro ngayi duwon, kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco
rokkonjun dəga yeno.
19 Isa tiro amarjəgənni, tiro: «Waldəne fannəmbo, ser kura Kəmande niro
njəddənadə-a jiri nia njunonjənadə-a tayiro satkəgəne!» yeno.
20 Daji kamdə leje cidi Bəlamewuyen ser kura Isa tiro cəddənadəa ambo wulduwu
badiyeno. Tayi samma ajapkera.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

21 Koro Isa walde maaradən bərəmdəa falje koyenniya, jama kada isane tia dirijane
kəlyera. Isa ci bərəmben duwon,
22 kam laa wurawa dandaldəye falnja cunju Jairus nadəro kadio. Isaa kirunniya,
fuwunjun tungurumje
23 tia jauro lowoje: «Feroni kəlayakku no cədi. Are mukkonəm tiro gənagəne, ngajo
roaro dəgaro!» yeno.
24 Isa cije kamdə-a rokko leyera. Koro jama kada jaane tiro kəkəldagane tia
gəgərəpkeyera.
25 Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju† dajənni.
26 Mukko karwunma ngəwusoyen jauro leiya cana, koro kəndanju sammaa
cuwatkəna yaye, kalkalnju cuwandənni, kasuwadə fuwu juwui.
27 Daji lawar Isayedəa fangenniya, kamudə ise ngawoyen susuje kalwunjudəa leyeno,
28 awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni.
29 Sadəman bu fidanju dayeno, koro nanlewa cuwandənaro tiyinjun fangeno.
30 Sadəman Isa ye kənduwo tilan culuwunaro asuje dawu jamadəyen suworde:
«Wundu kalwuni lejo?» cəne kiworo.
31 Fuwurawanjudəye tiro: «A! Jamadə niro kəkəldagane gəgərəmnjaana rumma
duwon, wundu nia lenjoro korəmidə?» yera.
32 Amma Isa memeje kam adəa cədənadəa kuroro mayeno.

---

* **5:9** 5.9 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai. † **5:25** 5.25 bu fidanju - Salanambu.

33 Kamudə awo tiro wakkajəgənadəa nojəna nangaro, rije lolojiaro ise fuwunjun
tungurumje tiro jiredə ngaa wulyeyeno.
34 Daji Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kəlewan
lene, nanlewa yade!» yeno.
35 Isa tiro manajiyi ngai duwon, am laa fado kam kura dandaldəyen isane tiro:
«Feronəm bawojəna. Awiro maləmdəa gadero suwolləmi?» yera.
36 Amma Isa awo wuljaidəa fangenniya, kura dandalledəro: «Bare rinəmmi, biya
yasarai!» yeno.
37 Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a gənia, bare wunduma gade tia jəganni
yeno.
38 Fado kam kura dandalledəyero kadiranniya, Isa jama captana kalala fijai kiro, laa
so cadi, laa waiyo cani.
39 Kərgaanniya, Isaye tayiro: «Awiro kalala finuwi ye, so diwi yedə? Ferodə
bawojənni, kənəm cədi,» yeno.
40 Amma tia rujane tiro kaasu keddo.
Amdə sammaa deyaro kittuluwunniya, ferodəye bawa-a ya-a am tia casadduwunadə-
aa ngoje na ferodəyero kasargawo.
41 Ferodəa mukkoyen kidanniya, tiro: «Talita kum!» yeno, maananjudə: «Feroma,
niro wulnjəgəkki, cine!»
42 Sadəman ferodə cije dadadu badiyeno. Tidə kərwunju mewun yindin. Adəa
kerunniya, jauro ajapkera.
43 Daji Isa wada ce tayiro bare wunduma lawar adəa fanjənni yeno. Koro awo
kəmboye ferodəro cado yeno.

6

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

1 Daji Isa nadəa kolje bəla wurajənadəro kadio. Fuwurawanju ye tia geya.
2 Yim tustuyea dandallan jamaa alamdu badiyeno. Am tia kərənjana ngəwuso
ajapcane: «Ndaran kam attə awo ania kiwando? Nanrashidu tiro tina attə awi? Koro
ndayilan awo ajabba ajabba mukkonjuyen tədi?
3 Ti gəna katako karoma, tada Merambe, yeiya Yakubaye-a Josiye-a Yahusaye-a
Simanne-adə wo? Koro yanjugəna ferowadə-a rokko kərgaiye, mare?» cane tia
kasatturo wayera.
4 Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a durnjuye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,»
yeno.
5 Adə nangaro nadən awo ajabba ajabba rakce cədənni, sai am dondi gana laaro
mukkonju gənajiye tayia isangayeyeno.
6 Adəgaima Isa kəla kambərsenambunjayen ajapkeno. Daji bəla bəlaro leje jamaa
alamdu badiyeno.

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo
(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

7 Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo kəla sedannayen ce tayia yindi
yindiyen nodo badiyeno.
8 Tayiro wada ce bəlawurodəro ka gənia, bare awima ngojanni: kəmbo, bi ngərwu,
bi wuɨi,
9 koro suno casakko, amma bare gəmaje yindi ngojanni yeno.
10 Koro tayiro: «Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa
kolluwiro.
11 Amma ndaran yaye nayia njamowonni bi manando fandu wayeraa, nadəa
kolluwiya, katti sindoye kagangowo,* tayiro shedaro waljo!» yeno.
12 Adəgaima kəngayambanjudə lejane ambo kawuɨi cadde tuwa cado yera.
13 Sedan kada duyera, koro am dondi kadaro kəndawu jaitunne fijagane samjagane
tayia isangayeyera.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

* **6:11** 6.11 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

14 Mai Hirudus lawar ani sammaa fangeno, dalilnjudə cu Isayedə ndarasoro
tatardəgəna nangaro. Am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo! Adəma nangaro
kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» cani.
15 Laaye: «Ti Nawi Iliya,» cani. Laaye: «Ti nawi, nawiya kureye falnja gai,» cani.
16 Amma Mai Hirudus adəa fangenniya, tiye: «Yahaya kam kəlanju kammək̀kənadə
roaro walje cijo!» yeno.
17 Caman Mai Hirudus Ya Hirudiyaa, ti kamu yanjugəna Mai Filibusse duwon, kamuro
cəmowona. Ti nangaro, Mai Hirudus cakke Yahayaa cadane cekkere kosoro kesakko,
18 dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənaye mowodə haram!» cənna
nangaro.
19 Koro Ya Hirudiya Yahayaa wul wajəna, har tia roro njejoro maji. Amma jawal
cuwandənni,
20 dalilnjudə Mai Hirudus Yahayadə jirema ye, kam Alaye yero asujiye tia rije cəɾiwi
nangaro. Mai Hirudus tia kərənjiya, hangalnju ciji, adə yaye mananju fanduro cəraana.
21 Ngaima duwon Ya Hirudiyaye sanju kadio.† Saanduri Mai Hirudus tambənaye
kidənniya, Mai Hirudus wakkillanju-a kajallawanju-a amwurawa cidi Galileye-aro
masəna kəji dabbaryeyeno.
22 Fero Ya Hirudiyaye ise bikke kirandənniya, Mai Hirudus-a kusottowanju-a ye
karwunja jauro kəjiyeno. Mai Hirudusse ferodəro: «Awi yaye ronəm cəraanadəa
suwore niro njikke!» yeno.
23 Kansi juwune tiro: «Kore! Awodə reda cidiniyero walyeno yaye, niro njikki,» yeno.
24 Daji ferodə culuwe yanjuro: «Yani, awiro tia korəkki?» yenniya, Ya Hirudiyaye:
«Kəla Yahaya Kasalamaye!» yeno.
25 Sadəman ferodə dəgalje na Maidəyero walde tiro: «Wuro kərmamaro kəla Yahaya
Kasalamaye curo buwuruyen simiya, raakko!» yeno.
26 Maidə karwunju jauro kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro ferodəro
daptuwu cəraanni.
27 Sadəman kowonanju laaro wada ce kəla Yahayayedəa cuwudo yeno. Kowonadə leje
kosolan kəla Yahayaye kamje
28 kəlanjudəa buwurulan cuwude ferodəro kaino, ti ye ngoje yanjuro kaino.
29 Fuwurawa Yahayaye lawar adəa fangeranniya, isane kaminnju ngojane caade
kauriro casakke sənayera.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

30 Kəngayambadə na Isayen captane awo cadəna-a jiɾi jamaa alamjana-a sammaa tiro
wulyeyera.
31 Isaye tayiro: «Arowo runde karaa na wunduma bawo laaro leniyo, tussowo!»
yeno, dalilnjudə am kada kadami nanjaro isane waldai, har dama masəna dioyemaa
cawandənni nangaro.
32 Daji tayi runja maararo ngasaye karaa na wunduma baworo leyera.
33 Amma ledu cadilan am kada tayia carune asujane bəla samman caluwe silan cagase
tayin fuwunno nadəro leyera.
34 Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoyeno, tayi alama
dimiya səni bawoa gai nangaro. Daji awo kadan tayia alamdu badiyeno.
35 Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye
ləmjəna.
36 Jamadəa salamme, bəla-a bəladeya-asoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera.
37 Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Leniye
kəmbo dinariyus‡ yer yindia yiwiye tayiro yiye wa?» yera.
38 Isaye: «Burodi ndawu taw? Lenowo ruiwo!» yeno. Lejane kerunniya, tiro: «Uwu
buni yindi-a,» yera.
39 Daji Isa wada ce jamadəa yakca kəwu kəwuro kəla kajim kəɾiyen napca yeno.
40 Adəgai amdə yaktane laa mia mia, laa fiwu fiwuro napkera.
41 Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya,
burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənayera. Koro buni yindidə
yea tayi sammaro dagaryeyeno.
42 Tayi samma jawune kulyera.
43 Fuwurawadə gaptowo burodiye-a buniye-aa capkeranniya, jowo mewun yindin
kesəmbəɾo.

---

† **6:21** 6.21 Ya Hirudiyaye sanju kadio - Sanju kənnasar fandoye kadio.

‡ **6:37** 6.37 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

44 Am burodi adəa jawunadə kongwa dəwu uwu.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Yah 6.16-24)

45 Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci todəro bəla
Baitsaidayero lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno.
46 Tayia salamgenniya, moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa.
47 Kəngal kikkurənniya, maaradə dawu ingiyen, Isa ye ti tilonju lok kəla kauyen.
48 Karuwa dunoa nangaro fuwurawanju kiaddin fuwuro lejairo kirunniya, Isa sa
yakku buneyen kəla ingiyen silan nanjaro kadio. Karənnjayen kodu cəraana duwon,
49 Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, kaime kam nunaye cane burwu
kesakko.
50 Tayi samma tia caruna ye, karwunja kamdəna ye. Sadəman Isa tayiro manajiye:
«Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.
51 Daji tayiro kəldiye maaradəro kərgaanniya, karuwadə gəm nəmgeno. Tai dajane
ajapcana,
52 dalilnjudə maana lamar burodi uwuyedəa asujanni, kəlanja tikkerəna nangaro.
53 Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesarettero isane maaradəa kekkero.
54 Maaradən jəpkeranniyama, am cididəye Isaa asuyera.
55 Adəgaima amdə cagase cididə ngaro tatardagane amnja dondiso kəla
bənaramnjayen ngojane ndara yaye na ti mbeji fanjanadəro njado badiyera.
56 Bəladeya, bi bəla, bi bəla kuloye, biya ndara duwon na lejəna ngasoro am dondis-
odəa ngojane cawudəne ci kalwunjuye runju lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa
lejana samma ngayera.

7

Tayir-a tayir gəni-a
(Mat 15.1-20)

1 Farisawa-a maləmba Attauraye laa-a Jerujalemlan isane na Isayen capkadaranniya,
2 fuwurawanju laa mukkonja tayir gəni bəri jawui kero, maananjudə mukkonja
tuljanni.
3 Wotte Farisawadə-a yaudiya samma-a ada amwurawanjayea jaane mukkonja
kalkallo tuljannia, kəmbo jawuiwawo.
4 Kasuwulan isaiya, kasaldannia, kəmbo jawuiwawo. Koro ada gade kada cadana cadi
mbeji, gəmdowolom so, tasa so, kulo so tulda gai.
5 Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-aye Isaro: «Awiro fuwurawanəmdə ada
amwurawayedəa koljane mukkonja tayir gənin kəmbo jawuidə?» cane tia keworo.
6 Isaye tayiro: «Nayi mənafəkkaso, awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlandon
wuljənadə jire, kitawulan ruwuwadadə gai. Tiye:

"Jama adə cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.
7 De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,"† cənna.

8 Wada Alaye kolluwe ada kambe gawwa.»
9 Koro tayiro: «Fagat, wada Alaye wanuwe adando garo jauro nonuwwa!
10 Kuren Nawi Musaye: "Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!"† koro "Kam duwon
bawanju bi yanjua bassənamadə, tia roro ceyeso!"† cənna.
11 Amma nayiye: "Kam bawanju-a yanju-aro: 'Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa
Alaro gənaakkəna,' cənia,
12 bare gadero bawanju-a yanju-aro banajəgənni," nuwi.
13 Adəgaima adando tatarnuwe mana Alayedəa bowuro kalakkew. Koro awo kada jiɨri
adə gai diwi,» yeno.
14 Daji Isa walde jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Nayi samma fanowo, asunowo!
15 Awima awo deyalan curo kambero ngaye kamdəa tayir gəniro cədima bawo, amma
awowa curo kamben caluwidə, tayima kamdəa tayir gəniro cadi wo.
16 [Kam səmonjuamadə fanjo!]»
17 Isa jamadəa kolje fadoro kərgaanniya, fuwurawanjudə kəla misal adəyen tia
keworo.

† **7:7** 7.6-7 Ish 29.13 † **7:10** 7.10 NL 20.12; SK 5.16 † **7:10** 7.10 NL 21.17; Lew 20.9

18 Isaye tayiro: «A! Nayi ye kəla jakkadaa wa? Awi yaye deyalan curo kambero
ngaanadə kamdəa tayir gəniro cədiwaworo nonuwwi wa?
19 Dalilnjudə karwunjuro gəni, curonjuro ngaye tiyinjuyen culuwi,» yeno. Adəgainin
kəmbo samma halallo asuyeyeno.
20 Isaye walde tayiro: «Awo curo kamben culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi
wo.
21 Dalilnjudə niadiwi so, jarawa so, nambarwu so, kam njejo so,
22 kənjəna so, mangar so, nankəlado so, curoyindi so, nanjane so, nandəri so, ngadar
so, rokura so, hangalnambu so karwu kambedəman caluwi.
23 Awo diwi ani samma curo karwudəyen caluwe kamdəa tayir gəniro cadi,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mat 15.21-28)

24 Daji Isa cije nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-ayero* leyeno. Bare wunduma
ti mbejiro asujənniro fado laaro kərgawo, amma gəradunjudə yojənni.
25 Kamu laa feronju kəlayakku karuwaa lawar Isaye fangenniya, ise fuwunjun
tungurumgeno.
26 Kamudə lardu Gəresse tia cidi Siri-Fenisiyelan kesambo. Daji Isa sedandəa
feronjulan dujoro tia ngəwuro lowoyeno.
27 Isaye tiro: «Kolle burwon yalla jawo kulja, kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro
njodə jussənni!» yenniya,
28 kamudə tiro kalakciye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo yalla koljane
cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno.
29 Daji Isaye tiro: «Kəla mananəm adəyen lene, sedandə feronəmlan culuwuna,» yeno.
30 Adəgaima kamudə fadoro walladanniya, feronju kəla dəgəllen bowada nayeyeno,
koro sedandə tilan culuwuna.

Isaye kam muwa ye, kəgənji ye isangaduwu

31 Daji Isa lardu bərni Tirredəa kolje cidi bərni Sidonneyen koje bərəm Galileye cidi
Bəlamewudəyero kadio.
32 Nadən tiro kam laa muwa ye, kəgənji ye cakkude Isaa lowojane mukkonju tiro
gənajuwo yera.
33 Isa kamdəa dawu am captanayen səgəriro kittuluwunniya, ngulondonju curo səmo
yindi kamdəyero cakke lallari təwaje təlam kamdəyea leyeno.
34 Daji Isa kəla samero sapce captiye sinje: «Efata!» yeno, maana efatayedə
fərəmdəne.
35 Sadəman səmo kamdəye fərəmde, awo təlamnjuro mana dapcəgəna ye wuide,
farakko manadu badiyeno.
36 Isa amdəro wada ce bare wundumaro wuljaganni yeno. Amma wada ce sapciyi
yaye, cayemaa kojənaro manajaidəma.
37 Amdə jauro naa kojənaro ajapcane: «Awisoa kalkallo cədəna, har muwasoa fanjairo
cədi ye, kəgənjisoa manajairo cədi ye!» cani.

8

Isaye am dəwu dewu ambadu
(Mat 15.32-39)

1 Yim anin caye gai jama kada na Isayen mbeji, koro awima kəmboye nanjan bawo.
Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro:
2 «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku rokkonilan kawunja yakku, koro awima
kəmboye nanjan bawo nangaro.
3 Kənanjaa duwon tayia fannjaro lejaro salamməkkia, jawallan dunonja baworo walji,
laanja kuruwun isana nangaro,» yeno.
4 Fuwurawadəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kam rakce kəmbo cuwande jama
ania ambaji?» yera.
5 Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro: «Tulur,» yera.
6 Daji Isa jamadəa cakke cidin napkera. Burodi tulurdəa ngoje Alaro ardiyenniya,
fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənaja cəne fuwunjan gənayera.
7 Buni sanana ye nanjan mbeji. Isa bunidə yea ngoje Alaro ardiyenniya, fuwurawan-
juro ce fuwu amdəyen gənaja yeno.
8 Jamadə jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo kalaram
tulur kesəmbəro.

* **7:24** 7.24 lardu bərni Tirre-a Sidonne-aye - Lardu kərdiyaye.

9 Nadən am alama dəwu dewu gai mbeji. Daji Isa jamadəa salamgenniyama,
10 ti-a fuwurawanju-a maararo ngasaye cidi Dalmanutayero leyera.

Alama sameye mada
(Mat 16.1-4)

11 Daji Farisawa laa isane kambiwu Isaro njəddo badiyera. Tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.
12 Amma Isa captiye sinje: «Awiro am jaman adəye alama majaidə? Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama fima am jaman adəyero fəlediyiwawo,» yeno.
13 Daji tayia kolje maaradəro walde ngaye bərəm falje kanji todəro koyeno.

Yis Farisawa-a Mai Hirudus-aye
(Mat 16.5-12)

14 Fuwurawadə ngessane burodi ngojanni. Burodi fal curo maaradəyen gənia, nanjan awo kəmboye bawo.
15 Isa səmonja kasse tayiro: «Yis Farisawaye-a Mai Hirudusse-aro hangal gənanowo!» yeno.
16 Tayidə kattenjan kəla burodinja bawoyen mana badiyera.
17 Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kəla burodi nandon bawoyen mananuwidə? Ra, kua yaye ruwe asunuwwi wa? Nayi kəla tikkerənaa wa?
18 Simndoa duwon ruwwawo wa? Səmondoa duwon fanuwwawo wa? Ra, nayi ngeskada?
19 Burodi uwu am dəwu uwuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo ndawu yimbəɽuw?» yeno. Tiro: «Mewun yindin,» yera.
20 Isaye: «Koro burodi tulur am dəwu dewuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo kalaram ndawu yimbəɽuw?» Tiro: «Tulur,» yera.
21 Daji tayiro: «To, kua yaye asunuwwi wa?» yeno.

Isaye kambu isangaduwu

22 Isa-a fuwurawanju-a bəla Baitsaidayero kadiranniya, am laa kambu laaa cawude Isaa lowojane kamdəa lejo yera.
23 Daji Isa mukko kambudəyea cədane tia jeje ngawo bəlayero kittuluwo. Simnjuro lallaɽi təwajiye tiro mukko gənajiye: «Awo laa rumi wa?» cəne tia kiworo.
24 Kambudə kəla sapce: «Aaa, am rukki, amma alamanja kəska dadajai gai,» yeno.
25 Koro Isa walde simnjuro mukko gənayeyenniya, ricce sim cuwande awiso farakko curuiro walyeno.
26 Daji Isaye: «Bare bəladəmaro waldəme ngaammi!» cəne kamdəa salamje fadoro lejo yeno.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Isa-a fuwurawanju-a bəladeyaso cidi bərni Kaisariya Filifiyen dasaanadəro leyera. Kəla jawallen duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo.
28 Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja cani,» yera.
29 Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwudə wo!» yeno.
30 Amma Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro ti wunduro wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

31 Koro Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna *Tada Kambedə kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa ɽimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno.
32 Adəa federo tayiro wulyeyeno. Biturus tia səgəriro cuttuluwe tiro njəkkado badiyeno.
33 Amma Isa suworde fuwurawanjua kirunniya, Biturusso jəkkade: «Nani kolle, Yiwulis! Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.
34 Daji Isa jamadə-a fuwurawanju-aa nanjuro bowoje tayiro: «Kam laa wua ga cəraanaa, məradu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga.

---

* **8:34** 8.34 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

35 Dalilnjudə wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu
duwon wu-a kawuɾi kəji Alaye-a nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəɾiwi.
36 Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju?
37 Awi gəle kam ce ronju cuwandi?
38 Wundu duwon jaman diwi Alaro nan'ansi njəddoye adən kəla wu-a manani-ayen
nangujənamadə, Tada Kambedə ye daraja Bawanjuyen malaiyawa sameye-a rokko isiya,
tia nanguji,» yeno.

9

1 Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu
kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye kənduwoaro walde isi carui,» yeno.

Kalmaram: Tada Kambe

Alama kərwu yer uwu gai kawu Bargaande Isa Almasiwu tambidəro, Nawi Daniyel kənnasimlan kuris Alaye-a malaiyawa kada kadami-aa kiro. Nawi Daniyel curui ngai duwon, alama adamgənaye laa curo fofou sameyen ise kuris Alayedəa nayeyeno. Ala tiro kənduwo-a daraja-a kərmai-aa ce jama duniaye samma tiro ambətkeyera. Kərmainjudə sawisoro dəgai, təmmaro ceriwawo. Kam kəlanjun Nawi Daniyel mana cədənadə tima Isa Almasiwudə wo.

Bargaande Isa ngəwuro kaala Tada Kambedən faidade kəlanjua adamgənaye kuranjadəro ngoyeno. Awi maananjudə? Jiɾi awo kitawulan ruwuwadadə gai, Ala kadarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane wurawa adinwu yaudiyaye tia wajane roro keyeso, koro kawu yakkua roaro walje ciyeno. Adəgaima ti biwu cədannidə biwu duniaye ngoje, har Ala ronju njodəa ardije ambo gawara kaino. Adəma nangaro Tada Kambedə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji, koro ambo wowom gənaduwuye ye mbeji. Kiyama wakkajiya, Tada Kambedə duniaro walde ise jama duniaye sammaro shara cəddi.

Isaye darajanjua fəledu
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a runjaa ngoje kəla
kau kuruwu laayero gewa. Fuwunjan Isaye alamanju falde
3 kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno, jiɾi wunduma dunialan kare tulje
rakce buljiwawodə gai.
4 Koro Nawi Iliya-a Nawi Musa-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera.
5 Daji Biturusse Isaro: «Sayinna, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo
yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno.
6 Awo wuljidəmaa nojənni, tayi rijana nangaro.
7 Daji fofou ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia
jauro raakkəna. Mananju fanowo!» yeno.
8 Sadəman memeyeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.
9 Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isa tayiro sapciye bare awo caruna adəa wundumaro
wuljaganni, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon yeno.
10 Tayi ye lamar adəa curonjan royera, amma awi maana karmolan ciduyedə woro
kattenjan tawori kasarga.
11 Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi*
canidə?» cane tia keworo.
12 Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya burwon ise awiso kalkallo kalakci. Awiro gəle
kitawulan Tada Kambedə tai daje kuttu cane am tia rujane wajai ruwuwadadə?
13 Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro
keddo, jiɾi kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,» yeno.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

14 Na fuwurawa gapcanadəyero kadiranniya, am kada kadami tayia dirijane kəljana,
koro maləmba Attauraye ye tayiro kambiwu caddi kero.
15 Jamadə Isaa kerunniyama, tayi samma ajapcane cagase isane tia lewayera.
16 Daji Isaye fuwurawadəro: «Kəla awiyen tayi-a kambiwu diwi?» cəne tayia kiworo.
17 Curo jamadəyen kam laaye tiro: «Sayinna, tadani niro njukkudəkko. Ti karuwaa,
sedandə tiro mana dapcəgəna.

---

* **9:11** 9.11 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

18 Ndaran yaye karuwadə tia cədaiya, tia cidiro bəp gəpce, cinju nga bilwua sheɨinju
nalje suduji. Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno.
19 Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu, har sawi gairo dawundon
dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukkudowo!» yeno.
20 Daji tadadəa tiro kekkudo. Sedandə Isaa kirunniyama, tadadəa bakce, kar kar loloje
cidiro cure cinju nga bilwua fərwəryeno.
21 Isaye bawa tadadəyedəro: «Tən sawi gai adə tiro wakkajiyi?» cəne tia kiworo.
Kamdəye tiro: «Gananjun.
22 Tia njejoro ngəwuro kannu so, ingi soro gəpcəgəna. Rangəmia, marne njunosane
andia sasane!» yeno.
23 Daji Isaye tiro: «A! Rangəmia? Kam duwon mərsajənamadəro awiso yoji!»
24 Sadəman bawa tadadəye kowo sapce: «Mərsanjəkkəna, marne
kambərsenambunin banasəgəne!» yeno.
25 Isa am kada nadəro cagase isairo kirunniya, sedandəro jəkkade: «Nima sedan
muwa kəgənjima, wada njikki, tia kolle luwe, bare gadero tiro ngaammi!» yeno.
26 Daji sedandə burwu cakke tadadəa tai daje bakce fərdakce kolje kiluwo. Tadadə
alama kamin gairo walje, har am ngəwuye: «Ti bawo, nuna!» yera.
27 Amma Isa tia mukkoyen cədane sapkenniya, tadadə cije dayeno.
28 Isa fadoro kərgaanniya, fuwurawanjuye runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro
katkero?» cane tia keworo.
29 Isaye tayiro: «Moduwan gənia, jawal sedan jiɨri adəa duduye bawo,» yeno.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

30 Daji Isa-a fuwurawanju-a nadəa koljane cidi Galileyen koyera. Isa wunduma nojiya
cəraanni,
31 dalilnjudə fuwurawanjua alamji nangaro. Tayiro: «Tada Kambedəa mukko ambero
sərəccagane tia roro ceyesi. Ngawo tia ceyesənayen kawu yakkua roaro walje ciji,»
yeno.
32 Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, koro tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?
(Mat 18.1-9; Luk 9.46-50)

33 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərni Kafarnaambo kadira. Isa curo fadoyen duwon,
tayiro: «Kəla awiyen jawallan kambiwu diwidə?» cəne tayia kiworo.
34 Amma tayi cinja kajanni, dalilnjudə jawallan kambiwu kəla wundunja kura woyen
cadəna nangaro.
35 Daji Isa napce tayi mewun yindindəa bowoje tayiro: «Kam laa fuwumaro waldu
cəraanaa, jama sammaye ngawoma-a wolodinja-aro waljo!»
36 Daji tadaana laaa ngoje dawunjan isadayeyeno. Tadadəa nganjiro ngoyenniya,
tayiro:
37 «Wundu duwon tadaana adə gaia cunilan† cəmowonamadə, wumaa səmowo. Koro
wundu duwon wua səmowonamadə, wua gəni, ti wua sunodənamadəa cəmowo,» yeno.
38 Yahayaye Isaro: «Sayinna, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendeya, andia
saanni nangaro, tiro dapkeyeiye!» yeno.
39 Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, dalilnjudə wunduma cunilan awo ajabba cədidə
rakce diwini wuljiwawo.
40 Awoa kam lawalamande gənidə kaande.
41 Wundu duwon nayi Almasiwuye nangaro ingi kənjaye gəmdowolom fal
njadənamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo.

Awiso njakke biwu dimiro hangal gənane!

42 «Wundu duwon tadawa sanana wua mərsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu
cədidə, kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəmbo gəpcaanama tiro
ngalwo.
43 Mukkonəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme! Mukko yindia kannu təmmaro
nuiwaworo ngawodəroa, maskin ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.
44 [Curo jaannamayedən kuɨri tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə ye təmmaro
nuiwawo.]
45 Koro sinəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme! Si yindia kannuro nia
gəptuwudəroa, dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

† **9:37** 9.37 cunilan - Isa nangaro.

46 [Curo jaannamayedən kuɾi tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə ye təmmaro
nuiwawo.]
47 Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine! Sim yindia kannuro nia
gəptuwudəroa, sim falla nodo bargaa Alayero ngaammama niro ngalwo.
48 Curo jaannamayedən kuɾi tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə ye təmmaro
nuiwawo.
49 «Wunduso kannulan mandaaro walji.‡
50 Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiɾi fin gəle cayenju gairo walji? Adə
nangaro nayi kəlando mandaaro wallowo, amando-a ye nanlewan dəgaiwo!»

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

10

Kambiwu kəla kamu dəptayen
(Mat 19.1-12)

1 Daji Isa nadəa kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm Jordaniyen dəganaro leyeno. Caye
gai jama kada tiro captagane, koro walde tayia alamdu badiyeno.
2 Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kam kamunju dəptadə halal wa?» cane tia
keworo.
3 Isaye tayiro: «Awi Nawi Musa nayiro wadaro njado?» yeno.
4 Tiro: «Nawi Musa kakkadu kamu dəptaye ruwunəme tia koldu kwaro amarjəgəna,»†
yera.
5 Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa wada adəa nayiro ruwungeyera.
6 Amma badiduramnin: "Ala tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno."†
7 "Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərdiye
8 tayi yindiso tiyi fallo waljai."† Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro
waljana.
9 Adə nangaro awo Ala kəljənadəa bare kam firjənni!» yeno.
10 Tayi fadon duwon, fuwurawanju kəla mana adəyen tia keworo.
11 Isaye tayiro: «Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənadə tiro biwu cədde
kənjəna cədəna.
12 Koro kamu duwon kwanjua dəpce gade niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

13 Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə
amdəa wusayera.
14 Isa adəa kirunniya, karwunju waje fuwurawanjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa,
bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye!
15 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa
kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.
16 Daji yalladəa nganjiro ngoje kəlanjaro mukko gənajiye tayiro barga dəpkeyeno.

Gaɾiwu laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

17 Isa cije jawal kidanniya, kam laa cəgase ise fuwunjun tungurumje tiro: «Maləm
ngəlama, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?» cəne tia kiworo.
18 Isaye tiro: «Awiro wua ngəlaman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngəla bawo.
19 Wadawadəa nonəmma:† Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare
nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bare kamba jambanəme kəndanju
bummi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno.
20 Kamdəye: «Sayinna, tən gananilan wada ani sammaa gakkəna,» yeno.
21 Isa tia ninije kirawo. Tiro: «Awo fal nia maunjəna. Lene kəndanəm sammaa lade
talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno.
22 Kamdə mana adəa fangenniya, ti jauro gaɾiwu nangaro fəkkanju kərje karwu
kuttuaro sapkadan.
23 Isa memeje fuwurawanjuro: «Gaɾiwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauro jau,
diye!» yeno.

---

‡ **9:49** 9.49 kannulan mandaaro walji - Bonedə, tilaman kambərse kambe kibbaji. † **10:4** 10.4 SK 24.1-4 † **10:6** 10.6 Bad 1.27; 5.2 † **10:8** 10.7-8 Bad 2.24 * **10:17** 10.17 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:19** 10.19 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **10:19** 10.19 NL 20.12-16; SK 5.16-20

24 Fuwurawadə mana adəa ajapkera. Amma Isa walde tayiro: «Tadawani, nodo
bargaa Alayero ngawodə jauro jau!
25 Gaɾiwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro kaɾimoye cuwuɾi ɾiwurayen
kodunjuma budu wo!» yeno.
26 Fuwurawadə cayemaa kojənaro ajapcane amanjaro: «Assha! Adəgaia, wundu gəle
njəkkawo cuwandi?» yera.
27 Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro gəni. Alaro awiso yoji!» yeno.
28 Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyena,» yenniya,
29 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma cuni-a kawuɾi kəji Alayedə-a
nangaro fado, bi yeiya, bi kanna, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə
30 dunia adəman fado, yeiya, kanna, ya, yalla, kulo gadegade mia mia kuttu-ason
cuwandiwawoma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi.
31 Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,»
yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

32 Isa-a fuwurawanju-a jawal Jerujalembe ngojana duwon, Isa tayin fuwunno ledu
cədi. Fuwurawadə ajapcana, koro am tia jagaisodə ye rijana. Koro Isa walde mewun
yindindəa səgəriro cuttuluwe awo tiro fuwun wakkajiyidəa tayiro wulduwu badiyeno.
33 Tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedəa mukko wurawa ɾimannaye-a
maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde mukko kərdiyayero
casakke,
34 tayi ye tia rujane tiro lallaɾi təwajagane kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu
yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mat 20.20-28)

35 Daji tadawa Jabadiye Yakuba-a Yahaya-a na Isayero isane tiro: «Sayinna, awo
njuworiyemadəa andiro saddəmiya, rayiye!» yera.
36 Isaye tayiro: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo.
37 Tiro: «Marne, kərmainəm darajaa fandəmiya, kolsane nammiyo, fal
kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!» yera.
38 Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram yakkidən yawi
wa? Koro ranguwe kasala dikkidəa diwi wa?»‡ cəne tayia kiworənniya,
39 tiro: «Aaa, rangiye!» yera. Isaye tayiro: «Kənjaram yakkidən yawi ye, kasala
dikkidəa diwi ye.
40 Amma kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, na
anidə am tayiro dabbargaadaye,» yeno.
41 Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, Yakuba-a Yahaya-aro gərgayeyera.
42 Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, curo jama kərdiyasoyen am
duwon jama tayia maiyaro ngojanasodə talaawanjaa jauro raccaana, koro fuwumanjaso
ye amnjaro kənduwo fəlejagai.
43 Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə
wolodindoro waljo!
44 Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kaɾea nayi sammayero
waljo!
45 Awoa Tada Kambedəma tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, nanwolodi cədo ronju
co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu laa cunju Bartimawus isangaduwu
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

46 Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyero kadira. Jama kada-a rokko Jerikolan
keluwunniya, kambu laa cunju Bartimawus tada Timawusse ci jawallen napkada lowo
cədi mbeji.
47 Isa kam Najarattedə kojiro fangenniya, kowo saptu badije: «Isa, Tada Mai Daudaye,§
wua njunosəne!» yeno.
48 Am ngəwu tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea kojənaro kowo sapce:
«Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno.
49 Daji Isa daje: «Tia bowonowo iso!» yeno. Kambudəa bowojane: «Bare təma
kolləmmi! Cine nia bowonji,» yera.

‡ **10:38** 10.38 kənjaram-a kasala-a - Bone nja. § **10:47** 10.47 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

50 Kambudə awonju jaktuye gəpce cije na Isayero kadio.
51 Isaye tiro: «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Kambudəye: «Sayinna,
sim fandəkkiya, raakko!» yeno.
52 Daji Isaye tiro: «Lene, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno.
Sadəman sim cuwande jawallan Isaa ga badiyeno.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

11

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

1 Jerujalemba karənjane gəre bəlawa Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunnedəro
kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode
2 tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro
ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo!
3 Kam laaye nayiro: "Awiro adəa diwi?" cənia, tiro: "Kəmadə tilan məradunjua,
kərmama kalakci," wulgənowo!»
4 Daji lejane kuttadə lailan ci fadoyen tuwada nayeyera. Kuttadəa fərakcai duwon,
5 am laa nadən daadaye tayiro: «Awi diwi? Awiro kuttadəa fəranguwi?» yera.
6 Jiɍi Isa tayiro wuljəgənadə gairo jaawu cadəne amdə ye tayia kolyera.
7 Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno.
8 Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye ngəlai karaan kamjanadəa
səretkera.
9 Am fuwu gərjana so, ngawonnju jaana so kowo sapcane: «Hosanna!† Bargaa ti cu
Kəmandeyen isimadə!
10 Nodo bawande Mai Daudaye isimadəa bargaajo! Hosanna, Mai Samemaro daraja
tio!»† cani.
11 Adəgaima Isa Jerujalembo ise Fado Alayero kərgawo. Awiso kirunniya, dunia
ləmjəna nangaro, tayi mewun yindində-a rokko caluwe bəla Baitaniyero leyera.

Isaye ya tarmuye baskudu
(Mat 21.18-22)

12 Wajənanjua Isa fuwurawanju-a bəla Baitaniyelan keluwunniya, kəna tia kida.
13 Kuruwun ya tarmuye kalunjua kirunniya, waneye tada cuwandi cəne nadəro kadio.
Kadinniya, kalu gənia, awima cuwandənni, dalilnjudə sa tarmuye gəni nangaro.
14 Daji Isaye tarmudəro: «Bare wunduma gadero tadanəm juwunni!» yeno. Koro
fuwurawanju adəa fangera.

Isa Fado Alayen
(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

15 Daji Isa-a fuwurawanju-a Jerujalembo kadira. Isa balballa Fado Alayero ngaye
ladomaso-a njuwomaso-aa dudu badiyeno. Tewur wuɍi canjimasoye-a napturam
tattawar ladomasoye-aa təmbalje
16 wundu yayero Fado Alayedəyen karea kodu dapkeyeno.
17 Daji jamadəa alamje tayiro: «Kitawulan ruwuwada: "Fannidəa fado moduwaye
jama dunia sammayelan bowojai,"† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»†
yeno.
18 Wurawa ɍimannaye-a maləmba Attauraye-a adəa fangeranniya, jawal Isaa njejoye
madu badiyera. Isaa rijana, dalilnjudə jama samma alamdunjudəa ajapcana nangaro.
19 Dunia ləmgenniya, Isa-a fuwurawanju-a bərnidən keluwo.
20 Wajənanjua suwa ləp jawaldəyen kojai duwon, ya tarmuyedəa har fərdunjuro ngau
ngamjəna kero.
21 Daji Biturus takce Isaro: «Sayinna, akko rui! Tarmu baskunəmmadə ngamjəna!»
yeno.
22 Isaye tayiro: «Alaa mərsanowo!
23 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kau kuruwu adəro: "Cine bərəmbo
fidəgəne!" cəne karwunjun shekku baworo awo wuljənadə wakkajiro mərsajiya,
wakkaji.
24 Adə nangaro nayiro wulnjagakki, awi yaye moduwalan koruwiya, tia fanduwwaro
mərsanowo, kaandoji.

---

* **11:7** 11.7 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo kəlewan ngayiye. † **11:9** 11.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **11:10** 11.9-10 Jaw 118.25-26 † **11:17** 11.17 Ish 56.7 † **11:17** 11.17 Iri 7.11

25 Moduwaro danuwwa duwon, kam laa karwun tawwaa, tia gawurnowo! Bawando
Mai Samema ye biwundo gawurnjagai.
26 [Amma tia gawurnuwwia, Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagaiwawo.]»

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

27 Koro Isa-a fuwurawanju-a waldane Jerujalembo kadira. Isa curo Fado Alayen dadaji
duwon, wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane
28 tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo awo ania dioyedəa
njo?» cane tia keworo.
29 Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wuro jaawudəa sewo. Siwia, wu ye
kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki.
30 Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben? Wuro jaawudəa
sewo!» yeno.
31 Daji kattenjan sawardane: «"Sameyen" wulliyea, andiro: "To, awiro gəle tia
kasadduwwidə?" cəne sawori.
32 Amma "kamben" wulliye wa?» yera. Adəa wuldunjadə, jamadəa rijana, dalilnjudə
am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.
33 Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania
dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

12

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

1 Daji Isa misalnin wurawa adinwuyesoro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa
jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye
kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərijiye bəlawuroro sapkada.
2 Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kaɾeanju laaa na jərwuwudəyero
kinodo.
3 Amma jərwuwudə tia cadane bakcane mukko dea duyera.
4 Koro walde kaɾea gade kinodo. Ti yea cadane kəlanju bakcane tia basaryera.
5 Koro walde kaɾea gade kinodənniya, tia roro keyeso. Koro kaɾeawa gade kada
kinodo. Laanjaa bakkera, laanjaa keyeso.
6 Kamnju falma tiro gapcuwo, tadanju jauro cəraanadə. Darye tiye: «Tadaniro daraja
cadi,» cəne tia nanjaro kinodo.
7 Amma jərwuwudə kattenjan: «Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasadə
kaandero walji!» yera.
8 Daji tia cadane roro ceyese ngawo jərwudəyen gəpkera.
9 To, kəma jərwuyedə awi cədi? Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa
ci.
10 Awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwwi wa?

"Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.
11 Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jauro ajabba!"»†

12 Jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro
asujana nangaro. Daji tia koljane sapkadara.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

13 Daji wurawa adinwuyesodə Isaro curo mananjuyen bəlaa lajaa cane Farisawa laa-a
am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro kenodo.
14 Kadiranniya, tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, wundumaa rinəmbawo yero
noniyena, dalilnjudə gayirnəmbawo, jawal Alaye kalkallo yikkərami nangaro. To,
Kaisarro* akki njodə halal ra haram? Yiye ra bare yiyende?» cane tia keworo.
15 Amma Isa nanmənafəknjadəa asuje tayiro: «Awiro wua rijamsuwi? Wuro
dinariyus† sukkudowo rukke!» cəne

† **12:11** 12.10-11 Jaw 118.22-23 * **12:14** 12.14 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **12:15** 12.15 dinariyus - Wuɾi tilan akki biyajai.

16 dinariyus tiro kekkudo. Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia
kiworənniya, tiro: «Kaisarre,» yera.
17 Daji Isaye tayiro: «Awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro
yowo!» yeno. Adəgaima tia jauro ajapkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

18 Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde:
19 «Sayinna, Nawi Musaye: "Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu
yanjugəna faccəgənayedəa niyajo yanjugənaro kaduwu majuwo!"† ruwujəna.
20 Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno.
21 Yindiyedə ye kamudəa niyaje tada cuwandənnin bawoyeno. Yakkuyedə ye ngai.
22 Adəgaima tayi tulurdə tada cawandənnin bawoyera. Darye kamudə ye bawoyeno.
23 To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?»
cane tia keworo.
24 Isaye tayiro: «Dalil nayi fattuwuwwayedə, kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi,
mare?
25 Karmolan cijaiya, larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan
dasaanadə gairo waljai.‡
26 Koro karmon cidudə, Attaura Nawi Musayen kəranuwwi wa? Kitawulan na kannu
dawu kəska cambiyedən Alaye Musaro: "Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a
wo,"† cənna.
27 Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye! Nayidə tai danuwe fattuwuwwa!» yeno.

Wadawa samman finja kura wo?
(Mat 22.34-40)

28 Maləmba Attauraye falnja isəna kambiwunjadəa kərənji duwon, Isa tayiro jaawu
ngəla cinaro asuyenniya, tiro: «Wadawa samman finja kura wo?» cəne tia kiworo.
29 Isaye tiro: «Sammaro kura wodə, tima: "Jama Israyilawuye fanowo, Ala
Kəmandedə ti tilonju lok.
30 Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan
raye!"†
31 Koro yindiyedə: "Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!"† Wadawa aniro kura wo
gade bawo!» yeno.
32 Maləm Attaurayedəye tiro: «Jirenəm, sayinna! Awo wulləmmadə fagat: Aladə ti
tilonju. Ti gənia, Ala gade bawo.
33 Tia karwunəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raame kəmaskinəm yea
kəlanəm gairo rawodə, layaso-a sadaaso-a sammaro kura wo!» yeno.
34 Isa maləmdə hangal kəjiaro juwapcəgəna kirunniya, tiro: «Ni-a nodo bargaa Alaye-
a kattendo kuruwu gəni!» yeno. Ngawo adəyen wunduma cinju mudu kaje tiro koro
gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

35 Fado Alayen Isa jamadəa alamdu cədi duwon, tayiro: «Ndayilan maləmba
Attaurayedəye Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə?
36 Mai Dauda kəlanjuma Ruhu Alayen manaje: "Kəmandeye Kəmaniro: 'Namme
kəmborammilan duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbero yakkəkko!' cənna."†
37 Mai Dauda kəlanjuma tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə
tadanjuro walji?» yeno. Jama jauro kada karwu kəjiaro tia kərənjai.

Hal maləmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

38 Curo alamdunjuyen Isaye: «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu
kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a
39 dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana.
40 Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu
jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauro kura!» yeno.

---

† **12:19** 12.19 SK 25.5 ‡ **12:25** 12.25 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **12:26** 12.26 NL 3.6 † **12:30** 12.29-30 SK 6.4-5 † **12:31** 12.31 Lew 19.18 § **12:35** 12.35 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **12:36** 12.36 Jaw 110.1

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Luk 21.1-4)

41 Isa karən sanduwu sadaa fidaaramben napkenniya, jamadə curo sanduwudəyero
wuɾi fijagai lawarji duwon, arsiyiwu kada isane wuɾi ngəwu fijagai kiro.
42 Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye ise gursu kime* yindi fiyeyeno.
43 Daji Isa fuwurawanjua bowoje: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa
faccəgənaa adə sadaa am gadeye sammaa kojənaro fijəgəna.
44 Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon kəndanju sammaa
fiyeyeno. Awo ronju ɾiwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

13

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mat 24.1-44; Luk 21.5-38)

1 Isa Fado Alayen luwo cədi duwon, fuwurawanjuye fal tiro: «Sayinna, akko rui kau
ani-a soro ani-a jaumaro ajabba!» yeno.
2 Isaye tiro: «Soro mafəndi mafəndi ania rumma, gəna? Kau ani sammaa wurjane
fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye
(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

3 Isa kəla Kau Jaitunnen na Fado Alaye turuidən napcəna duwon, Biturus-a Yakuba-a
Yahaya-a Andarawus-a runjan isane tiro:
4 «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya,
awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo.
5 Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni!
6 Am ngəwu cunilan* isane: "Wuma ti wo!" cane am kadaa cawatki.
7 Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni!
Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.
8 Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu
gərjai. Cidi ye na gadegaden loloji, koro kəna ye na naro ngayi. Awo ani samma
badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.
9 «Hangal gənanowo! Fuwu majilissero njasade dandalsolan kowonjai, koro wu
nangaro fuwu gomna so, mai soyen danuwi, tayiro shedaro walloworo.
10 Adəgaima sai kawuɾi kəji Alayedə jama duniaye sammaro wuldiyiya duwon.
11 Nayia njadane shararo njasadiya, bare kəla awo wulluwiyen karwungai diwwi.
Awo wulduye Ruhu Alaye sadən nayiro njadidəa mananowo, dalilnjudə nayi gəni, tima
manaji nangaro.
12 Yaana yanjugənaa sərəcciye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye
bawanja-a yanja-aro tuɾu cadde casakke tayia roro ceyesi.
13 Cuni nangaro† am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero‡
dəganamadə njəkkawo cuwandi.

Bone kura
(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

14 «Sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma na tia jussənnilan daada
ruwiya,† (Kəradumadə asujo!), daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso
leja!
15 Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni!
16 Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni!
17 Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja!
18 Bare awo adə nangəɾilan§ wakkajənniro Alaa korowo!
19 Dalilnjudə yim anin bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa Ala dunia alakcənayen
tai kuro kudero ngaltema jiɾinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiwawo nangaro.
20 Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandi-
wawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fulujəna.

---

* **12:42** 12.42 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama. * **13:6** 13.6 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. † **13:13** 13.13 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **13:13** 13.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə. † **13:14** 13.14 Dan 9.27; 11.31; 12.11 § **13:18** 13.18 nangəɾi - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye.

21 Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare
tia yasarawwi!
22 Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama so, awo
ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki.
23 Nayidə, hangal gənanowo! Kawu wakkajidəro, awo sammaa nayiro wulnja-
gakkəna.

Kənde Tada Kambedəye
(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

24 «Amma ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo,
25 sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai.
26 Daji Tada Kambedə jauro kənduwoa-a darajaa-a curo fofouyen isi carui.†
27 Adəgaima malaiyawanjua cunode talgəmo duniaye dewu samman ci dajiram
duniayen tai ci dajiram sameyero yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye
(Mat 24.32-35; Luk 21.29-33)

28 «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu ɾijiya, nangəɾi karənjənaro
nonuwwa.
29 Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənaro* nonowo!
30 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma
wakkajaiya duwon.
31 Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!
(Mat 24.36-44; Luk 21.34-38)

32 «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni. Bawadəro kajia,
malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadə ye nojənni.
33 Hangal gənanowo, faadaro dəgaiwo, sanju nonuwwi nangaro.
34 Alamanju kam bəlawuro cədi gai. Kənduwo fannjuro kistuwuyedəa wolodiyanjuro
koljiye wundunja yayero kidanju ce cinna guredumaro faadaro dəga cəne sapkadano.
35 Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa kəma fadoye isidəa nonuwwi nangaro,
kajiri, bi bune, bi fajar, bi suwa,
36 bare yekkinndo bawo kənəm diwi nayia nanjaganni!
37 Awo nayiro wulnjagakkənadəa wundusoro wulgəkki, faadaro dəgaiwo!» yeno
Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

14

Isaa roro njejoro mada
(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

1 Sala Laya Njəkkayirambe-a sala Burodi Yis Bawoaye-aro kawu yindi gapco. Koro
wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa nangalan tame roro njejoye
majai.
2 Tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu
(Mat 26.6-13; Yah 12.1-8)

3 Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dəɾimayen* masəna cədi duwon, kamu laa səndal
curonjun kawudi məndemi ye, jauro tamanna ye, cunju nardi ngoje ise səndaldəa
dauyen namje kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno.
4 Am laa awo adəa kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə?
5 Ca kawudi adəa dinariyus† yer yakku kojənaro calade wuɾidəa talaawaro cadəna!»
cane tiro saɾiwu gənaduwu badiyera.
6 Amma Isaye tayiro: «Tia kollowo! Awiro tia suwolluwi? Wuro jauro ser səddəna.
7 Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, koro sawi yaye, raawwaa, ranguwe tayia
banagəwi, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki.
8 Kamu adə awo rakcənadəa cədo. Kawudi adəa tiyiniro fijiye sittəraniro wua
dabbarseyeno.

---

† **13:26** 13.26 Dan 7.13-14 * **13:29** 13.29 ti cinnalan - Tada Kambedəye kəndenju del karənjəna. * **14:3** 14.3 Siman dəɾima - Ti calan dəɾima duwon ngajənadə. † **14:5** 14.5 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

9 Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuɾi kəji Alayedəa
wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənadə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

10 Daji Yahusa Iskariyot mewun yindindəye falnja Isaa mukko wurawa ɾimannayero
sərəttuwuro nanjaro leyeno.
11 Adəa fangeranniya, karwunja kəjije tiro wuɾi cadi cane wadu ngoyera. Yahusadə
dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mat 26.17-25; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

12 Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya
Njəkkayirambedəa‡ duwajaidə kidənniya, fuwurawanjuye tiro: «Ndaran leniye
masəna layayedəa niro dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo.
13 Daji Isa fuwurawanjuye yindi cunode tayiro: «Bərnidəro ngawowo, kam laa bule
ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Tia gaiwo,
14 fado duwon ngaanaye kəmadəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na
fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?”
15 Nayiro soro sameye ngim kura curon karea dabbargada fəlenjagai. Nadən
masənadəa andiro dabbarsaganowo!» yeno.
16 Daji fuwurawadə lejane bərnidəro ngasaye jiɾi Isa tayiro wuljəgənadə gai awiso
kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.
17 Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko kadira.
18 Napcana masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal
wua mukko kəladowayero sərənsiyi, rokkomaro masəna diye,» yeno.
19 Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Wuma wa?» cəne tia koro badiyeno.
20 Isaye tayiro: «Curo mewun yindindəyen kərga, kam duwon wu-a buwururo mukko
yakkiyenadə.
21 Tada Kambedə saptidəma,§ jiɾi kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam
duwon Tada Kambedəa kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima
tiro ngalwo!» yeno.

Masəna Kəmaye
(Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

22 Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce:
«Ngonowo, adə tiyini,» yeno.
23 Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce tilan tayi samma kesano.
24 Isaye tayiro: «Adəma buni aman ndəptaye* duwon am kada nangaro fidənadə wo.†
25 Jiremaro nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe† yakkiwawo, har
yim nodo bargaa Alayen bəɾinno yakkiro,» yeno.
26 Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mat 26.31-35; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

27 Isaye fuwurawanjuro: «Nayi samma ngaworo walduwi, akko awo kitawulan
ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiyadə tatardai.”†
28 Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno.
29 Biturusse tiro: «Tayi samma ngaworo waldai yaye, wudə ngaworo waldəkkiwawo!»
yeno.
30 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom yindiro
kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.
31 Amma Biturusse kowo dunoaro sapce tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye,
təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Tayi samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye
(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

32 Na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Na adən
nammowo duwon, moduwa dikke,» yeno.

---

‡ **14:12** 14.12 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə. § **14:21** 14.21 Tada Kambedə sapti - Isa nui. * **14:24** 14.24 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † **14:24** 14.24 NL 24.8; Iri 31.31-34 † **14:25** 14.25 ingi inabbe - Diben. † **14:27** 14.27 Jak 13.7

33 Daji Isa Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju
jauro bannadu badiyeno.
34 Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro
dəgaiwo!» yeno.
35 Gana laa kuruwuje cidiro təmdiye, yojia, sa boneyedə tia cədanniro moduwa dio
badiyeno.
36 Tiye: «Bawani, awiso niro yoji. Kənjaram adəa‡ wulan ngone! Adə yaye awo wu
raakkəna gəni, awo ni raammadəma!» yeno.
37 Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Siman,
kənəm wa dimi? Assha! Sa fallo rangəme faadaro dəgambawo wa?
38 Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə cəraana, amma tiyidə
duno kəskea!» yeno.§
39 Koro walde leje mana cayedəlan moduwa kido.
40 Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna
nangaro. Awo tiro wulduwuyema nojanni.
41 Yakkuyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa?
Cerəna! Sadə cədəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero sərəccaana.
42 Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta
(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

43 Sadəman Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio.
Jama kada ye na wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-ayen
kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira.
44 Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye
yiddəkkidə, tima! Tia taiwo, fərəstiwaworo yadowo!» cənna.
45 Daji Yahusa kadinniyama, na Isayero ise: «Sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo.
46 Daji Isaa mukkon dap keda.
47 Am nanjun dajanadəye falnja kashagar ficce wolodi ɾiman kurayea bakce səmonju
tən kamgeno.
48 Isaye tayiro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa
isuwidə?
49 Yim nguson nandon Fado Alayen dəgaiye jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi.
Amma awo kitawulan ruwuwadadə wakkajo!» yeno.
50 Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.
51 Jairo laa mayafi gənia, awima tiyinjun bawo Isaa jəgana mbeji. Amdə tia kedanniya,
52 mayafidəa koljiye de sul kiyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

53 Daji Isaa ngojane na ɾiman kurayero kesado. Nadən wurawa ɾimannaye-a
amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a samma ye capkadara.
54 Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado ɾiman kurayedəro tia jəgane
kərgaanniya, kannu gəttoro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.
55 Wurawa ɾimannaye-a majiliswu samma-a sheda Isaa roro njejoro mayera yaye,
cawandənni.
56 Am kada kəlanjun sheda bowuye cadəna, amma cinja tilojənni.
57 Daji am laa cijane sheda bowuye cade:
58 «Tiye: "Wudə Fado Alaye mukko kamben tədandəna adəa wurnəkke curo kawu
yakkuyen mukko kamben gəni gade tandəkki," ngai cəne fangeiye,» yera.
59 Amma kəla adəyeman cinja tilojənni.
60 Daji ɾiman kuradə cije dawunjan daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am
ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo.
61 Amma Isa cinju kaje jaawu cinni. Koro ɾiman kuradə walde tiro: «Nima wa
Almasiwu Tada Ti Bargaayedə wo?» cəne tia kiworo.
62 Isaye: «Wuma! Koro Tada Kambedə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen
napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»† yeno.
63 Daji ɾiman kuradə kalwunju karje:* «A! Sheda jiɾi fi gəle gade maniye?

‡ **14:36** 14.36 kənjaram - Kənjaram bone njaye. § **14:38** 14.38 ruhudə - Ro kambe. † **14:62** 14.62 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 * **14:63** 14.63 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

64 Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tayi
samma tiro shara kamjagane ronju tuluwoma jusso yera.
65 Daji laanja tiro lallari təwatəwajagane simnju jakcane tia babaktu badiyera. Tiro:
«Nawinawi de!» cani. Adəgaima gureduwudə ye tia cadane marin babakkera.

Biturusse Isaa angərdu
(Mat 26.69-75; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

66 Biturus balballa fadoyedən cidiyan duwon, kir riman kuraye laa nadəro kadio.
67 Biturus kannu jəgətti kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Ni ye Isa kam Najaratte-a rokko
kərgaw!» yeno.
68 Amma Biturus angərje: «Awo wulləmidəmaa nokkəni, asukkəni!» yeno. Daji cinna
ngaworambo culuwe gudowom kokkore kekko.
69 Kirdə walde tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye falnja!» yeno.
70 Koro Biturus walde angəryeno. Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadəye
Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, ni kam lardu Galileye nangaro!» yera.
71 Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam kəlanjun mananuwi adəa
nokkəni!» yeno.
72 Sadəman gudowom yindiyero kokkore kekko. Daji Biturus awo Isa tiro
wuljəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua
yakkuro angərsəmi,» cənna. Takkenniya, tai daje so ngoyeno.

15

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

1 Dunia wayenniyama, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba
Attauraye-a majiliswu samma-a ci tiloaro sawari kedo. Daji Isaa cekkere caade mukko
Gomna Bilatussero kesakko.
2 Bilatusse Isaro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima
wulləm, wuma!» yeno.
3 Wurawa rimannayedə awo kadan Isaa burwuyera.
4 Daji Bilatus walde tiro: «Kalakkəmbawo wa? Awo kadan burwunjanadəa fanəmmi
wa?» cəne tia kiworo.
5 Amma Isa kua yaye tiro kalakcəgənni, har Bilatus ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yah 18.39–19.16a)

6 Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə kosoma fal jama caworənadəa tayiro
salamjiyi.
7 Sa adən kam laa amanju-a turu cade kam ceyese kosolan rojana mbeji, cunju
Barabbas.
8 Daji jama na gomnayedəro isane awo caman tayiro caddidəa njəddoro tia koro
badiyera.
9 Bilatusse tayiro: «Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne
tayia kiworo.
10 Awoa nandərinja nangaro wurawa rimannayedə Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro
nojəna.
11 Amma wurawa rimannayedə jamadəa casakke cuju Isayero Barabbassa tayiro
salamjuwo yera.
12 Bilatusse walde tayiro: «Awi gəle kam tia Mai Yaudiyayelan bowonuwwadəro
yiddəkki?» cəne tayia kiworo.
13 Kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.
14 Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane:
«Kəskaro tia jagəne no!» yera.
15 Daji Bilatus awo ronjaye cədiya cəraana nangaro, tayiro Barabbassa salamgeyeno.
Amma cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu
(Mat 27.27-31)

16 Daji sojiyadə Isaa curo balballa gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa
bowojane capkera.
17 Kalwu kime* tiro lujagane ariawu kariyiye† kəlejane kəlanjuro gənayeyera.

---

* **15:17** 15.17 kalwu kime - Kalwu maila. † **15:17** 15.17 ariawu kariyiye - Jawa kərmaiye.

18 Daji tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» wulduwu badiyera.
19 Kalan kəlanju babakcane lallaɾi tiro təwajagane fuwunjun tungurumjane tiro daraja kedo.
20 Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa ɾinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwuro kesado.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

21 Kam laa bəla Kuraneye mbeji, cunju Siman, tidə Aleksanda-a Rufus-aye bawanja. Karaan cijəna kodu cədi duwon, sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje leyera.
22 Isaa na tiro Golgota canidəro kesado, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye.
23 Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma kənjaro wayeno.
24 Daji tia kəskaro jajagane kajəmunju ngojane wundunja yaye nuwanju cuwandoro walawala cade kattenjan dagaryera.
25 Sa Isaa jajaanadə, sa ləgar suwaye.
26 Allo ayaunju kəlan ruwuwadadə: MAI YAUDIYAYE.
27 Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan.
28 [Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Amso tia biwumaro ngoyera,»† cənna.]
29 Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalakcane tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə,
30 nda kəskadən jəmme kəlanəm moye!» cani.
31 Wurawa ɾimannaye ye maləmba Attauraye-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo!
32 Almasiwu Mai Israyilawuyedə kəskadən kərma jəpco, ruiyo tia kasaddiyo!» cani. Gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye
(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

33 Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado.
34 Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?»
35 Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Fanowo, Nawi Iliyaa bowoji!» yera.
36 Daji falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiye Isaro sayeyeno. Tiye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia kəskadən cəsayia, ruiyo!» yeno.
37 Daji Isa kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.
38 Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samen tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan.
39 Kajalla sojiyaye fuwu Isayen daadadə jiɾi Isa bawojənadəa kirunniya, tiye: «Jiremaro kam adə Tada Alayedəma!» yeno.
40 Kamuwa laa ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Curonjan Meram Magdala-a Meram Yakuba Gana-a Josi-aye yanja-a Salomi-a.
41 Sa Isa cidi Galileyedən tia jaane banajagai. Koro kamuwa gade kada Isaa jaane Jerujalembo isana ye nadən mbeji.

Sittəra Isaye
(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

42 Yim adə yim dabbarduye.* Wajiya yim tustuye nangaro, dunia kajiriyenniya,
43 Isuwu kam Arimatiyaye, ti curo majiliswudəyen jauro kam kura ye, nodo bargaa Alayedəye kəndenju gureji ye, na Gomna Bilatussero ridu bawoaro leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworo.
44 Bilatus Isa nagatto bawojənadəa ajapce kajalla sojiyayedəa bowoje Isa tussəna wa bawojənadəro kiworo.
45 Kajalladəyen Isa bawojənaro asuyenniya, kaminnjudəa Isuwuro kaino.

---

‡ **15:23** 15.23 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye. † **15:28** 15.28 Ish 53.12 § **15:38** 15.38 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * **15:42** 15.42 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

46 Daji Isuwu leje lowowon batta linne ciwe kamindəa kəskadəlan cəsaye battadən
kəkərje kauri curo kauyen lajana laaro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura
təmbalyeyeno.
47 Meram Magdala-a Meram Josiye yanju-a ye lawarjane na Isaa sənajanadəa kero.

16

Karmolan cidu Isaye
(Mat 28.1-10; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

1 Yim tustuye koyenniya, Meram Magdala-a Meram ya Yakubaye-a Salomi-a lejane
kawudi kamin Isayedəro fidaaro kesiwo.
2 Mawuye yim burwoyea* suwa ləp kəngal kiluwunniya, kauridəro leyera.
3 Kattenjan: «Wundu gəle ci kauridəyen kau kuradəa andiro təmbalji?» cani.
4 Amma kəla sapkeranniya, akko kau mafəndidə təmballada kero.
5 Kauridəro kasargaanniya, jairo laa kalwu bulla kəmboramnin napkada kero. Tia
kerunniya, karwunja tai daje kamgadano.
6 Jairodəye tayiro: «Bare karwundo kamdənni! Isa kam Najaratte ti kam kəskaro
jajaanadəa manuwi. Ti na adən bawo, cijəna! Akko na tia sənajanadəa ruiwo!
7 Amma lenowo fuwurawanju-a Biturus-aro: "Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji.
Nayiro wulnjaanadə gai, nadən tia ruwi," wulgənowo,» yeno.
8 Daji karwunja kamdəna kar kar lolojaiaro kauridən caluwe cagase leyera. Jauro
rijana nangaro, wundumaro awima wuljaganni.

Isaye fəleduwunju-a samero ledunju-a
(Mat 28.16-20; Luk 24.36-53; Yah 20.11-23)

9 [Mawuye yim burwoyea suwa ləp karmolan ciyenniya, Isa burwon Meram Magdala
kamu tilan sedan tulur dujənadəro fəleyaada.
10 Meram ye leje am calan Isa-a rokko dasaanadə karwukuttaro cesiridəa najiye tayiro
wulyeyeno.
11 Amma Isa roaro waljəna ye, Meram tia curuna yero fangeranniya, njasarairo
wayera.
12 Ngawo adəyen jiɾi gaden Isa amnja yindi karaaro ledu cadidəro fəleyaada.
13 Tayi yindidə ye waldane amnja gapcanadəro wulyeyera, amma tayi yea njasarairo
wayera.
14 Koro fuwurawanju mewun tilondə masəna cadi duwon, Isa tayi yero fəlediye
kəla njasarainambunja-a kəlakibbunja-ayelan tayiro kikkado, dalilnjudə am ngawo
cijənayen tia carunadəa njasarairo wayera.
15 Daji Isaye tayiro: «Dunia ngaro lenowo, kawuɾi kəji Alayedəa adamgəna sammaro
wulgənowo!
16 Kam kasacce tiro kasala caddənamadə njəkkawo cuwandi, amma kam kasatturo
wajənamadə wowom Alaye tia cədai.
17 Am kasaccanamadə akko alama rakcane cadidə: Cunilan sedanna dujai, təlamba
gade bəɾin manajai,
18 kadi mukkon ngojai. Sum casaia, tayia lorujiwawo. Mukkonja am dondiro
gənajagaiya, nanlewa cawandi,» yeno.
19 Kəma Isa mana adəa tayiro cəddənaye ngawon, tia samero casade kəmboram
Alayen napkeno.
20 Tayi ye lejane ndara yayero kawuɾi kəji Alayedəa wuljagai adəgai duwon, Kəmadə
tayia banajiye alama kadan manadəa jirero tabbacciyi kərga.]

* **16:2** 16.2 mawuye yim burwoyea - Ladu.

LUKA
Kawuɾi kəji Isa Almasiwuye
Luka ruwujənadə

Linjila Lukayedə

Kitawu Luka ruwujənadə, tima Linjila kənyakkuyedə wo. Luka lowotor cidi Gəresse. Ti kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Ruhu Alaye tia cakke lawar Isayea tən badiduramnjun jəgane hangallayen cucuwore fangenniya, awo ania sawije kitawunjudəa ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DƎLWU KITAWU ADƎA RUWUDUYE

1 Tiyofalas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana
aniyen ruwuduro ngəssana,
2 jiɾi am duwon tən badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwu-
masoro waljana-adə andiro isanosaanadə gai.
3 Barganəmmin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke
fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko.
4 Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbatto nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

5 Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, ɾiman laa mbeji kəwu ɾimanna
Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu.
6 Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana.
7 Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu
jawuna.
8 Kəwu Abiyaye sanja dirije kidənniya, Jakariya ye kidanju nanɾimanne fuwu Alayen
badiyeno.
9 Kəla ada ɾimannadəyen kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakkoro
walawala cade Jakariyaa kəreyera.
10 Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadi duwon,
11 malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada.
12 Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət kamgada.
13 Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala moduwanəm cəmowona.
Kamunəm Alisabatu niro tada kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke.
14 Tiramnin jauro karwunəm kəjiji, koro tambonjudəye am kada ye kəji fanjai.
15 Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fimaa canni,* kawu
tambimaro Ruhu Alaye tilan dəgai.
16 Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero kalakciyi.
17 Tidə ro-a kənduwo-a Nawi Iliyayelan Kəmadəa burwoje ise bawaso-a tadawanjaso-
a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi. Adəgaima Kəmadəro jamaa
dabbarjiyi,» yeno.
18 Amma Jakariyaye malaiyadəro: «Awiawin mana adəa jirero nokki? Akko wu
kiarinəkkəna, kamuni ye kəmurjojənadə,» yeno.
19 Daji malaiyadəye tiro: «Wuma Jibərilla fuwu Alayen dadumadə wo. Tima wua
nanəmbo lawar kəji adəa njukkudəkkoro sunodo.
20 Amma manani yasarammidə, har awo ani wakkajaidəro, mədək namməme mana
dimbaworo walləmi. Awo wulnjəgəkkəna adə sanju cədiya, tabbatto wakkaji.»
21 Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən jauro tussənadəa ajapkera.
22 Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə awo ajabba laa na darajaalan
tiro fəledəgənaro asuyera. Muwamuwan gənia, tayiro rakce manajiyiwawo, mədək
napkeno.
23 Kida nanɾimanne sanju kerənniya, fadoro wallada.
24 Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Kəndawu uwuro kuwulero
kəlanju cakke karwunjun:
25 «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjimaɾinju wuro fəlesiye dawu amben
nanguni cuttuluwuna,» yeno.

---

* **1:15** 1.15 Bare diben bi mbal fimaa canni - Ala tia jauro cədana nangaro.

Lawar tambo Isaye
26 Alisabatu curo ngojənaye kəndawu arakkua Ala malaiya Jibərillaa bəla Najarat cani
cidi Galileyedəro cunode
27 na fero kəlayakku laa təmajinju† kaduwu Mai Daudaye laa cunju Isuwuyero leyeno.
Ferodə cunju Meram.
28 Malaiyadə na Merambero ise tiro: «Wuse, ni Kəmande jauro barga
dəmnjəgənamadə! Kəmadə ni-a rokko,» yeno.
29 Merambe hangalnju kəla lewa adəyen jauro cije awi maananjuro kəlanju cuwori
duwon,
30 malaiyadəye tiro: «Meram, bare rinəmmi, Ala niro barga dəmnjəgəna.
31 Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa yakke.
32 Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala Kəmande tiro
kərmai kaarinju Mai Daudayedəa ci.
33 Adəgaima jama Yakubayea‡ har abadaro cunodi, kərmainju ye təmmaro ceri-
wawo.»
34 Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu ngaltema kwa nokkənidə?»
cəne tia kiworo.
35 Malaiyadəye tiro: «Ruhu Alaye kəlanəmbo jəpciye kənduwo Mai Samemaye nia
fofou gairo jannji. Adə nangaro tada tayir nilan tambidəa *Tada Alayelan bowojai.
36 Akko kəraminəm Alisabatu ye nankəmurjonjun curo ngojəna. Kamu rakce
cambiwawo canidə, kərma curonju kəndawu arakkuyea.
37 None, awima Alaro tiyeri bawo!»
38 Merambe: «Wu kanji Kəmandeye. Kəla mananəmben wakkajo!» yeno. Daji
malaiyadə tia kolje sapkadan.

Kalmaram: Tada Alaye
Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Kəmande Ala ye Isa Almasiwudəa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladə adamgəna gəni, tidə ruhu, maananjudə tiyinju bawo. Tambo Isayedə, kənduwo Ruhu Alaye fero kəlayakku kwa nojənniro jəpciye curo ngoje Isaa kembo. Adəgainin Isa kambo walyeno. Kam fi yaye dunia adən bawa adamgəna cədana, amma tambonju jauro ajabba nangaro Isa bawa adamgəna cədanni. Nawi Adamdə, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgəna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adəma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturo
39 Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudaye curo kauwa kura kurayen
dəgana laaro leje
40 fado Jakariyayero ngaye Alisabaturo salamgeyeno.
41 Alisabatu salamnjudəa fangenniya, tada curonjuyedə moji kido. Ruhu Alaye
Alisabaturo jəpciye
42 kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada curonəmbedə ye
bargaa!
43 Koro awiro gəle Kəmande wuro ser sədde, har ya Kəmaniye naniro isidə?
44 Akko salamməmdəa fangekkəniyama, tada curoniyedə karwukəjiro moji kido.
45 Awo Kəmande niro wulnjəgənadə wakkajiro mərsanəmmadə, barganəm!» yeno.

Aiya Merambe
46 Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,
47 roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.
48 Wu kanjinjudəa curo nantalaaniyen§ surune ngurnosəna.
Na adən fuwun am jaman sammaye wua bargaalan bowosai,
49 Mai Kənduwoma ser kura wuro səddəna nangaro.
Cunju darajaa.

50 «Jaman kureyen tai jaman ngusoro
kanjimarinju am tia rijanaro fəlejiyi.
51 Kəmande mukkonjun kərmai fəleje,

---

† **1:27** 1.27 təmajinju - Kəla ada yaudiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuye, amma koro yaye ti-a rokko dəganni.

‡ **1:33** 1.33 jama Yakubaye - Israyilawu. § **1:48** 1.48 nantalaani - Ti talaa ye, kəlanjua awimaro ngojənni ye.

am karwunjan rokuraa tarjəna.
52 Maiyaso kərmailan cəsaye səlje,
talaawaso yea darajaaro cədəna.
53 Am kənanjaasoa awo ngəlan ambaje,
gaɾiwuwaso yea mukko dea dujəna.
54 Kəmande kanjimaɾinju fəledu koljənni,
kanjinju Israyilaa banajəgəna,
55 amwurawande Nawi Ibrahim-a kaduwunju
har abada-aro wuljəgənadə gai.»

56 Meram fado Alisabatuyen kəndawu yakku gairo napkenniya, fannjuro wallada.

Tambo Nawi Yahayaye
57 Alisabatu sanju njamboye kidənniya, tada kongwa kembo.
58 Am fannjuye-a kəmaskiyanju-a ser kura Kəmande tiro cəddənadəa fangeranniya, karwukəjinja tiro fəleyeyera.
59 Kawu wuskua jama kajanjuro kadiranniya, tiro cu bawanju Jakariyaye njakko mayera,
60 amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno.
61 Tayiye tiro: «Wunduma curo kəramiyanəmben cu adəa bawo!» yera.
62 Daji muwamuwan bawanjuro cu fi tadadəro cakkiya cəraworo keworo.
63 Jakariya allo cuwore tilan "Cunju Yahaya" ruwuyenniya, tayi samma ajapkera.
64 Sadəman Jakariya ci ye cuwande, təlamnju ye wuide, Alaa cungoriaro mana badiyeno.
65 Daji kəmaskiyanja samma riyera, koro lawar adə cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa sammaro tatargaada.
66 Jama adəa fanjana samma karwunjan rojana, amanjaro: «Tadaana adə, awiro gəle walji?» cani. Fagatto mukko Kəmandeyedə* tilan kərga.

Nawinawi Jakariyaye
67 Daji Ruhu Alaye Jakariyaro jəpciye nawinawi cəde:

68 «Ala Kəma Israyilawuyedəa yungoriyo!
Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujəna,
69 andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen Njəkkayima kənduwoa galasaana.
70 Kəmande kuren ci nawiyanju kərejənayen wuljənadə gai,
71 mukko kəladowande-a waduwunde samma-ayen samoye
72 amannju bargaa koljənnilan amwurawandero kanjimaɾinju fəlejiyi.
73 Akko kansi duwon bawande Nawi Ibrahimbo jəbbunadə:
74 Mukko kəladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye
75 fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman tiro ambətkəiye.

76 «Ni ye tadanidə, nia nawi Mai Samemayen bowonjai.
Kəmadən fuwunno lenəme tiro jawal dabbargəmi,
77 jamanjuro biwunja gawurduyen njəkkawodəa isanogəmi.
78 Ala Kəmande kanjimaɾima ye, serma ye nangaro,
cakke Nur Kudoma nandero samelan ise
79 am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanadəa wassi,
koro andiro jawal nanlewayedəa fəlesagai.»

80 Adəgaima tadadə wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye, har yim jama Israyilayero fəledəgənaro karaan kərga.

2

Tambo Isaye
(Mat 1.18-25)
1 Jaman adən Kaisar* Agustas wada ce am larduwanjuye sammaa komja yeno.
2 Sa kom burwoye adəa cadidən, Kəriniyus tima gomna cidi Siriyaye wo.
3 Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyera.

* **1:66** 1.66 mukko Kəmandeye - Kərmainju.
* **2:1** 2.1 Kaisar - Gomna kura Rombe.

4 Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bəla Najarat cidi
Galileyelan cije bəla Mai Daudaye Baitalami cani cidi Yahudiyayedəro leji cəne
5 təmajinju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo leyera.
6 Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidənniya,
7 tada kongwa karuro kembo. Kusottoramnin† na jəpturam cawandənni nangaro,
Meram tia jenen kəleje curo kalwo kəmboram ləmannayen sənayeno.

Səniya-a malaiyawa-a

8 Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannanja bune gurejai duwon,
9 malaiya Kəmandeye laa tayiro fəlediye daraja Kəmandeye nur gai tayia wasse dirije
kəlyenniya, tai dajane riyera.
10 Amma malaiyadəye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuɾi kəji nayiro wulnjagakki,
kawuɾi duwon jama sammaye karwu kəjijiyidə.
11 Ku bəla Mai Daudayen Njəkkayimando tambəna. Tima Almasiwu Kəmadə wo!
12 Akko awo nayiro naptu alamaye cədidə: Timal jenen kəleyada curo kalwo
kəmboram ləmannayen bowada nagəwi,» yeno.
13 Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu Kəmandeye kəldagane Alaa con-
gorəne:
14 «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənaro nanlewa jəpcuwo!» yera.
15 Malaiyawadə tayia koljane samero walladaranniya, səniyadəye kattenjan: «Ciniyo
Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kəmande andiro isanosaana adəa ruiyo!» yera.
16 Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo kəmboram ləmannayen
bowadadə-aa nayeyera.
17 Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro wuljəgənadəa
isanoyera.
18 Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadəa fanjanadə nga ajapkera.
19 Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga.
20 Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana ye caruna ye
nangaro, səniyadə Alaa congorəne tiro daraja cadiaro karaanjaro walladara.
21 Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko, cu duwon
malaiyadə kawu yanju curo ngojiro wuljənadə.

Isaa Kəmandero saduwu

22 Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye‡ kidənniya, Isuwu-a Meram-a
tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalembo kesado,
23 Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson Kəmandeyero
waljo!»†
24 Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen kedo: «Bullam yindi bi tattawar
sanana yindi.»†
25 Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye, adinma ye, sa
simalo jama Israyilaye cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga.
26 Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa curunni duwon nuiwawo
wuljəgəna.
27 Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado Alayero kərgawo.
Isuwu-a Meram-a awo Attaura wuljənadəa dioro Isaa kewudənniya,
28 Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungore:

29 «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai,
kərma wu kanjinəmba kolsəne kəlewan nukko!
30 Akko njəkkawonəm simmin rukkəna,
31 njəkkawo duwon fuwu jama duniaye sammayen dabbarnəmmadə.
32 Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma ye,
jamanəm Israyilawuyero daraja njoma ye,» yeno.

33 Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun wuljənadəa fangeranniya, ajapkera.
34 Simiyon tayiro barga dəpciye Merambo: «Akko Ala kadarjəna tada adə nangaro
curo jama Israyilawuyen am kada ye cijai, kada ye casuri. Ti naptu alama waadaye
cədi,

† **2:7** 2.7 kusottoram - Jaman adən na kusottorambedən amdə ye soro sameyelan, ləmannadə ye cidiyalan dasayi.
‡ **2:22** 2.22 sanja tayirro walduye - Tada tambənaye kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi.
† **2:23** 2.23 NL 13.2, 12 † **2:24** 2.24 Lew 12.6-8

35 karwu am kadayen gəraada federo culuworo. Nidə ye, kashagar karwunəm sukci,»
yeno.
36 Nadən nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu. Ti fero Fanuwelle ye,
kaduwu Asherre ye. Kawu ngəwu juwuna, kəlayakkun kwanju-a rokko kərwu tulurro
napkenniya,
37 kwadə bawoyeno, ngawo adəyen runju napce, har kərwu fiskun lukko dewun
kiwando. Ngaltema Fado Alayedəa koljənni, asem-a moduwa-a cədilan bune-a kausu-a
Alaa ambəcciyi kərga.
38 Sa adən Hannatu ye ise Alaro ardije kəla tadadəyen am duwon Jerujalem merudu
gurejai sammaro mana kiddo.
39 Daji kəla wada Kəmandeyen awo sammaa kedənniya, Isuwu-a Meram-a bəlanja
Najaratte cidi Galileyero walladara.
40 Adəgaima tadadə wuraji ye, dunoaji ye, jauro rashiduji ye, koro barga Alaye tilan
kərga.

Isa kərwu mewun yindinna Fado Alayen

41 Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalembo sala Laya Njəkkayirambero lejai.
42 Ngai duwon Isa kərwunju mewun yindin§ kidənniya, kəla adayen kallo saladəro
leyera.
43 Ngawo sala kojənayen, fadoro waldai duwon, nojannilan tada Isadə Jerujalemnin
napkeno.
44 Ti dawu jamadəyen cane ledu kawu falle kedənniya, curo kəramiyanja-a
sawawanja-ayen tia madu badiyera.
45 Cawandənnidə, Jerujalembo tia maduro walladara.
46 Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu maləmbayen napkada tayia kərənji
ye, cuwori ye nayeyera.
47 Am tia kərəndu cadi samma kəla hangalkəjinju-a jaawunju-ayen ajapcana.
48 Bawanju-a yanju-a tia kerunniya, jauro ajapcane yanjuye tiro: «Tadani, awiro adəa
andiro seddəm? Wu-a bawanəm-a hangalnde nga cijəna nia manjiye,» yeno.
49 Isaye tayiro: «Awiro wua masew? Fado Bawaniyedən naptudə wuro wajipdəro
nonuwwi wa?» yeno.
50 Amma mananju adəa asujanni.
51 Daji Isa tayia jəgane kallo bəla Najarattero waldane mananja ngoji kərga. Yanju
awo ani sammaa karwunjun royeno.
52 Adəgaima Isa wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-an ardiya cuwandi ye kərga.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28)

1 Nodo Kaisar* Tiberiyasse saa kənmewu wuria Buntus Bilatus gomna cidi Yahudiyaye,
Hirudus ye mai Galileye, awanjugəna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye,
Lisaniyas ye mai Abileneye,
2 koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa ɨimannaye. Jaman adən mana Alaye karaan Nawi
Yahaya tada Jakariyayero jəpkeyeno.
3 Daji Yahaya cidi bərəm Jordaniye sammaa jəgane jamaro kawuɨi cədde kasala
tuwaye biwuwa gawurduye wormaji kərga.
4 Adəgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujənadə wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!
5 Ngorso rəpkadaro walja,
kəri-a kau-aso ye sanaadaro walja.
Jawal kəriyadaso cəkko walja,
batti ye tassa.
6 Ngainin adamgəna samma njəkkawo Alayedəa carui,”
cəne wormaji.» †

---

§ **2:42** 2.42 Isa kərwunju mewun yindin - Kəla ada salayedən kərwu adəman jairo yaudiyaye samma rakcane ibada dio badiyera. * **3:1** 3.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **3:6** 3.4-6 Ish 40.3-5

7 Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cəddoro isai duwon, Yahayaye tayiro:
«Nayi kaduwu fusiyayeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja?
8 Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! Bare karwundon: "Andi kaduwu Nawi
Ibrahimbe," wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan
Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji.
9 Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla
cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai,» yeno.
10 Daji jama captanadəye tiro: «Awi gəle diye?» cane tia keworo.
11 Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gəmaje yindiadə kam cədanniro fal co, koro kam
nanjun kəmboadə ye ngai cədo!» yeno.
12 Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi
gəle diye?» cane tia keworo.
13 Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadəa kojənaro mowuwwi!» yeno.
14 Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gəle diye?» cane tia keworənniya, tayiro: «Bare
dunon bi jirenambun wuɾi kambe mowuwwi, amma kəla biyandoyen danowo!» yeno.
15 Jamadə təmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasiwudə woro cawori duwon,
16 Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua
kənduwon kosəna je sunonjuye wuiduma tikkəni isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan
nayiro kasala njaddi.
17 Akko mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalaɾi-a firji.
Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalaɾidəa kannu təmmaro nuiwawolan
warji,» yeno.
18 Adəgaima mana kadan Yahaya jamadəa galaje tayiro kawuɾi kəji Alayedəa
wulyeyeno.
19 Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugənaye Ya Hirudiyaa kamuro cəmowona-a
awo diwi kada cədənadə-a nangaro jəkkadəna.
20 Daji Mai Hirudus biwunjuro biwu gade cərgane Yahayaa kosoro kekko.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

21 Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye cəddidən, Isa yero kasala kiddo.
Daji Isa moduwa cədi duwon, same farakko fərəmde
22 Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciye samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo,
njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjijəna!» yeno.

Kaariya Isaye
(Mat 1.1-17)

23 Isa kərwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno. Jamadə tia tada Isuwuyero
ngoyera. Isuwudə tada Eliye,
24 Eli ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye, Malki ye tada
Jannaye, Janna ye tada Isuwuye,
25 Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Amosse, Amos ye tada Nahumbe,
Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye,
26 Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Semeyinne,
Semeyin ye tada Yosakke, Yosak ye tada Yodaye,
27 Yoda ye tada Yohanaye, Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada Jorobabelle, Jorobabel
ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye tada Neriye,
28 Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye tada Kosambe, Kosam ye tada
Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye,
29 Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada Yerimaye,
Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye,
30 Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu
ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe,
31 Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada Mattataye,
Mattata ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye,
32 Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada Bowosse, Bowos ye
tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne,
33 Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin ye tada Arambe,
Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye,
34 Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawi Ibrahimbe,
Nawi Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre,
35 Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Felekke, Felek ye tada
Abiruye, Abiru ye tada Shelaye,

36 Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada Samuye, Samu ye
tada Nawi Nuhuye, Nawi Nuhu ye tada Lamekke,
37 Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idərisaye, Idərisa ye tada Jaredde,
Jared ye tada Mahalalelle, Mahalalel ye tada Kenanne,
38 Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawi Adambe, Nawi
Adam ye Alaye.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu
(Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)

1 Ruhu Alaye Isalan dəgana duwon, Isa bərəm Jordaniye kolje Ruhu Alaye tia simojiye
karaa dəriro culuwe
2 kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Yim anin Isa awima juwunni, ngawo
adəyen kəna tia kida.
3 Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adəro wulgəne kəmboro waljo!»
yeno.
4 Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Kam kəmbo baslan gəni dəgai,"»† yeno.
5 Koro Yiwulis tia na tori laaro cade samdən tiro larduwa duniaye sammaa
fəleyeyenniya, tiro:
6 «Kənduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedəa niro njikki. Awo ania wuro sadəna,
wu ye kam raakkənaro tayia yikki.
7 Wuro sujada səddəmia, ani samma kaanəmbo waljai,» yeno.
8 Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro
ambətkəgəne!"»† yeno.
9 Koro yaye Yiwulis tia Jerujalembo cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, tiro: «Ni
Tada Alayea, na adən səktəne cidiro yukkure!
10 Awoa kitawulan ruwuwada: "Ala malaiyawanjuro wada ce nia njariwi,"
11 koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənniro,"»† yeno.
12 Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawu ye wuljəna: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"»†
yeno.
13 Tia jarapce kerənniya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu
(Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

14 Daji Isa kənduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada. Lawarnju ye lardu sammaro
tatargaada.
15 Dandal dandallo leje jamaa alamgenniya, wunduso tia jajakkeno.

Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

16 Ngai duwon Isa Najarat bəla wurajənadəro kadio. Kəla adanjuyen yim tustuyea
dandallo ngaye jamadəro kəra njəddoro cije dayeno.
17 Tiro kitawu Nawi Ishayaye cade kayenniya, na adə ruwuwadadəa kiwando. Tiye:

18 «Ruhu Kəmandeye wulan kərga,
tima kawuri kəji talaawaro wulgəkkoro
wua galasəna nangaro.
Am cadane karearo waljanaro
nankam kəlaye cawandi,
kambuwa yero sim cawandi wulduwuro
wua sinodo.
Koro am curo jəktuyen dasaanaye asərnja jakturo
wua sinodo.
19 Ngaima "Sa ser Kəmandeye fandoye cədəna!"
jamaro wulgəkke wormaduro kadikko,»† yeno.

20 Daji kitawudəa jakce kistuwumadəro kalakciye napkeno.* Am samma dandaldən
tiro sim fijaana duwon,

---

† **4:4** 4.4 SK 8.3 † **4:8** 4.8 SK 6.13 † **4:11** 4.10-11 Jaw 91.11-12 † **4:12** 4.12 SK 6.16 † **4:19** 4.18-19 Ish 61.1-2

* **4:20** 4.20 napkeno - Sayinna napcəna duwon, jamadəa alamdu badiji.

21 tayiro: «Kuma awo kitawulan ruwuwada səmondon fanuwwa adə wakkajəna,»
yeno.
22 Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyen ajapcane tia jajakcane
amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyedəma, gəna?» cani.
23 Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: “Karwunma, kəlanəm isangaane!”
Koro wuro: “Awo ajabba ajabba bərni Kafarnaamben dimma faniyenadəa bəlande yen
de, ruiye!” nuwi.
24 Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fimaa bəla wurajənalan kasaccanni.
25 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawi Iliyayen lardu Israyilayen
kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku redaaro ingi duro waje lardu
sammaro kəna kura kərgawo.
26 Adə yaye kamu kwa faccəgənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonnedəro† gənia, Ala
Nawi Iliyaa na wundunjamayero cunodənni.
27 Koro jaman Nawi Iliyasayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji. Adə yaye
Naaman kam lardu Siriyayea‡ gənia, Nawi Iliyasa wundunjamaa isangajəgənni,» yeno.
28 Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum gərgayeyera.
29 Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja kəladən
garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon,
30 Isa dawunjayen reje koje leyeno.

Isaye kam karuwaa isangaduwu
(Mar 1.21-28)

31 Daji Isa bərni Kafarnaambe cidi Galileyero kadio. Yim tustuye kidənniya, dandallo
ngaye jamaa alamdu badiyeno.
32 Jamadə alamdunjudəa ajapkera, kənduwoaro manaji nangaro.
33 Curo dandaldəyen karuwama laa mbeji, kamdə burwu dunoaro cakke:
34 «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia
asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»§ yeno.
35 Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!»
yeno. Sedandə kamdəa dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia lorujənnin kolje kiluwo.
36 Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə mana jiɾi fi? Kənduwoaro sedansoro wada
ciya, caluwi!» cani.
37 Lawar Isaye cididə ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

38 Isa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya kəsai Simannedə dondi,
kange tia jauro cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya,
39 ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje, ya kəsai ye sadəman cije
tayia sosayeno.
40 Kəngal kikkurunniya, amnja dondi kasuwa jiɾi jiɾia sammaa na Isayero kewudo.
Wundunja yayero mukko gənajiye isangayeyeno.
41 Sedanna ye am ngəwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni Tada Alaye!» cani. Amma Isa tayiro
jəkkade manadu amarjəgənni, ti Almasiwuro nojana nangaro.
42 Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma baworo leyeno. Am ngəwu tia
madaro keluwo. Kewandənniya, bare tayia koljənniro tia roduro mayera.
43 Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawa gadero lekke kawuɾi kəji nodo bargaa Alayedəa
wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,» yeno.
44 Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuɾi kəjidəa wulyeyeno.

5

Isaye fuwurawanju burwoyea bowodu
(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

1 Yim laa Isa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye fanduro
gəgərəptagane tia kimiccagai ngai duwon,
2 maara yindi ci ingidəyen tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja buni taye tuldu
cadi.
3 Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyen ganaro lene!» yeno. Ngai
kidənniya, Isa ci maaradəyen napce koro yaye jamadəa alamdu badiyeno.

---

† **4:26** 4.26 lardu Sidonne - Lardu yaudiyaye gəni, kərdiyaye.
‡ **4:27** 4.27 lardu Siriyaye - Lardu kərdiyaye.
§ **4:34** 4.34 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

4 Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəa na kuruwuro yade, buni taramndo
figənowo buni taiwo!» yeno.
5 Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diyenason, awima taiyende! Amma
wulsəgəmmadəro, buni taramdəa ingidəro figəkki,» yeno.
6 Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadə kakamdu badiyeno.
7 Daji amanja maara toyedəa mukkon cəgapcane isa tayia banajaaro bowoyera. Isane
maara yindi sammaa bunin kek casəmbəre, har maara yindiso ləpturo mayera.
8 Siman tiro Biturus canidə adəa kirunniya, fuwu Isayen tungurumje: «Kəma, marne
nani kolle! Wu biwuma, diye!» yeno.
9 Awoa ti-a am rokkonjuye-aso kəla buni ngəwu cadanadəyen ajapkera.
10 Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye ajapkera. Daji Isaye
Simanno: «Bare rinəmmi, kua adən fuwun kam tamaro walləmi!»* yeno.
11 Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa koljane tia geya.

Isaye kam barasua isangaduwu
(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

12 Isa bəla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua mbeji. Isaa kirunniya, fədəryero
təmde tia lowoje: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,»
yeno.
13 Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə
tia kolyeno.
14 Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene ɨrimandəro
fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro
waljo!» yeno.
15 Adəson lawar Isaye cayea kojənaro ndarasoro tatargaada. Am kada kadami tia
kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro capkadara.
16 Amma Isa ngəwusoro karaa wunduma baworo leje moduwa cədi.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

17 Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cədi duwon, Farisawa-a maləmba Attauraye-
a nadən napkada ye mbeji. Tayidə bəlawa samma cidi Galileye-a Yahudiyaye-a bərni
Jerujalembe-alan isana, koro na Isayen kənduwo Kəmandeye am dondi isangaduwuye
mbeji.
18 Daji am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane kadira. Kamdəa cawude
fuwu Isayen gənajai cane mayerason,
19 jama captana nangaro rakcane nanjuro isaiwawodə, daji sorodəro jawane kajane
kamdəa kəla bənaramnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera.
20 Isa kambərsenja kirunniya, kamdəro: «Kam, biwunəm gawurdəna,» yeno.
21 Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-adə karwunjan: «Wundu gəle kam Alaa
gaskajəna attə? Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani.
22 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon ngai wulluwidə?
23 Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma?
24 Nonowo, Tada Kambedə† nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!»
yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone
fannəmbo lene!» yeno.
25 Sadəman kamdə fuwu jamadəyen cije bənaramnju ngoje Alaa cungoriaro fannjuro
leyeno.
26 Tayi samma jauro ajapcane rijane Alaa congorəne: «Ku awo ajabba ajabba
ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu
(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

27 Ngawo adəyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaramnjun napkadaa
kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya,
28 cije kare sammaa kolje tia giya.
29 Daji Lewi fannjun Isaro masəna kura dabbaryeyeno. Akki mowomaso-a am gadeso-
a kada ye Isa-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera.
30 Farisawa-a maləmbanja Attauraye-a adəa kerunniya, karwunja waje fuwurawan-
juro: «Awiro akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna diwidə?» yera.
31 Isaye tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo.

---

* **5:10** 5.10 kam tama - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə. † **5:24** 5.24 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

32 Jiremasoa gəni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mat 9.14-17; Mar 2.18-22)

33 Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a ngəwusoro asem‡ cadai
ye, moduwa cadi ye, amma kaanəm jawui ye, casai ye,» yera.
34 Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe asem cadai wa?
35 A'a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem
cadai.»
36 Koro walde tayiro misal adəa cədde: «Wunduma kajəmu bərin karje guntu ngoje
kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, kajəmu bərin ye kardəna, guntu bərin ye
dinadəro candənni.
37 Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, diben bərində
satkidəa falje§ cidiro fidiyi, satki ye bannadi.
38 A'a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai.
39 Koro wunduma diben dina canadə bərindəa majiwawo, tiye: "Diben dinadə kəji,"
cəni nangaro.»

6

Isa kəma yim tustuye
(Mat 12.1-8; Mar 2.23-28)

1 Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwu-
rawadə kəla algamaye ficcane mukkonjan kəməssane ngəro badiyera.
2 Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea kəndoro haramdəa diwidə?»
yera.
3 Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənadəa kitawulan
kəranuwwi wa?
4 Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo.
Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»†
5 Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mat 12.9-14; Mar 3.1-6)

6 Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. Nadən kam laa
mukkonju kəmboram canaa mbeji.
7 Maləmba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gənaduwu majai nangaro hangalnjayen
tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro.
8 Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!»
yeno. Kamdə cije dayenniya,
9 Isaye jamadəro: «Nayia njaworəkki, yim tustuyea ser dio ra niadiwi dioma halal
wo? Ro kambe njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?»
10 Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno.
Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno.
11 Maləmba Attauraye-a Farisawa-a jauro gərgajane sawardane awo Isaro njəddoye
mayera.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)

12 Yim anin Isa leje kəla kauyero juwane bune farai moduwa kido.
13 Dunia wayenniya, fuwurawanjua bowoje curonjan mewun yindin kəreje tayia
kəngayambanjuro galayeno.
14 Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, yanjugəna Andarawus, Yakuba,
Yahaya, Filibus, Bartolomi,
15 Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju rawoma canidə,
16 Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun aman bomaro waljənadə.

Jawawi Isaye faya laan
(Mat 4.23-25; Mar 3.7-12)

17 Isa kəngayambanju-a rokko kaudəlan jəpce faya laan na fuwurawanju kada
captanalan dayeno. Koro jama gade jauro ngəwu bərni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye
samma-a bərniya ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye

‡ **5:33** 5.33 asem - Asem faral gəni, nafila. § **5:37** 5.37 diben bərində satkidəa falje - Diben bərin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji. † **6:4** 6.4 1Sam 21.1-6

18 mananju kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro kadira. Am duwon karuwa
tayia basarjaidə ngayera.
19 Jama samma Isaa leduro mayera, dalilnjudə kənduwo tiyinjun culuwe tayi sammaa
isangajiyi nangaro.

Barga-a kuttu-a
(Mat 5.3-12)

20 Daji Isa fuwurawanjua niniyenniya, tayiro:

«Bargando nayi talaawadə,*
nodo bargaa Alayedə nuwandodəro.
21 Bargando nayi kərma kənandoadə,
fuwun kulluwidəro.
Bargando nayi kərma yiruwidə,
fuwun kaasu diwidəro.

22 «Am Tada Kambedə nangaro nayia wanjane dunjane raranjane diwindo wuljaiya,
bargando!
23 Sa adən kəji fanowo, bikke ye farnowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro
ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiyaro keddo.

24 «Kuttundo nayi gaɾiwuwadə,
nuwando dunialan fanduwwadəro.
25 Kuttundo nayi kərma kulluwwadə,
fuwun kəna fanuwidəro.
Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə,
fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidəro.

26 «Am samma ngəlando wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurawanja
kureyeso nawiya kattuwuyero keddo.

Kəladonəm rawo
(Mat 5.43-48)

27 «Amma nayi manani fanuwidəro wulnjagakki, kəladowandoa rawowo, waduwun-
doro ser yiddowo,
28 am nayia baskunjanadəro barga dəpkənowo, koro am nayia basarnjanadə yero
Alaa yukkorowo.
29 Kam feɾinəm maɾin bakcia, feɾi faldə yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia,
bare gəmajedəa dapkəmmi.
30 Wundu duwon njuworənadəro ye, koro kam karenəm ngojənadəro bare
yukkorəmmi.
31 Jiɾi am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!
32 «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia
caraanadəa caraana.
33 Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadi.
34 Am nayiro njakkarəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro
kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadi.
35 Amma nayidə, kəladowandoa rawowo, ser yiddowo, kasu yiwiya, bare awima
fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowando ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai
Samemayero walluwi, dalilnjudə ti am kəladowa so, sernambuwu soye serma nangaro.
36 Bawando kanjimaɾimadə gai, nayi ye amba njunonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!
(Mat 7.1-6)

37 «Bare wundumaro shara yidduwwi,† nayi yero shara njaddiwawo. Bare wun-
dumaro ayau gənagəwwi, nayi yero ayau gənanjagaiwawo. Gawurnowo, nayi yea
gawurnjai.
38 Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbəɾəna, har fidun fidi gairo nayiro njadi. Jiɾi
ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjagai.»
39 Daji Isa tayiro misal adəa ce: «Kambu kambu kamanjua jeji wa? Tayi yindi samma
bəlaaro casukkuri, mare?

---

* **6:20** 6.20 nayi talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa məɾsajanadə.

† **6:37** 6.37 Bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

40 Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye ngəlaro alamgadaro waljiya,
maləmnju gairo walji.
41 «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmben
asunəmbawodə?
42 Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbo: “Sawani, kolle kaləm
simməmbedəa tuluwukke,” nəmi? Mənafək! Karjəm simməmbedəa tuluwumiya
duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbedəa tuluwumi.

Kəska-a tadanju-a
(Mat 7.15-20; 12.33-37)

43 «Kəska ngəla tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwi ye tada ngəla cakkiwawo.
44 Kəska fi yaye tadanjulan asudi. Tarmu kolollan cadoriwawo, koro inab ye coccoɾilan
njakcaiwawo.
45 Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəgana nangaro ngəla cədi, koro kam
diwidə ye awo diwi karwunjulan dəgana nangaro diwi cədi. Adəgaima awo karwulan
dəganadəmaa ci manaji.

Misal fado tandowu yindiye
(Mat 7.24-27)

46 «Awiro wua Kəma, Kəmalan bowosuwi, amma awo wulləkkənadəa diwwawodə?
47 Wundu duwon naniro ise manani fanje jəganamadə, nayiro camunonju
fəlenjagakki.
48 Ti alama kam soro cədandi cəne leje kuruwuro laje fərdudəa kəla kauyen
gənajənadə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa babakkenniya, wurjənni,
dalilnjudə sorodə ngəlaro tədandəna nangaro.
49 Amma kam duwon manani fanjəna jəgannimadə, ti alama kam soro fərdu bawo
cidilan cədandənadə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa bakkenniyama,
wurgada. Wurdu sorodəye jauro diwi,» yeno Isaye.

7

Isaye soji kura Rombeye kaɾea isangaduwu
(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

1 Isa mananju samma jamaro cədde kerənniya, bərni Kafarnaambero leyeno.
2 Nadən soji kura Rombe laa kaɾeanju jaumaro cəraana dondi no cədi mbeji.
3 Soji kuradə lawar Isaye fangenniya, amwurawa yaudiyaye laaa nanjuro cunode tia
lowoja iso kaɾeanju isangajuwo yeno.
4 Na Isayero kadiranniya, tia jauro lowojane: «Marne, adəa tiro yiddəmiya jussəna,
5 dalilnjudə jamande yaudidəa cəraana, har dandal andiro settando,» yera.
6 Daji Isa tayi-a rokko leyera. Isa fadodəa karəngenniya, soji kuradə sawawanju laaa
na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Kəma, bare suwoldəmmi, nia fannin sawo
tikkəni.
7 Nanəmbo kəndema ye tikkəni. Biya wada ye, kaɾeani ngaji.
8 Wudə cidiya kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna. Falnjaro:
‘Lene!’ nəkkiya, leji. Fal laaro: ‘Are!’ nəkkiya, isi. Koro kaɾeaniro: ‘Adəa de!’ nəkkiya,
cədi.”»
9 Isa adəa fangenniya, ajapce suworde jama tia jagaidəro: «Nayiro wulnjagakki, curo
jama Israyilawuyeman kambərse kura adə gai fandəkkəni!»
10 Daji am soji kura cunodənadə fadodəro walladaranniya, kaɾeadəa kəlewanju salai
nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccəgənaayea roaro kalaktu

11 Ngawo adəyen tussənni Isa bəla laa Nayin canidəro leyeno. Fuwurawanju-a am
ngəwu-a ye tia casadduwe leyera.
12 Ngaworam bəlayedəa karənjana duwon, kam laa nuna ngojana kaurilaro casadi.
Yanjudə tada gade cədanni, kwanju ye faccəgəna, koro jama kada bəladəye yadəa
casadduwi.
13 Kəmadə tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yirəmmi!» yeno.
14 Balangardəa karənje leje am tia ngojanadə gəm dayera. Isaye: «Jairo, niro
wulnjəgəkki, cine!» yenniya,
15 kam nunadə cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro kalakkeyeno.
16 Am samma rijane Alaa congorəne: «Fagat, nawi kura curonden culuwuna, Ala
jamanjua banaduwuro isəna!» yera.

17 Lawar Isaye adə cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane kəljana-a sammaro
tatargaada.

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Mat 11.1-19)

18 Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji Yahaya curonjan
yindi bowoje
19 na Kəma Isayero koro adəa njəddoro kinodo: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra
gade gureniye?»
20 Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanəmbo koro adəa
njəddoro sanodo: "Nima wa fuwun isimadə wo ra gade gureniye?"» cane tia keworo.
21 Sa adən Isa am kəndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi, koro kambuwa
ngəwua simbaro cədi.
22 Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldənowo, awo ruwwa-a fanuwwa-aa
Yahayaro wulgənowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiya ye sinjan lejai, am barasua
ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye
kawuɾi kəjidəa fanjai.
23 Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.
24 Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo
badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlei laa kanji kanjiro karuwaye
cakke moji cədi wa?
25 A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənaa wa? A'a, am kajəmu
shawa casakke curo larasuyen dasaanadə mairilan kasarga.
26 To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna.
27 Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: "Nin fuwunno
kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai."†
28 Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahayaa
kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen təngəɾidə tia kojəna.»
29 (Jama samma akki mowomason kundenno caman kawuɾi Yahayaye fanjanadə, Alaa
jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo.
30 Amma Farisawa-a maləmba Attauraye-a awo Ala tayiro niajəgənadəa wajane kasala
tuwaye Yahayayedəa kasaccanni.)
31 «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Awi gəle tayi-a camun wo?
32 Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: "Algaita nayiro
funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi," cani
gai.
33 To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, "Ti karuwama!" yew.
34 Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, "Akko kəmboma, kənjama, sawa akki
mowomaso-a biwumaso-aye!" yew.
35 Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

36 Farisa laa Isaa masəna dioro doyenniya, Isa fannjuro ngaye masənaro napkeno.
37 Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyen masəna cədiro fangenniya,
səndal curonjun kawudi tamannaa ngoje ise
38 ngawo Isayen daje ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduɾi kəlanjuyen cinje ka
cinjuye gənajiye kawudidəa fijiye samgeyeno.
39 Adəa kirunniya, Farisa Isaa dojənadə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia
lejidə biwumaro noji,» yeno.
40 Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye:
«Sayinna, wulle!» yeno.
41 Isaye: «Am yindi kam laayen wuɾi tagariyera. Faldə kasuro dinariyus† yer uwu
ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno.
42 Cawande carəmbənnidə, kamdə kasudəa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja
gəle tia jaumaro cərayi?» cəne tia kiworo.
43 Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wajəgənadəma,» yenniya, Isaye: «Jire
wulləm,» yeno.
44 Daji Isa kanji kamudəyero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna?
Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju
siniro kokoljiye kanduɾi kəlanjuyelan cingeno.

---

* **7:19** 7.19 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye. † **7:27** 7.27 Mal 3.1 † **7:41** 7.41 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

45 Fɛriniro ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye səddəmmi, amma
ngaakkənaman, ti wuro sinilan lewa darajaye njəddo koljənni.
46 Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema figəmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fijiye
samgeyeno.
47 Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu gawurdənaro kərawo kura wuro
fəlesəgəna, amma kam biwu ganaa gawurdənadə kərawo ganama fəlejiyi.»
48 Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno.
49 Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro: «Wundu kam biwu gawurduma
attə?» yera.
50 Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma, kəlewan
lene!» yeno.

8

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

1 Ngawo adəyen tussənni Isa bəla kuran ganansoa jəgane jamaro kawuɛi kəji nodo
bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindində-a
2 kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajəgəna-a tia kesadduwo. Kamuwadə
tayima Meram kamu tilan sedan tulur caluwuna tia Magdalan bowojai-a
3 Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu gade ngəwu-a.
Koro kamuwa laa gade ngəwu kəndanjalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

4 Am kada kadami bəla bəlan isai duwon, jama ngəwu na Isayen capkadaranniya,
tayiro misal adəa wulyeyeno.
5 Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji ngai duwon, kasuni laa
jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane ngudowa isane cotto gewo.
6 Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Ɛiyenniya, noso nambu nangaro ɛimje
ngamgeno.
7 Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ti-a kallo ɛije algamadəa kimitkeyeno.
8 Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, ɛije tada mia mia kekko,» yeno.
Isa adəa wulyenniya, kowo sapce: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)

9 Fuwurawanju maana misal adəyedəa keworənniya,
10 Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma am gadesodəro
misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, caɛiwawo.”†

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

11 «Akko maana misaldəye: Kasunidə mana Alaye.
12 Kasuni kəla jawallen fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, bare
kasaccane njəkkawo cawandənniro, Yiwulis ise manadəa karwunjan cuttuluwidə wo.
13 Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadəa fanjaiya, karwu kəjiaro camoyidə
wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccai yaye, kəla manadəyen
kuttu casaiya, wajane koljai.
14 Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, karwungai
dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane kun baɛin manadəa
kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo.
15 Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane
karwunja ngəlan rojana tayiro faidajiyi, kanadin nema laa casakkidə wo.

Misal fatəlaye
(Mar 4.21-25)

16 «Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo bi cidiya dəgəllen gənajiwawo. Kam
fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji.
17 Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə
ye bawo.

† **8:10** 8.10 Ish 6.9

18 Adə nangaro jiɾi manani fanuwiro hangal gənanowo! Kam nanjun awoamadə,* tiro
casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədana təmajənadəmaa tilan camoyi,»
yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

19 Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu nangaro
rakcane tia gərejanni.
20 Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya,
21 Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə,‡ tayima am mana Alaye fanjane
jagaidə wo!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)

22 Yim laa Isa fuwurawanju-a rokko curo maarayero ngasaane tayiro: «Leniyo
bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» cəne ledu badiyera.
23 Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi maaradəa ləptu
maje, har masiwa tayia fando karəngeno.
24 Fuwurawadə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm, maləm, nuiye!»
yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo
walyeno.
25 Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno. Fuwurawanjudə rijane ajapcane
amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

26 Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuye fuwu cidi
Galileyero kadira.
27 Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa bəladən ise tia kapkeyeno. Tussəna
kamdə kajəmu ye lujənni, fado yen napcənni, kaurilalan kərga.
28 Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungurumje nguje dunonjuro yilje:
«Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu
gənasəgəmmi!» yeno.
29 Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo culuwo cənna
nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a saɾgasolan
tasakkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro cuttuluwi.
30 Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Kəwu Sojiyaye,»§ yeno,
sedan kada tiro ngasaana nangaro.
31 Bare tayia na ajawuyedəro dujəgənniro sedannadə Isaa lowoyera.
32 Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. Koro sedannadə Isaa
lowojane tayia koljo curo aladeyadəyero ngasaworo. Tayiro amarjiye
33 kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə ngərəmjane kaulan
jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.
34 Səniya aladeyayedə awo wakkajənadəa kerunniya, cagase lejane bəladə-a karaanju-
alan lawardəa ambo wulyeyera.
35 Daji amdə ye awo wakkajənadəa kuroro keluwo. Na Isayero isane kam duwon
tilan sedanna caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna fuwu Isayen
napkada nayeyeranniya, riyera.
36 Am lamar adəa carunadə jiɾi karuwamadə nanlewa cuwandənadəa tayiro wulyey-
era.
37 Karwunja jauro kamdəna nangaro, am cidi Gərasawuye samma Isa cidinja koljoro
tia lowoyera. Daji ci bərəmbe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo.
38 Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno. Amma Isa
tia salamje:
39 «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njəddənadəa tayiro satkəgəne!» yeno. Daji
kamdə leje bəlanja sammalan ser kura Isa tiro cəddənadəa ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

---

* **8:18** 8.18 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **8:18** 8.18 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. ‡ **8:21** 8.21 yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye. § **8:30** 8.30 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

40 Isa cidi Galileyero walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia kemowo, tayi
samma tia gurejai nangaro.
41 Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungurumje fannjuro
isoro tia jauro lowoyeno,
42 dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi nangaro. Isa ledu
cədi duwon, jamadə jauro tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.
43 Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Koro
kəndanju sammaa karwunmasoyen cuwatkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni.
44 Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno. Sadəman bu fidanju
dayeno.
45 Isaye: «Wundu wua leso?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya, Biturusse:
«Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmnjagai, diye!» yeno.
46 Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro asukkəna,» yeno.
47 Kamudə rakce gəradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun tungurumje
tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejena-a jiɨri nanlewa sadəman cuwandəna-adəa
wulyeyeno.
48 Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kəlewan lene!»
yeno.
49 Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronəm bawojəna, bare
gadero maləmdəa suwolləmmi,» yeno.
50 Amma Isa adəa fangenniya, tiro: «Bare rinəmmi, biya yasarai, ngaji,» yeno.
51 Fadodəro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodəye bawa-a ya-a ani
gənia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno.
52 Sa adən am samma kəla ferodəyen karwukuttaro casiri. Daji Isaye tayiro: «Bare
yiruwwi. Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno.
53 Amma ferodə nuna nojanadəro, tia rujane tiro kaasu keddo.
54 Daji ferodəa mukkoyen cədane kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno.
55 Ferodə ro cuwande sadəman ciyeno. Isaye awo kəmboye ferodəro cado yeno.
56 Bawanju-a yanju-a jauro ajapkera. Amma Isa wada ce tayiro bare wundumaro awo
wakkajənadəa wuljaganni yeno.

9

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo
(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

1 Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan sammaa dudaye-a am
kasuwaa isangaduwuye-a ce
2 tayiro leja kawuɨri kəji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa am dondi yea isangajaa
yeno.
3 Tayiro: «Bəlawurodəro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngərwu, bi kəmbo, bi wuɨri,
bi gəmaje yindi.
4 Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro.
5 Amma ndaran yaye nayia njamowonnia, bəlanja kolluwiya, katti sindoye kagan-
gowo, tayiro shedaro waljo!»* yeno.
6 Adəgaima kəngayambanjudə saptane bəla bəlaro lejane kawuɨri kəji Alaye jamaro
wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

Mai Hirudusse hangal cidu
(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

7 Mai Hirudus awo wakkajəna sammaa fangenniya, hangalnju caa cijəna, dalilnjudə
am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani,
8 laaye: «Nawi Iliya ambo walde fəleduwo!» cani, laaye: «Nawiya kureye falnja roaro
walje cijo!» cani.
9 Mai Hirudusse: «Wuma kəla Yahayayedəa kamməkko. Wundu gəle kam awo kada
kəlanjun fakki attə?» yeno. Adəgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

10 Kəngayambadə walladaranniya, awo cadəna sammaa Isaro wulyeyera. Daji tayi
runjaa ngoje karaa bəla laa Baitsaida canidəyero leyera.

---

* **8:43** 8.43 bu fidanju - Salanambu.

* **9:5** 9.5 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

11 Amma jama adəa asuyeranniya, tia geya. Isa jamadəa cəmoye tayiro mana kəla
nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidəa isangayeyeno.
12 Dunia ləmdu badiyenniya, tayi mewun yindində isane tiro: «Na dəgaiyenadə karaa.
Jamadəa salamme, bəladeya-a bəla-asoro leja bənaram-a kəmbo-a maja!» yera.
13 Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi
uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende. Leniye kəmbo jama ani sammaro
yikkiwiye wa?» yera.
14 Nadən kongwa alama dəwu uwu gai mbeji. Isaye fuwurawanjuro: «Jamadəa
yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero napca,» yeno.
15 Adəgai cade am samma napkera.
16 Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya,
burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənayera.
17 Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo mewun
yindin kesəmbəɾo.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

18 Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwurawanju ye rokkonjun duwon, tayiro:
«Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo.
19 Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye
nawiya kureye falnja roaro waljo cani,» yera.
20 Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya,
Biturusse: «Nima Almasiwu Alayedə wo!» yeno.
21 Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adəa wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Mar 8.31–9.1)

22 Koro Isa walde tayiro: «Ala kadarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane
amwurawa-a wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro
kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.
23 Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cəraanaa, məradu kəlanjuye wajo
wajisoro kəskanju karmoye† ngojo wua səga.
24 Dalilnjudə wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam
duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəɾiwi.
25 Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju?
26 Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambedə ye
darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuye-aa isiya, tia nanguji.
27 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro,
nodo bargaa Alaye carui,» yeno.

Isaye darajanjua fəledu
(Mat 17.1-13; Mar 9.2-13)

28 Ngawo Isa awo ania wuljənayen kawu wusku gaia, moduwa dioro cije Biturus-a
Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa.
29 Moduwa cədi duwon, alama fəkkanjuye falde kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro
walyeno.
30 Sadəman am yindi Isa-a jandejai mbeji, tayima Nawi Musa-a Nawi Iliya-a.
31 Jauro nurra fəledagane kəla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen manajai.
32 Biturus-a amanju-aa kənəm dama bawo ngojəna duwon, fayeranniya, Isaye
darajanjudə-a am yindi nanjun daadadə-aa kero.
33 Sa am yindidə nanjun saptaidən, Biturusse Isaro: «Maləm, andi na adən mbejidə
jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi
Iliyaye,» yeno, amma awo wuljidəmaa nojənni.
34 Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jakkeno. Fofou tayia jakcənaro kerunniya, riyera.
35 Daji curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia kərenəkkəna. Mananju
fanowo!» yeno.
36 Kowodə nəmgenniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadəa
wuljaganni gəm napkera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mat 17.14-21; Mar 9.14-29)

---

† **9:23** 9.23 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

37 Wajənanjua Isa-a fuwurawanju yakkudə-a kaudən jəpkeranniya, am kada kadami
nanjuro isane tia kapkeyera.
38 Daji curo jamadəyen kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia lowonjəkkəna, tadania
njunone! Ti gənia, gade takkəni.
39 Sedan tia cədaiya, sadəman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar loloji. Tussənaro
basarjənnia, tia koljiwawo.
40 Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno.
41 Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu karwu yeskadaa, har sawi
gairo dawundon dəgakke nayia rannjakki?» yenniya, kamdəro: «Tadanəm kude!»
yeno.
42 Tadadə kənde cədi duwon, sedandə tia babakce cure fərdaktu badiyeno. Amma Isa
sedandəro jəkkade tadadəa isangajiye bawanjuro kalakkeyeno.
43 Jama samma kənduwo Alayedəa jauro ajapkera.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadə awo Isa cədi ngaa ajapcana duwon, Isaye fuwurawanjuro:
44 «Awo kərma wulnjagakkidəa ngəlaro kəlandon taiwo, Tada Kambedəa mukko
ambero sərəccagai,» yeno.
45 Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, maananju tayiro gəraaada, koro kəla
mana adəyen tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?
(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)

46 Daji kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen ciyeno.
47 Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gərenjun isadajiye
48 tayiro: «Wundu duwon cunilan‡ tada adəa cəmowonamadə, wumaa səmowo. Koro
wundu duwon wua səmowonamadə, ti wua sunodənamadəa cəmowo. Awoa kam
curondon ganadə, tima kura wo,» yeno.
49 Yahayaye Isaro: «Maləm, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendeya, andia
saanni nangaro, tiro dapkeyeiye!» yeno.
50 Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, awoa kam lawalamando gənidə kaando,» yeno.

ISA KƎLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

51 Isaye sanju samero saptaye karəngenniya, nia Jerujalembo leduye tai daje ngoyeno.
52 Kəngayamba tin fuwunno cunode tiro jəpturam dabbarduwuro lejane bəla laa cidi
Samariyayero kasargawo.
53 Amma Jerujalembo leji nangaro, am bəladəye tia saworo wayera.§
54 Fuwurawanju Yakuba-a Yahaya-a adəa kerunniya, tiro: «Kəma, wada yiye samelan
kannu jəpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo.
55 Amma Isa suworde tayiro kikkado.
56 Daji bəla gadero koyera.

Isaa ga kəske gəni
(Mat 8.18-22)

57 Jawalnin lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenəmi yaye nia njəgakki,»
yeno.
58 Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada
Kambedəye nanju tustuyema bawo,» yeno.
59 Isaye kam laaro: «Wua səgai!» yenniya, kamdəye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke
bawania sittərakkiya duwon,» yeno.
60 Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadəa sittəraja! Amma nidə, lene
nodo bargaa Alayedəa ambo satkəgəne!» yeno.
61 Koro kam laaye Isaro: «Kəma, nia njəgakki, amma amarsəgəne lekke jamania
alakəlewakkiya duwon,» yeno.
62 Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujəna duwon ngawo curuimadə, nodo bargaa
Alayedən faidanju bawo,» yeno.

---

‡ **9:48** 9.48 cunilan - Isa nangaro. § **9:53** 9.53 am bəladəye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuɨri. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiyadəa wayera.

10

Isaye fuwurawanjuye fitulur yindin nodo

1 Ngawo adəyen Kəmadə curo fuwurawanjuyen am fitulur yindin gade kəreje tayia
yindi yindiyen cunode bəla so, bəladeya so, na leji sammaro tin fuwunno leyera.
2 Tayiro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. Adə nangaro kəma kalayedəa
lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo!
3 Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki.
4 Bare wuɾi, bi ngərwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare kəla jawallen danuwe
wundumaa lewanuwwi.
5 Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: “Fado adə barga cuwando!” wulgənowo.
6 Kam nanlewaye nadən mbejia, bargandodə tilan dəgai. Amma bawoa, bargandodə
nandoro waldi.
7 Fado adən jəmmowo nammowo, awo njadənadəa buiwo yaiwo, kidamaro
ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro. Bare fado adəa kolluwe fado fadoro lenuwwi.
8 Bəla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadənadəa buiwo,
9 amnja dondi nadən isangagənowo, koro jamadəro: “Nodo bargaa Alaye nayia
karənnjana!” wulgənowo.
10 Amma sa bəla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo tayiro:
11 “Katti bəlandoye sindero tandəgənadəmaa cinniye nayiro kolnjagaiye! Amma adəa
nonowo, nodo bargaa Alaye karənjəna!” wulgənowo.
12 Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bərni
Sodombea* nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Mat 11.20-24)

13 «Kuttundo am bərni Korajinne! Kuttundo am bərni Baitsaidaye! Ca awo ajabba
ajabba nandon tədənasodə bərni Tirre-a Sidonne-alan† tədənaa, tən kuren amnja tuwa
cade ajaja-a buwu-alan‡ napcana.
14 Amma kiyama wakkajiya, wowomndo am bərni Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin
koji.
15 Nayi ye am bərni Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A’a, kannuro
kolnjagai.
16 «Kam manando ngojənamadə mananimaa ngojo. Kam nayia wanjanamadə wumaa
waso. Koro kam wua wasənamadə ye ti wua sunodənadəmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindəye waldu

17 Fuwurawanju fitulur yindində karwu kəjiaro walladaranniya, Isaro: «Kəma,
cunəmlan sedannama manande jaana,» yera.
18 Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko.
19 Fanowo, nayiro kənduwo kadi so, kəlanji so guwattuye njadəkkəna, koro kənduwo
kəla duno kəladodəye sammayen njadəkkəna. Awima rakce nayiro njaddiwawo.
20 Adə yaye bare sedanna manando jagaidəro karwundo kəjijənni, cundo samelan
ruwuwadadəro kəjijo!»

Isaye karwunju kəjidu

21 Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai daje kəjije: «Wusenjəkkəna, Bawani,
Kəma same-a dunia-aye, dalilnjudə awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame
tadawa sananaro isanogəmma nangaro. Aaa Bawa, adəma awo raamma wo.
22 «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni.
Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiyiya, cəraana-
a,» yeno.
23 Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo ruwwadəa caruidə, barganja!
24 Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada awo ruwwadəa kuroro
caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana, amma fanjanni,»
yeno.

Misal kam kanjimaɾima cidi Samariyaye

---

* **10:12** 10.12 bərni Sodombe - Bərni duwon amnju jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno.

† **10:13** 10.13 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya kərdiyaye. ‡ **10:13** 10.13 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne.

§ **10:14** 10.14 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

25 Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna, awi dikke ro sawisoye*
fandəkki?», yenniya,
26 Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruwuwadadə? Ndayiro tia kərayem?» yeno.
27 Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan, hangalnəm
ngan raye!† Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”»† yeno.
28 Isaye: «Kalkallo wulyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.
29 Amma maləm Attaurayedə ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To, wundu gəle
kəmaskini wo?» yeno.
30 Daji Isaye tiro: «Kam laa Jerujalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji duwon,
jawalkorjimaso tia kapcagane ɾinjane babakcane tia nuna gai koljane leyera.
31 Adəgai duwon, ɾiman† laa jawaldəyen ise kamdəa kirunniya, səgərije koje leyeno.
32 Lewi‡ laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno.
33 Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon, nadəro kadio. Tia kirunniya,
jauro njunoje
34 ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fijiye kəlekəleyeno. Daji tia
koronjuro dam gənajiye kusottorambo cuwude tiro kiskeyeno.
35 Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambero ce tiro: “Kam adəro
kiskəne. Waldəkkiya, wuɾi kojənaro yejəmma sammaa niro kalannjəgəkki,” yeno.
36 «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja kəmaski kam jawalkorji-
maso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo.
37 Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənadəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai
de!» yeno.

Marta-a Meram-a

38 Isa-a fuwurawanju-a lejai duwon, bəla laaro kadiranniya, kamu laa cunju Marta tia
fannjun kisawo.
39 Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada mananju kərəndu cədi duwon,
40 Martaro kida sosaye ngəwujiye hangalnju jauro jaada. Daji Marta na Isayero ise
tiro: «Kəma, yanigəna wua kolsəna runi kida dikkidə, ni lambonəm gəni wa? Tiro
wulgəne wua banasuwo!» yeno.
41 Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnəm jadi,
42 amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngalwodəa kərejo, koro wunduma
nanjun cəmoyiwawo.»

11

Isaye kəla moduwayen alamdu
(Mat 6.9-15; 7.7-12)

1 Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwurawanjuye falnja tiro: «Kəma,
andiro moduwa dio sakkarai, jiɾi Yahaya fuwurawanjuro cəkkəranadə gai,» yeno.
2 Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wullowo:

“Bawa, cunəmbo daraja tio!
Nodonəm bargaa iso!
3 Yimbi yaye kəmbonde sade.
4 Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa gawurniye nangaro.
Bare kolsame jaraptiyende.”»

5 Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro leje tiro:
“Sawa, burodi yakku tagarisəgəne.
6 Kərmama sawani laa curo bəlawuroyen duwon, nanin jəpkeno, koro wu ye awima
tiro yikke juwui bawo,” yenniya,
7 sawanjudə curo fadodəyen tiro: “Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro
wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,” cəni wa?
8 Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, dolero cije awo cəraana sammaa ci.
Dalilnjudə kamdə nangujənni tia cuworiya, cuwori nangaro.
9 «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwi, cinna bangowo kanjagai.

---

* **10:25** 10.25 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. † **10:27** 10.27 SK 6.5 † **10:27** 10.27 Lew 19.18 † **10:31** 10.31 ɾiman - ɾimanna Israyilawuye kaduwu Nawi Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo.
‡ **10:32** 10.32 Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye, ɾimanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

10 Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna
bakcimadə yero kajagai.
11 Bawa fi curondon tadanju tia buniro cuworiya, cujunjuro kadi cidə?
12 Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə?
13 Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawa Mai Samema
Ruhunjudəmaa am tia caworiro juwajiyidə!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 12.22-32; Mar 3.20-30)

14 Yim laa Isa sedan kam laaa muwaro cədənaa duje kiluwunniya, kamdə mana
badiyeno. Jamadə ajapkera,
15 amma laaye: «Kənduwo Beljabul* mai sedannayen sedannaa duji,» yera.
16 Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.
17 Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə
dəgaiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənadə dəgaiwawo.
18 Wu sedannaa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyia,
ndayilan gəle kərmainjudə dəgai?
19 Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo
wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai.
20 Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna,
diye!
21 «Kam dunoa mukkon bəriмia fannju gurejiya, kəndanju samma kəlewa.
22 Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bəriminju ardijənadəa
cəmoye kəndanju sammaa ngoje dagarji.
23 Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko
cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne
(Mat 12.43-45)

24 «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, cuwandiwa-
wodə, daji kəlanjuro: "Nda fanni kolləkkənadəro waldəkke," cəni.
25 Waldiya, fadodəa tas fəraada ye, tassana ye najiyi.
26 Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə
nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji,» yeno.
27 Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce: «Bargaa kamu nia
njambe kiam njinadə!» yeno.
28 Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

Alama Nawi Yunusse
(Mat 12.38-42)

29 Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye jauro diwi.
Alama laa sameye majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro
fəlediyiwawo.
30 Jiri Nawi Yunus kuren am bərni Niniweyero alamaro waljənadə gai,† Tada Kambedə
ye am jaman adəyero alamaro walji.
31 Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbedə cije am jaman adəyedəa jire-
nambuwuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju
fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji.
32 Kiyama wakkajiya, am bərni Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa jirenam-
buwuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro.
Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

Misal fatəla-a nurnju-aye
(Mat 5.15; 6.22-23)

33 «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam fatəla
wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji.
34 Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro
walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwuaro walji.
35 To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro waljənniro!
36 Tiyinəmlan ndarama duwu bawo samma nurraa, alama fatəla nurnjulan nia
wasnjidə gai kərgam.»

---

* **11:15** 11.15 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani. † **11:30** 11.30 Nawi Yunus gai - Jiri Nawi Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganadə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai.

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!
(Mat 23.1-36)

37 Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masəna dioro doyeno. Leje
fadodəro ngaye masənaro napkera.
38 Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənnin masənaro napcənayen ajapkeno.
39 Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe
tayirro kalanguwi, amma curondodə kare kambe luwaptu so, niadiwi solan cəmbərəna.
40 Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa alakcənadə curodə yea alakcənni wa?
41 Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.
42 «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo samma solan‡ jakka
tuluwuwi, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwwa. Tayidəa kolluwwin awo ani yea
dio wajimnjaana.
43 Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan lewa darajaa-a
raawwa.
44 Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa§ am nojannilan tia guwaccane kojaidə
gai,» yeno.
45 Maləmba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai wulləmiya, andi yea rasamma,
diye!» yeno.
46 Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, maləmba Attauraye! Katkun kurwowu dama
bawo ambo gənagəwi, amma nayi ngulondoma sanguwe tayia banagəwwawo.
47 Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandodəma tayia ceyeso!
48 Ngainin awo amwurawando cadəna sammaa kasadduwwaro shedanuwi, dalilnjudə
tayi nawiyaa ceyesəna, nayi ye kauriyanja tanduwwa!
49 Adə nangaro nanrashidunjulan Alaye: “Nawiya-a kəngayamba-a tayiro juwaakki.
Laanjaa ceyesi, laanja yea basarjai,” cənna.
50 Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktənaman am jaman adəyero
cukkuri,
51 bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman Nawi Jakariya katte laya
duwadurambe-a Fado Alaye-ayen bawojənadəyero kudero samma fidənadə. Ai, nayiro
wulnjagakki, kəla am jaman adəyemaro cukkuri.
52 Kuttundo, maləmba Attauraye! Cuwuram ilmuye ngonuwi. Nayi kəlando ye
ngawuwwi, koro am tia ngaworo majaidə yero dapkəwwa.»
53 Isa nadəa kolyenniya, maləmba Attauraye-a Farisawa-a tiro jauro gərgajagane koro
kəla awo ngəwuyelan tia jəkcane
54 jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

12

Bare rinuwwi!
(Mat 10.26-33)

1 Sa adən am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccai duwon, Isa
burwolan fuwurawanjuro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Farisawadəro hangal
gənanowo, nanmənafəknja yis gai.
2 Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye
bawo.
3 Adəgaima awo curo buneyen wulluwwadəa kausulan fanjai, koro awo curo ngimben
tatapkəwwadəa farsamlan kurukcai.
4 «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo adəyen awima
gade rakcane cadiwawodəa rinuwwi.
5 Amma ti rinuwimadəa nayiro fəlenjagakki: Rinowo ti duwon ngawo ro kambe
cuttuluwunayen kənduwo tia kannuro njakkoye cədana. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa
rinowo!
6 Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala falnjamaa cəpciyiwawo.
7 Nonowo, kanduri kəlandoyema samma komgada. Bare rinuwwi, binaru ngəwua
darajan konuwwa.
8 «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənnamadə, Tada
Kambedə ye fuwu malaiyawa Alayen kamdə kaanju cəni.
9 Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə fuwu malaiyawa Alayen
angərdi.

‡ **11:42** 11.42 Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo so - Jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana.

§ **11:44** 11.44 kauri noduram bawoa - Jiri kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

10 Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma
kam Ruhu Alayea bassimadə, tiro gawurdiyiwawo.
11 Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya, kəla awo wulluwiyen bi jiɨri
kəlando mowuwiyen bare hangalndo cijənni,
12 dalilnjudə sa adən Ruhu Alaye awo wulduyedəa nayiro njakkarai nangaro,» yeno.

Misal gaɨriwu hangal bawoaye

13 Curo jamadəyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgəne, curo
warasandeyen nuwani sio!» yenniya,
14 Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagardumandoro
sədo?» yeno.
15 Daji jamadəro: «Hangal gənanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam ləman ngəwu
jəgandəna nangaro gəni roa dəgai,» yeno.
16 Daji tayiro misal cədde: «Gaɨriwu laa kulonju nema jauro kekkənniya,
17 kəlanjuro: “Na nemani adəa cammənkke njakkoye bawodə, awi gəle dikki?” yeno.
18 Daji walde: “Akko awo dikkidə: Jawuwanisoa wurnəkke gade kura kura tandəkke
curonjan algamani-a awo gade gandəkkəna samma-a cammənkke yakkəkki.
19 Daji wuye karwunin: ‘Akko kəmboso kərwu kadaye takkəna. Garal nammənkke
bukke yakke, kəji fakki!’ nəkki.”
20 Amma Alaye tiro: “Ni hangal bawoa! Bune adəman kawunəm daje numi! Daji awo
ani kəlanəmbo capkəmmadə, wundu gəle tayia jəgandi?” yeno.
21 Ngaima kam kəlanjuro arsiyi capcəgəna, amma na Alayen gaɨriwuro waljənnimadə,
ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi!
(Mat 6.25-34)

22 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo
rondoro buwiyen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi.
23 Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmua kojəna.
24 Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro ngajiram-a jawu-a
ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidə jauro ngudowaa darajan konuwwa, diye!
25 Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa falma kawunjuro cərgai?
26 To, ranguwe awo kəske adəmaa diwwawoa, awiro gəle kəla awowa gadedəyen
karwungai diwi?
27 «Fəɨreso jiɨri ɨrijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo. Amma nayiro
wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəɨre aniye falnjaa
nanshawan najəgəna cakkənni.
28 Ala fəɨreso ku karaan ɨrijai baɨri kannuro fijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea
jannjai, nayi kambərse ganaadə!
29 Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi.
30 Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo anin
məradundoaro nojəna.
31 Attəroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.
32 «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro njoro cəraana
nangaro.
33 Kəndando ladowo, wuɨridəa talaawaro yowo. Kəlandoro aɨritta dinjiwawo
yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye lejiwawo,
kanam ye juwuiwawodə.
34 Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Mat 24.45-51)

35 «Canjando ye gerowo, fatəlawando ye waskada kollowo!
36 Wolodiya waldu kəmanjaye gurejai gairo dabbardənowo. Sa kəmanja larusadin ise
cinnadəa bakciyama, tiro kajagai.
37 Barganja wolodiya kəmanja ise tayia faada najiyidə! Jiremaro nayiro wulnjagakki,
dabbarde tayia cakke masəna dioro napcane ise ti kəlanju kəmbo tayiro sajiyi.
38 Bune dərdu bi dərdu kojənaman kadioro walyenoa, tayia faada najiyia, barganja!
39 Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu fannjuro isidəa nojənaa, tia kolje
fannjuro ngayiwawo.
40 Nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan Tada Kambedə isi nangaro,»
yeno.

41 Daji Biturusse: «Kəma, misal adəa andiro wa wulsagami, ra jama sammaro?» cəne
tia kiworo.
42 Kəmaye tiro: «Wundu gəle wolodi amanna ye, hangalla yedə wo, ti duwon kəmanja
tia kəreje wolodiya amanjuro nuwanja kəmboye sa təraanan njoro galajidə?
43 Kəjinju wolodi kəmanju waldiya, ngai cədi najiyidə!
44 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadə kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero
cakki.
45 Amma ca wolodi adə karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,” cəne wolodiya
amanjua kamun kwan babaktu badije juwe diben cane sagarandi kərgaro walyenoa,
46 daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise tia kirwolan jajarje
curo aman bowuyero cakki.
47 Wolodi məradu kəmanjuye nojəna duwon dabbarduro bi məradu kəmanjuyedəa
galduro wajənamadə, jauro tia kowojai.
48 Amma wolodi awo kəmanju cəraana nojənni duwon awo tiro wowom gənaduwuye
cədənamadə, tia ganamaro kowojai. Wundu duwon tiro awo ngəwu cadənadə,
nanjun ngəwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo jauro ngəwu casakkənadə, nanjun
ngəwudəmaa kojəna cawori.

Nanlewa gəni, firda
(Mat 10.34-39)

49 «Kannu duniaro njəttaro kadikko. Kannudə kərmaman cambənaa, jauro raakko!
50 Wuro kasala laaa* saddi mbeji. Kawu ceridəro, kasala adəye kurwowunju jauro
jau fakki.
51 Duniaro nanlewa wa kudoro kadikkoro təmayew? A’a, nayiro wulnjagakki,
nanlewa gəni, firda.
52 Na adən fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudə kəlado am yindiyero waljai,
yindidə ye kəlado am yakkuyero waljai.
53 Adəgaima firdai, bawa kəlado tadanjuyero walji, tada ye bawanjuyero, ya kəlado
feronjuyero walji, fero ye yanjuyero, ya kəsai kəlado kamu tadanjuyero walji, kamu
tadaye ye kəsainjuyero.»
54 Daji Isaye jamadəro: «Keyera fəden cijəna ruwiya, sadəman nayiye: “Ingi fandiye,”
nuwi, adəgaima wakkaji.
55 Koro karuwa anəmbe cijəna ruwiya, nayiye: “Ku jauro kausuaro walji,” nuwi,
adəgaima wakkaji.
56 Nayi mənafəkkaso! Awo same-a cidi-alan fəlediyidəa fisardu nonuwwadə, awiro
gəle awo jaman adən wakkajidəa fisardu nonuwwidə?
57 «Awi nangaro nayidə kəlandoro kommuwe awo dioye jussənadəa nonuwwawodə?
58 Sa lawalamanəm-a rokko shararambo lenuwiya, kəla jawalledəman kowoɾi de
tawaktəne, bare nia fuwu alkaliyero njadənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero
njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi.
59 Niro wulnjəgəkki, nadən təmmaro luwumbawo, sai wuɾidəa cotto rəmbəmiya
duwon,» yeno.

13

Tuwa dewo!

1 Sa adən am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi duwon, Gomna
Bilatus cakke tayia ceyesənayedəa tiro kekkudo.
2 Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade sammaa
biwunin kojanaro təmanuwwa wa?
3 A’a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.
4 Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde kəlanjaro cukkure
sanunadə, am gade Jerujalemnin dasaanadəa biwunin kojanaro təmanuwwa wa?
5 A’a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

6 Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Kam laa curo jərwunju inabbeyen ya tarmuye
kokcəna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandənni.
7 Daji jərwu njattomadəro: “Akko ku kərwu yakku kəska adən tada madaro isəkkiya,
awima fandəkkiwawodə. Calle tia! Awiro bowuro na cəmoyi?”

* **12:50** 12.50 kasala laaa - Kasala adəye maananju bone cane nui.

8 Amma jərwu njattomadəye tiro: “Bani ngimba, kasadde kəməne adə tia kolle,
fərdunju tamməkko muɾi figəkko.
9 Baɾiminna tada kekkoa, ngəla. Bawoa, calləmi,”» yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwu

10 Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon,
11 kamu laa nadən mbeji, karuwa tia leje maskinno cədəna kərwu mewun wuskunno
nguwada rakce cəkko dajiwawo.
12 Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnəm-a fainjakkəna!» yeno.
13 Tiro mukkonju gənayeyenniyama, kamudə cije cəkko daje Alaa jajaktu badiyeno.
14 Amma Isa yim tustuyea kamudəa isangajəgəna nangaro, kura dandaldəye gərgaje
jamaro: «Curo mawuyen kawu arakku kidaye kambo amardəgəna. Yim tustuyea gəni,
yim animaa arowo isanganjaa!» yeno.
15 Kəmaye tiro kalakciye: «Mənafəkka! Wundundo yaye yim tustuyea dalonju bi
koronju wuije cade catti, gəna?
16 To, kamu adə, kaduwu Nawi Ibrahimbe duwon Yiwulis kərwu mewun wuskunno
tia cikkerənadə nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro wajimsəgənni wa?» yeno.
17 Adəa wulyenniya, waduwunju sammaa nangu kida, amma jama gade samma awo
ajabba ajabba cədidəye kəji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye
(Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

18 Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedə, awi camunonju wo? Awiro tia rattalgəkki?
19 Alamanjudə kasuni mutarre kam laa ngoje jərwunjulan fije ɾije kəska kuraro walje,
har ngudoso dəlambanjun fannja cadandənadə gai,» yeno.
20 Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedəa rattalgəkki?
21 Alamanjudə yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum
fujənadə gai,» yeno.

Cinna jəkkayen ngawowo!
(Mat 7.13-14, 21-23)

22 Isa jawal Jerujalembe jəgailan bəla kuran gənansolan jamadəa alamji ngai duwon,
23 kam laaye tiro: «Kəmani, am ganama wa njəkkawo cawandi?» cəne tia kiworo.
Isaye jamaro:
24 «Cinna jəkkadəyen jəktənowo ngawowo, nayiro wulnjagakki, am kada ngaworo
majai, amma rakcaiwawo.
25 Fanowo, sa kəma fadoye cije cinnadəa kərəp jakciya, nayi deyan daadadə
cinna banguwe: “Kəma, kasagane!” nuwi, amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran
kadiwmaro,” cəni.
26 Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yaiyena ye, koro farsam bəlandeyeson jamaa
alamməmma, diye!” nuwi,
27 amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro.” Wun kuruwunno lenowo, nayi
diwi diomaso!» cəne kalannjagai.
28 «Nadən so ye tədi, sheɾi ye naldi, sa adən Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi
Yakuba-a nawiya gade samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kəlandodəa
deyaro gəmnjagai.
29 Am laa adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan* isane tayi ye nodo bargaa Alayen
masəna dioro napcai.
30 Adəgaima am laa daryeyedə burwoyero waljai, koro laa burwoyedə ye daryeyero
waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembo
(Mat 23.37-39)

31 Sa adən Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na adəa kolle! Mai Hirudus nia
njejoro manji,» yera.
32 Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: “Akko ku-a baɾi-a sedanna dukki, am
yea isangagəkki, kawu yakkua kidanidəa tumogəkki,” wulgənowo.
33 Fagatto ku-a baɾi-a waare-a jawalni gakki. Jerujalemlan gənia, na gaden nawi fimaa
ceyesiwawo,» yeno.
34 Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyadəa roro yejuwe
am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju
fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew.

---

* **13:29** 13.29 am adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan - Kərdiya.

35 Akko fanndo de sul kolnjaana.† Nayiro wulnjagakki, wua suruwwawo, har nayiye:
“Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

14

Isaye kam dondia isangaduwu

1 Yim tustuyea laa Isa masəna dioro fado Farisawaye kuranja laayero leyenniya, amdə
jauro Isaa ninijai duwon,
2 kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro.
3 Isaye maləmba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea kamba isangaduwuma
halal ra haram?» cəne tayia kiworo.
4 Gəm kedənniya, Isa kamdəa cədane isangajiye salamje leyeno.
5 Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea barambo cukkuriya,
sadəman cuttuluwiwawodə?» yeno.
6 Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Bare rokura diwwi!

7 Isa am masəna dioro dojanadə na darajaa kərejane napcai kirunniya, tayiro misal
cədde:
8 «Kam laa masəna larusayero nia donjiya, bare na darajaadən namməmmi,
dalilnjudə waneye sosamanəm kam nia darajan konjəna laaa dojəna.
9 Adəgaia, sosamandodə nanəmbo ise niro: “Cine nadəa tiro kolgəne!” cəni. Daji
nangunəmbaro cinəme lenəme na daraja bawodəlan namməmi.
10 Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan namme. Daji sosamanəmdə
isiya, niro: “Sawani, are na darajaan namme!” cəne fuwu jama dojəna sammayen
daraja fandəmi.
11 Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua
awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.»
12 Daji Isaye sosamanjudəro: «Ngəməri masəna kausuye bi lesaye dabbarnəmiya,
bare sawawanəm, bi yanəmgəna, bi kəramiyanəm, bi kəmaskiyanəm gariwuwa
donəmmi. Adəgai kidəmba, tayi ye nia donjane njakkarəmbi.
13 Amma ngəməri masəna dioye dabbarnəmiya, ngudiya so, maskinna so, ngurdiyiya
so, kambuwa soa done.
14 Adəgainin bargaaro walləmi, tayi rakcane niro njakkarəmbiwawo nangaro. Yim
cinowo jirewuyea Ala niro njəkkərəmbi.»

Misal masəna ngəməriye
(Mat 22.1-14)

15 Curo masənawuyen falnja adəa fangenniya, Isaro: «Barganju kam nodo bargaa
Alayen masəna juwuidə!» yeno.
16 Isaye tiro: «Kam laa masəna ngəməriye cədi cəne am kada doyeno.
17 Sa masənayedə kidənniya, wolodinjua cunode am dojənadəro: “Arowo, awiso
kərma dabbargada!” yeno.
18 Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngəskera. Burwoyedə tiro:
“Lowonjəkkəna gawurso, kulo yiwukkəna dolero lekke rukki,” yeno.
19 Fal ye: “Lowonjəkkəna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkəna lekke tayia
rijamməkki,” yeno.
20 Faldə ye: “Bərinmaro larusa kidəkko. Adəmaro rangəkke lekkiwawodə,” yeno.
21 Daji wolodidə na kəmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adəa
fangenniya, kəma fadoyedə gərgaje wolodinjudəro: “Duwan luwe bəlaye farsam
farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyiya-a sammaa mane
kude!”
22 Daji wolodidə walde tiro: “Kəmani, awo wulləmmadə tədəna, amma koro yaye na
gapcəna mbeji,” yeno.
23 Koro kəmadəye wolodinjuro: “Bəlan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa,
fanni cappo cəmbəro!
24 Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkənadəye falnjama masənani juwuiwawo,
diye!”»

Fuwura Isayero waldu

25 Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadi duwon, Isa suworde tayiro:

† **13:35** 13.35 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwunjan culuwuna.

26 «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyawanju-a
kannawanju-a, har ronjudəmaa wajənnia, rakce fuwuraniro waljiwawo.
27 Koro wundu duwon kəskanju karmoye* ngoje wua səgannimadə, rakce fuwuraniro
waljiwawo.
28 Wundundo gəle soro sameye tando cəraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo
nojoro napce wuɾi ceji sammaa burwon komjənni tando badijidə?
29 Ngai gənia, fərdudəa gənaje rakce sorodəa təmojəgənniro walyenoa, am caruna
samma rudu tiro gənajagane:
30 "Ruiwo, kam adə soro tando badijəna duwon, tumoduwu tiro katkero!" cani.
31 Koro mai laa amnju dəwu mewua duwon mai kamanju am dəwu findiaro kəriwu
njəkkado majia, burwon napce rakce tayia kəriwun juwui ra juwuiwawodəa curui,
mare?
32 Tia jawuiro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye kororo am
cukkunodi.
33 Adəgaima kam duwon kəndanju ngaa wajənnidə rakce fuwuraniro waljiwawo.
34 «Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiɾi fin gəle cayenju gairo walji?
35 Manda kəlamdə kattiro bi muɾiro fiduwuro faidaa gəni, tia deyan yirjai. Kam
səmonjuamadə fanjo!» yeno.

15

Misal dimi faccəgənaye
(Mat 18.10-14)

1 Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kərənduro nanjuro isai duwon,
2 Farisawa-a maləmba Attauraye-a adəa kutturo carune kattenjan: «Kam adə
biwumasoa kasacce, har tayi-a rokko masəna cadi,» yera.
3 Daji Isa tayiro misal adəa cədde:
4 «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa karaalan kolje
leje fal faccəgənadəa maje, har cuwandi, mare?
5 Cuwandiya, karwu kəjiaro ngawanan ngoje
6 fannjuro waldi. Daji sawawanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: "Wu-a nayi-a
karwukəjinde kallo fəleniyo, dimini faccəgənadəa fandəkkəna nangaro," cəni.
7 Nayiro wulnjagakki, adəgaima samelan karwukəji duwon kəla biwuma fal tuwa
cədənayen tədidə, kəla jirewu filəgar ləgari jawallan caluwunnidəmayen kojənaro tədi.

Misal cungo faccəgənaye

8 «Koro kamu laa cungonju mewua duwon, fal fatkeyenoa, fatəla wasse fadodəa fəraje
hangallayen kulasse, har cuwandi, mare?
9 Cuwandiya, koiyanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: "Wu-a nayi-a karwukəjinde
kallo fəleniyo, cungoni faccəgənadəa fandəkkəna nangaro," cəni.
10 Nayiro wulnjagakki, adəgaima biwuma fal tuwa cədiya, malaiyawa Alaye ye kəji
fanjai.»

Misal tada faccəgənaye

11 Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon,
12 təngəɾimadəye tiro: "Bawa, nuwani warasaye se!" yenniya, bawadə tayiro
kəndanju dagaryeyeno.
13 Ngawo kawu ganayen təngəɾimadə awonju sammaa capce lardu kuruwu laaro leje
nadən nanjairo cəde kəndanju basaryeno.
14 Wuɾinju sammaa ceje cot kerənniya, kəna jau lardudəro ngaye lambimaro walyeno.
15 Daji cije kam larduye laaro napciye aladeya neworo kulowanjuro tia kinodo.
16 Tada kəskaye aladeya jawuidəa juwune curonju njəmbəɾoro jauro mangarjəna,
amma wunduma tiro cinni.
17 Daji kəla naptunju adəyen tuwore karwunjun: "Kai! Kidama bawaniye fi yaye
kəmbo juwe, har kulji, amma akko wua na adən kənaye sesi.
18 Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: 'Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni
yero biwu njəddəkkəna.
19 Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni. Marne, kasadde kidawunəmbe falnja
gairo walləkko!' nəkki."
20 Daji cije na bawanjuyero leyeno. Amma bawanjudə kuruwun tia kirunniya, jauro
njunoje cəgase daunjuro kamdiye lewa kərawoye tiro kiddo.

---

* **14:27** 14.27 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

21 Daji tadadəye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni,” yeno.
22 Amma bawadəye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari ngalwodəa kudowo tiro luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo.
23 Koro kənna kaisuadəa kudowo duwanowo. Bəri ngəməriye buiyo, bikke diyo,
24 dalilnjudə tadani adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandəkko nangaro,” yeno. Daji karwunja jauro kəjije ngəməri badiyera.
25 «Sa adən tada kuramadə kulon. Fado karəngenniya, ganga-a algaita-a nukcai fangeno.
26 Wolodi laaa bowoje awo wakkajənadəa kiworo.
27 Tiye: “Kannanəm diye walde iso. Bawanəm tia kəlewa salai cuwandəna nangaro, kənna kaisuadəa duwajəna,” yeno.
28 Daji tada kuramadə gərgəje fadodəro ngawo wayeno. Bawanju cije culuwe tia lowodu ngəskeno.
29 Amma tiye bawanjuro: “Akko kərwu kadaro kaɾea gairo ngənəptəkke niro kida njəddəkki, koro sawiso mananəm ngokki yaye, ngaltema wuro kani təngəɾima sime sawawani-a ngəməri diyende.
30 Amma tadanəm adə, arsiyinəm sammaa jawarraro rəməs cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro kənna kaisuadəa duwayeyem!”
31 Daji bawadəye tiro: “Tadani, ni sawiso nanin kərgam, koro awo kakke samma kaanəm.
32 Ngəməri dio-a kəji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, dalilnjudə kannanəm adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandiye nangaro,” yeno.»

16

Misal wakkil nangaaye

1 Koro Isa walde fuwurawadəro: «Gaɾiwu laa wakkilnjua duwon, am nanjuro isane wakkilnjudəa ngadarjane arsiyinju basarji yera.
2 Gaɾiwudə tia bowoje: “Awi kəlanəmlan wuljai fakkənadə? Balas səddə, kua adən fuwun ni wakkilni gəni,” yeno.
3 Daji wakkildəye karwunjun: “Bani ngimba nanwakkilnin wua suttuluwunadə, awi gəle dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro nangua.
4 To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyidəa nokkəna,” yeno.
5 Daji am duwon banju ngimba kasuro jəgai sammaa tilo tiloyen bowoje burwoyedəro: “Ndawuro bani ngimba nia njəgai?” cəne tia kiworo.
6 Tiye: “Kəndawu jaitunne tono miaro,” yenniya, wakkildəye tiro: “Kakkadunəm kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune.”
7 Koro kam gadero: “Ni nda, ndawuro nia njəgai?” yeno. “Algama buwu miaro,” yenniya, wakkildəye: “Kakkadunəm ngone fisku ruwune,” yeno.
8 Banju ngimbadə wakkil jire bawoa kəla nanganju adəyen kingoro, dalilnjudə duniawu arsiyinjalan nanga kam fandoyen jama Alayea kojana nangaro.
9 Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adəyelan sawawa fandowo. Sa dajənalan, nayia kəndəgairam sawisoyen ngəlaro njamoyi.
10 «Kam awo ganan jireadə, ngəwu yen jirea. Koro kam awo ganan jire bawoadə, ngəwu yen jire bawoa.
11 Arsiyi dunia adəyen jirenambu diwwaa, wundu gəle arsiyi jireye sameyedəa mukkondoro cakki?
12 Koro ləman kaando gənidəlan jirenambu diwwaa, wundu gəle nayiro nuwa kaando njadi?
13 Wolodi fima rakce wolodi kəma yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuɾi-ayero walluwwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

14 Farisawa tayi wuɾi rawowu nangaro awo ani sammaa fangeranniya, Isaro rudu gənayeyera.
15 Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben kəlandoa jirewuro ngonuwwa, amma Ala awo karwundoye nojəna. Awo fuwu amben ngəlaro jajakcaidə na Alayen waada.
16 «Attaura-a kitawuwa nawiyaye-adə dasaana duwon har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuɾi kəji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo məldi.
17 Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-a cidi-a baworo walduma budu wo.

18 Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənadə kənjəna cədəna. Koro kam duwon
kamu dəpkadaa niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gaɾiwu laa-a Lajarus-aye

19 «Gaɾiwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kaila linne ngalwo so luji ye, kullum
tamtam-a daraja-alan napci ye.
20 Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinju samma tunoa mbeji, cunju Lajarus.
21 Kənanjuadəro, kəmbo tewur gaɾiwudəyen cidiro fidənadəa boro mangarji kərga,
koro kəriyama isane tunowanjudəa məməlaccai.
22 Ngudidə bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gəre Nawi Ibrahimbero kesado.
Gaɾiwudə ye bawoje tia sittərayera.
23 Curo kannuyen ajawu jauro cai duwon, kəla sapkenniya, kuruwun Nawi Ibrahim-a
gərenjun Lajarus-aa kiro.
24 Daji yilje: "Bawande Ibrahim, wua njunosəne Lajarussa node ci ngulondonjuye
ingiro ləpcuwo təlammi samjo, curo kannu adəyen jauro bone yakki, diye!" yeno.
25 Amma Nawi Ibrahimbe tiro: "Tadani, tange sa dunialan jauro kəji yamidə, Lajarus
ye jauro kuttu caidə. Amma kərma ti na adən ronju bowada, ni ye curo boneyen
kərgam.
26 Koro ngawo adəyeman kattenden bəlaa kura kuruwu fetta, bare nanden wunduma
cije nandoro lejənni, bi nando yen wunduma nandero isənni nangaro!" yeno.
27 Tiye: "Marne, Bawa, lowonjəkkəna, Lajarussa fado bawaniyero node,
28 yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye adəro isanniro!"
29 Amma Nawi Ibrahimbe tiro: "Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a nanjan mbeji. Kolle
tayia fanja!" yeno.
30 Koro tiye: "A'a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro leyenoa, tuwa
cadi," yenniya,
31 Nawi Ibrahimbe: "Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a fanduro wayeraa, kam nuna
roaro walje cijənama kasaccaiwawo."»

17

Bare kamba karwulan tawwi!

1 Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu cadidə kadu baworo
isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə!
2 Kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəmbo gəpcaanama tiro
ngalwo, tadawa sanana aniye falnjaa cakke talje biwu cədidəro.
3 Hangal gənanowo! Kəraminəm biwu niro njəddia, tiro wulgəne. Təmjia, tia
gawurne.
4 Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro walde ise niro: "Təmməkkəna,"
cənia, tia gawurne.»
5 Daji kəngayambadəye Kəmadəro: «Kambərsendedəa yirgai!» yeranniya,
6 Kəmaye tayiro: «Ca kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai təngəɾima yaye,
ranguwe kəska kura adəro: "Məktəne, curo bərəmben koktəne!" wulgəwiya, manando
jəgai.
7 «Kamndo laa kaɾeanju kulo baredu bi ləman neworo leje karaan walde isiya, tiro:
"Duwan are namme bəri bui!" cəni wa? A'a!
8 Tiro: "Bəri desəgəne, kajəmunəm kadawu bawoa yakkəmiya, are kəmboni kude
fisəgəne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai," cəni.
9 Koro kaɾeanju awo tiro wuljəgənadəa cədəna nangaro, tia wuseji wa? A'a!
10 To, nayi ye awo Ala wulnjaana sammaa diwe ceriya, adəgai wullowo: "Andi
kaɾeawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!"»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

11 Isa bərni Jerujalembero ledu cədi duwon, kaɾangi katte cidi Samariyaye-a Galileye-
aa giya.
12 Bəladeya laa karəngenniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera. Kuruwun dajane
13 kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia njunosane!» yera.
14 Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, ɾimannadəro fəledəgənowo!» yeno. Lejai
ngai duwon, ngajane tayirro walyera.
15 Falnja ngajənaro asuyenniya, kowo sapce Alaa cungoriaro walde
16 fuwu Isayen tungurumje ngumnju cidin gənaje tia wuseyeno. Tidə kam Samariyaye.
17 Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda tayi ləgardə?
18 Kusotto adəro kajia, wundunjama walde Alaa wuseji bawo wa?»

19 Daji kamdəro: «Cine lene! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma,» yeno.

Kənde nodo bargaa Alaye
(Mat 24.15-28, 36-44)

20 Yim laa Farisawaso Isaro kəla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen keworənniya,
tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gəni isi,
21 koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo bargaa
Alayedə dawundoman kərga,» yeno.
22 Daji Isaye fuwurawadəro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambedəa kuroro jauro
raawwa, amma tia ruwwawo.
23 Amsoye nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia gawwi.
24 Jiɾi same ci fallan har todəro cuwalde wassidə gai, yim kəndenjuyedən Tada
Kambedə ye ngai.
25 Amma Ala kadarjəna, sai jauro bone cane am jaman adəyedə tia wajaiya duwon.
26 «Jaman Tada Kambedəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai.
27 Sadən amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim Nawi
Nuhu maaradəro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno.
28 Koro alamanjudə jaman Nawi Lutuye gai. Amso jawui ye, casai ye, kasuwun luwa
so, lado so cadi ye, kulo barejai, fado casandi ye kasarga.
29 Daji yim Nawi Lutu bəla Sodomben culuwunadən, dəlawu kannuye-a kauwa
kannuaye-a samen cudure tayi sammaa siyeyeno.
30 Yim duwon Tada Kambedə fəlediyidən adəgaima wakkaji.
31 «Yim adən kam duwon kəla soronjuyen karenju ye curo soroyen dəganadə bare
jəpce kare ngoje leji cəne curo sorodəyero ngaanni! Koro kam kulolan dəganadə ye
bare fadoro waldənni!
32 Tangowo kamu Lutuyea!
33 Wundu duwon ronju ɾiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon
ronju* cuwatkənamadə ronjudəa cəɾiwi.
34 Nayiro wulnjagakki, yim adən bune am yindi dəgəl tilon bowada duwon, fal ngojane
fal koljai.
35 Koro kamu yindi ye kallo nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.
36 [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»
37 Daji fuwurawanjuye tiro: «Kəma, ndaran awo adə wakkaji?» cane tia keworənniya,
tayiro: «Na ɾiwa dəganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

18

Misal kamu kwa faccəgənaa-a alkali-aye

1 Daji Isa fuwurawanjuro kəla sawiso təma koljannilan moduwa cadoyen misal adəa
kiddo.
2 Tayiro: «Bəla laan alkali laa Ala yea rijənni, kam yea nangujənni mbeji.
3 Koro curo bəla adəyen kamu kwa faccəgənaa laa ye mbeji. Kullum na alkalidəyero
ise tia lowoje: “Wuro shara kəla kəladoniyen sədde!” cəni.
4 Tussəna sonju cəmowonni, amma ngawo adəyen alkalidə karwunjun: “Ala yea
rikkəni, kam yea nangunəkkəni yaye,
5 kamu adə kullum wua suwolsəna nangaro, tiro shara yiddəkki, bare kənde
ngəwunjudən karwuni təgəmbo jajənniro!” yeno.»
6 Daji Kəmadəye: «Awo alkali jirenambuma adə wuljənadəa fanowo!
7 To, Ala nda, am kərejəna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidəro shara kəla
kəladowanjayen cəddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussəna duwon, tayia banajiyi?
8 Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adə yaye sa Tada Kambedə duniaro
walde isiya, koro yaye kambərse dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

9 Daji Isa am tayi kəlanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal adəa kiddo:
10 «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldə Farisa, faldə
ye akki mowoma.
11 Farisadə cije daje karwunjun moduwa cəde: “Ala, wu am gade-a gade nangaro
wusenjəkkəna. Wu barwu gəni, diwi dioma gəni, kənjənama gəni, bi akki mowoma
adə gai gəni.

---

* **17:33** 17.33 ronju - Kam duwon ronju na Alayen ɾiwo cəraanamadə ronju dunian cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkənamadə ronju na Alayen cəɾiwi.

12 Wudə curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandəkkəna ngan fal curo
mewuyen sadaaro yikki,” yeno.
13 Amma ti akki mowomadə, ngawolan daada kəlama sapcənnin nganjinju bakciaro:*
“Ala, wu biwuma, wua njunosəne!” yeno.
14 Nayiro wulnjagakki, Farisadəa gəni, akki mowomadəa Ala jiremaro ngojo. Nonowo,
wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro
ngojənnimadə, tia jajakcai,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

15 Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə
adəa kerunniya, amdəa wusayera.
16 Amma Isa yalla sananadəa bowoje fuwurawanjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa,
bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja, diye!
17 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedəa
kasaccənnidə təmmaro ngayiwawo!» yeno.

Kam kura laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

18 Kam kura laaye Isaro: «Maləm ngəlama, awi dikke ro sawisoye fandəkki?» cəne
tia kiworo.
19 Isaye tiro: «Awiro wua ngəlaman bowosəmi? Ala gənia, wunduma ngəla bawo.
20 Wadawadəa† nonəmma: Bare kənjəna dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare
nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!»† yeno.
21 Kamdəye: «Tən gananilan wada ani sammaa gakkəna,» yeno.
22 Isa adəa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjəna. Kəndanəm sammaa
lade talaawaro dagargəne, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno.
23 Kamdə adəa fangenniya, ti jauro gaɾiwu nangaro karwukutta tia tai daje kida.
24 Isa karwukuttanjudəa kirunniya, tiye: «Gaɾiwuye nodo bargaa Alayero ngawonju
jauro jau, diye!
25 Gaɾiwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro kaɾimoye cuwuɾi ɾiwurayen
kodunjuma budu wo!» yeno.
26 Am adəa fanjanadəye tiro: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?»
yera.
27 Isaye: «Awo kambo yojiwawodə Alaro yoji!» yeno.
28 Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kolliye nia njəgaiyena,» yenniya,
29 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alaye nangaro fado,
bi kamu, bi yaana, bi bawa, bi ya, bi yalla koljənadə,
30 dunia adəman awo koljənadəmaa ngəwuro kojəna cuwandiwawodəma bawo. Koro
leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

31 Isa mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, koro
awo nawiyaso kəla Tada Kambedəyen ruwujana samma wakkaji.
32 Am tia cadane mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rarajane tiro lallaɾi
tuwajagane
33 kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.
34 Amma fuwurawadə awima asujanni. Maananju tayiro gəraaada nangaro, awo
wuljənadəa nojanni.

Isaye kambua isangaduwu
(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

35 Isa bəla Jerikoye karəngenniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo cədi mbeji.
36 Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo.
37 Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cədi,» yera.
38 Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye,‡ wua njunosəne!» yeno.
39 Am fuwu gərjana lejaidə tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea kojənaro
kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno.
40 Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudənniya, tiro:

---

* **18:13** 18.13 nganjinju bakciaro - Karwukutta fəledu. † **18:20** 18.20 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **18:20** 18.20 NL 20.12-16; SK 5.16-20 ‡ **18:38** 18.38 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

41 «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Tiye: «Kəma, sim fandəkkiya, raakko!» yeno.
42 Daji Isaye tiro: «Sim fande! Kambərsenəm nangaro nanlewa fandəmma,» yeno.
43 Sadəman sim cuwande Alaa cungoriaro Isaa giya. Jama samma adəa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

19

Isa-a Jakaya-a

1 Isa bəla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno.
2 Bəladən kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye, jauro gaɾiwu ye.
3 Wundu ti Isa wo cəne tia kuroro maji, amma kəla jama kadayen rangəme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro.
4 Daji Isaa kuroro cəgase fuwuro leje na Isa kojidəyen kəla tarmu laayero tatkeno.
5 Isa nadəro kadinniya, kəla sapce tiro: «Jakaya, duwan jəmme, ku sai fannəmlan jəmməkkiya!» yeno.
6 Jakaya ganje jəpce karwu kəjiaro tia kapciye sosayeno.
7 Jamadə adəa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayen jəpcəna!» cani.
8 Amma Jakaya cije daje Kəmadəro: «Kəma, reda kəndaniyedəa talaawaro yikki. Koro kam laayen wuɾi cukkowonaro mowokkənaa, kawak dewu tiro kalakkəgəkki,» yeno.
9 Daji Isaye: «Ku fado adən njəkkawo jəpcəna, dalilnjudə kam adə ye kaduwu Nawi Ibrahimbe* nangaro.
10 Nonowo, Tada Kambedə am faccaanaa maje njəkkaworo kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye
(Mat 25.14-30)

11 Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduwu badiyeno, dalilnjudə Jerujalemba karənjəna ye, koro tayidə nodo bargaa Alaye sadəman duniaro jəpciyiro təmajana ye nangaro.
12 Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai lardunjuye cuwande walde isi cəne sapturo ciyeno.
13 Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero mina† fal fal ce tayiro: “Kawu waldəkke isəkkiro tilan sawur dewo,” yeno.
14 Amma am lardudəye tia wajane, har ngawonjun am canode: “Kam adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.
15 «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuɾi cinadəa bowoja isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno.
16 Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade mewu fandəkko,” yeno.
17 Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngəlama! Awo ganan aman dimma nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,” yeno.
18 Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu fandəkko,” yenniya,
19 Maiye: “Nia lawan bəla uwuyero galanjəkki,” yeno.
20 Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia kesolan kərnəkke dam gənayekko.
21 Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,” yeno.
22 Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi kəlado! Wu kam jau, awo gənakkəni ngokki, koro awo nadəkkəni kalakkiro nonəmma, gəna?
23 To, awiro gəle wuɾinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa, waldunidən wuɾini riwanjua mowokkəna,” yeno.
24 Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno.
25 Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya,

---

* **19:9** 19.9 kaduwu Nawi Ibrahimbe - Jakaya ye Nawi Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njəkkawo cuwandəna. Adəma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawi Ibrahimbe. † **19:13** 19.13 mina - Mina faldə alwasi kida kawu miaye.

26 Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadə,‡ tiro casargai,
amma kam nanjun bawomadə,§ awo cədanadəmaa tilan camoyi.
27 Kəladowani mainjaro walləkkiro wajanadəa kudowo fuwunin roro yejowo!” yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

28 Ngawo Isa adəa wuljənayen, koro walde kəla fuwunna Jerujalembo ledu badiyeno.
29 Gəre bəlawa Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunne canidəa karəngeranniya, Isa
fuwurawanjuye yindi cunode
30 tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro
ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo!
31 Kam laaye: “Awiro fəranguwi?” cəne nayia njaworia, tiro: “Kəmadə tilan
məradunjua,” wulgənowo!»
32 Daji am tayia cunodənadə lejane Isa tayiro wuljəgənadə gai nayeyera.
33 Kuttadəa fərakcai duwon, kəmanjusoye tayiro: «Awiro fəranguwi?» yeranniya,
34 tayiye: «Kəmadə tilan məradunjua,» yera.
35 Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane tia ngoyeyera.
36 Leji adəgai duwon, am kalwunja kəla jawallen feryera.
37 Na jawal Kau Jaitunnedən jəpcidəa karəngenniya, fuwurawanju samma karwu
kəjiaro kowo sapcane kəla awo ajabba ajabba carunayen Alaa njungoro badiyera.
38 Tayiye: «Bargaa mai cu Kəmandeyen isimadə! Kərma duwon katte Ala-a amnju-
ayen nanlewa kərga, Mai Samemaro daraja tio!»† cani.
39 Curo jamadəyen Farisawa laaye Isaro: «Sayinna, fuwurawanəmbo wulgəne gəm
cado!» yeranniya,
40 tiye: «Nayiro wulnjagakki, nəmgeraa, dongur kauyesoma burwu casakki,» yeno.

Isaye Jerujalembo njikkiro

41 Isa Jerujalemba del karənje bərnidəa kirunniya, tiro kikkiro.
42 Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidəa nonəmmaa, amma kərma nodu
adə niro gəraaadaro waljəna.
43 Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane kəlnjane kanji fiyen yaye
kikiminjagane garunəmbo cidi capcagane tiyen kojane
44 ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbo sinjagai, har kau falma kəla
kamanjuyen gənaada baworo cadi, dalilnjudə sa Kəmande amnjua cəkkayiye isənaro
nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen
(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25)

45 Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare ladomasoa dudu badiyeno.
46 Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidə fado moduwaye!”,† amma nayidə tia
jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.
47 Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon, wurawa ɾimannaye-a
maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njejoro majai,
48 amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma hangalnja nanjun tia fanjana
nangaro.

20

Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

1 Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuɾi kəji Alayedəa wuljiyi duwon,
wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane
2 tiro: «Andiro wulsagane, kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa
njo?» cane tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wulsəgənowo!
4 Kasala Yahaya jamaro cəddənadə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo.
5 Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia
kasadduwwidə?” cəne sawori.

‡ **19:26** 19.26 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji.
§ **19:26** 19.26 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. * **19:35** 19.35 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo kəlewan ngayiye. † **19:38** 19.38 Jaw 118.26
† **19:46** 19.46 Ish 56.7 † **19:46** 19.46 Iri 7.11

6 Amma “Kamben” wulliyea, jama samma andiro kau gəgəmsagane seyesi, dalilnjudə
Yahayaa nawiro ngojana nangaro.»
7 Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera.
8 Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

9 Daji Isa misal adəa jamaro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe
cəde jərwuwu laaro agərijiye bəlawuro kawu kadayero sapkada.
10 Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandoro kaɾeanju laaa na jərwuwudəyero
kinodo. Amma jərwuwudə tia cadane bakcane mukko dea duyera.
11 Koro walde kaɾea gade kinodo. Ti yea cadane bakcane basarjane mukko dea duyera.
12 Koro walde kaɾea yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea larujane duyera.
13 Daji kəma jərwudəye: “Awi gəle dikki? Tadani raakkənadəmaa nodəkki. Waneye
tiro daraja cadi,” yeno.
14 Amma jərwuwudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Tia
yejiyo, warasadə kaandero waljo!” yera.
15 Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.
«To, kəma jərwuyedə awi cədi?
16 Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci,» yeno. Jamadə adəa
fangeranniya, tayiye: «Suwana! Bare ngairo waljənni!»
17 Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada adəye?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.”†
18 Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi,
koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,»† yeno.

19 Maləmba Attauraye-a wurawa ɾimannaye-a jawal tia taye majai duwon, jamadəa
riyera, dalilnjudə kəlanjaman misaldəa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

20 Daji wurawa adinwuye ani Isaa məlastu badijane curo mananjuyen cada mukko
gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo kəlanja kalakcanaa nanjuro kenodo.
21 Tiro: «Sayinna, mana wuldunəm-a jamaa alamdunəm-a samma jirero noniyena,
koro wundumaa gayirnəmbawo ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami ye.
22 To, Kaisarro* akki njodə, andiro halal ra haram?» cane tia keworo.
23 Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro:
24 «Wuro dinariyus† fəlesəgənowo rukke! Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne
tayia kiworənniya, tiro «Kaisarre,» yera.
25 Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa
Alaro yowo!» yeno.
26 Adəgaima rakcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudəa
jauro ajapcane mədək napkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

27 Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidə, na Isayero isane
28 tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje
kamu koljia, kamu yanjugəna faccəgənayedəa niyajo yanjugənaro kaduwu majuwo!”†
ruwujəna.
29 Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno.
30 Yindiyedə ye kamudəa niyayenniya, ngai.
31 Yakkuyedə ye ngai. Adəgaima tayi tulurso tada cawandənnin bawoyera.
32 Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno.
33 To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?»
cane tia keworo.
34 Isaye tayiro: «Am jaman adəye larusa so, niya so cadi,
35 amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandənadə larusa so, niya so cadiwawo.

---

† **20:17** 20.17 Jaw 118.22 † **20:18** 20.18 Ish 8.14; Dan 2.34-35 * **20:22** 20.22 Kaisar - Gomna kura Rombe
† **20:24** 20.24 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † **20:28** 20.28 SK 25.5

36 Karmon cidudən nuwanjaa nangaro, tayidə tadawa Alaye, malaiyawa gai rakcane
gadero sanuiwawo.‡
37 Koro Nawi Musa kəlanjuma kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən am
bawojana cijaidəa tabbaccəgəna. Tidə Kəmandea Ala Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a Ala
Yakubaye-alan bowoyeno.†
38 Kəmandedə Ala am nunaye gəni, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa nangaro,»
yeno.
39 Daji maləmba Attauraye laaye tiro: «Sayinna, jaawunəmdə kalkal!» yera,
40 Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye
(Mat 22.41-46; Mar 12.35-37)

41 Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə?
42 Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: "Kəmandeye Kəmaniro:
'Namme kəmborammilan duwon,
43 kəladowanəmba cidiya sinəmbero yakkəkko!' cənna."†
44 Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?»
yeno.

Hal maləmba Attauraye
(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)

45 Jama samma tia kərənjai duwon, Isaye fuwurawanjuro:
46 «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro
kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana.
47 Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu
jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauro kura!» yeno.

21

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye
(Mar 12.41-44)

1 Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fidaarambedəro wuɾi fijagai
kiro.
2 Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime yindi* fijiyi kiro.
3 Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə tayi
sammaa kojənaro fijəgəna.
4 Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo ronju ɾiwoye
ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

Wurdu Fado Alaye
(Mat 24.1-14; Mar 13.1-13)

5 Fuwurawanju laaye kəla jiɾi Fado Alayedəa kauwanju shawa shawa-a sadaa Alaro
sadakcaana-alan janejanadəye kəlan manajai duwon, Isaye:
6 «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla
kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.
7 Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi
alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo.
8 Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! Am ngəwu
cunilan† isane: "Wuma ti wo!" koro "Sadə cədəna!" cani. Bare tayia gawwi!
9 Kəriwu so, hangalsango soye lawar fanuwiya, bare yaanuwwi! Sai awo ani burwon
wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.»
10 Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai
gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai.
11 Cidi ye na gadegaden jauro loloji, wowa-a kəna-a ye na naro ngasayi. Koro awowa
riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fəledagai.

---

‡ **20:36** 20.36 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **20:37** 20.37 NL 3.6 § **20:41** 20.41 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **20:43** 20.42-43 Jaw 110.1 * **21:2** 21.2 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama. † **21:8** 21.8 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.

12 Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia njadane basarnjane dandalnin
sərənjagai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro‡ fuwu mai so, gomna so yero njasadi.
13 Ngainin dama shedaro walduye fanduwi.
14 Adə nangaro kawudəro nia ngonowo, bare kəla awo kəlando moworo wulluwiyen
karwungai diwwi,
15 dalilnjudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro curo waduwundoyen
wundunjama rakce nayia kambiwunjaiwawo.
16 Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando so nayia
njadane laandoa roro ceyesi.
17 Cuni nangaro am samma nayia wanjai,
18 amma kanduɾi kəlandoyema facciyiwawo.
19 Kanadi ngonuwiya, njəkkawo fanduwi.

Wurdu Jerujalembe
(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

20 «Sa sojiya kada isane bərni Jerujalembea dirijane kəljana ruwiya, wurdunju
karənjənaro nonowo.
21 Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! Am curo
bərnidəyen dasaanadə ye caluwo, koro am karaanjulan dasaanadə ye bare bərnidəro
ngasaanni!
22 Dalilnjudə adəma sa ajawu gənaduwuyedə wo, ngainin awo kitawulan ruwuwada
samma wakkajai.†
23 Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! Masiwa kura lardudəro
ngayi, Ala jama adəro gərgajəgəna nangaro.
24 Laanjaa kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane kaɾea gai larduwa gade sammaro
casadi. Kərdiyadə Jerujalemba wurjai, har sa Ala tayiro kadarjəgənadə cədiya.

Kənde Tada Kambedəye
(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

25 «Samelan alamaso kəngal-a kumbal-a sillowuwa-alan tarui, dunia yelan nuktu
tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangalnja ciji.
26 Kəla awo dunialan wakkajiyen ambe karwunja kamde, har muwajai, kənduwowa
sameye jauro lolojai nangaro.
27 Daji Tada Kambedə kənduwoa-a jauro darajaa-a curo fofouyen isi carui.†
28 Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlando sangowo, sa nayia meruduye
karənjəna nangaro.»

Misal ya tarmuye
(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

29 Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a kəska gadeso samma-a ruiwo!
30 Sa kaluwanja ɾidu badijana ruwiya, nayi kəlando nangəɾi karənjənaro nonuwwa.
31 Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karənjənaro nonowo!
32 Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma
wakkajaiya duwon.
33 Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!
(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)

34 «Hangal gənanowo! Bare curo njəmbəɾo so, sagarandu so, duniasuwol so
hangalndo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp njadanni.
35 Nonowo, yim adə am dunialan dasaana sammaro cukkuri.
36 Faadaro dəgaiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada Kambedəyen
daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.
37 Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bərnidən culuwe
leje na Kau Jaitunne canidəyen waji.
38 Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

22

Isaa roro njejoro mada
(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)

‡ **21:12** 21.12 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. † **21:22** 21.22 Hos 9.7 † **21:27** 21.27 Dan 7.13-14

1 Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njəkkayiramben bowojaidə karənjəna.
2 Koro wurawa ɨrimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa njejoye majai, amma jamadəa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)

3 Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindəye falnjaro kərgawo.
4 Yahusa leje wurawa ɨrimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jande kəla jawal Isaa mukkonjaro sərəttuwuyen keddo.
5 Karwunja jauro kəjije tiro wuɨri cadi yeranniya,
6 Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30)

7 Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa* duwajaidə kidənniya,
8 Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masəna layayedəa andiro dabbarsaganowo, buiyo!» yeno.
9 Tiro: «Ndaran tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo.
10 Isaye tayiro: «Akko bərnidəro ngawuwiya, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Fado ngayidəro tia gaiwo ngawowo,
11 kəma fadoyedəro wulgənowo: "Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?"
12 Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fəlenjagai. Nadən masənadəa dabbarnowo!» yeno.
13 Daji fuwurawadə lejane jiɨri Isa tayiro wuljəgənadə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

Masəna Kəmaye
(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25)

14 Sa kidənniya, Isa kəngayambanju-a rokko masənaro napkera.
15 Isaye tayiro: «Caman masəna Laya Njəkkayirambe adəa kawu bone yakkidəro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro raakkəna.
16 Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun tia bukkiwawo, sai jiremaro nodo bargaa Alayelan maananju wakkajiya duwon,» yeno.
17 Kənjaram curon dibenna ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro: «Kənjaram adəa taiwo, wundundo yaye ca!
18 Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun ingi inabbe† yakkiwawo, har nodo bargaa Alaye napciro,» yeno.
19 Daji burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Adə tiyini nayi nangaro tinadə. Wua takturo adəa dewo!» yeno.
20 Adəgai koro ngawo masənayen kənjaram ngoje tayiro ce: «Kənjaram adə aman bərin bunilan ndəpkada,‡ bu duwon nayi nangaro fidənadə.†
21 Kam duwon wua mukko kəladowaniyero sərənsiyidə, akkonju wu-a rokko masəna diye.
22 Tada Kambedə saptidəma,§ jiɨri Ala kadarjənadə gai, amma kam duwon tia sərəcciyidə, kuttunju!»
23 Daji kattenjan kəla wundunja awo adəa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

24 Daji fuwurawadə kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen cadi duwon,
25 Isaye tayiro: «Maiya dunia adəye talaawanjaa raccagai, koro am tayiro serma canidə ye kənduwonja fəlejai.
26 Amma nayidə, ngai gəni. Kuramandodə təngəɨri gairo waljo, koro kam nayia njanodimadə wolodi gairo waljo!
27 Wundu gəle kura wo? Kam masənaro napcənamadə ra wolodinjudə? Kam masənaro napcənamadə, mare? Amma wudə curondon wolodindo gai.
28 «Curo jaraptani sammayen nayima gərenin nammuw.
29 Jiɨri Bawani wuro kərmai sinadə gai, wu ye nayiro njadəkke

---

* **22:7** 22.7 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə. † **22:18** 22.18 ingi inabbe - Diben. ‡ **22:20** 22.20 aman bərin bunilan ndəpkada - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə. † **22:20** 22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34 § **22:22** 22.22 Tada Kambedə sapti - Isa nui.

30 curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kəla kuris kərmaiyen nammuwe
jiɾiya mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38)

31 «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiɾi am argəm lalajaidə gairo nayia laladuro Alaa
cuworəna,*
32 amma bare kambərsenəm kolləmmiro Alaa ngikkorəkko. Ni ye waldəmiya,
kəramiyanəmdəa dunoagəne!»
33 Biturusse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dabbardəkkəna, ni-a rokko leniyo!»
yenniya,
34 tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore cakkiwawo, sai yakkuro
wua angərsəmiya,» yeno.
35 Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuɾi bawoa, ngərwu bawoa, suno gade ye bawoa
njanodəkkənadən, awo laa maunjana wa?» cəne tayia kiworənniya, «Mausanni,» yera.
36 Daji tayiro: «To, amma kərma kam wuɾinjuadə ngojo, kam ngərwunjuadə ye ngai,
koro kam kashagarnju bawoadə ye kalwunju gari cəlado fal ciwo.
37 Nayiro wulnjagakki, sai awo kitawulan ruwuwada adə wulan wakkajiya: "Amso tia
biwumaro ngoyera."† Aaa, awo kəlanin ruwuwadadə wakkaji,» yeno.
38 Tiro: «Kəma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo, cədəna,» yeno.

Moduwa Isaye
(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

39 Isa bərnilan culuwe cayedə gairo Kau Jaitunnero leyeno, fuwurawanju ye tia geya.
40 Nadəro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno.
41 Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa dio badiyeno.
42 Tiye: «Bawani, kasaddəmmaa, kənjaram adəa† wulan ngone! Adə yaye rawonidə
gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno.
43 [Daji malaiya laa samelan ise tiro fəlediye karwunju kibbayeyeno.
44 Isa jəktu dama baworo fanji duwon, cayea kojənaro tai daje moduwa kido, har
kəmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.]
45 Ngai moduwa kidənniya, cije na fuwurawanjuyero walde ise tayia karwukuttaro
casambarəna kənəm cadi najiye
46 tayiro: «Awiro kənəm diwidə? Cinowo, bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno.

Isaa Ta
(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11)

47 Isa mana cədi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa cani mewun yindindəye
falnja fuwu gərjiaro kadira. Yahusadə Isaro lewa darajaye njəddoro tia karəngenniya,
48 Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan wa Tada Kambedəa sərətkəgəmi?» yeno.
49 Am nanjuyedə awo wakkajidəa kerunniya, tiro: «Kəma, kashagarlan tayia
cacalliyea, nda!» cane
50 falnja wolodi ɾiman kurayea bakce səmonju kəmboramdəa tən kamgeno.
51 Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cədəna!» yenniya, səmonju leje isangayeyeno.
52 Daji Isaye wurawa ɾimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a amwurawa
jamaye-a tia taro isanadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai
taro kadiw?
53 Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayen dəgaiye duwon, wua sədawwi. Amma adəma
sando wo, sa duwon duwu kərmainju cunodidə.»

Biturusse Isaa angərdu
(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27)

54 Daji Isaa cadane balballa fado ɾiman kurayedəro kesado. Biturus ye katte
kaskadaaro tayia giya.
55 Dawu balballayen kannu fujane napkeranniya, Biturus ye dawunjan napkeno.
56 Daji kir laa Biturussa nur kannuyedən napkada kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Kam
adə ye Isa-a rokko,» yeno.
57 Amma Biturus angərje: «Feroma, wu tia nokkəni!» yeno.
58 Gana sam kidənniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno. Biturusse: «Kai!
Wu gəni!» yeno.

---

* **22:31** 22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, cəraana. † **22:37** 22.37 Ish 53.12 † **22:42** 22.42 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

59 Alama sa fal gai cəde kam laa gade: «Fagatto kam adə ye Isa-a rokko, ti ye kam
lardu Galileye nangaro!» yenniya,
60 Biturusse tiro: «Kaiya! Awo wulləmidəa nokkəni!» yeno. Sadəman manaji ngai
duwon, gudowom kokkore kekko.
61 Daji Kəmadə suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Kəma tiro wuljəgənadəa
takkeno. Kəmaye: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,»
cənna.
62 Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.
63 Adəgai duwon am Isaa gurejaidə tia rurujane babaktu badiyera.
64 Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.
65 Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24)

66 Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-
a majilislan captane casakke Isaa fuwunjaro kewudo.
67 Tiro: «Nima wa Almasiwudə wo? Andiro wulsagane!» cane tia keworo. Amma
Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwwawo.
68 Koro njaddəkkia, jaawu siwwawo.
69 Amma kua adən fuwun Tada Kambedə mukko kəmboram Ala Kənduwomayen
napkada dəgai,»† yeno.
70 Daji tayi sammaye tiro: «Nima gəle Tada Alayedə wo?» yeranniya, tayiro: «Nayima
wulluw, wuma!» yeno.
71 Daji tayiye: «A! Sheda jiɾi fi gəle gade maniye? Andi kəlande mana cinjulan
culuwuna adəa faniyena,» yera.

23

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38)

1 Daji majiliswu samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatussero caade
2 ayau gənaduwu badiyera. Tayiye: «Kam adə jamandea tuɾu cadoro təmbaljiyi
nayeyeiye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu maidə wo cəni,» yera.
3 Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima
wulləm, wuma!» yeno.
4 Daji Bilatusse wurawa ɾimannaye-a jama captanadə-aro: «Kam adəlan ayau fima
fandəkkəni,» yeno.
5 Amma amdə cayea kojənaro kowo sapcane: «Alamdunjun jamande cidi Yahudiyaye
sammaa jawallan cuttuluwi, cidi Galileyen badije har na adəro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

6 Bilatus adəa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo.
7 Isa kam Galile cidi duwon Mai Hirudus cunodidəyero asuyenniya, cakke Isaa na
maidəyero kesado, sa adən ti ye Jerujalemnin nangaro.
8 Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauro kəjiyeno. Tussəna ti-a tado cəraana,
dalilnjudə calan lawarnju fanjəna, koro alama laa sameye tiyen kuroro təmajəna
nangaro.
9 Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro kalakcəgənni.
10 Wurawa ɾimannaye-a maləmba Attauraye-a ye nadən daada tia jauro burwujai.
11 Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gənajagane rarayera. Daji kalwu darajaa
tiro lujagane na Bilatussero kalakkera.
12 Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu duwon, yim adəman
kəjijane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39–19.16a)

13 Daji Gomna Bilatus wurawa ɾimannaye-a amwurawa jamaye-a jamadə-aa bowoje
14 tayiro: «Kam adə jamadəa tuɾu cadoro təmbaljiyi nuwe naniro kiwuduw.
Fuwundon tiro koro kiddəkkəniya, ayau tiro gənagəwwadən falma fandəkkəni.
15 Koro Mai Hirudus ye cuwandənni nangaro, cakke tia kalakkera. Akko awima tia
roro njejoye cədəna bawo.
16 Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno.

† **22:69** 22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

17 [Caman kəla adayen sala adən kosoma fal tayiro salamjiyi.]
18 Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A'a! Kam adəye ronju tuluwe! Barabbassa andiro salamsagane!» yera.
19 Ti Barabbasdə, bərnilan tuɾu cade kam laaa ceyesənadəro, tia kosoro casakkəna.
20 Bilatus Isaa salamjiya cəraanadə, walde tayiro manayeyeno,
21 amma kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» cani.
22 Yakkuyedən walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cədo? Awima roro njejoye tilan fandəkkəni. Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salammənkki,» yeno.
23 Amma jamadə caye baworo kowo sapcane Isaa kəskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara.
24 Daji Bilatus shara kamje awo caworənadəa tədi yeno.
25 Kam tia caworəna, kam duwon tuɾu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkənadəa salamgeno, amma Isaa awo caraanadəa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

26 Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman karaan isidəa cadane kəska karmoyedəa ngoje ngawo Isaye jəgane leyera.
27 Curo jama tərəm ngawonju jagaidəyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nganji bakcai ye, casiri ye mbeji.
28 Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembe, bare wu nangaro yiruwwi! Kəlando-a njuɾiyando-aro yikkirowo!
29 Nonowo, sa laa cəde ambe: "Barganja kamuwa rakcane casambiwawodə! Barganja kamuwa ngaltema casambəne təgam cadənnidə!" cani.
30 Sadən kauwa kuruwuro: "Kəlandero yukkurowo!" koro kəriso yero: "Andia jansanowo!" wuldu badijai.
31 Awoa kəska kəɾidəro ngai caddia, awi gəle kəska ngamdudəro wakkajiyi?»
32 Sojiyadə gəndewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado.
33 Na tiro Buwo Kəlaye canidəro kadiranniya, nadən Isaa kəskadəro jayeyera. Gəndewu yindidə yea jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan.
34 Daji Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadi nojanni nangaro,» yeno. Sojiyadə kajəmunju ngojane walawala cade dagaryera.
35 Jamadə nadən daada carui ngai duwon, amwurawadə tiro rudu gənajagane: «Am gadea cəkkaana. Tima Almasiwu Ala kəɾejənaa, nda kəlanju cəmowo!» cani.
36 Sojiyadə ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajagane:
37 «Ni Mai Yaudiyayedəa, kəlanəm moye!» cani.
38 Kəlakajinjun adəa allolan ruwuwada: TI ADƎMA MAI YAUDIYAYE WO.
39 Gəndewu yindi jajaanadəye falnja Isaro manakuttu cədde: «Nima gəna Almasiwudə wo? Nda kəlanəm moye, andi yea sakkaye!»
40 Amma faldə ye kamanjuro jəkkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddənama, Alaa rinəmbawodə?
41 Kaandedə jussəna, diwi diyena nangaro ajawu gənasaana, amma kam adə awima diwi cədənni,» yeno.
42 Daji walde: «Isa, kərmainəm fandəmiya, wua kəlan sədai,» yenniya,
43 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kumaro wu-a rokko jannalan dəgaiye,» yeno.

Karmo Isaye
(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37)

44 Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado,
45 kəngal ye wasturo wayeno. Sa adən juwa curo *Fado Alayen dəganadə farak yindiro kargadan.
46 Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawani, roni curo mukkonəmbero yakkəkki,» yenniya, ro kirəmbo.
47 Kajalla sojiyayedə awo wakkajəna sammaa kirunniya, Alaa jajakce: «Fagatto kam adə jirema!» yeno.
48 Jama kada na lamar adəyen captanadə ye awo wakkajəna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro walladara.
49 Amma am Isaa nojanadə-a kamuwa tia cidi Galileyen jaane isanadə-a kuruwunin daada awo ania lawarjai kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye

Fado Alayedə Jerujalemnin kərga. Fadodən soro mafəndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafəndidəyen na jauro tayir tiro na Ala-a tadoye cani-a juwa nadəa gəraji-a mbeji. Kərwu fi yayen yim laya gawara fandoyea ɾiman kuradə laya duwaje na Ala-a tadoyedəro ngayi. Laya duwajiya, ɾiman kuradə budəa ngoje Ala biwu jamanjuye cinjo tayia ardijoro na Ala-a tadoyedəro ngaye fuwu Kəmandeyen fiji. Nonowo, ɾiman kuraro kajiya, kam gadero juwadəa koje nanjuro ngawodə amardəgənni, bare nunniro. Sa Bargaande Isa Almasiwu ronju ce nuna kaldən, juwa na Ala-a tadoye gərajənadə farak yindiro kargadan. Adə noduwuram Kəmande Isa ronju njodəa ardijənaye. Barga adəyen jawal Ala-a tadoyedə kərma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadə gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayiro walyeno.

Sittəra Isaye
(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)

50 Kam laa nadən mbeji, cunju Isuwu. Tidə kam ngəlama ye, jirema ye,
51 kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedəa gureji. Ti majil-
iswudəye falnja yaye, awo amanju niajane Isaro caddənadəa kasaccənni.
52 Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedəa kiworo.
53 Kamindəa kəskadəlan cəsaye lowowon batta linnen kəkərje kauri duwon curo
kauyen laada wundumaa casakkənniro cakke sənayeno.
54 Yimdə yim dabbarduye,* koro yim tustuye badidunju del karənjəna.
55 Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadə ye jaane kauridəa lawarjane jiɾi
kaminnju sənajanadəa kero.
56 Daji waldane kawudi-a kəndawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kəla wadayen tuskera.

24

Karmolan cidu Isaye
(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10)

1 Mawuye yim burwoyea* suwa ləp kamuwadə kawudi-a kəndawu-a dabbarjanadəa
ngojane kauridəro leyeranniya,
2 kau kuradə ci kauriyedən təmballada nayeyera.
3 Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni.
4 Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi kajəmu yiyiljia gərenjan daada
tayiro fəleyaadara.
5 Karwunja kamde kəla cidiyaro kesakkəranniya, kongwawadəye tayiro: «Awi
nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidə?
6 Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayiro wulnjaanadəa tangowo:
7 "Ala kadarjəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero casakke kəskaro jajagane
ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji."»
8 Daji mananjudəa takkera.
9 Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondə-a fuwurawa gadesodə-
aro wulyeyera.
10 Kamuwa awo ania kəngayambadəro wuljaanadə, tayima Meram Magdala-a Yanna-
a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo.
11 Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera.
12 Adə yaye Biturus cije cəgase kauridəro leyeno. Nguje lotkeyenniya, batta linne
gənia, awima gade curunni.† Daji awo wakkajənadəa jauro ajapce fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fəleduwu

13 Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa Imawus cani kilometər mewun
yindin gai Jerujalemlan dəganadəro lejai duwon,
14 kəla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera.
15 Jandejane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a rokko leyera.
16 Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada.
17 Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?» cəne tayia kiworənniya, karwu
kuttua gəm dayera.
18 Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa Jerujalembe sammayen ni tilonəm
awo kawu anin wakkajənadəa nonəmmi wo?» yeno.

---

* **23:54** 23.54 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu. * **24:1** 24.1 mawuye yim burwoyea - Ladu. † **24:12** 24.12 awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

19 Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa kam Najarattero
wakkajəgənadə! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cədi-a manaji-a
samma kənduwoa duwon,
20 wurawande ɾimannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro gənajaaro tia
sərəccagane kəskaro jayeyera.
21 Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimadə woro təmaniyena. Akko awo
ani wakkajanadə ku kawu yakku.
22 Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro sakkudəna. Ku suwa ləp kauridəro
leyeranniya,
23 kaminnjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro malaiyawa tayiro nadən
fəledagane ti ronjua cane wulseyera.
24 Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, kamuwadə wuljanadə gai, awo
sammaa kalkallo nayeyera, amma tidəa carunni!»
25 Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawiyaso wulnjaanadəa
njasarai wanuwwa.
26 Ala kadarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon daraja na Alayen cuwandi-
wawo wa?» yeno.
27 Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa nawiyaye gadedəro kudero awo
kəlanjun kitawu samman ruwuwadadəa tayiro fisaryeyeno.
28 Bəla lejaidəa karəngeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido.
29 Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jəmmiyo! Kəngal njukkuro cədi, dunia
ləmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jəpkera.
30 Masəna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fəsakce tayiro keno.
31 Daji kəlanja fərəmde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno.
32 Kattenjan: «Kəla jawallen mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon, karwunde
tai daje kəjijənni wa?» yera.
33 Sadəman cijane Jerujalembo waldane kəngayamba mewun tilondə-a amanja gade-a
captana nayeyeranniya,
34 jamaye tayiro: «Jiremaro Kəmadə karmolan cijəna, har Simanno fəledəgəna!»
yera.
35 Daji tayi yindidə ye awo kəla jawallen wakkajəna-a jiɾi burodi fəsakce dagarjənalan
tia asujana-adəa wulyeyera.

Isaye fuwurawanju sammaro fəleduwu
(Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23)

36 Fuwurawadə kəla awo aniyen jande cadi ngai duwon, Isa kəlanju dawunjan daje
tayiro: «Salam aleikum!» yeno.
37 Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pət kamgada.
38 Amma Isaye tayiro: «Awiro hangalndo cijənadə? Awi nangaro kəla wuyen
danguwi?
39 Akko mukkoni-a sini-a ruiwo, wu kəlanima! Lesənowo ruiwo, kaimelan silla-a da-a
bawo, amma wu takkənaro ruwi,» yeno.
40 Adəa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fəleyeyeno.
41 Daji karwunja tai daje kəjijəna yaye, ajapcane tia mərsajannidə, Isaye: «Na adən
awo laa kəmboye mbeji wa?» cəne tayia kiworo.
42 Njango buni wargadaye tiro kekkudəranniya,
43 cəmoye fuwunjan gigəro.
44 Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundon dəgakkənadən nayiro wulnja-
gakkənadə: “Ala kadarjəna, awowa duwon kəlanin curo Attaura Nawi Musaye-a
kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadadə sai wakkajaiya,”» yeno.
45 Daji Isa kəlanja fərəmje kitawuwadəa tayiro bayinduwu badiyeno.
46 Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Almasiwudə bone cai, kawu yakkua
karmolan ciji,
47 koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunjulan kawuɾi tuwa
dio-a gawara fando-ayedəa wuljagai.”
48 Nayima shedawu awo aniye wo.
49 Wudə awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cənnadəa‡ juwanjagakki. Nayi ye bərni
adən nammowo duwon, har samelan kənduwo nayiro jəmnjagairo,» yeno.

Isaye samero ledunju
(Mar 16.19-20)

‡ **24:49** 24.49 awo Bawani wada ngoje nayiro njadi cənnadə - Ruhu Alaye.

50 Daji Isa tayia bərnidən cuttuluwe karən bəla Baitaniyero kiwudənniya, mukkonju
yindi sapce tayiro barga dəpkeyeno.
51 Tayiro barga dəpciyi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado.
52 Tiro ambətkeyeranniya, karwukəjinja dama bawo Jerujalembo walladara.
53 Adəgaima kullum Fado Alayen Kəmandea congori kasarga.

YAHAYA
Kawuri kəji Isa Almasiwuye
Yahaya ruwujənadə

Linjila Yahayayedə

Kitawu Yahaya ruwujənadə, tima Linjila kəndewuyedə wo. Ti Yahayadə Nawi Yahaya Kasalama gəni, am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja. Koro tiro fuwura Isa tia jauro cəraanadə cani. Adə nangaro alama ajabba ajabba Isa cədənadəa cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Ngawo saa kadayen Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-aa ruwuyeno. Amma awo Matiyu-a Markus-a Luka-a kitawunjan ruwujana sammaa ruwujənni, kitawunjudə gade. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə ye gadejənnin har nandero kadio.

BADIDURAM

Isa Kalma Alaye

1 Badiduramnin Kalma, Kalmadə Ala-a rokko, Kalmadə Ala kəlanjudəma.
2 Badiduramnin Ala-a rokko kasarga.
3 Awiso tiyelan alaktəna. Curo awo alaktənadə sammayen, tiyen gənia, awo alaktəna falma bawo.
4 Tilan ro kərga,* rodə tima nur kambe wo.
5 Nurdə curo duwuyen yiyilji, amma duwudə tia cəmowonni.
6 Kam laa Ala cunodəna mbeji, cunju Yahaya.†
7 Tidə shedaro kadio. Am samma tiyelan kasaccaro, nurdəa shedajoro kadio.
8 Ti kəlanju gəni nurdə wo, amma nurdəa shedajoro kadio.
9 Nur adə tima nur jireye wo, duniaro ise am sammaa wassimadə.
10 Tidə dunialan duwon, duniadə ye tiyelan alaktəna yaye, duniadə tia nojənni.
11 Na jamanjuyero kadio, amma jamanju tia camowonni.
12 Amma am duwon tia camoye cunju kasaccanamasodəro kənduwo tadawa Alayero walduye kaino.
13 Tayidə buyen gəni, bi kərawo tiyiyen gəni, bi kərawo kamben gəni, amma Alayen katambəra.
14 Kalmadə kambo walje dawunden napkeno. Ti jauro serra ye, jirea ye. Koro darajanjua ruiyena, daraja duwon daraja Tada tilo lok na Bawayen isənayedə gai.
15 Yahaya tia shedaje kowo sapce: «Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənadə.»
16 Barga dəptuwunju dama bawodəro andi samma ser cinju bawo kiwandiye.
17 Wadadə Nawi Musayen kadio, amma ser-a jire-adə Isa Almasiwuyen kadira.
18 Wunduma ngalte Alaa curuna bawo, amma Tada tilo lok, tidə Ala ye, na Bawayen dəganama ye, tima Aladəa andiro isanosaa.

KIDA ISAYE DUNIALAN

Sheda Nawi Yahayaye
(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-20)

19 Sa yaudiya Jerujalemnin na Yahayayero ɾimanna-a Lewiya-aa ti wunduro kororo canodənadən, akko sheda Nawi Yahayayedə.
20 Angərjənnin federo wulje tayiro: «Wu gəni Almasiwudə wo!» yeno.
21 Daji tiro: «Ni wundu gəle? Nima wa Nawi Iliya wo?» cane tia keworo. Tayiro: «A’a, wu gəni,» yeno. Tiro: «Ni nawidə wa?» yeranniya, tayiro: «A’a,» yeno.
22 Daji tiro: «To, ni wundu gəle? Jaawu am andia sanodənadəro yikkadiyoro, awi gəle kəlanəmlan wulləmi?» cane keworo.
23 Yahayaye tayiro: «Wuma “kam karaan kowo sapce: ‘Jawal Kəmandeye cəkko dewo!’ cəni,”† Nawi Ishaya wuljənadə gai,» yeno.
24 Curo kəwu Farisawaye yen am laaa canodəna.
25 Tayiye Yahayaro: «Ni Almasiwu gəni, Nawi Iliya ye gəni, nawidə ye gəni, awiro gəle ambo kasala‡ yiddəmi?» cane tia keworo.

---

* **1:4** 1.4 tilan ro kərga - Kalmadə, tima fərdu roye wo. † **1:6** 1.6 Yahaya - Nawi Yahaya Kasalama. † **1:23** 1.23 Ish 40.3 ‡ **1:25** 1.25 kasala - Kasala Nawi Yahayayedə kasala tuwaye.

26 Tayiro: «Wudə ingilan ambo kasala kiddəkko, amma dawundon kam laa daada
nonuwwi mbeji,
27 tidə kam je sunonjuye wuiduma tikkəni ngawonin isi,» yeno.
28 Awo ani bəla Baitani ci bərəm Jordaniye todən na duwon Yahaya ambo kasala
cəddidən wakkayera.

Isa Tama Alaye

29 Wajənanjua Yahaya nanjuro Isa kənde cədi kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye§
biwu duniaye ngojimadə!
30 Tima kam kəlanjun wuye: "Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti
mbeji nangaro," wulləkkənadə.
31 Wu kəlani tia nokkəni, amma ingilan ambo kasala njəddoro kadikko, ti jama
Israyilayero fəleduworo.»
32 Yahaya shedaje: «Ruhu Alaye alama bullam gai samelan jəpce kəlanjun napci
kirukko.
33 Wu kəlani tia nokkəni, amma Ala wua ingilan ambo kasala yiddəkkoro sun-
odənadəye wuro: "Ruhudə samelan jəpce kəla kam laayen napci rumi. Tidə Ruhu
Alayen ambo kasala cəddi," cənna.
34 Wu kəlani rukkəna ye, shedanəkkəna ye, tima Tada Alayedə wo!» yeno.

Fuwurawa burwoye Isaye

35 Wajənanjua Yahaya fuwurawanjuye yindi-a rokko nadən dajana duwon,
36 Yahaya Isa koji kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye!» yeno.
37 Fuwurawa yindidə mana adəa fanjane Isaa geya.
38 Isa suworde tia jagai kirunniya, tayiro: «Awi manuwi?» cəne kiworo. Tiro: «Rabbi,
ndaran kərgam?» cane tia keworo. Maana rabbiyedə sayinna.
39 Isaye tayiro: «Arowo ruiwo!» cəne lejane na dəganadəa carune nadən ti-a rokko
dabduyera. Sadə ye sa dewu kajiriye gai.
40 Tayi yindi mana Yahayayedəa fanjane Isaa jaanadəye falnjaye cunju Andarawus,
yaana Siman Biturusse.
41 Burwon leje yaananju Simanna maje tiro: «Almasiwudəa fandiyena!» yeno. Maana
Almasiwuyedə kam tiro Kəristi cani.
42 Daji Simanna na Isayero kiwudo. Isa tia kirunniya, tiro: «Nima Siman tada
Yahayaye, na adən fuwun nia Kefasnin bowonjai,» yeno. Maana Kefassedə Biturus.*
43 Wajənanjua Isa cidi Galileyero leduro nia ngoyeno. Filibussa kiwandənniya, tiro:
«Wua səgai!» yeno.
44 Filibusdə kam Baitsaidaye bəla Andarawus-a Biturus-aye.
45 Daji Filibus ye leje Nataniyella maje tiro: «Kam duwon kəlanjun Nawi Musa
curo Attaurayen ruwuje nawiya kitawulan ruwujanadəa fandiyena! Tidə Isa kam bəla
Najaratte, tada Isuwuye,» yeno.
46 Nataniyelle tiro: «A! Najaratlan awo laa ngəla culuwi wa?» yenniya, Filibusse: «Are
rui!» yeno.
47 Isa Nataniyel nanjuro kənde cədi kirunniya, Isa kəlanjun manaje: «Akko Israyilama
jireye, tilan awo jirenambuye bawo!» yeno.
48 Nataniyelle tiro: «Ndayin wua nosem?» cəne tia kiworo. Isaye tiro: «Kawu Filibus
nia bowonjimaro, ni cidiya tarmuyen duwon, njurukkəna,» yeno.
49 Daji Nataniyelle tiro: «Sayinna, nima Tada Alayedə wo! Nima Mai Israyilawuyedə
wo!» yeno.
50 Isaye tiro: «Cidiya tarmuyen njurukkəna niro wulnjəgəkkənadəro wa wua
kasansem? Awo ania kojana rumi,» yeno.
51 Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, same kaada malaiyawa Alaye kəla Tada
Kambedəyen† taccai ye, jəpcai ye ruwi,» yeno.

2

Isaye ingia dibenno kalaktu

1 Yimbe yakkua bəla Kana cidi Galileyen larusa kedo. Ya Isaye nadən mbeji,
2 koro Isa-a fuwurawanju-a yea larusadəro dojana.
3 Diben cotto kerənniya, ya Isaye tiro: «Diben bawo cerəna,» yeno.
4 Amma Isaye: «Yani, awiro naniro kadim? Sani koroma cədənni, diye!» yeno.

---

§ **1:29** 1.29 Tama Alaye - Ngəlaro Laya Njəkkayirambe. * **1:42** 1.42 Biturus - Maananjudə kau. † **1:51** 1.51 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

5 Yanjuye wolodiyadəro: «Awi yaye nayiro wulnjagaidəa dewo!» yeno.
6 Nadən gəmdo kauye arakku gənaada mbeji. Yaudiyaye adanja nantayirro faidadai,
gəmdo fi yaye alama bule yindi bi yakku gai ngoji.
7 Daji Isaye wolodiyadəro: «Gəmdowadəa ingilan yimbərowo!» cəne tayia fer ferro
kesəmbəro.
8 Isaye tayiro: «Kərma kurummowo, kəma ngəməriyedəro yadowo!» cəne kurumjane
kekkado.
9 Kəma ngəməriyedə ingi dibenno waljənadəa kidambənniya, ndaran kewudomaro
nojənni, amma wolodiya ingidəa kurumjanadə nojana. Daji mai larusayedəa bowoje
10 tiro: «Wundu yaye burwon diben kəji con ci, sagarandaiya, diben burwoyedəa
najəgənni ci. Amma nidə har kərmaro diben kəji condəa gənayem!» yeno.
11 Adəma awo Isa bəla Kana cidi Galileyelan cədənadə, tima alamanju ajabba burwoye
wo. Adəgainin darajanjua fəlejiye fuwurawanju tia kasatkera.
12 Ngawo adəyen ti-a yanju-a yanjugənaso-a fuwurawanju-a rokko bərni Kafarnaam-
bero lejane kawu ganaro nadən napkera.

Isaye Fado Alayen sawurwua dudu
(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Luk 19.45-48)

13 Sala yaudiyaye Laya Njəkkayirambe sanju karəngenniya, Isa Jerujalembo leyeno.
14 Curo Fado Alayen am dalo so, ngəlaro so, tattawar so caladi ye, canjimaso napkada
yea nayeyeno.
15 Daji Isa jelan kirwo catte tayi sammaa ngəlaro-a dalo-a kundenno Fado Alayedən
duyeno. Koro wuri canjimasoyedəa cidiro fije tewurnjadəa təmbalje
16 tattawar ladomasodəro: «Ngonowo ani ngaa na adən tuluwowo! Bare Fado
Bawaniyedəa kasuwuro kalanguwwi!» yeno.
17 Daji fuwurawanjudə awo kitawulan ruwuwada adəa takkera: «Kəla fannəmba
raakkənayen kuttuye wua sesi.»†
18 Daji yaudiyadəye* tiro: «Alama filan andiro awo ania dioyedəa fəlesagami?» cane
tia keworo.
19 Isaye tayiro: «Fado Alaye adəa wurnowo, wu ye curo kawu yakkuyen waldəkke tia
tandəkki,» yeno.
20 Daji yaudiyadəye tiro: «A! Fado Alaye adəa tandoro kərwu fidewun arakkun cado
duwon, ni curo kawu yakkuyen waldəme tandəmi?» yera.
21 Amma fado duwon Isa kəlanjun mana cədənadə tiyinju.
22 Adə nangaro Isa walde karmolan cijənaye ngawon, fuwurawanju ye mana adəa
wuljənadəa takcane kitawudə-a mana Isayedə-a kasatkera.
23 Adəgaima Isa sala Laya Njəkkayirambero Jerujalemnin dəgana duwon, am kada
alama ajabba ajabba Isa cədidəa carune tia kasatkera.
24 Amma Isa am sammaa jauro nojəna nangaro, wundumaa mərsajənni.
25 Koro kəla kamben shedaro wundumaa majənni, ti kəlanju awo karwu kambedəa
nojəna nangaro.

3

Isa-a Nikodimus-a

1 Kəwu Farisawayen kam laa kura yaudiyaye mbeji, cunju Nikodimus.
2 Curo buneyen na Isayero ise tiro: «Sayinna, nidə maləm na Alayen kadimbo
noniyena, dalilnjudə wunduma Ala-a rokko gənia, rakce alama dimi ania cədiwawo,»
yeno.
3 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon bərinno tambənnidə, rakce nodo
bargaa Alayedəa curuiwawo,» yeno.
4 Nikodimusse: «Ndayin gəle kam kiarijənadəa rakcane casambi? Curo yanjuyero wa
walde yindiyero ngaye tia casambi?» yeno.
5 Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon ingi-a Ruhu Alaye-alan tambənnidə,
rakce nodo bargaa Alayedəro ngayiwawo.
6 Awo kamben tambənamadə kamdəma, amma awo Ruhu Alayen tambənamadə
ruhudəma.
7 Bare ajamməmmi kəla "Sai bərinno tambuwiya," wulnjəgəkkəna adəyen.
8 Karuwa cijiya, na cəraanaro fuji. Kowonju fanəmi, amma na culuwuna-a na leji-
adəa nonəmmi. Adəgaima kam duwon Ruhu Alayen tambənamadə ye.»
9 Nikodimusse tiro: «Jiri filan attə yoji?» cəne kiworo.

† **2:17** 2.17 Jaw 69.9 * **2:18** 2.18 yaudiyadə - Wurawa adinwu yaudiyayedə.

10 Isaye tiro: «Ni maləm nowada Israyilawuye duwon awo ania nonəmmi?
11 Jiremaro niro wulnjəgəkki, andi awo noniyena mananiye, koro awo ruiyena shedaniye, amma nayi kua yaye shedandedəa kasatturo wanuwwa.
12 Nayiro awowa duniayeso wulnjagakkəna kasadduwwi duwon, sameyesodəa wulnjagakkia, ndayilan gəle kasadduwi?
13 Wunduma samero taccənni, Tada Kambe samelan jəpcənadə gənia.
14 Jiri Nawi Musa karaan kadi rojəgənadə gai, sai ngairo Tada Kambedə yea rojagaiya,
15 kəla adəyen wundu duwon tia kasaccənamadə ro sawisoye* cuwandi.
16 «Awoa Ala duniadəa jaumaro cəraye Tadanju tilo lok kaino, wundu duwon tia kasaccənamadə bare faccəgənni, amma ro sawisoye cuwando nangaro.
17 Ala duniaro shara njəddoro gəni Tadanjudəa kinodo, amma tilaman duniadəa cəkkaworo.
18 Wundu duwon tia kasaccənamadə, tia shara cədaiwawo, amma wundu duwon tia kasaccənnimadə, caman tia shara cədana, dalilnjudə cu Tada tilo lok Alayedəa kasaccənni nangaro.
19 Adəma sharadə wo: Nurdə duniaro isəna, amma am nurdəa wajane duwudəa kerawo, kəndonjaso diwi nangaro.
20 Diwi dioma fi yaye nurdəa waje na nurdəyero isiwawo, bare kəndonju diwidəa am federo carunniro.
21 Amma jire diomadə na nurdəyero isi, kəndonjudə Alayen tədoro fəlediyi nangaro.»

Isa-a Nawi Yahaya-a

22 Ngawo adəyen Isa-a fuwurawanju-a cidi Yahudiyayero lejane kawu ganaro tayi-a rokko napce ambo kasala kiddo.
23 Yahaya ye na Ainon cani karən bəla Salimben ambo kasala cəddi, nadən ingi ngəwu mbeji nangaro. Am nanjuro isane tayiro kasala cəddi.
24 Sadən Yahayaa kosoro casakkənni duwon.
25 Daji fuwurawa Yahayaye laa-a yaudi laa-a kəla nantayirro walduyen kambiwu badiyera.
26 Na Yahayayero isane tiro: «Sayinna, kam ni-a rokko ci bərəm Jordaniye todəyen napkada duwon kəlanjun shedanəmmadə, akkonju ambo kasala cəddi, koro am samma nanjuro lejai,» yera.
27 Yahayaye tayiro: «Kam rakce awima cuwandiwawo, awo samelan tiro tinadə gənia.
28 Nayi kəlandoma wu adəa wulləkkənaro shedasuwi: “Wu gəni Almasiwudə wo, amma wu kam Ala tin fuwunno cunodənadə.”
29 Kam njuduamadə tima mai larusayedə wo. Koro sawa gərenjun daada tia kərənjimadə kowo sawanjuye fanjiya, karwunju jauro kəjiji. Wu ye adəgai karwuni jauro kəjije dama baworo waljəna.
30 Sai tidə kuraje, wu ye təngərinəkkiya.
31 «Kam duwon samelan isənamadə sammaa kojəna. Kam duwon cidilan dəganamadə cidiyedəma, koro awo cidiyedəmaa manaji. Kam duwon samelan isənamadə sammaa kojəna.
32 Awo curuna-a fanjəna-aa shedaji, amma wunduma shedanju kasacciwawo.
33 Kam duwon shedanju kasaccənamadə Alaa jiremaro tabbaccəna.
34 Awoa kam Ala cunodənamadə mana Alaye manaji, Ala tiro Ruhunju dadu bawoaro cina nangaro.
35 Bawadə Tadadəa cəraana, koro awo sammaa mukkonjuro cakkəna.
36 Kam Tadadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Amma kam Tadadəa kasattu wajənamadə ro cuwandiwawo, gərgadu Alaye tilan dəgai,» yeno.

4

Isa-a kamu cidi Samariyaye-a

1 Isa Yahayaa kojənaro fuwurawa cuwande tayiro kasala cəddidəa Farisawa fanjanaro Isa asuyeno.
2 Adə yaye Isa ti kəlanju gəni, fuwurawanju ambo kasala caddi.
3 Daji cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyero wallada.
4 Amma sai cidi Samariyayen reje kojiya duwon.
5 Adəgaima Isa bəla laa cidi Samariyaye tiro Sakar cani karən kulo Nawi Yakuba tadanju Nawi Isuwuro cinadəro kadio.

---

* **3:15** 3.15 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

6 Nadən baram Yakubaye mbeji, koro kausu kəla dawu, Isa ye bəlawuroro cəmbarəna,
ise ci baramdəyen napkeno.
7 Kamu Samariyaye laa ingi gudoro kadio. Isaye tiro: «Ingi se yakke!» yeno.
8 Sa adən fuwurawanju awo kəmboye njuworo bəlaro lejana.
9 Amma kamu Samariyayedəye tiro: «Ni yaudi, wu ye kamu Samariyaye, awiawin
wua ingi kənjayero suworəmi?» Awoa caman yaudiya-a Samariyawu-a tawaktaiwawo.
10 Isaye tiro: «Ca kənjo Alayea-a wundu ingi kənjayero njuworənaa-a nonəmmaa,
nima tia korəme ingi roye niro nji,» yeno.
11 Kamudəye tiro: «Kəma, karwi ye tammi, baram ye kuruwu. Ndaran ingi roye adəa
fandəmi?
12 Ra, nidə kaarinde Nawi Yakuba ti duwon andiro baram adəa sade ingi ti kəlanju
cane tadawanju-a ləmannanju-a ye casanadəmaro wa kura wo?»
13 Isaye tiro: «Wundu duwon ingi adəa canadə nangadembo ngudu fanji,
14 amma wundu duwon ingi tiro yikkidəa canadə təmmaro ngudu fanjiwawo. Ingi
tiro yikkidə curonjun sim ingi royero walje har ro sawisoyero bəlbəldi.»
15 Kamudəye tiro: «Kəma, ingi adəa wuro se, kua adən fuwun bare ngudu fakke ingi
gudoro na adəro waldəkke isəkkəniro,» yeno.
16 Isaye tiro: «Lene kwanəm bowone, na adəro arowo!» yeno.
17 Kamudəye: «Kwa takkəni,» yenniya, Isaye tiro: «"Kwa takkəni," nəmmadə,
jirenəm.
18 Amma kwa uwu dim, koro ti kərma rokko dəgawwadə kwanəm gəni. Awo
wulləmmadə jire,» yeno.
19 Daji kamudəye tiro: «Kəma, ni nawiro asunəkkəna.
20 Kaariyandeso* kəla kau kuruwu adəyen Alaro ambətkeyera, amma nayidə† na
Alaro ambəttuwuyedə sai Jerujalemnin nuwi.»
21 Isaye kamudəro: «Wua sasarai, sa laa ise Bawadəro kəla kau kuruwu adəyen gəni
bi Jerujalemlan gəni ambətkəwi.
22 Nayidə awo nonuwwiro ambətkəwi. Andidə awo noniyenaro ambətkəiye, awoa
njəkkawodə yaudiyayen isi.
23 Amma sadə isi har isənama, ambəttuwuwu jireyedə Bawadəro curo ruhu-a jire-
ayen ambəccagai, dalilnjudə Bawadə am jiɨri anima tiro ambəccaaro maji nangaro.
24 Aladə Ruhu, am tiro ambəccagaidə sai curo ruhu-a jire-ayen ambəccaa!»
25 Kamudəye tiro: «Almasiwu kam tiro Kəristi canidə isiro nokkəna. Isiya, andiro
awo sammaa isanosagai,» yeno.
26 Daji Isaye tiro: «Wu niro mananjəgəkkidə, wuma ti wo!» yeno.
27 Sa adən fuwurawanju isane Isa kamuro mana cəddidəa ajapkera, amma wundun-
jama kamudəro: «Awi raam?» bi Isaro: «Awiro tiro managəmi?» wuljənni.
28 Daji kamudə bulenju kolje bəlaro walde ambo:
29 «Arowo, kam awo dikkəna sammaa wulsəgənaa ruiwo! Waneye tima Almasiwudə
wo?» yeno.
30 Jamadə na Isayero leduro bəladən keluwo.
31 Sa adən fuwurawadə tia lowojane: «Sayinna, masəna de!» cani.
32 Amma tayiro: «Kəmboni nonuwwi mbeji,» yenniya,
33 fuwurawadə kattenjan: «Kam laa tiro kəmbo cukkudəna wa?» cani.
34 Isaye tayiro: «Kəmbonidə, tima awo ti wua sunodənamadə cəraanadəa dio-a
kidanju tumoduwu-adə wo.
35 Nayiye: "Kaladəro kəndawu dewu gapco," nuwi, gəna? Wu nayiro wulnjagakki,
kəla sammowo kulowadə kaladəro basawunaro ruiwo!
36 Kam kalajimadə alwasi cuwande nema ro sawisoyero capci. Adəgaima kam
cənadimadə-a kam kalajimadə-a rokko karwunja kəjiji.
37 Kəla adəyen awo wuldənadə jire: "Kam laa cənadi, kam laa ye kalaji."
38 Nayia awo kidanuwwi kaladuro ngenodəkko. Am gade kidadəa cado, nayi ye barga
kidanjaye kiwanduw.»
39 Samariyawu bəla adən dasaana kada Isaa kasatkera, kamudəye shedaje: «Awo
dikkəna sammaa wulsəgəna!» cənna nangaro.
40 Nanjuro kadiranniya, nanjan napcoro tia lowojane Isa kawu yindiro napkeno.
41 Mananju nangaro am kada ye cayema kojənaro tia kasatkera.

---

* **4:20** 4.20 Kaariyandeso - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuɨri.
† **4:20** 4.20 nayidə - Yaudiya.

42 Daji kamudəro: «Kərma awo wulləmmadə gəni nangaro tia kasatkeiye. Andi
kəlandema ye tia faniyena, koro jiremaro tima Njəkkayima duniayedə woro noniyena!»
yera.

Isaye kowonaye tada isangaduwu
(Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)

43 Ngawo kawu yindiyen Isa bəladəa kolje cidi Galileyero leyeno.
44 Caman Isa kəlanjuma nawi bəlanjan daraja cədanni cənna.
45 Cidi Galileyero kadinniya, am cididəye tia ngəlaro sosayera. Tayidə awo Isa
Jerujalemnin sa salayen cədəna sammaa caruna, dalilnjudə tayi ye saladəro lejana
nangaro.
46 Daji Isa walde bəla Kana cidi Galileye na ingia dibenno kalakcənadəro kadio. Bərni
Kafarnaambelan kowona laa mbeji, tadanju dondi.
47 Kowonadə Isa cidi Yahudiyayea kolje Galilero isənaro fangenniya, nanjuro leje tia
lowoje iso tadanju no cədidəa isangajuwo yeno.
48 Isaye tiro: «Alama so, awo ajabba ajabba so kiruw gənia, təmmaro yasarawwawo!»
yeno.
49 Kowonadəye tiro: «Kəma, kawu tadani nuiro are!» yeno.
50 Isaye tiro: «Lene, tadanəm ronjua!» yenniya, kamdə mana Isa tiro wuljəgənadəa
kasacce leyeno.
51 Ledu cədi duwon, wolodiyanju tia kapcagane tiro: «Tadanəm ronjua,» yera.
52 Sa tadanju ngajənadəa kiworənniya, tiro: «Bikka sa fal kajiriyen kangedə tia
kolyeno,» yera.
53 Bawadə sa adəman Isaye tiro: «Tadanəm ronjua!» cənnadəro asuyeno. Daji ti-a am
fannjuye samma-a Isaa kasatkera.
54 Adəma alama ajabba yindiye Isa ngawo cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyero
isənayen cədənadə wo.

5

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu

1 Ngawo adəyen ngəməri yaudiyaye laa kidənniya, Isa Jerujalembo leyeno.
2 Jerujalemlan karən Ngaworam Dimiyayedən falwu ingiye ngurwo uwua mbeji, təlam
yaudiyaudin tiro Baitsata cani.
3 Ngurwo anin am dondi kada bowada mbeji: kambuwa so, ngurdiyiya so, am tiyinja
nuna so. [Ingidəye bəljəmdunju gurejai,
4 dalilnjudə sa laa sa laan malaiya Kəmandeye jəpce ingidəa bəljəmji nangaro.
Wundu duwon ingi bəljəmjənadəro burwon ngaanamadə, kəndondi jiɨri fi tilan dəga
yaye, ngaji.]
5 Nadən kam laa kərwu fiakkun wuskunno dondi mbeji.
6 Isa kamdəa bowada kirunniya, koro nadən jauro tussənaro nojənadə, tiro: «Ngadu
raamma wa?» cəne kiworo.
7 Kam dondidəye tiro: «Kəma, sa ingidə bəljəmjiya, kam nanin wua ingidəro sakki
bawo. Koro ledu dikki duwon, kam gade wua burwose ngayi,» yeno.
8 Isaye tiro: «Cine bənaramməm ngone lene!» yeno.
9 Sadəman kamdə ngaje bənaramnju ngoje ledu badiyeno.
Yim adə yim tustuye.
10 Adə nangaro yaudiyaye kam ngajənadəro: «Yim tustuyea bənaramməm ngodu niro
amardəgənni,» yera.
11 Tayiro: «Kam duwon wua isangasəgənadə, tima wuro: “Bənaramməm ngone
lene!”» yeno.
12 Tayiye tiro: «Wundu kam duwon niro bənaramməm ngone lene cənnadə?» cane
keworo.
13 Amma kam ngajənadə ti wundumaro nojənni, Isa curo jamadəyero kəldəgəna
nangaro.
14 Ngawo adəyen Isa kamdəa Fado Alayen najiye tiro: «Akko nganəmma! To, biwu
dio kolle, bare awo laa jauro diwi adəa kojəna nia njuwandənniro,» yeno.
15 Daji kamdə leje yaudiyadəro Isama tia isangajuwo yeno.
16 Isa awo ania yim tustuyea cədəna nangaro, yaudiyadə tiro niadiwi fəleduwu
badiyera.
17 Amma Isaye tayiro: «Bawani ku kundenno kida cədi, wu ye kida dikki,» yeno.
18 Adə nangaro yaudiyadə cayema kojənaro tia roro njejoro mayera. Yim tustuyea
awo dioro dapkada runju gəni cədo, koro Aladəma Bawanju wo cəne Alaa gaskayeno.

Kənduwo Tadaye

19 Daji Isaye yaudiyadəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Tadadə kəlanju awima
rakce cədiwawo, sai awo Bawadə cəde curunadəa. Koro awi yaye Bawadə cədidəa
Tadadə ye cədi.
20 Awoa Bawadə Tadadəa cəraana awo ti kəlanju cədi sammaa tiro fəlejiyi. Koro
kəndo animaa kojəna tiro fəlejiyi, nayi ye jauro ajammoworo.
21 Jiri Bawadə am sanunaa cəsange tayiro ro cidə gai, Tadadə ye kam cəraanaro ro
ci.
22 Bawadə wundumaro shara cəddiwawo, amma shara sammaa mukko Tadadəyero
cakkəna,
23 am nga Tadadəro daraja cado, jiri Bawadəro daraja cadidə gai. Kam Tadadəro
daraja ciwawomadə Bawa tia cunodənadəro daraja ciwawo.
24 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam manani fanje ti wua sunodənadəa
kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Shara tia cədaiwawo, amma karmoro
kaje ro cuwandəna.
25 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, sadə isi har isənama, sa duwon am sanuna kowo
Tada Alayedəa fanjai, koro tayi fanjanamadə roa dasayi.
26 Jiri Bawadə fərdu royedə gai, ngaima cakke Tadadə ye fərdu royero waljəna.
27 Koro kənduwo shara kamdaye tiro cina, dalilnjudə tima Tada Kambedə wo nangaro.
28 Bare adəa ajammuwwi, sa ise am kaurilan samma kowonju fanjane
29 caluwi. Am duwon awo ngəla cadənamasodə roaro cijai, amma am duwon awo
diwi cadənamasodə shararo cijai.
30 «Wu runi awima rangəkke dikkiwawo. Jiri fakkidə gai, shara dikki. Koro sharani
ye jire, dalilnjudə awo raakkəna gəni, awo ti wua sunodənamadə cəraanaa dioro makki
nangaro.

Shedawu Isaye

31 «Wu kəlanin kəlani shedadumaro walyekkoa, shedanidə jire gəni.
32 Shedamani gade mbeji, koro sheda kəlanin cədidə jirero nokkəna.
33 Yahayaro am yikkunoduwwa, ti ye jiredəa shedajo.
34 Wudə kamben gəni sheda makki, amma njəkkawo fandoworo awo ania wulləkki.
35 Yahayadə fatəla waskada nur ci. Sa ganaro karwukəjia curo nurnjuyen nam-
muwwa.
36 Amma shedani sheda Yahayayea nankuran kojəna, dalilnjudə kəndo Bawadə wuro
tumowokkoro sinadə, kəndodəmaa dikko, tayima Bawadə wua sunodənaro kəlanin
shedasai nangaro.
37 Koro Bawa wua sunodənadə, tima kəlanin shedajəna. Amma nayidə ngaltema
kowonju ye fanuwwi bi fasalnju ye ruwwi,
38 koro mananju ye karwundon napcənni, dalilnjudə kam cunodənadəa kasadduwwi
nangaro.
39 Kitawuwadəa kəla hangallayen kəranuwi, tayilan ro sawisoye fanduwiro
təmanuwwa nangaro. Kitawuwa anidə, tayima kəlanin sheda cadi.
40 Adə yaye naniro isuwe ro sawisoye fandoro wayew.
41 «Amben gəni daraja makki.
42 Amma nayia nonjakkəna, kərawo Alaye karwundon bawo.
43 Cu Bawaniyen kadikko, amma wua moworo wasew. Kam gade cu kəlanjuyen
kadioa, tia mowuwi.
44 Nayi daraja kattendon manuwi, amma daraja Ala runjuyen isidəa manuwwawodə,
ndayilan gəle ranguwe wua sasarawi?
45 Bare wuma nayia na Bawadəyen ngadarnjakkiro təmanuwwi. Ngadarmandodə,
tima Nawi Musa wo, kam duwon təmando tiro yakkuwwadə.
46 Ca Nawi Musaa jiremaro yasarawwaa, wu yea sasarawi, kəlanin ruwujəna nangaro.
47 Amma awo ruwujənadəa yasarawwia, ndayin gəle manani yasarawi?» yeno.

6

Isaye am dəwu uwu ambadu
(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

1 Ngawo adəyen Isa bərəm Galileye tia bərəm Tiberiyaslan bowojaidəye cinju todəro
koyeno.
2 Jama kada ye tia geya, alama ajabba ajabba kəla am dondiyen cədi caruna nangaro.
3 Daji Isa kəla kau kuruwu laayero juwane fuwurawanju-a rokko napkera.
4 Akko sala Laya Njəkkayirambe sala yaudiyayedə karənjəna.

5 Isa kəla sapce jama kada nanjuro isairo kirunniya, Isaye Filibusso: «Ndaran burodi yuwiye am ani jaworo?» cəne kiworo.
6 Adəa wuldunjudə Filibussa rijapturo, dalilnjudə Isa kəlanjuma awo cədidəa nojəna nangaro.
7 Daji Filibusse tiro: «Wundunja yaye burodi gana laa cuwandoro dinariyus* yer yindima cədiwawo!»
8 Fuwurawadəye falnja Andarawus yaana Siman Biturusse tiro:
9 «Akko na adən tadaana laa burodi sayirre uwu-a buni yindi-a cədana mbeji, amma am ngəwu aniro awi cəddi?» yeno.
10 Isaye tayiro: «Jamadəa yakkowo napca,» yeno. Nadən kajim kəri tənas mbeji nangaro, amdə napkera. Tayi kongwadə alama dəwu uwu gai.
11 Daji burodidəa ngoje Alaro ardiyenniya, am napkadadəro dagaryeyeno. Bunidə yen ngai cəde, har məradunja galyeno.
12 Jawune kulyeranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Njongowa gapcanadəa cammowo, bare awima faccəgənniro,» yeno.
13 Adəgaima njongo burodi uwu sayirre am jawune koljanayedəa capcane jowo mewun yindin kesəmbəro.
14 Jamadə alama ajabba Isa cədənadəa kerunniya, tayiye: «Jiremaro kam adə tima nawi duniaro isimadə wo!»†† cani.
15 Adə nangaro isane tia dunodunon cadane mairo cadiro asuyenniya, Isa tayia kolje runju tok kəla kaudəyero walde giwa.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Mar 6.45-56)

16 Dunia kajiriyenniya, fuwurawa Isayedə ci bərəmbero jəpcagane
17 maararo ngasaye kanji bərni Kafarnaambero faljane kodu badiyera. Dunia ləmjəna, Isa ye koroma tayia najəgənni.
18 Karuwa dunoa cije fuje, har bərəmdə jauro camballadan.
19 Kilometər uwu bi arakku gairo ledu kedənniya, Isa kəla ingiyen silan leje maaradəa karənji kero. Kerunniya, jauro riyera.
20 Amma Isaye tayiro: «Wuma, bare rinuwwi!» yeno.
21 Daji fuwurawadə karwu kəjiaro curo maaradəyen tia camoye kərgaanniyama, maaradə na lejaidəro kadio.
22 Wajənanjua jama ci bərəmbe todən napcanadə maara falma nadən dəgaro asuyera. Koro Isa maaradəro fuwurawanju-a rokko ngaanni, amma runja leyeraro nojana.
23 Daji maarawa gade bəla Tiberiyasselan karən na Kəma Isa Alaro ardije burodi jawunadəyero kadira.
24 Jamadə Isa ye bawo, fuwurawanju ye baworo kerunniya, daji maarawadəro ngasaye bərni Kafarnaambero tia maduro leyera.

Isa kəmbo roye

25 Jamadə ci bərəmbe todən Isaa kewandənniya, tiro: «Sayinna, sawi na adəro kadim?» cane keworo.
26 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama ajabba ajabba ruwwa nangaro gəni, burodi buwe kulluwwa nangaro wua masuwi.
27 Bare kəmbo njəpci adəro kida diwwi, amma kəmbo ro sawisoyero kida dewo, kəmbo duwon Tada Kambedə nayiro njadidə, awoa Ala Bawadə tawa kənduwonjuyedəa Tada Kambedəro gənajəgəna.»
28 Daji tiro: «Kida Alayedəa dioro awi gəle diye?» cane keworo.
29 Isaye tayiro: «Kida Alayedə, tima kam cunodənadəa kasaddowo!» yeno.
30 Tiro: «Alama ajabba ajabba jiri fi dime ruiye nia kasannjiye? Awi gəle dimi?
31 Kaariyande kəmbo tiro man canidəa karaalan jawuna, kitawulan ruwuwadadə gai: "Tayiro kəmbo samelan isənadəa jaworo kaino."»†
32 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Nawi Musa gəni kəmbo samelan isənadəa njado, amma Bawanima nayiro kəmbo jireye sameyedəa njadi.
33 Kəmbo Alayedə, tima kam samelan jəpce duniaro ro sawisoye njomadə wo!»
34 Daji tiro: «Kəma, sawisoro kəmbo adəa andiro sadəne!» yera.
35 Isaye tayiro: «Wuma kəmbo royedə wo! Kam naniro isənamadə təmmaro kəna fanjiwawo, koro kam wua mərsasənamadə ye təmmaro ngudu fanjiwawo.
36 Amma nayiro wulnjagakkəna, wua suruwwa duwon, njasarai wayew.

---

* **6:7** 6.7 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle. † **6:14** 6.14 tima nawi duniaro isimadə wo - Almasiwu Alaye. † **6:14** 6.14 SK 18.15 † **6:31** 6.31 NL 16.4, 15

37 Am duwon Bawadə wuro sina samma naniro isai, koro kam naniro isənadəa
təmmaro wakkiwawo.
38 Awo karwuni cəraana gəni, awo ti wua sunodənadə cəraana dioro samelan
jəpkekko.
39 Akko awo ti wua sunodənadə cəraanadə, tima bare curo am wuro sinadəyen falma
kolləkkəniro, yim daryeyea‡ tayia karmolan sangəkki.
40 Akko awo Bawani cəraanadə, wundu duwon Tadadəa cure kasaccənadə ro sawisoye
cuwandi, koro yim daryeyea wu ye tia karmolan sangəkki,» yeno.
41 Tima kəmbo samelan isənadə wo cənna nangaro, yaudiyadə karwunja waje:
42 «Ti adə Isa tada Isuwuye, gəna? Bawanju-a yanju-aa noniyena, gəna? Ndayin gəle
samelan kadikko cəni?» yera.
43 Isaye tayiro: «Bare karwundo wajənni!
44 Wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawa wua sunodənamadə tia gərjiyiya. Wu
ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki.
45 Akko awo curo kitawu nawiyayen ruwuwadadə: “Tayi sammaa Ala alamji.”†
Wundu duwon Bawadəa fanje asujənamadə naniro isi.
46 Wunduma Bawadəa curunni, ti Alayen isənadəro kajia. Tidə Bawadəa curuna.
47 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua mərsasənamadə ro sawisoye cuwandi.
48 «Wuma kəmbo royedə wo!
49 Kaariyando kəmbo tiro man canidəa karaan jawuna, koro sanuna.
50 Amma kam duwon kəmbo samelan isidəa juwuidə, nuiwawo.
51 Wuma kəmbo roye samelan isənadə wo. Kam kəmbo adəa juwuia, sawisoro dəgai.
Kəmbo duwon duniaro ro sawisoye cawandoro yikkidə, tima da tiyiniye wo.»
52 Adə nangaro yaudiya kattenjan kambiwu cade: «Ndayin gəle rakce da tiyinjuye
sade ngəriyo?» cani.
53 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, da tiyi Tada Kambedəa ngəruwwawoa, bunju
ye yawwawoa, nayilan ro bawo.
54 Kam duwon dani jəgəre buni caimadə ro sawisoye cuwandəna, koro wu ye yim
daryeyea tia karmolan sangəkki.
55 Dani ye kəmbo jireye, buni ye kənja jireye.
56 Kam dani jəgəre buni caimadə wulan dəgai, wu ye tilan dəgakki.
57 Jiɨri Bawa Kəndəgaima wua sunode ti nangaro wu ye roa dəgakkidə gai, kam duwon
wu kəmbonju womadə, wu nangaro ti ye roa dəgai.
58 Adəma kəmbo jireye samelan isənadə wo, jiɨri kaariyandoso jawune sanunadə gai
gəni. Kam kəmbo adəa juwunamadə sawisoro dəgai,» yeno.
59 Curo dandal bərni Kafarnaamben jamadəa alamji duwon, Isa awo ania wulyeyeno.

Mana ro sawisoye

60 Fuwurawa Isaye ngəwunja adəa fangeranniya, tayiye: «A! Mana adə jauro jau!
Wundu gəle rakce tia fanji?» yera.
61 Isa karwunja mana adəa wajiro asuyenniya, tayiro: «Adə cakke talluwi wa?
62 To, Tada Kambedə nanju caye dəganadəro walde juwai ruwia, nda?
63 Ruhu Alaye tima ro njomadə wo, kənduwo kambedə awimaro faidajiwawo. Mana
nayiro wulnjagakkənadə ruhu ye, ro ye.
64 Amma curondon am laa kasaccanni mbeji,» yeno. Tən badiduramnin Isa am tia
kasaccannidə-a kam tia sərəcciyidə-aa nojəna.
65 Daji Isaye: «Adəma nangaro nayiro wulngeyerakko, wunduma rakce naniro
isiwawo, sai Bawadə tiro amarjiyiya duwon,» yeno.
66 Kəla adəyen fuwurawa Isaye ngəwunja tia ga koljane ngaworo walladara.
67 Daji Isaye mewun yindindəro: «Nayi ye wua kolsuwiya, raawwa wa?» cəne tayia
kiworo.
68 Siman Biturusse tiro: «Kəma, na wunduyero gəle leniye? Nima mana ro sawisoyea
wo!
69 Yasaraiyena ye, noniyena ye, nima Tayir Alayedə wo!»§ yeno.
70 Isaye tayiro: «Wu gəna nayi mewun yindindəa kərenjakko? Amma kamndo fal
sedan!» yeno.
71 Adəa kəla Yahusa tada Siman Iskariyotten wulyeno, dalilnjudə tima mewun
yindindəye falnja mukko kəladowayero Isaa sərəcciyidə wo.

‡ **6:39** yim daryeyea 6.39 - Cidu duniaye. † **6:45** 6.45 Ish 54.13 § **6:69** 6.69 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

7

Isa Ngəməri Leimayen

1 Ngawo adəyen Isa cidi Galileyen didiriyeno. Cidi Yahudiyayen didiridu cəraanni,
yaudiyadə tia roro njejoro majai nangaro.
2 Ngəməri Leimaye sanju karəngenniya,
3 yaanawa Isaye tiro: «Na adən cine cidi Yahudiyayero lene, fuwurawanəmsodə ye
kida dimidəa caroro.
4 Kam nowadaro waldu cəraanamadə awo cədidəa gərajiwawo. Awo ania dimia,
duniaro fəledəgəne!» yera.
5 Ase, yaananjudəma tia kasaccanni.
6 Daji Isaye tayiro: «Sani koroma cədənni, amma sandodə sawiso dabbargada.
7 Duniadə rakce nayia wanjaiwawo, amma wua wasəna, dalilnjudə kəndonju diwi
wulləkki nangaro.
8 Nayidə na ngəməridəyero lenowo, wudə ngəməri adəro lekkiwawo, sani koroma
cədənni nangaro,» yeno.
9 Awo ania tayiro wulyeyenniya, cidi Galileyen napkeno.
10 Amma yaanawanjudə na ngəməridəyero leyeranniya, Isa ye federo gəni, asərlan
cije leyeno.
11 Yaudiyadə na ngəməridəyen tia majane: «Ti ndaran?» cani.
12 Koro curo jamadəyen am kada kəlanjun kambiwu kedo. Laaye: «Ti kam ngəla,»
cani, laa ye: «A'a, amba cuwatki,» cani.
13 Amma wunduma kəla Isayen federo mana cədiwawo, yaudiyadəa rijana nangaro.
14 Daji ngəməridə dawunjun duwon, Isa Fado Alayero ngaye jamaa alamdu badiyeno.
15 Yaudiyadə ajapcane: «Kam adə ngaltema kərajənnidə, ndayin kitawudəa noyeno?»
cani.
16 Isaye tayiro: «Alamdunidə wuye gəni, ti wua sunodənadəye.
17 Kam awo Ala cəraanadəa dio cəraanaa, alamdudə wuye gəni, Alayero noji.
18 Kam ngumnjun mana cədimadə daraja kəlanjuye maji, amma kam tia cun-
odənadəye daraja majidə, tidə jirema, koro tilan jirenambu bawo.
19 Nawi Musa nayiro Attauradəa njadəna, gəna? Amma wundundoma wadawanjudəa
jəgaiwawo. Awiro wua roro njejoro manuwi?» yeno.
20 Jamadə tiro: «Ni karuwama! Wundu nia njejoro maji?» yera.
21 Isaye tayiro: «Awo ajabba fal kidəkkəniya, nayi samma ajapkew!
22 Nawi Musa wada kajaduye njadənadə, kajadə tiyen gəni, amma kaariyandoyen
kadio, adə yaye yim tustuyea kam kajanuwi.
23 Bare wada Nawi Musaye ganambu tədənniro yim tustuyea kam kajanuwia, awiro
gəle kəla yim tustuyea kam səramba isangagəkkənayen wuro gərgasuwi?
24 Bare kuro simben shara diwwi, amma kəla jireyen shara dewo!» yeno.
25 Daji am Jerujalembe laaye: «Tima gəna kam duwon tia roro njejoro majaidə?
26 Akkonju federo mana cədi duwon, awima tiro wuljaanni. Ra, jiremaro wurawand-
edə tia Almasiwuro asujana wa?
27 Na kam adə isənadəa noniyena. Amma Almasiwudə isiya, wunduma na isənadəa
nojiwawo,» yera.
28 Daji Isa Fado Alayen jamadəa alamdu cədi duwon, kowo sapce: «Wua nosuwwa,
koro na isəkkənadə yea nonuwwa. Ngumnin gəni kadikko, amma ti wua sunodənamadə
jirema. Tia nonuwwi.
29 Wu tia nokkəna, dalilnjudə nanjun kadikko, koro tima wua sunodo,» yeno.
30 Adə nangaro Isaa taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni, sanju
koroma cədənni nangaro.
31 Curo jamadəyen ngəwunja tia kasaccane: «Almasiwu isiya, awo ajabba ajabba kam
adə cədənadəa kojəna cədi wa?» cani.
32 Farisawa jamadə awo ania kəla Isayen wuljai fangeranniya, wurawa ɨrimannaye-a
Farisawa-a Isaa taro gureduwu Fado Alayea juwayera.
33 Isaye tayiro: «Kawu gana laaro nayi-a rokko dəgakki, ngawo adəyen na ti wua
sunodənadəyero waldəkki.
34 Wua masuwi, amma suwanduwwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwwawo.»
35 Daji yaudiyadə kattenjan: «Ndara leji na duwon rangiye tia fandiyewawodə? Ra,
yaudiya curo am lardu Gəressero tatardaanadəyero wa leje am Gəressedəa alamji?
36 Awi maana awo wuljənadəye? "Wua masuwi, amma suwanduwwawo. Na
dəgakkiro ranguwe isuwwawo."»

37 Yim daryeye yim kura ngəməridəyea Isa cije daje kowo sapce: «Kam duwon
ngudunjuamadə, naniro iso ca!
38 Kam wua kasansənamadə, kitawulan ruwuwadadə gai: “Ingi roye bərəm gai
karwunjun culuwe falalaji!”»†
39 Adəa wuldunjudə, kəla Ruhu Alaye am tia kasaccanamadə fuwun cawandiyen
wulyeno. Amma sa adən Ruhudə koroma tinni, dalilnjudə Isa koroma darajanjuro
ngaanni nangaro.

Yaktu jamaye kəla Isayen

40 Jamadə mana ania fangeranniya, laanjaye: «Kam adə tima jiremaro nawidə wo!»
cani.
41 Laaye: «Kam adə tima Almasiwudə wo!» cani. Amma laaye koro: «Almasiwudə
cidi Galileyen wa isi?
42 Ra, kitawulan Almasiwudə ti kaduwu Mai Daudaye, koro bəla Baitalami na Mai
Dauda dəganadən isi† cənna, gəna?»
43 Adəgaima kəla Isayen jamadə kəwu yindiro yakkadara.
44 Curonjan laanja tia taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni.
45 Gureduwu Fado Alaye walladaranniya, wurawa ɨrimannaye-a Farisawa-a tayiro:
«Awiro Isaa kuduwwidə?» cane keworo.
46 Gureduwuye: «Ngalte wunduma kam adə gairo mana cədənni!» yera.
47 Daji Farisawaye tayiro: «Nayi yea jambanjana wa?
48 *Wurawa adinwuye bi Farisawaye kam laa tia kasaccəna mbeji wa?
49 Amma jama Attaura Nawi Musaye nojanni adə baskuwada!» yera.
50 Daji Nikodimus, ti duwon Farisawaye falnja na Isayero calan lejənadə, tayiro:
51 «Kəla wadandeyen kambe cinjun faniye awo cədidəa noniyendelan tiro shara
yiddiyewawo, gəna?» cəne kiworo.
52 Amma tiro: «Ni ye kam Galileye wa? Kitawudəa kərane rui, nawi fima cidi
Galileyen culuwunni!»
53 [Daji wundu yaye fannjuro walladan.

Kalmaram: Wurawa adinwu yaudiyaye

Farisawadə kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Maləmbanja jauro Attaura Nawi Musaye nojana, amanjaro wada Alaye sammaa kalkallo jaaro casakkarai. Amma ada kaanja ngəwu wada Alayedəro kəljagane kurwowu jamaro gənayeyera. Nafila ngəwu cadi nangaro am gadedəa nanmuminnin kojanaro təmayera. Rokuranja nangaro ngəwunja Isa Almasiwu-a kawuɨrinju-aa ga wajane jawal tia njejoye mayera.

Sadusiyadə ye kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Sadusiyadə cinowo bawo, malaiya so, jinni so ye bawo cani, amma Farisawadə awo ani samma mbeji cani. Wurawa ɨrimannaye ngəwunja Sadusiya. Bargaande Isa jauro kənduwoa-a mayawaa-a nangaro nandəɨri tayia kek cədane tayi ye jawal tia njejoye mayera.

8

Kamu kənjəna cədilan tədana

1 Isa Kau Jaitunnero leyeno.
2 Suwa ləp koro walde Fado Alayero leyeno. Am samma nanjuro isai duwon, napce
tayia alamdu badiyeno.
3 Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a kamu laa kənjəna dio cədi cadanaa cawude
dawunjan tia casakke dayeno.
4 Tayiye Isaro: «Sayinna, kamu adə kənjəna dio cədi duwon, tia keda.
5 Attauralan Nawi Musaye andiro wada sade jiɨri aniro kau gəpkəiyo tayia roro yejiyo
cənna.† To, ni nda, awi wulləm?» cane tia keworo.
6 Adəa wuldunjadə, Isaa rijapturo awo laa tiro burwuduye cada nangaro. Amma Isa
nguje ngulondon cidi kurda badiyeno.
7 Tiro dama baworo koro caddi duwon, cije tayiro: «Kam curondon biwu bawomadə
kamudəro burwon kau gəpcuwo!» yeno.
8 Koro walde nguje cidi kurda badiyeno.

---

† **7:38** 7.38 Ish 12.3; Ejk 47.1 † **7:42** 7.42 2Sam 7.12; Mik 5.2 † **8:5** 8.5 Lew 20.10; SK 22.22-24

9 Adəa fangeranniya, kuran tamiya ganaro kudero fal fallen saptane, har Isa runju
kamu fuwunjun daadadəa kolyera.
10 Isa cije dayenniya, kamudəro: «Ndaran tayi? Wunduma niro wowom gənanjəgənni
wa?» cəne tia kiworo.
11 Tiye: «Kəma, wunduma wowomsənni,» yeno. Daji Isaye tiro: «Wu ye niro wowom
gənanjəgəkkiwawo. Lene, amma adə fuwun bare gadero biwu dimmi!» yeno.]

Isa nur duniaye

12 Koro Isa walde jamadəro mana cədde: «Wu nur duniaye. Wundu duwon wua
səganamadə təmmaro curo duwuyen lejiwawo, nur roye cuwandi,» yeno.
13 Farisawaye tiro: «Ni kəlanəmlan kəlanəm shedanəmi nangaro, shedanəmdə jire
gəni,» yera.
14 Isaye tayiro: «Sheda kəlaniye dikki yaye, shedanidə jire, dalilnjudə na isəkkəna-a
na lekki-adəa nokkəna nangaro. Amma nayidə na isəkkəna-a na lekki-adəa nonuwwi.
15 Nayidə ambo shara kuro kamben yidduwi, amma wu kam fimaro shara
yiddəkkiwawo.
16 Amma shara dikki yaye, sharanidə jire, dalilnjudə wu runi gəni, Bawa wua
sunodənadə-a rokko sharaniye nangaro.
17 Wadandoman ruwuwada sheda kam yindiyedə jire.†
18 Wuma sheda kəlaniye dikki, koro Bawa wua sunodənadə ye kəlanin sheda cədi,»
yeno.
19 Daji tiro: «Bawanəmdə ndaran?» yeranniya, Isaye: «Wua nosuwwi, Bawani yea
nonuwwi. Ca wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi,» yeno.
20 Isa Fado Alayen alamdu cədi duwon, na sadaa fidaramben mana ania wulyeno.
Amma wunduma tia cədanni, sanju koroma cədənni nangaro.
21 Koro Isa walde tayiro: «Wu lekki, koro wua masuwi, koro curo biwundoyen nuwi.
Na lekkidəro nayidə ranguwe lenuwwawo,» yeno.
22 Kəla adəyen yaudiyadəye: «Kəlanju ceji wa? Adəmaro wa: “Na lekkidəro nayidə
ranguwe lenuwwawo,” cənidə?» yera.
23 Isaye tayiro: «Nayi cidiye, amma wu sameye. Nayi dunia adəye, amma wu dunia
adəye gəni.
24 Adəma nangaro nayiro curo biwuwandoyen nuwi wulngeyerakko. Wuma ti woro
kasadduwwia, curo biwuwandoyen nuwi,» yeno.
25 Tiro: «Ni wundu?» cane keworənniya, Isaye tayiro: «Awo tən badiduramnin
wulnjagakkənadəma.
26 Awo ngəwu kəlandon wulduye-a sharaduye-a takkəna, amma ti wua sunodənadə
jirema, koro awo tiyen fakkənadəmaa duniaro wulgəkki,» yeno.
27 Amma kəla Bawadəyen tayiro manajiyidəro asujanni.
28 Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedəa rogəwiya, wuma ti woro nonuwi, koro awima
kəlaniro dikkiwawo, amma Bawa wua alamsənadə gai, awo ania wulləkkiro nonuwi.
29 Ti wua sunodənadə wu-a rokko. Wua runi kolsənni, dalilnjudə sawisoye awowa
cəraanadəa dikki nangaro,» yeno.
30 Sa Isa adəa wuljidən, am kada tia kasatkera.

Tadawa jireye Nawi Ibrahimbe

31 Daji Isaye yaudiya tia kasaccanamadəro: «Manani gawia, nayi jiremaro fuwu-
rawani.
32 Jiredəa nonuwi, jiredə ye nayiro nankam kəlaye njadi,» yeno.
33 Tiro: «Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe, koro kaɾea wunduyemaro ngaltema
walliyende! Ndayin nankam kəlaye fandiye nəmi?» yera.
34 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon biwu cədimadə kaɾea biwuye.
35 Kaɾeadə sawisoro gəni fadon dəgai, amma tadadə sawisoro dəgai.
36 Adə nangaro Tadadə nankam kəlaye njadiya, nankam kəlayedəa fanduwi, diye!
37 Nayi kaduwu Nawi Ibrahimbero nokkəna, amma wua njejoro manuwi, dalilnjudə
karwundoro manani ngayiwawo nangaro.
38 Wu awo na Bawaniyen rukkənadəa wulləkki, amma nayi awo bawandoyen
fanuwwadəa diwi,» yeno.
39 Tiro: «Bawandedə tima Nawi Ibrahimdə wo!» yera. Isaye tayiro: «Ca nayi kaduwu
Nawi Ibrahimbea, kəndo Nawi Ibrahim cədənadəa diwi.
40 Kərma wu nayiro jire Alayen fakke wulnjagakkəna duwon, wua njejoro manuwi.
Nawi Ibrahim ngaltema adəa cədənni!

---

† **8:17** 8.17 SK 19.15

41 Nayi kəndo bawandoyedəa diwi,» yenniya, tiro: «Andia ngəriwu gəni sesambo,
bawande tilo Ala kəlanjudəma!» yera.
42 Isaye tayiro: «Ca Ala bawandoa, wua səraawi, dalilnjudə akkoni na Alayen kadikko.
Kəlani nangaro gəni kadikko, tima wua sunodo.
43 Awiro awo nayiro wulnjagakkidəa asunuwwawodə? Dalilnjudə mananidəa
ranguwe fanuwwawo nangaro.
44 Bawando tima Yiwulis wo, awo bawando cəraanadəa diwiya, raawwa. Tən
badiduramnin ti kamceji, koro kəla jireyen dajənni, tilan jire bawo nangaro. Kattuwu
kamjiya, halnju fəleji, dalilnjudə ti kattuwuma, koro bawa kattuwuye nangaro.
45 Amma wudə jire wulləkkidəro, wua kasansuwwawo.
46 Wundundo biwu dikkənaro shedaji? Jire wulləkkia, awiro wua kasansuwwawo?
47 Kam Alayedə mana Alayedəa fanji. Dalil nayi fannuwwawoyedə, nayi Alaye gəni
nangaro,» yeno.

Isa-a Nawi Ibrahim-a

48 Daji yaudiyadəye tiro: «Ni kam Samariyaye karuwama niyenadə, jirende, gəna?»
yera.
49 Isaye tayiro: «A'a, wulan sedan bawo. Bawaniro daraja yikki, amma nayi wuro
daraja njo wanuwwa.
50 Kəlaniro darajadəa magəkkiwawo, amma Fal laa tia maji mbeji, tima sharamadə
wo.
51 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon mananidəa ngojənamadə təmmaro
nuiwawo,» yeno.
52 Yaudiyadəye tiro: «Kərma nilan sedannaro noniyena! Nawi Ibrahim nuna, nawiya
gade ye sanuna, amma niye: "Kam mananidəa ngojənamadə təmmaro nuiwawo!"
nəmi.
53 Ni bawande Nawi Ibrahimdəa konəmma wa? Ti nuna, nawiya gade ye sanuna. Ni
wunduro kəlanəm ngoyem?» yeranniya,
54 Isaye: «Kəlaniro daraja yikkia, darajani faidanju bawo. Bawani daraja wuro si, ti
duwon tiro Alando nuwidə.
55 Tia ngaltema nonuwwi, amma wu tia nokkəna. "Tia nokkəni," wulləkkia,
kattuwuma nayi gairo wulləkki. Amma tia nokkəna, koro mananju ngokki.
56 Bawando Nawi Ibrahim karwu jauro kəjiaro jamanni kuroro cəraana. Tia cure
karwunju kəjijəna,» yeno.
57 Daji yaudiyadəye tiro: «Kərwu fiwuma tammi duwon, Nawi Ibrahimba rumma?»
58 Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Nawi Ibrahim tambimaro, wu mbeji!»
yeno.
59 Adə nangaro dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera, amma Isa gərade Fado Alayen
kiluwo.

9

Isaye kam kambu tambənaa isangaduwu

1 Isa kodu cədi duwon, kam laa kambu tambənaa kiro.
2 Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, wundu biwu cəde kam adə kambu katambo? Tima
ra bawanju-a yanju-a?» cane tia keworo.
3 Isaye tayiro: «Biwunju nangaro gəni bi biwu bawanjuye-a yanjuye-a nangaro gəni,
Ala tilan kəndonju fəlejoro kam adə kambu katambo.
4 Kausu duwon, dole kida ti sunodənadəyedəa diyo! Bunejiya, wunduma rakce kida
cədiwawo.
5 Wu dunialan dəgakki duwon, wu nur duniaye,» yeno.
6 Awo ania wulyenniya, kanduɾi cidiro tuwajiye dije ngoje sim kambudəyero
cingeyeno.
7 Isaye tiro: «Lene, falwu ingi Silowamben lamdəne!» yeno. Maana Silowamdə
tunodəna. Daji kambudə leje lamgadanniya, sim cuwande walladan.
8 Kəmaskiyanju-a am calan tia lowo cədi caruna-adəye: «Tima gəna kam napkada
lowo cədidə?» cane keworo.
9 Laaye: «Tima!» cani, laa ye: «A'a, ti gəni, camunonju,» cani. Amma kamdəye:
«Wuma, diye!» cəni.
10 Adə nangaro tiro: «Ndayin gəle sim kiwandəm?» cane keworo.
11 Tayiro: «Kam tiro Isa canidə cidi dije simmiro cinjiye wuro: "Lene, Silowamlan
lamdəne!" yeno. Daji lekke lamgadakkəniya, sim kiwandəkko!» yeno.
12 Tiro: «Kam attə ndaran?» yeranniya, tayiro: «Nokkəni,» yeno.

Farisawaye kambu sim cuwandənadəro koro njəddo

13 Daji kam calan kambudəa na Farisawayero kewudo.
14 Yim duwon Isa cididəa dije sim kambudəye kajənadə yim tustuye.
15 Koro Farisawadə waldane kamdəa jiɨri fin sim kiwandoro keworo. Tayiro: «Cidi dije simmiro cinjiye lamgadakkəniya, rukki,» yeno.
16 Farisawadəye laanjaye: «Kam adə Alayen gəni kadio, yim tustuyero daraja cinni nangaro,» cani. Amma laanjaye: «Awiawin biwuma rakce awo ajabba ajabba ngai cədi?» cani. Daji tayi kəwu yindiro yakkadara.
17 Koro Farisawadə waldane kambudəro: «Awi kəla kam simməm kajənadəyen wulləmi?» cane keworənniya, tiye: «Ti nawi,» yeno.
18 Amma yaudiyadə ti kambu duwon curuiro waljənadəa njasarai wajane har bawanju-a yanju-aa bowoyera.
19 Tayiro: «Adə tadando wa? Ti kambu katambo nuwidə? To, awiawin kərma curuiro walyeno?» cane keworo.
20 Bawanju-a yanju-aye: «Ti tadande ye, kambu katambo yero noniyena.
21 Amma jiɨri fin kərma curuiro bi wundu simnju kajoro noniyende. Ti tadaana gəni, tia korowo! Cinjuman wulji,» yera.
22 Bawanju-a yanju-a adəa wuldunjadə, yaudiyadəa rijana nangaro. Caman tayidə wundu duwon Isa Almasiwuro kasaccidəa dandallan cattuluwi canna.
23 Adəma nangaro bawanju-a yanju-adəye: «Ti tadaana gəni, tia korowo!» yera.
24 Koro caye baworo waldane yaudiyadə kam calan kambudəa bowojane tiro: «Alaro daraja ye!* Noniyena, kam adə biwuma,» yera.
25 Tayiro: «Ti biwuma bi biwuma gəniro nokkəni. Awo fal nokkəna, wu kambu duwon kərma rukki,» yeno.
26 Daji tiro: «Awi niro njəddo? Ndayin simməm kayeno?» cane keworənniya,
27 tayiro: «Wulnjagakkənama, fannuwwi. Awiro gademinno fandu rawuw? Nayi ye fuwurawanjuro wa waldu rawuw?» yeno.
28 Tia rarajane tiro: «Nima fuwuranju wo, amma andidə fuwurawa Nawi Musaye!
29 Ala Nawi Musaro mana cəddənaro noniyena, amma ti adə ndaran kadiomaro noniyende!» yera.
30 Kamdəye tayiro: «Simmi kajənama, ndaran kadioro nonuwwidə jauro ajabba!
31 Ala biwuwua kərənjiwaworo noniyena, amma wundu duwon Alaro daraja ce awo cəraanaa cədimadə, Ala tia kərənji.
32 Tən dunia alaktənayeman wunduma kam kambu tambənaye sim kajənadəa ngalte fanjənni.
33 Kam adə Alayen gəni kadioa, awima rakce cədiwawo!» yeno.
34 Tayiye tiro: «A! Ni curo biwuyen tambəmma duwon andia alamsami!» cane tia deyaro kettuluwo.

Kambuwa jireye

35 Isa kamdəa dandaldən cattuluwunaro fangeno. Tia kattadəranniya, tiro: «Tada Kambedəa kasaddəmma wa?» yeno.
36 Kamdəye: «Kəma, wundu ti wo, tia kasaddəkki?» cəne kiworo.
37 Isaye tiro: «Tia rumma, koro tima niro mananjiyidə wo!» yenniya,
38 daji kamdəye: «Kəma, kasaddəkkəna,» cəne tiro ambətkeyeno.
39 Daji Isaye: «Shara kamduro dunia adəro kadikko, am caruiwawomadə caroro, koro am caruimadə kamburo waljaro!» yeno.
40 Farisawa nanjun dasaana laa mana adəa fangeranniya, tiro: «A! Andi ye kambu wa?» yera.
41 Isaye tayiro: «Ca nayi kambua, biwundo bawo, amma kərma: “Ruiye!” nuwi nangaro, biwundoa dəgawi,» yeno.

10

Isa səni ngəlama

1 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon bəri dimiyayero cinnayen ngayiwawo na gadeyen tacce ngayimadə, ti barwu ye, jawalkorjima ye.
2 Amma kam cinnayen ngayimadə, tima səni dimiyadəyedə wo.
3 Cinna guredumadə tiro kajiyi, dimiyadə ye kowonju fanjai. Dimiya kaanjua cunjalan bowoje cuttuluwi.

---

* **9:24** 9.24 Alaro daraja ye! - Maananjudə jire wulle!

4 Kaanju sammaa cuttuluwiya, fuwunjaro koje dimiyadə tia jagai, kowonju nojana nangaro.
5 Təmmaro kusotto jagaiwawo, tin kuruwunno ngərəmjai, kowo kusottowaye nojanni nangaro,» yeno.
6 Isa tayiro misal adəa wulyeyeno, amma maananjudəa asujanni.
7 Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wuma cinna dimiyayedə wo.
8 Am burwosane isanadə samma barwuwa ye, jawalkorduwu ye, amma dimiyadə tayia fanjanni.
9 Wudə cinna. Kam wuyen ngayia, njəkkawo cuwandi. Ngaye culuwi, səniram ye cuwandi.
10 Barwudə ndaldu so, njejo so, bannadu so gənia, awima gadero isiwawo. Amma wudə am ro har tayilan gapcəna cawandoro kadikko.
11 «Wu səni ngəlama. Səni ngəlamadə dimiya nangaro ronju ci.
12 Kidamadə səni gəni, dimiyadə ye kaanju gəni. Buldu kənde cədi curuiya, dimiyadəa kolje cəgasi, daji buldudə ise tayia cədane tatarji.
13 Tidə kidama nangaro, dimiyadəro lambonju bawo.
14 «Wu səni ngəlama. Dimiyanidəa nokkəna, tayi ye wua nosana,
15 jɨri Bawa wua nosəna, wu ye tia nokkənadə gai. Dimiyadə nangaro roni yikki.
16 Koro dimiya gade bəri adəye gəni takkəna. Tayi yea dole kudəkki, koro kowoni fanjai. Daji bəri fal ye, səni fal yero waljai.
17 Bawadə wua səraana, roni yikkiya, waldəkke mowokki nangaro.
18 Wunduma rakce roni ngojiwawo, amma rawonin tia yikki. Kənduwo nanin tia njoye mbeji, koro kənduwo nanin tia mowoye mbeji. Adəma wada Bawaniyen fandəkkənadə,» yeno.
19 Kəla mana aniyen yaudiyadə caye baworo kəwu yindiro yakkadara.
20 Ngəwunjaye: «Kai! Ti karuwama, jɔri! Awiro tia kərənnuwi?» cani.
21 Am laaye: «Adə mana karuwamaye gəni. Karuwama rakce kambuye sim kaji wa?» cani.

Isa Ngəməri Barga Dəptayen

22 Binəm Jerujalemnin Ngəməri Barga Dəptaye cadi duwon,
23 Isa balballa Fado Alayen tiro Ngurwo Nawi Mai Sulemanaye canilan dadaji.
24 Daji yaudiyadə tia dirijane kəljane tiro: «Har sawiro andia curo duwuyen kolsami? Nima Almasiwudə woa, federo wulsagane!» yera.
25 Isaye tayiro: «Nayiro wulnjagakkəna, amma wua kasansuwwi. Kəndo cu Bawaniyen dikkidə wua shedasi.
26 Amma wua kasansuwwawo, nayi curo dimiyaniyen bawo nangaro.
27 Dimiyanidə kowoni fanjai. Tayia nokkəna, wua sagai.
28 Tayiro ro sawisoye yikki, koro təmmaro sanuiwawo. Wunduma tayia mukkonin cəmoyiwawo.
29 Bawani tayia wuro sinadə sammaa nankuran kojəna. Wunduma rakce tayia mukko Bawadəyen cəmoyiwawo.
30 Wu-a Bawadə-a tilo,» yeno.
31 Daji yaudiyadə tia roro njejoro waldane dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera.
32 Isaye tayiro: «Kəndo ngəla kada Bawaniye nayiro fəlenjagakkəna. Finja nangaro wuro dongur kauye gəmsuwe sesuwi?» cəne kiworo.
33 Yaudiyadəye tiro: «Kəla kəndo ngəlayen gəni, kəla Alaa gaskadunəmben njejiye. Ni kam duwon kəlanəm Alaro ngonəmidə!»
34 Isaye tayiro: «Kitawundon ngai ruwuwada, gəna? "Wuye: Nayi alawa!"† cənna.
35 Kitawu Alayedə rakce baworo tədiwawo. Ala am duwon tayiro mananju cinadəro alawa cənnaa,
36 awiro wu duwon Ala kərese duniaro sunodənadəro Alaa gaskakkəna nuwi, wu Tada Alaye nəkkənadəro?
37 Kəndo Bawaniyedəa dikkiwawoa, bare wua kasansuwwi.
38 Amma tayia dikkia, kasansuwwawo yaye, kəndodəa kasaddowo, nonowo asunowo Bawa curonin kərga, wu ye curo Bawayen kərgakkoro.»
39 Koro waldane tia taro mayera, amma mukkonjan kiluwo.
40 Koro Isa walde ngawo bərəm Jordaniyen na Nawi Yahaya kasala tuwaye cədənadəro leje napkeno.
41 Daji am kada nanjuro isane: «Nawi Yahaya awo ajabba falma cədənni, amma awo Yahaya kəla kam adəyen wuljəna samma jire!» yera.

† **10:34** 10.34 Jaw 82.6

42 Adəgaima am kada nadən Isaa kasatkera.

11

Karmo Lajarusse

1 Curo bəla Baitaniyen na Meram-a yanjugəna Marta-a dasaanadən kam laa dondi
mbeji, cunju Lajarus.
2 Ti Lajarusdə yanjugəna Meram kamu duwon kawudi si Kəmayedəro fijiye kan-
durinjun cinjənadəye.
3 Yaana yindidə kam laa na Isayero canode: «Kəma, kam raammadə dondi,» yeno.
4 Adəa fangenniya, Isaye: «Kəndondi adəye njeroramnju karmo gəni, Alaro daraja ci,
koro Tada Alaye ye tiyen daraja cuwandoro!» yeno.
5 Isa Marta-a yanjugəna-a Lajarus-aa cəraana.
6 Daji Lajarus dondiro fangenniya, na dəganadən koro kawu yindiro napkeno.
7 Ngawo adəyen Isaye fuwurawanjuro: «Cinowo cidi Yahudiyayero waldiyo!» yeno.
8 Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, tussənni yaudiyadə nia dongur kauyen njejoro
mangera, koro nadəro waldəmi?» yera.
9 Isaye tayiro: «Dabdulan sa mewun yindin dəga, mare? Kam kausu lejia, taljiwawo,
nur dunia adəyedəa curui nangaro.
10 Amma kam bune lejia, talji, tilan nur bawo nangaro,» yeno.
11 Adəa wulyenniya, Isaye tayiro: «Sawande Lajarus kənəm cədi, lekke tia sangəkki,»
yeno.
12 Fuwurawadəye tiro: «Kəma, kənəm cədia, ngaji,» yera.
13 Isa kəla karmo Lajarussen manajəna, amma tayidə kəla kənəmben manajiro
təmayera.
14 Daji Isaye federo tayiro: «Lajarus nuna.
15 Nayi nangaro wu nadən bawodəro kəji fakki, wua kasansoworo. Cinowo nanjuro
leniyo!»
16 Daji Toma kam tiro Kawu canidə fuwurawa gadedəro: «Andi ye leniyo Isa-a rokko
nuiyo!» yeno.

Isa kəma karmolan cinowo-a ro sawisoye-aye

17 Isa kadinniya, ase Lajarus kawunju dewu rai curo kauriyen.
18 Bəla Baitaniyedə karən Jerujalemben, kattenja alama kilometər yakku gai,
19 koro yaudiya kada na Marta-a Meram-ayero kəla karmo yanjagənayen tayia tajiduro
isana.
20 Marta Isa kənde cədiro fangenniya, cije tia kapkeyeno, amma Meram fadon
napkeno.
21 Martaye Isaro: «Kəma, ca ni na adənna, yanigəna bawojənni.
22 Amma kərmamaro awi yaye Alaa korəmiya, Ala njiro nokkəna,» yeno.
23 Isaye tiro: «Yanəmgəna karmolan walje ciji,» yeno.
24 Martaye: «Yim daryeye yim cinowo duniayea karmolan walje cijiro nokkəna,» yeno.
25 Isaye tiro: «Wuma karmolan cinowo-a ro-adə wo! Kam wua kasansənamadə,
bawoji yaye, roa dəgai.*
26 Koro wundu duwon roa dəgane wua kasansənamadə təmmaro nuiwawo. Adəa
yasaramma wa?» yenniya,
27 tiro: «Aaa, Kəma, nima Almasiwu Tada Alaye duniaro isənadə woro
kasaddəkkəna,» yeno.
28 Adəa wulyenniya, Marta leje yanjugəna Meramba bowoje asərlan tiro: «Sayinna
isəna, nia bowonji,» yeno.
29 Meram adəa fangenniya, nagatto cije nanjuro leyeno.
30 Isadə bəlaro ngaanni, kuami yaye na Marta tia kapcəgənadən kərga.
31 Yaudiya duwon curo fadoyen tia tajijanadə Meram nagatto cije culuwunaro
kerunniya, tia geya. Kauriro so dioro lejiro təmayera.
32 Daji Meram na Isa dəganadəro ise tia kirunniya, fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma,
ca ni na adənna, yanigəna bawojənni,» yeno.
33 Isa Meram-a yaudiya ti-a rokko isanadə-a casiriro kirunniya, karwunju kuttaje
hangalnju caa ciyeno.
34 Tayiro: «Ndararo tia kekkuw?» cəne kiworənniya, tayiye tiro: «Kəma, are rui!»
yera.
35 Daji Isa so ngoyeno.

---

* **11:25** 11.25 roa dəgai - Ro sawisoye cuwandi.

36 Yaudiyaye: «Jiɾi tia cəraanadəa ruiwo!» yera.
37 Amma laanjaye: «Ti kambuye sim kajənadə rakce Lajarussa karmoro cəkkayiwawo wa?» yera.

Isaye Lajarussa karmolan sango

38 Koro Isa karwunju jauro bannadəna duwon, kauridəro leyeno. Kauridə kul kauye, koro cinju kau kuralan jakkada.
39 Isaye: «Kaudəa tuluwowo!» yeno. Marta yaana kam bawojənadəye tiro: «Kəma, jauro kinaji, bawojənaye kawu dewu rai, diye!» yeno.
40 Isaye tiro: «Wulnjəgəkkəni wa? Yasarammaa, daraja Alaye rumi,» yeno.
41 Daji kaudəa kettuluwo. Isa kəla samero sapce: «Bawa, wua kərənsəmmadəro wusenjəkkəna.
42 Sawiso wua kərənsəmiro nokkəna, amma jama na adən dajanadə nangaro adəa wulyekko, nima wua sunodəmdəa kasaccaro,» yeno.
43 Adəa wulyenniya, kowo dunoaro sapce: «Lajarus, luwe!» yeno.
44 Daji kam bawojənadə kiluwo, si-a mukko-a batta linnen tikkerəna, fəkka ye batta linnen jakkada. Isaye tayiro: «Tia wuinowo, lejo!» yeno.

Isaa roro njejoro mada
(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

45 Adə nangaro yaudiya kada na Merambero isana duwon awo Isa cədənaa carunadə tia kasatkera.
46 Amma curonjan laa na Farisawayero lejane awo Isa cədənadəa tayiro wulyeyera.
47 Daji wurawa ɾimannaye-a Farisawa-a majilisdəa capcane tayiro: «Kam adə alama ajabba ajabba kada cədidə, awi gəle diye?
48 Tia kolliye adəgai cədia, wundu yaye tia kasacci. Daji Romanwudə isane nande-a jamande-a sammaa camoyi,» yera.
49 Daji falnja cunju Kaifas, tima saa adən ɾiman kura wo, tayiro: «Awima nonuwwi.
50 Jamadə samma sanuiro kam fal nunama nayiro ngalworo asunuwwi wa?» yeno.
51 Mana adəa ngumnjun gəni wulyeno, amma saa adən ti ɾiman kuradə, nawinawi cəde Isa fuwun jamadə nangaro nui yeno,
52 koro jamadə runju gəni nangaro, tadawa Alaye tatardanadəa capce fallo waljaro.
53 Daji tən yim adən nia Isaa roro njejoye ngoyera.
54 Adəma nangaro Isa federo fuwu yaudiyayen culuwiwawo, amma cidi karən karaayedəro leje bəla laa Ifərayim canidən fuwurawanju-a rokko napkeno.
55 Ngəməri yaudiyaye sala Laya Njəkkayirambedə karəngenniya, am kada bəladeyalan cijane Jerujalembo kəlanja tayirro kalakcaro leyera.
56 Fado Alayen dajana Isaa majai duwon, kattenjan: «Awi təmanuw? Ngəməridəro isiwawo wa?» cani.
57 Caman wurawa ɾimannaye-a Farisawa-a wada cade kam laa na Isa dəganadəa nojənaa, iso tayiro wuljuwo tia cada canna.

12

Merambe Isaa sittəranjuro dabbarduwu
(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

1 Sala Laya Njəkkayirambero kawu arakku gapcoa, Isa bəla Baitaniye na Lajarus kam duwon karmolan cəsangənadə dəganadəro leyeno.
2 Nadən Isaro masəna dabbaryeyera. Marta masənadəa dagarji, Lajarus ye am Isa-a rokko masəna boro napcanadəye falnja.
3 Daji Meram səndal curonjun kawudi jauro tamanna cunju nardi ngoje si Isayero fijiye kanduɾi kəlanjuyen cinje, har buwuttu kawudidəyedə fado ngaa kimowo.
4 Fuwurawanjuye falnja Yahusa Iskariyot cani kam duwon tia fuwun kəladowanjuro sərəcciyidəye:
5 «Awiro kawudi adəa dinariyus yer yakkuro calade wuɾidəa talaawaro cadənnidə?» yeno.
6 Adəa wuldunjudə, talaawaro kissəgəna gəni, ti barwu, koro aɾittanja ye mukkonjun awo curodəro casakkidəa ndalji nangaro.
7 Isaye tiro: «Tia kolle! Kawudi adəa gənadunjudə, yim sittəraniyero wua dabbarduwuro adəa kido.
8 Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki,» yeno.

Lajarussa roro njejoro mada

9 Jama yaudiya kada kadami Isa nadən mbejiro fangeranniya, cijane ti runjua gəni,
Lajarus kam karmolan cəsangənadə yea kuroro kadira.
10 Daji wurawa ɾimannaye nia Lajarus yea roro njejoye ngoyera,
11 dalilnjudə yaudiya kada kəla tiyen tayia koljane Isaa kasaccana nangaro.

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo
(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

12 Wajənanjua jama kada ngəməridəro isanadə Isa Jerujalembo isiro fangeranniya,
13 ngəlai diwinoye ngojane tia kaptuwuro keluwo. Kowo sapcane: «Hosanna!* Bargaa
ti cu Kəmandeyen isimadə! Bargaa Mai Israyilayedə!»† cani.
14 Daji Isa koro kutta cuwande juwane kəlanjun napkeno, kitawulan ruwuwadadə gai:
15 «Bare rinəmmi, fero Siyonne!† Akko mainəm kəla koro kuttayen‡ napkada kənde
cədi.»†
16 Fuwurawanju awo ania awimaro burwon asujanni, amma Ala Isaro daraja kenniya,
daji awo ani kəlanjun kitawulan ruwudəna ye, tiro caddəna yea takkera.
17 Jama duwon Isa-a rokko sa Lajarussa curo kauriyen bowoje karmolan
cəsangənadən dasaanadə sheda cadi.
18 Dalil jama kada tia kaptuwuro caluwunayedə alama adəa cədəna fanjana nangaro.
19 Daji Farisawaye kattenjan: «Ruwi wa? Awima ranguwe diwwawo. Akko dunia nga
ngawonju jaana!» yera.

Isaye kəla darajanju-a karmonju-ayen manadu

20 Curo am Alaa ambəttuwuro sa ngəməriye Jerujalembo isanadəyen am lardu
Gəresse laa ye mbeji.
21 Na Filibus kam bəla Baitsaida cidi Galileyero isane tiro: «Maləm, Isaa kuroro
maniye,» yera.
22 Filibus leje Andarawusso wuljiye, Andarawus-a Filibus-a ye na Isayero lejane tiro
wulyeyera.
23 Isaye tayiro: «Sa cədəna, sa duwon Tada Kambe daraja cuwandidə.
24 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kasuni algamaye cidiro cure nuiwawoa, runju napci.
Amma nuia, nema kada cakki.
25 Kam duwon ronju cəraanamadə ronjudəa cuwatki, koro kam duwon dunia adən
ronjua wajənamadə tia har ro sawisoyero cəɾiwi.
26 Kam laa nanwolodi wuro səddia, wua səga! Koro na dəgakkənadən wolodini ye
dəgai. Kam laa nanwolodi wuro səddia, Bawadə daraja tiro ci.
27 «Kərma karwuni kuttu. Awi gəle wulləkki? Bawa, sa adəro§ wua səkkaye? A'a,
adəma nangaro sa adəro kadikko.
28 Bawa, cunəmbo daraja ye!» yeno. Daji kowo samelan nukce: «Tiro daraja yikkəna,
koro yaye daraja yikki,» yeno.
29 Jama nadən daadadə kowodəa fangeranniya, gərdu keyeraye cani, laaye: «Malaiya
laa tiro mana cəddo,» cani.
30 Isaye tayiro: «Kowo adə wu nangaro gəni, nayi nangaro nukkeno,» yeno.
31 Kərmama dunia adəro shara kamdiyi, kərma maina dunia adəyea* dujane culuwi.
32 Wudə, wua rosəgəwiya, am sammaa naniro gərgəkki.
33 Adəa wuldunjudə, karmo jiɾi fin fuwun nuidəa fəleyeno.
34 Daji jamadəye tiro: «Curo Attaurayen Almasiwudə sawisoro dəgairo faniyena.†
Ndayin gəle Tada Kambedəa rojagai nəmi? Wundu Tada Kambe adə?» yera.
35 Daji Isaye tayiro: «Nurdə koro yaye dawundon sa ganaro mbeji. Nur tawwa duwon,
dadanowo, bare duwu nayia njawandənniro. Kam duwon curo duwuyen lejimadə na
leji nojənni.
36 Nurdəa tawwa duwon, nurdəa kasaddowo, tadawa nurrero walloworo,» yeno. Isa
awo ania wulyenniya, nadəa kolje tayilan gəraadan.

Kasattunambu yaudiyaye

37 Isa fuwu jamayen alama ajabba ajabba kada cədəna yaye, tia kasaccanni.
38 Adəgaima awo Nawi Ishaya kitawulan wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Kəmande,
wundu kawuɾindedəa kasacco? Koro wunduro Kəmande mukkonju kənduwoa
fəlejuwo?»† cənna.

---

* **12:13** 12.13 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **12:13** 12.13 Jaw 118.25-26 † **12:15** 12.15 fero Siyonne - Jama Jerujalembe. ‡ **12:15** 12.15 kəla koro kuttayen - Noduwuram Isa rokura bawoa kəlewan kənde cədiye. † **12:15** 12.15 Jak 9.9 § **12:27** 12.27 sa adəro - Sa bone-a daraja-aye. * **12:31** 12.31 maina dunia adəye - Yiwulis. † **12:34** 12.34 Jaw 110.4; Ish 9.7; Ejk 37.25; Dan 7.14 † **12:38** 12.38 Ish 53.1

39 Adəma nangaro rakcane kasaccaiwawo. Koro yaye Nawi Ishayaye:

40 «Ala simnja jakce kəlanja kibbajəgəna,
bare simnjan carunni, koro karwunjan asujanniro.
Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade,
tayia isangagəkki,»† cənna.

41 Nawi Ishaya daraja Isaye curuna ye, kəlanjun manajəna ye nangaro, awo ania wulyeno.
42 Adə yaye curo wurawa yaudiyadəyen ngəwu Isaa kasaccana. Amma Farisawa nangaro federo wuljaiwawo, bare Farisawadə tayia dandallan cattuluwunniro,
43 awoa daraja kambedəa Alayemaa kojənaro caraana.
44 Daji Isaye kowo sapce: «Kam wua kasansənamadə, wua gəni, ti wua sunodənadəa kasacco!
45 Koro kam wua suruimadə ti wua sunodənadəa curui.
46 Wu duniaro nur gai kadikko, wundu duwon wua kasansənamadə, bare curo duwuyen dəganniro.
47 Kam duwon manani fanje ngoduro wajənamadə, wu gəni shara tiro yiddəkki, dalilnjudə am duniayero shara njəddoro gəni, duniadəa njəkkaworo kadikko nangaro.
48 Kam duwon wua wase manani ngoduro wajənamadə sharamanju mbeji. Mana wulləkkənadə yim daryeyea tia sharaji.
49 Kəlanin gəni mana kidəkko, amma Bawa wua sunodənadə awo wulləkkidə-a jiɨri tia wulləkkidə-a wada wuro sina.
50 Koro wadanjudə ro sawisoyero nokkəna. Adəma nangaro awo wulləkkidə, jiɨri Bawa wulsəgənadə gairo wulləkki,» yeno.

KIDA ISAYE DAWU KƎNGAYAMBANJUYEN

13

Isaye si fuwurawanjuye tuldu

1 Kawu sala Laya Njəkkayirambedəro, Isa sanju dunia adəa koləme na Bawanjuyero leduye cədənaro nojəna duwon, jamanju dunia adəyea cəraana nangaro, tayiro kərawonju cotto fəleyeyeno.
2 Yiwulis calan nia Isaa sərəttuwuye curo karwu Yahusa Iskariyot tada Simannero cakkəna. Bəri lesayelan,
3 Isa Bawadə awo sammaa mukkonjuro cakkəna ye, na Alayen kadio na Alayero waldi yero nojəna duwon,
4 daji cije kajəmunju gənaje batta laa ngoje canjanjuro kikkero.
5 Ngawo adəyen ingi tasaro fijiye si fuwurawanjuyedəa tuldu badije batta canjanjuro cikkerənadən cinji ngai duwon,
6 na Siman Biturussero kadinniya, Biturusse tiro: «Kəma, nima wa sini tulləmi?» yeno.
7 Isaye tiro: «Awo dikkidəa kərma asunəmbawo, amma fuwun asunəmi,» yeno.
8 Biturusse tiro: «A'a, təmmaro sini tulləmbawo!» yenniya, Isaye: «Tulləkkənia, nanilan nuwanəm bawo,» yeno.
9 Siman Biturusse: «Kəma, sini runju gəni, mukkoni-a kəlani-a yea tulle!» yeno.
10 Isaye tiro: «Kam kasaldənadə, sinju tulda gənia, kadawu tilan bawo. Nayi tayir, amma nayi samma gəni,» yeno.
11 Isa sərəttuwumanjudəa nojəna, adəma nangaro tiye: «Nayi samma gəni tayir wo,» yeno.
12 Sinja tulje kerənniya, Isa kajəmunju ngoje luje walde napce tayiro: «Awo njadəkkənadəa asunuwwa wa?
13 Wua sayinna-a Kəma-alan bowosuwi, jirendoa, wuma ti wo nangaro.
14 Daji wu Kəmando ye, sayinnando ye duwon sindo tulləkkənadə, si amandoye tulda nayi yero wajimnjaana.
15 Nayiro misal ngedəkko, nayi ye jiɨri njaddəkkənadə gai amandoro yiddowo!
16 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wolodi banju ngimbaa kojiwawo, koro kadunoma ye kam duwon tia cunodənadəa kojiwawo.
17 Awo ania nonuwwadə, bargando, tayia diwia.
18 Kəla nayi sammayen gəni mananəkki, am kərenəkkənadəa nokkəna. Amma dole sai awo kitawulan ruwuwadadə wakkajiya: "Kam wu-a rokko masəna diyedə kəladoniro waljəna."†

† **12:40** 12.40 Ish 6.10 † **13:18** 13.18 Jaw 41.9

19 Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakki, sa wakkajiya, wuma ti woro kasad-
doworo.
20 Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kam nodəkkənadəa cəmowonadə
wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonadə ti wua sunodənamaa
cəmowo,» yeno.

*Masəna *sala Laya Njəkkayirambe*
(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Luk 22.7-13)

21 Awo ania wulje kerənniya, Isa hangalnju jauro cije: «Jiremaro nayiro wulnjagakki,
kamndo laa wua mukko kəladowaniyero sərənsiyi,» yeno.
22 Fuwurawadə kattenjan ninidane kəla wunduyen manajimaro nojanni.
23 Falnja ti duwon Isa jauro cəraanadə gəre Isayen giriskada mbeji.
24 Daji Siman Biturus kəla wunduyen manajiro tia cuwororo bəlaana kam
giriskadadəro kiddo.
25 Daji Isaa karənje tiro: «Kəma, wundu?» cəne kiworo.
26 Isaye: «Kam duwon tiro burodi adəa yigapkəkke yikkimadə, tima!» yeno.
Burodidəa kigapkenniya, Yahusa tada Siman Iskariyottero kaino.
27 Njangodəa kimowonniya, Yiwulis karwunjuro kərgawo. Isaye tiro: «Awo dimidəa
duwan de!» yeno.
28 Amma curo am masənaro napcanayen falnjama awiro adəa tiro wulyeyenoro
asujənni.
29 Yahusa ařittadə mukkonjun nangaro, laanja Isaye tiro lejo kare ngəmərіyedəa cuwo
bi awo laa talaawaro co wuljoro təmayera.
30 Yahusa njangodəa kimowonniyama, kiluwo. Sadə bune.

Kalmaram: Sala Laya Njəkkayirambe

Laya Njəkkayirambedə, tima laya Israyilawu burwojane jaman Nawi Musayen duwa-janadə wo. Jaman adən Israyilawu Masarnin dasaana nankařea Fira'aunaro caddi duwon, tayia nankařeanjalan tuluworo, Ala Fira'auna-a Masarwu-aro ajawu jau jau gənayeyeno. Kawu sa ajawu kurwowu daryeye isidəro, Alaye Nawi Musaro Masar ngaro wowom gənajiye tadawa karuye sammaa ceji yeno. Amma Israyilawuro jawal wowom karmoye adəro kaduye amarjəgəna. Fadoma nguson ngəlaro bi dal kərwu falla layaro cəda kajiri duwajo bu layadəye laa ngojo cinna fannjuyero cinjuwo! Dalilnjudə bune Kəmande wowom karmoye Masar ngaro gənaduwuro ise bu cingaadadəa curuiya, koji fadodəro ngayiwawo. Ngaima barga bu layadəyen wowom karmoye Masarwua cuwandidə Israyilawua lejiwawo. Ala wuljənadə gai, awo ani samma wakkayera.

Laya Israyilawua karmoro cəkkaanadəa Laya Njəkkayirambelan bowoyera. Ku kundenno sanju cədiya, kaduwu Israyilawuye yaudiya cani sala Laya Njəkkayirambe cadi. Təlam nasarayelan sala Laya Njəkkayirambedəro Pak cani.

Bargaande Isa Almasiwu sa sala Laya Njəkkayirambedən kano. Kawu sadə isidəro, Isaye fuwurawanjuro ronju co am ngəwu merujoro kadio yeno. Adəa wuldunjudə, alama barga bu fida laya njəkkayirambedən Ala Israyilawua nankařeanjan cuttuluwunadə gai, Isa ronju ce am tia kasaccanadəa nankařeanjan kittuluwo. Barga karmonjuyen jama Isaye nankařea Yiwulissen kəlanja camowona ye, koro wowom Alayero kajana ye. Ngəlaro Laya Njəkkayirambedə naptu Njəkkayimande Isa Almasiwuye cədi nangaro, curo Linjilayen tia kaala Tama Alaye yelan bowojai.

Wada bařin

31 Yahusa kiluwunniya, Isaye: «Kərma duwon Tada Kambedə daraja cuwandi, koro
Ala ye tiyen daraja cuwandi.
32 Tiyen Ala daraja cuwandia, Ala kəlanju ye tiro daraja ci, koro sadəman tiro daraja
ci.
33 Tadawani sanana, sa gana laaro curondon dəgakki. Wua masuwi, koro yaudiyaro
wulgəkkənadə gai nayi yero kərma wulnjagakki, na lekkidəro ranguwe lenuwwawo.
34 Nayiro wada bařin njadəkki: Amandoa rawowo! Jiři nayia njaraakkənadə gai, nayi
ye amandoa rawowo!
35 Amandoa raawwaa, adəgainin am samma nayi fuwurawaniro nojai,» yeno.

Isaye Biturus tia angərji wuldu
(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-38)

36 Siman Biturusse tiro: «Kəma, ndararo lenəmi?» cəne kiworənniya, Isaye tiro: «Na
lekkidəro rangəme kərma wua səgambawo, amma fuwun səgami,» yeno.

37 Biturusse tiro: «Kəma, awiro kərma rangəkke njəgakkiwawodə? Ni nangaro roni
yikki,» yeno.
38 Isaye tiro: «Wu nangaro ronəm yimi? Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku kawu
gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

14

Isa jawal Alaye

1 «Bare karwundo kuttajənni. Alaa kasaddowo, wu yea kasansənowo!
2 Fado Bawaniyen na naptuye kada mbeji. Adə gənia, wulnjagakkiwawo. Lekke nayiro
na dabbarnjagakki.
3 Lekke na dabbarnjagakkiya, waldəkke isəkke naniro njasadəkki, na wu dəgakkidən
nayi ye dəgaiworo.
4 Koro jawal na lekkiyedəa nonuwwa,» yeno.
5 Tomaye tiro: «Kəma, na lenəmidəa noniyende. Ndayilan rangiye jawaldəa noniye?»
yeno.
6 Isaye tiro: «Wuma jawaldə wo, wuma jiredə wo, wuma rodə wo. Wuyen gənia,
wunduma na Bawadəyero isiwawo.
7 Wua nosuwwaa, Bawani yea nonuwi. Na adən fuwun tia nonuwwa ye, ruwwa ye,»
yeno.
8 Filibusse tiro: «Kəma, Bawadəa fəlesagane, adə məradunde galji,» yenniya,
9 Isaye tiro: «Wu tussəna nayi-a rokko duwon, koroma wua nosəmmi, Filibus? Kam
wua surunadə Bawadəa curuna. To, ndayin gəle Bawadəa fəlesagane nəmi?
10 Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddəmmi wa? Mana wu
wulnjagakkidəa ngummin gəni wulləkki, Bawa wulan dəganadə, tima kəndonju cədidə
wo.
11 Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddowo, bi kəndodə nangaro
kasaddowo!
12 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua kasansənamadə ye kəndo dikkidəa cədi.
Koro kəndo animaa kojəna cədi, na Bawadəyero lekki nangaro.
13 Awi yaye cunilan koruwiya, dikki, Bawadə Tadadən daraja cuwandoro.
14 Awo laaro cunilan wua suworuwia, dikki.

Kənsio Ruhu Alaye

15 «Wua səraawwaa, wadawani gawi.
16 Daji Bawadəa korəkke nayiro Banama gade nayi-a rokko sawisoro dəgaro njadi.
17 Tima Ruhu jireyedə wo. Duniadə rakce tia cəmoyiwawo, tia carunni bi nojanni
nangaro. Amma nayidə tia nonuwwa, dalilnjudə nayi-a rokko kərga, koro karwundon
dəgai.
18 «Nayia ngəni kolnjakkiwawo, waldəkke nandoro isəkki.
19 Sa gana cədiya, duniadə gadero suruiwawo, amma nayi wua suruwi. Wu roa
dəgakki nangaro, nayi ye roa dəgawi.
20 Yim adən wu Bawadən kərgakkoro nonuwi, nayi ye wulan kərgaw, wu ye nayin
kərgakkoro nonuwi.
21 Kam wadawani ngoje jəgaimadə, tima kam wua səraanadə wo. Koro kam wua
səraanadəa Bawani cərayi, wu ye tia raakke tiro fələdəgəkki,» yeno.
22 Yahusa tada Iskariyotte gənidə tiro: «Kəma, ndayilan duniadəro gəni, andiro
fələdəgəmi?» cəne kiworo.
23 Isaye tiro: «Kam laa wua səraanaa, manani jəgai. Bawani tia cərayi, nanjuro isiye
ti-a rokko nammiye.
24 Kam wua səraannimadə manani jəgaiwawo. Koro mana fanuwidə kakke gəni,
Bawa wua sunodənadəye.
25 «Awo ania wu curondon dəgakkəna duwon nayiro wulngerakko.
26 Banamadə, Ruhu Alaye ti duwon Bawa cunilan cunodidə, nayiro awisoa alamnjagai,
koro awo wulnjagakkəna sammaa tanjagai.
27 Nanlewa kolnjagakki, nanlewani nayiro njadəkki. Jiɨri dunia cidə gainin gəni nayiro
njadəkki. Bare hangalndo cijənni bi rinuwwi!
28 Nayiro: “Wu lekki, koro waldəkke nandoro isəkki,” wulnjagakkənadəa fanuwwa.
Wua səraawwaa, na Bawadəyero lekkiro kəji fanuwi, Bawadə wua kosəna nangaro.
29 Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakkəna, sa wakkajənadən, kasaddoworo.

30 Ngəwuro nayiro mananjagakkiwawo, maina duniayedə* kənde cədi nangaro.
Kəlanin kənduwo cədanni.
31 Amma duniadə Bawadəa raakkənaro nojoro awo Bawadə wua sakkənadəa dikki.
Cinowo, leniyo!» yeno.

15

Misal ya inabbe-a dəlambanju-aye

1 «Wuma ya inabbe jireyedə wo, Bawanidə tima jərwumadə wo.
2 Dəlam wulan tada cakkiwawo fi yayea calji, koro dəlam tada cakki fi yayea tada
kada cakkoro sərakci.
3 Nayidə mana wulnjagakkənadə nangaro kərmadəma tayirro walluwwa.
4 Wulan dəgaiwo, wu ye nayin dəgakki. Jiɨri dəlam runju ya inabbero tandəgənnin
rakce tada cakkiwawodə gai, nayi ye wulan dəgawwawoa, ranguwe tada yakkuwwawo.
5 Wuma ya inabbedə wo, nayima dəlambadə wo. Kam wulan dəgana koro wu ye tilan
dəgakkənamadə tada kada cakki, dalilnjudə wulan gəni kərgawwa, awima ranguwe
diwwawo nangaro.
6 Kam duwon wulan dəgannimadə, tia dəlam gai deyaro gəpcagane ngamji. Daji
tayia capcane kannuro fijagane warjai.
7 Amma nayi wulan dəgawe manani ye nayilan dəgaia, awo raawwaa korowo,
fanduwi.
8 Akko awo Bawaniro daraja cidə: Tada kada yakkuwiya, adəgainin nayi fuwurawani
jireyero walluwi.
9 Jiɨri Bawadə wua səraanadə gai, wu ye njaraakkəna. Curo kərawoniyen dəgaiwo!
10 Wadawani gawia, curo kərawoniyen dəgawi, jiɨri wu ye wadawa Bawaniye gakke
curo kərawonjuyen dəgakkənadə gai.
11 Karwukəjini nayilan dəga, karwukəjindo ye tai daje kəjijoro adəa nayiro wulnja-
gakkəna.
12 «Akko wadanidə: Amandoa rawowo, jiɨri wu ye nayia njaraakkənadə gai.
13 Sawawanju nangaro ronju njodə, kərawo adəa nankuran kojəna bawo.
14 Wada nayiro njadəkkənadəa gawia, nayi sawawani.
15 Nayia wolodiyalan gadero bowonjagakkiwawo, wolodi awo banju ngimba cədidəa
nojənni nangaro. Amma nayia sawawalan bowonjagakki, awo Bawaniyen fakkəna
sammaa isanonjagakkəna nangaro.
16 Nayi gəni wua kəresuw, wuma nayia kərenjakke lenowo tada yakkowo tadando
dəgaro galangerakko. Daji awi yaye cunilan Bawadəa koruwi ngaa nayiro njadi.
17 Akko wada nayiro njadəkkənadə: Amandoa rawowo!

Duniaye jama Isayea wadu

18 «Duniadə nayia wanjanaa, wumaa nayin burwonno wassoro nonowo!
19 Ca nayidə duniayea, duniadə kaanjudəa cərayi. Amma nayi duniaye gəni, curo
duniayen nayia kərenjakkəna nangaro, duniadə nayia wanjana.
20 Mana wulnjagakkənadəa tangowo: “Wolodi banju ngimbaa kojiwawo.” Wua
basarsanaa, nayi yea basarnjai. Manani jaanaa, kaando yea jagai.
21 Amma awo ani sammaa kəla cuniyen nayiro njaddi, ti wua sunodənadəa nojanni
nangaro.
22 Ca isəkke mana tayiro yiddəkkənia, biwunja bawo. Amma kərma dalil biwunja
bawo caniye bawo.
23 Kam wua wasənamadə Bawani yea wajəna.
24 Ca kəndo wunduma gade cədənni curonjan dikkənia, biwunja bawo. Amma kərma
wu-a Bawani-aa saruna ye, wasana ye,
25 mana wadanjalan ruwuwadadə wakkajo: “Dalil bawoalan wua wasera.”†
26 «Banama na Bawadəyen nayiro njakkunodəkkidə, tima Ruhu jireye na Bawadəyen
isidə wo. Isiya, kəla wuyen sheda ci.
27 Nayi ye kəla wuyen sheda yiwi, dalilnjudə tən badiduramnin wu-a rokko dəgawwa
nangaro.

16

1 «Bare talluwwiro awo ania wulnjagakkəna.
2 Dandallan nayia njattuluwi. Ai, sa ise wundu yaye nayia roro njeyesiya, kida Alaye
cədoro təmaji.

---

* **14:30** 14.30 maina dunia adəye - Yiwulis. † **15:25** 15.25 Jaw 35.19; 69.4

3 Ngai cadi, Bawadəa nojanni bi wua nosanni nangaro.
4 Amma awo ania nayiro wulduwunidə, sanja cədiya, tayia wulnjagakkənaro tangoworo. Badiduramnin awo ania nayiro wulnjagakkəni, wu-a nayi-a rokko dəgaiye nangaro.

Kida Ruhu Alaye

5 «Amma kərma na ti wua sunodənadəyero waldəkki, koro curondon wunduma wuro: “Ndararo lenəmi?” cəne suworənni.
6 Amma awo ania wulnjagakkəna nangaro, karwundo ngaso kuttajəna.
7 Adə yaye jire wulnjagakki, waldəkkənama nayiro ngalwo. Waldəkkiwawoa, Banama nandoro isiwawo. Amma waldəkkia, tia nayiro juwanjagakki.
8 Isiya, duniadəro kəla biwu-a jire-a shara-ayen kəndonja diwiro tawakciyi.
9 Kəla biwuyen, wua kasansanni nangaro.
10 Kəla jireyen, na Bawadəyero waldəkki, koro gadero suruwwawo nangaro.
11 Kəla sharayen, maina dunia adəyedəro* shara kamdəgəna nangaro.
12 «Koro yaye awo kada nayiro wulduwuye takkəna, amma kərmadəro ranguwe tayia ngonuwwawo.
13 Ruhu jireye isiya, nayia jawal jireye sammaro simonjagai. Ti ngumnjun gəni manaji, awo fanjəna runju manaji, koro awo fuwun wakkaji ye nayiro wulnjagai.
14 Wuro daraja si, dalilnjudə awo kakke ngoje nayiro isanonjagai nangaro.
15 Awo Bawaye samma kakke. Adəma nangaro awo kakke ngoje nayiro isanonjagai yekko.

Karwukutta fuwurawaye karwukəjiro waldu

16 «Gana tussiya, gadero wua suruwwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno.
17 Daji fuwurawanjuye laanja kattenjan: «Awi maana awo wulsagaiyedə wo? “Gana tussiya, gadero wua suruwwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,” koro “Na Bawadəyero waldəkki nangaro,”» yera.
18 Daji tayiye: «Awi maana awo wulji adəye wo? “Gana tussiya,” kəla awiyen manajimaro noniyende!» yera.
19 Isa kəla adəyen tia koro caraanaro asuje tayiro: «Kəla adəyeman wa amandoa kokoruwi? “Gana tussiya, gadero wua suruwwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,”» yeno.
20 «Jiremaro nayiro wulnjagakki, yiruwi ye, njəmmuwi ye, amma duniadə kəji fanji. Karwundo kuttaji, amma karwukuttando karwukəjiro walji.
21 Kamu tada cambiya, jauro laiya cai, sanju cədəna nangaro. Amma tadadəa cambiya, laiya canadəa takciwawo, karwukəji tada tambənadəye nangaro.
22 Nayi ye kərma karwundo kuttaji. Amma gademinno nayia njarukkiya, karwundo jauro kəjiji, koro wunduma karwukəjindo adəa cuttuluwiwawo.
23 Yim adən awimaro wua suworuwwawo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi yaye Bawadəa cunilan koruwwadəa nayiro njadi.
24 Koroma awima cunilan koruwwi. Korowo fanduwi, karwukəjindo tai daje kəjijoro!
25 «Awo ania misalnin wulnjagakkəna. Sa ise nayiro misalnin wulnjagakkiwawo, amma federo kəla Bawadəyen wulnjagakki.
26 Yim adən cunilan koruwi, koro nayiro Bawadəa njakkorəkki nəkkiwawo.
27 Bawa kəlanju nayia njaraana, dalilnjudə wua səraawwa ye, wu Alayen kadikkoro kasadduwwa ye nangaro.
28 Bawadəyen isəkke duniaro kadikko, koro duniadəa kolləkke na Bawadəyero waldəkki,» yeno.
29 Daji fuwurawanjuye tiro: «Akko kərma misalnin gəni, federo wulləmi.
30 Kərma awisoa nonəmma ye, koro kam niro koro njəddoro məradunəm bawo yero noniyena. Adəmaro Alayen kadimbo kasaddiyena,» yera.
31 Isaye tayiro: «Kərma kasadduwwa wa?
32 Akko sa isi har isənama, sa duwon nayia tatarnjane wundundo yaye fannjuro leje wua runi kolsidə. Amma wudə runi gəni, Bawadə rokkonin nangaro.
33 Awo ania nayiro wulnjagakkəna, wulan nanlewa fandoworo. Dunialan bone yawi, amma karwundo gerowo! Kəla duniayen kənnasar fandəkkəna,» yeno.

17

Moduwa Isaye fuwurawanjuro

* **16:11** 16.11 maina dunia adəye - Yiwulis.

1 Isa awo ania wulyenniya, kəla samero sapce: «Bawa, sadə cədəna. Tadanəm daraja
niro njoro tiro daraja ye,
2 awoa am tiro yimma sammaro ro sawisoye coro, tiro kənduwo kəla adamgəna fi
yayen kem.
3 Ro sawisoyedə, adəma ni Ala jireye tok tilodəa nonja, koro Isa Almasiwu ti
nodəmmadə yea noja.
4 Kida dioro simmadəa tumowokkilan dunialan daraja njikkəna.
5 To, Bawa, daraja duwon ni-a rokko kawu dunia alaktənaman takkənadəa wuro se!
6 «Am dunia adən wuro simmadəro cunəm isanogəkkəna. Tayi kaanəm, tayia wuro
sime mananəm jaana.
7 Kərma awo wuro simma samma nanəmnin kadioro nojana.
8 Mana wulsəgəmmadəa tayiro wulgəkkəna. Manadəa camoye wu nanəmnin
kadikkoro jiremaro nojana, koro nima wua sunodəmdəa kasaccana.
9 Tayiro moduwa yiddəkki. Duniadəro gəni, tayi duwon wuro simmadəro moduwa
yiddəkki, tayi kaanəm nangaro.
10 Awo kakke samma kaanəm, awo kaanəm samma ye kakke. Koro tayilan daraja
fandəkkəna.
11 Wudə dunialan gadero dəgakkiwawo, amma tayidə koro yaye dunialan dasayi, koro
wu ye nanəmbo isəkki. Bawa Tayir,* cunəm duwon wuro simmalan tayia rone! Tayi
tiloro walja, jiɨri wu-a ni-a tilodə gai.
12 Sa wu tayi-a rokkodə, cunəm duwon wuro simmalan tayia royekko. Tayia rokkəna,
koro awo kitawulan ruwuwadadə wakkajoro ti faccəgənamadəro kajia, falnjama
faccəgənni.†
13 Amma kərma nanəmbo isəkki. Awo ania curo duniayen wulləkki, karwukəjini
jauro tayilan dəgaro.
14 Tayiro mananəm yikkəna. Duniadə tayia wayeno, tayi duniaye gəni nangaro, jiɨri
wu ye duniaye gənidə gai.
15 Tayia dunialan tuluwero gəni njuworəkki, amma tayia ti Kəladolan† kanero
njuworəkki.
16 Tayi duniaye gəni, jiɨri wu ye duniaye gənidə gai.
17 Jirelan tayia tayirro‡ kalange. Mananəmdə, tima jiredə wo.
18 Jiɨri wua duniaro sunodəmmadə gai, wu ye tayia duniaro kinodəkko.
19 Tayi nangaro kəlania niro njikkəna, tayi ye jirelan tayirro waljaro!
20 «Tayi runjaro gəni, koro tayi duwon mananjalan wua kasansaidə yero moduwa
yiddəkki.
21 Bawa, tayi samma tiloro walja, jiɨri ni wulan, wu ye nilandə gai. Tayi ye andilan
tiloro walja, duniadə nima wua sunodəmbo kasaccoro.
22 Koro daraja wuro simmadəa tayiro yikkəna, tayi tiloro walja, jiɨri andi tilodə gai.
23 Wu tayilan, ni ye wulan. Adəgainin tiloro walja, duniadə nima wua sunodəm ye,
koro jiɨri wua səraammadə gai tayia raamma yero nojoro.
24 Bawa, tayi wuro simmadə yea wu-a rokko na dəgakkənadən napcaiya, raakko.
Adəgaima darajani carui, daraja duwon wuro simma, kawu dunia alaktiman wua
səraamma nangaro.
25 Bawa Jirema, duniadə nia nonjənni. Amma wu nia nonjəkkəna, koro tayi ani nima
wua sunodembo nojana.
26 Cunəm tayiro isanogəkkəna, koro fuwun isanogəkki, kərawo tilan səraammadə
curonjan dəgaro, wu ye tayilan dəgakkoro,» yeno Isaye.

BONE-A DARAJA-A ISAYE

18

Isaa ta
(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Luk 22.47-53)

1 Isa awo ania wulyenniya, fuwurawanju-a rokko cijane ngawo ngor tiro Kidiron
caniye nadən jərwu laa mbeji lejane kasargawo.
2 Yahusa sərəttuwumanjudə ye nadəa nojəna, Isa-a fuwurawanju-a nadən ngəwuro
captana nangaro.
3 Daji Yahusa kəwu laa sojiyaye-a gureduwu wurawa ɨrimannaye-a Farisawaye-aa
ngoje jərwudəro fatəla so, ka cambi so, bəɨrimi so mukkonna kadira.

---

* **17:11** 17.11 Bawa Tayir - Biwubawoma, am-a gade. † **17:12** 17.12 Jaw 41.9 † **17:15** 17.15 Kəlado - Yiwulis.
‡ **17:17** 17.17 tayir - Jirelan tayia biwu bawoa ye, am gade-a gade yero kalange.

4 Daji Isa awo tiro wakkajiyi ngaa nojənadə karənje tayiro: «Wundua manuwi?» yeno.
5 Tiro: «Isa kam Najarattea,» yeranniya, tayiro: «Wuma,» yeno. Yahusa tia
sərəccəgənamadə ye tayi-a rokko daada.
6 Isaye tayiro: «Wuma,» yenniya, ngawosəsəm cade cidiro kesuro.
7 Koro Isa walde tayiro: «Wundua manuwi?» cəne kiworənniya, tiro: «Isa kam
Najarattea,» yera.
8 Isaye tayiro: «Wuma ti woro wulnjagakkəna. Wumaa masuwia, am ania kollowo
leja!» yeno.
9 Adəgaima mana wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Curo am wuro simmadəyen falma
yuwatkəkkəni,» cənna.
10 Daji Siman Biturus mukkon kashagarra ficce wolodi ɾiman kuradəyea bakce
səmonju kəmboramdəa tən kamgeno. Wolodidəye cunju Malkus.
11 Amma Isaye Biturusso: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Kənjaram Bawadə
wuro sinadən yakkiwawo wa?» yeno.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen
(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Luk 22.66-71)

12 Daji kəwu sojiyayedə-a kajallanja-a gureduwu yaudiyayedə-a Isaa cadane kekkero.
13 Burwon tia na Annas ba kəsai Kaifassero kesado. Saa adən Kaifasdə ɾiman kura,
14 koro tima yaudiyadəro gala ce kam fal jamadəro nunama tayiro ngalwo cənnadə
wo.
15 Daji Siman Biturus-a fuwura gade-a Isaa geya. Riman kuradə fuwura adəa nojəna
nangaro, ti ye Isa-a rokko balballa fado ɾiman kuradəyero kasargawo,
16 amma Biturus deyan cinna fadoyedən dayeno. Daji fuwura duwon ɾiman kura tia
nojənadə walde kir cinna guredumadəro manajiye Biturussa fadodəro kekko.
17 Kir cinna guredumadəye Biturusso: «Ni ye fuwurawa kam adəye falnja gəni?»
yenniya, tiye: «A'a, wu gəni!» yeno.
18 Dunia kakua nangaro, wolodiya-a gureduwu-a kannu fujane nadən daada jagatti.
Biturus ye tayi-a rokko daada kannu jəgətti.
19 Daji ɾiman kuradə Isaro kəla fuwurawanju-a alamdunju-ayen koro njəddo
badiyeno.
20 Isaye tiro: «Federo duniadəro wulgəkkəna. Kullum dandalla-a Fado Alaye-alan na
yaudiya samma captaidən alamməkkəna. Awima asərlan wulləkkəni.
21 Awiro koro səddəmi? Am kərənsanaro kəla awo tayiro wulgəkkənayen koro yidde!
Ai, awo wulləkkənadəa nojana,» yeno.
22 Awo ania wulyenniya, gureduma laa nadən daadadə Isaa maɾin bakce tiro:
«Adəgainin ɾiman kuradəro jaawu kalakkəmi?» yeno.
23 Isaye tiro: «Awo wulləkkənadə diwia, kəla diwidəyen shedane. Amma jirea, awiro
wua bansəmi?» yeno.
24 Daji Annas Isaa tikkerəna na Kaifas ɾiman kuradəyero juwayeyeno.

Biturusse Isaa angərdu
(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Luk 22.54-65)

25 Siman Biturus nadən daada kannu jəgətti duwon, tiro: «Ni ye fuwurawanjuye falnja
gəni?» yera. Biturusse angərje: «Wu gəni!» yeno.
26 Wolodiya ɾiman kuraye falnja kərami kam duwon Biturus səmo kamjənadəye tiro:
«Curo jərwudəyen ti-a rokko njarukkəni wa?» yenniya,
27 koro Biturus walde angəryeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.

Isa fuwu Gomna Bilatussen
(Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)

28 Daji suwa ləp Isaa fado Kaifassen cattuluwe gomnariro kesado. Tayi kəlanja
gomnaridəro ngasaanni, bare tayir gəniro waljane masəna salayedəa tayiro bo
tiyerənniro.
29 Adəma nangaro Gomna Bilatus culuwe nanjaro ise tayiro: «Awi burwundo kəla
kam adəyen?» yeno.
30 Tiro: «Kam adə diwi dioma gənia, tia niro sərənnjiyewawo!» yera.
31 Daji Bilatusse tayiro: «Nayi kəlandoma tia taiwo, wadandolan tiro shara yiddowo!»
yeno. Yaudiyadəye tiro: «Andiro kam roro njejoro amardəgənni,» yera.
32 Adəgaima mana Isa kəla jiɾi nuiyen wuljənadə jirero walyeno.
33 Koro Bilatus walde gomnariro ngaye Isaa bowoje tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə
wo?» yeno.
34 Isaye tiro: «Ni kəlanəm adəa wulləm ra am laa kəlanin adəa wulngeyera?» yeno.

35 Bilatusse: «Wu yaudi wa? Am lardunəmbe-a wurawa ɾimannaye-a nia mukkoniro
ngesakko. To, awi gəle dim?» yeno.
36 Isaye: «Nodo bargaanidə dunia adəye gəni. Ca nodoni dunia adəyea, wolodiyani
cijane bare wua mukko yaudiyayero sasakkənniro lawala cadəna. Amma nodoni dunia
adəye gəni,» yeno.
37 Daji Bilatusse tiro: «Adəgaimaa, ni mai?» yenniya, Isaye tiro: «Nima wulləm,
wu mai. Dalil tamboni-a duniaro kəndeni-adə jiredəa sattuwuro. Wundu duwon
jireyemadə kowoni fanji,» yeno.
38 Bilatusse tiro: «Awi jiredə wo?» yeno. Adəa wulyenniya, koro walde na
yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Ayau fima kam adən fandəkkəni.

Isaro shara karmoye kamduwu
(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Luk 23.13-25)

39 «Amma kəla adandoyen kosoma fal sala Laya Njəkkayirambedən nayiro salamnja-
gakki. Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo.
40 Koro waldane yiljane: «A'a, ti gəni, Barabbas!» yera. Ti Barabbasdə jawalkorjima.

19

1 Daji Bilatus cakke Isaa kirwolan jajaryera.
2 Sojiyadə aɾiawu kaɾiyiye* kəlejane kəlanjuro gənajagane kalwu kime† tiro luyeyera.
3 Daji nanjuro isane tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» cane maɾin babakkera.
4 Koro Bilatus walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Akko tia nandoro tuluwukki,
ayau fima tilan fandəkkəniro nonowo!» yeno.
5 Daji Isa aɾiawu kaɾiyiyedəa kalwu kimedə luwadaa kiluwunniya, Bilatusse tayiro:
«Akko kamdə!» yeno.
6 Wurawa ɾimannaye-a gureduwudə-a tia kerunniya, kowo sapcane: «Kəskaro tia
jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» yera. Bilatusse tayiro: «Nayi kəlando tia ngonowo,
kəskaro jaganowo! Wudə ayau tilan fandəkkəni,» yeno.
7 Yaudiyadəye tiro: «Wadande mbeji, kəla wadadəyen karmo tiro wajipcəgəna, ti
kəlanjua Tada Alayero ngojəna nangaro,» yera.
8 Bilatus mana adəa fangenniya, cayea kojənaro riyeno.
9 Koro gomnariro walde ngaye Isaro: «Ndaran kadim?» cəne kiworo. Amma Isa
awima tiro kalakcəgənni.
10 Daji Bilatusse tiro: «Wuro manasəgəmbawo wa? Nanilan kənduwo nia kolduye-a
kənduwo nia kəskaro jaduwuye-a mbejiro nonəmmi wa?» cəne kiworo.
11 Isaye tiro: «Sameyen njadənnia, kənduwonəm kəlanin bawo. Adəmaro kam niro
sərənsəgənadəye biwunju kaanəmdəa kojəna,» yeno.
12 Sa adən fuwun Bilatus Isaa salamdu mayeno, amma yaudiyadə kowo sapcane:
«Kam adəa salammə̀mia, ni sawa Kaisarre gəni! Wundu duwon kəlanjua mairo
ngojənamadə Kaisarra wajəna,» yera.
13 Mana adəa fangenniya, Bilatus deyaro Isaa cuttuluwe kəla kurisnju sharayen na
farsam kaulan tədəna təlam yaudiyaudin tiro Gabbata canidən napkeno.
14 Yimdə yim dabbardu sala Laya Njəkkayirambe, kausu kəla dawu gai. Bilatusse
yaudiyadəro: «Akko maindo!» yeno.
15 Amma kowo sapcane: «Ronju tuluwe! Ronju tuluwe! Kəskaro tia jagəne!» yera.
Bilatusse tayiro: «A! Maindoa kəskaro jagəkki?» yenniya, wurawa ɾimannaye tiro:
«Kaisar gənia, mainde gade bawo!» yera.
16 Daji Bilatus Isaa kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu
(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)

Daji Isaa cadane kesado.
17 Isa kəlanjuma kəskanju karmoye ngoje na tia Buwo Kəlayelan bowojai təlam
yaudiyaudin tiro Golgota canidəro leyeno.
18 Nadən ti-a am gade yindi-a rokko kəskaro jayeyera, səgəri fi yayen kam fal fal, ti
Isadə dawunjan.
19 Bilatus kəla alloyen ruwuje kəskadəro royeyeno. Akko awo ruwuwadadə: ISA KAM
NAJARATTE, MAI YAUDIYAYE.
20 Yaudiya kada awo allo adən ruwuwadadəa kərayera, na Isaa kəskaro jajaanadə
karən bərnidəyen, koro awo adəa təlam yaudiyaye-a Rombe-a Gəresse-alan ruwujana
nangaro.

---

* **19:2** 19.2 aɾiawu kaɾiyiye - Jawa kərmaiye.
† **19:2** 19.2 kalwu kime - Kalwu maila.

21 Daji wurawa ɨrimanna yaudiyaye Bilatusso: «Bare “Mai Yaudiyaye” ruwunəmmi,
“Kam adəye wu Mai Yaudiyaye cənna” ruwune,» yera.
22 Bilatusse tayiro: «Awo ruwunəkkənadəa ruwunəkkəna,» yeno.
23 Sojiyadə Isaa kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane ci dewuro yakcane soji
fi yaye nuwanju ngoyeno. Kalwunju kuruwu tududənni samen tai cidiyaro yadero
caaadadə yea ngoyera.
24 Sojiyadəye kattenjan: «Bare karniyende, walawala diyo, kam cuwandidəa ruiyo!»
yera. Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Kajəmuni kattenjan
yakkera, koro kalwuniro walawala kedo,»† cənna. Akko awo sojiyadə cadənadə.
25 Karən kəska Isayedən yanju-a yaana yanjuye-a Meram kamu Kəlofasse-a Meram
Magdala-a daada mbeji.
26 Isa yanju-a fuwura jauro cəraanadə-a nadən daada kirunniya, yanjudəro: «Ya, akko
tadanəm!» yeno.
27 Daji fuwuradəro: «Akko yanəm!» yeno. Tən sa adən fuwuradə tia fannjuro kiwudo.

Karmo Isaye
(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49)

28 Ngawo adəyen awo samma kərma cerənaro asuyenniya, awo kitawulan ruwuwada
wakkajoro, Isaye: «Ngudu fakki,»† yeno.
29 Nadən kalwo curonjun diben comcom mbeji. Daji sojiyadə soso ngojane dibendəro
ləpcagane cattuluwe karo lassagane cinjuro sayeyera.
30 Isa cujungenniya, tiye: «Cədəna!» yeno. Daji kəla cidiyaro cakke ro kirəmbo.
31 Yim adə yim dabbarduye,‡ koro wajənanjua yim tustuye kura. Bare kaminna
kəla kəskayen yim tustuyea dasanniro, yaudiyadə siyelnjadəa nanamja kaminnadəa
casadoro Bilatussa keworo.
32 Daji sojiyadə isane burwoyedəyea kam ti-a rokko kəskaro jajaanadəye siyelnju
namgera, yindiyedəye ye ngai.
33 Na Isayero kadiranniya, siyelnju namjanni, ti bawo bawojənaro caruna nangaro.
34 Amma sojiyadəye falnja sisinjua kajaalan sukkeno. Sadəman bu-a ingi-a keluwo.
35 Kam awo adəa curunadə nayi ye kasaddoworo sheda cədəna. Shedanju jire, koro
awo wuljənadəa jirero nojəna.
36 Adəgaima awo ani wakkajana, kitawulan ruwuwadadə gai: «Sillanju falma
namjaiwawo,»†
37 koro na gade yen kitawulan ruwuwadadə: «Ti sukcanadəa carui,»† cənna.

Sittəra Isaye
(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56)

38 Ngawo adəyen Isuwu kam Arimatiyaye leje kamin Isayedəa ngojoro Gomna
Bilatussa kiworo. Ti ye fuwura Isaye, amma asərlan, yaudiyadəa rijəna nangaro. Daji
Bilatus amari tiro kenniya, ise kamindəa ngoyeno.
39 Nikodimus kam calan na Isayero bune isənadə ye ise kawudi laa mir-a alus-a canilan
kəllada kilo fiakku gai kiwudo.
40 Daji kamin Isayedəa ngojane kəla adanja sittəra yaudiyayedən kawudidə-a rokko
batta linnen kəleyera.
41 Na Isaa kəskaro jajaanadəyen jərwu laa mbeji, koro curo jərwudəyen kauri bəɨrin
laa curonjuro wundumaa casakkənni mbeji.
42 Yimdə yim dabbarduye, koro kauri adə karənnin dəgana nangaro, curonjuro Isaa
kesakko.

20

Karmolan cidu Isaye
(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12)

1 Mawuye yim burwoyea* fajar Meram Magdala kauridəro leje kau kuradə ci
kauridəyen təmballada kiro.
2 Daji cəgase na Siman Biturus-a fuwura gade Isa jauro cəraanadə-ayero leje tayiro:
«Kəmadəa kauridən ngojana, koro na casakkənadəa noniyende!» yeno.
3 Daji Biturus-a fuwura gadedə-a kəla kauridənna leyera.
4 Tayi yindi samma cagasi lejai ngai, amma fuwura faldə Biturussa ngərəmnin koje
burwoje kauridəro kadio.

---

† **19:24** 19.24 Jaw 22.18 † **19:28** 19.28 Jaw 22.15; 69.21 ‡ **19:31** 19.31 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye
səbdu. † **19:36** 19.36 NL 12.46; KI 9.12; Jaw 34.20 † **19:37** 19.37 Jak 12.10 * **20:1** 20.1 mawuye yim burwoyea
- Ladu.

5 Nguje lotkeyenniya, batta linnedəa nadən gənaada kiro, amma curodəro ngaanni.
6 Daji Siman Biturus tia jəgaidə ye ise kauridəro kərgawo. Batta linnedəa nadən
gənaada kiro,
7 koro batta duwon kəla Isayero casakkənadə batta gade-a rokko gəni, na gaden
kəleyaada.
8 Daji fuwura duwon burwon isənadə ye kauridəro ngaye cure kasatkeno.
9 Amma Ala kadarjəna Isa karmolan cijidəa kitawulan ruwuwadadə gairo koroma
asujanni.
10 Daji fuwurawadə fannjaro walladara.

Isaye Meram Magdalaro fəleduwu

11 Meram deyan ci kauridəyen daada so badiyeno. Ciri ngai duwon, nguje kauridəa
lotkeyenniya,
12 malaiya yindi kajəmu bulla na calan kamin Isaye gənajanadən napkada kiro, faldə
kəlakajinjulan, faldə ye sinjulan.
13 Tayiye: «Kamu, awiro yirəmi?» cane tia keworo. Tiye: «Kəmania ngojana, koro na
tia casakkənadəa nokkəni nangaro,» yeno.
14 Adəa wulyenniya, suworde Isaa nadən daada kiro, amma tiro asujənni.
15 Isaye tiro: «Kamu, awiro yirəmi? Wundua manəmi?» cəne kiworo. Amma ti
jərwumadəro təmaje tiro: «Maləm, nima tia ngonəmbo walyenoa, na tia yakkəmmadəa
wulsəgəne, wu ye tia ngokki,» yeno.
16 Isaye tiro: «Meram!» yenniya, kanji Isayero suworde təlam yaudiyaudin:
«Rabbuni!» yeno, maananjudə sayinna.
17 Isaye tiro: «Bare rosəmmi, koroma na Bawadəyero waldəkkəni nangaro.
Amma kəramiyaniro lene tayiro: "Na Bawani-a Bawando-ayero, Alani-a Alando-ayero
waldəkki," wulgəne!» yeno.
18 Daji Meram Magdala na fuwurawadəyero leje tayiro: «Kəmadəa rukkəna!» cəne
awo tiro wuljəgənadəa tayiro wulyeyeno.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu
(Mat 28.16-20; Mar 16.9-20; Luk 24.36-49)

19 Yim adə yim burwoye mawuye kajiri magariwu cinna na fuwurawa dasaanayedə
yaudiyadəa riduro cuwuramnin jakkada duwon, Isa ise dawunjan daje tayiro: «Salam
aleikum!» yeno.
20 Adəa wulyenniya, tayiro mukkonju-a sisinju-a fəleyeyeno. Fuwurawadə kəla
Kəmadəa carunadəyen karwunja jauro kəjiyeno.
21 Koro Isa walde tayiro: «Salam aleikum! Bawadə wua sunodənadə gai, wu ye nayia
njanodəkki,» yeno.
22 Adəa wulyenniya, tayiro kasam fujiye: «Ruhu Alayedəa mowowo!
23 Am tayiro biwunja gawurnuwia, biwunja gawurdəna. Am tayiro biwunja gawurdu
wanuwia, biwunja gawurdənni,» yeno.

Isaye Tomaro fəleduwu

24 Fuwurawa mewun yindindəye falnja cunju Toma kam tiro Kawu canidə sa Isa
isənadən ti nanjan bawo.
25 Daji fuwurawa gadedəye tiro: «Kəmadəa ruiyena!» yera. Amma Tomaye tayiro:
«Balo kusaye mukkonjun rukke ngulondoni curo balo kusayedəro yakkəkke mukkoni
ye sisinjuro yakkəkkənia, təmmaro kasaddəkkiwawo,» yeno.
26 Ngawo kawu wuskuyen fuwurawa Isaye caye gai curo fadodəyen duwon, Toma ye
tayi-a rokko mbeji. Cinna fadoyedə cuwuramnin jakkada yaye, Isa ise dawunjan daje
tayiro: «Salam aleikum!» yeno.
27 Daji Tomaro: «Ngulondonəm na adəro yakke, mukkoni rui, mukkonəm sane
sisiniro yakke! Bare shekku dimmi, kasadde!» yeno.
28 Tomaye tiro: «Kəmani ye, Alani ye!» yeno.
29 Isaye tiro: «Wua surumma nangaro, kasatkem? Barganja am carunni kasaccana-
madə!» yeno.
30 Isa fuwu fuwurawanjuyen alama kada kitawu adən ruwudənni kido.
31 Amma dalil awo ani ruwudənayedə, Isadə tima Almasiwu Tada Alayedə woro
kasaddowo, kasadduwilan ro sawisoye cunjulan fandowo nangaro.

21

Isaye fuwurawanjuye tulurro fəleduwu

1 Ngawo adəyen Isa koro walde fuwurawanjuro ci bərəm tiro Tiberiyas canidəyen*
fəleyaada. Akko jiɨri tayiro fəledəgənadə:
2 Sadən Siman Biturus-a Toma kam tiro Kawu canidə-a Nataniyel kam Kana cidi
Galileyedə-a tadawa Jabadiye-a fuwura Isaye gade yindi-a rokko mbeji.
3 Siman Biturusse tayiro: «Buni taro lekki,» yenniya, tiro: «Andi ye ni-a rokko leniye!»
yera. Daji caluwe maararo kasargawo, amma bune adən awima cadanni.
4 Dunia wayenniya, Isa ci bərəmdəyen dayeno, amma fuwurawadə ti Isaro asujanni.
5 Daji Isaye tayiro: «Tadawa, buni tawwa wa?» cəne kiworənniya, tiro: «A'a,» yera.
6 Tayiro: «Buni taramdəa kəmboram maaradəyero gəpkənowo, fanduwi,» yeno.
Gəpkeyeranniya, nanngəwu bunidəyedəro tuluwo tikkero.
7 Daji fuwura Isa tia jauro cəraanadəye Biturusso: «Tima Kəmadə wo!» yeno. Siman
Biturus ti Kəmadə woro fangenniya, ɨringada nangaro kalwunju luje səkte bərəmdəro
gəpkaadano.
8 Fuwurawa gapcanadə tayi ci ingiyen kuruwun gəni metər mia gai nangaro maaradən
taram buniadəa gərjane kadira.
9 Cidiro jəpkeranniya, nadən kannu kanduwalle buni kəlanjun gənaada-a burodi-a
mbeji kero.
10 Isaye tayiro: «Buni kərma tawwadəye laanja kudowo!» yeno.
11 Daji Siman Biturus juwane taramnja bunin cap cəmbərənadəa cidiro gəryeno.
Curodən buni kura kura mian fiwun yakkun mbeji. Buni kada kadami yaye, taramnja
kardənni.
12 Isaye tayiro: «Arowo buiwo!» yeno. Wundunjamaye tiro: «Ni wundu?» cəne
cuworənni, ti Kəmadəro asujana nangaro.
13 Daji Isa ise burodidəa ngoje tayiro kaino, buni ye ngai.
14 Isa karmolan cijənaye ngawon, adəma yakkuyero fuwurawadəro fəleduwunjudə
wo.

Isa-a Biturus-a

15 Gewunniya, Isaye Siman Biturusso: «Siman tada Yahayaye, tayi ania kojənaro
wua səraamma wa?» cəne kiworo. Biturusse tiro: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənaro
nonəmma,» yeno. Isaye tiro: «Dimiyania ambane!» yeno.
16 Koro Isa kənyindiyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworo.
Tiye: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənaro nonəmma,» yeno. Isaye: «Dimiyaniro kiskəne!»
yeno.
17 Koro Isa kənyakkuyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne
kiworənniya, Biturusse karwu kuttayeno, Isa kənyakkuyero tiro: «Səraamma wa?»
cənna nangaro. Tiye: «Kəma, ni awi yaye nonəmma, nia njəraakkənaro nonəmma,»
yenniya, Isaye tiro: «Dimiyania ambane!
18 Jiremaro niro wulnjəgəkki, gananəmlan ni kəlanəmbo kalwu lugəme na raammaro
lenəmi. Amma kiarinəmiya, mukko sagəme kam gade kalwu lunjiye na raammiro
njadi,» yeno.
19 Isa adəa wuldunjudə, karmo jiɨri fiyen Biturus daraja Alaro cidəa tiro fəleyeyeno.
Adəa wulyenniya, Isaye tiro: «Wua səgai!» yeno.

Isa-a fuwuranju jauro cəraana-a

20 Biturus suworgadanniya, fuwura Isa jauro cəraanadə tayia jəgai kiro, ti duwon sa
masəna cadidən karənje Isaro: «Kəma, wundu nia sərənjiyi?» cəne cuworənadə.
21 Biturus tia kirunniya, Isaro: «Kəma, ti adə ye nda?» yeno.
22 Isaye tiro: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm? Ni
wua səgai!» yeno.
23 Adəma nangaro lawar fuwura adə nuiwawoye kəramiyadəro tatargada. Adə yaye
Isaye Biturusso kamdə nuiwawo cənni, amma tiye: «Kawu waldəkke isəkkiro roa
dəgaro raakkənaa, awi lambonəm?» cənnadə.
24 Fuwura adəma kam kəla awo aniyen sheda ce kitawulan ruwujənadə wo. Koro
shedanju jirero noniyena.
25 Awo gade kada Isa cədəna ye mbeji. Ca fal fallen ruwujaia, təmakkəna duniama
rakce kitawuwa ruwudənadəa ngojiwawo.

---

* **21:1** 21.1 bərəm tiro Tiberiyas cani - Bərəm Galileye.